

สภาวการณ์
การศึกษาไทยในเวทีโลก
พ.ศ. 2550

กลุ่มสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีหน้าที่หนึ่งในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือด้านการวิจัย และพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษา ได้เห็นความสำคัญของการศึกษาเปรียบเทียบสภาวการณ์และแนวโน้มด้านการศึกษาของประเทศไทยกับนานาชาติ รวมทั้งได้เข้าร่วมโครงการ World Education Indicators (WEI) ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่าง UNESCO และ OECD จุดประสงค์ของโครงการเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดด้านนโยบายการศึกษา โดยร่วมกันจัดทำสถิติและตัวชี้วัดสภาวการณ์ทางการศึกษาเปรียบเทียบระดับนานาชาติ

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงจัดทำรายงาน **“สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2550”** เพื่อศึกษาเปรียบเทียบตัวชี้วัดทางการศึกษาระดับนานาชาติ ด้วยการสังเคราะห์เนื้อหาหลักจากเอกสารซึ่งเป็นผลผลิตจากโครงการ WEI จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ 1) Education Counts, Benchmarking Progress in 19 WEI Countries, World Education Indicators-2007 และ 2) Global Education Digest 2007, Comparing Education Statistics Across the World รวมทั้งได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นที่เกี่ยวข้อง เปรียบเทียบประเทศต่างๆ กับประเทศไทย เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยยิ่งขึ้น โดยข้อมูลที่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สามารถใช้ประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ

สำนักงานฯ ได้คัดสรรประเทศเป้าหมายเพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย 14 ประเทศ ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เกาหลี นิวซีแลนด์ สวีเดน สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งประเทศอื่นๆ ในบางรายการ โดยเลือกประเทศที่เป็นจุดเด่นและน่าสนใจ เช่น สิงคโปร์ รัสเซีย อินเดีย เยอรมนี ซิลี และเวียดนาม เป็นต้น ในการนำเสนอได้จัดทำตารางสถิติ อ้างอิงข้อมูลปี พ.ศ. 2548 บางรายการอาจแสดงข้อมูลในอดีตหรือคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต รวมทั้งจัดทำแผนภาพประกอบเปรียบเทียบประเทศไทยกับนานาชาติ เพื่อให้สะดวกต่อการมองภาพสภาวการณ์โดยรวมมากยิ่งขึ้น พร้อมจัดทำบทสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาไทยไว้ด้วย

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานฯ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร. เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ และ ดร.รุ่งเรือง สุขาภิรมย์ ที่กรุณาตรวจพิจารณารายงานให้โดยละเอียด และขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา และรองศาสตราจารย์ ดร.รสสุคนธ์ มกรมณี ที่ได้กรุณาแปลสรุปเอกสารต่างประเทศทั้ง 2 เล่ม เพื่อเป็นองค์ความรู้ให้คณะผู้จัดทำนำมาสังเคราะห์ วิเคราะห์ และเพิ่มเติมเนื้อหาจากเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป

(รองศาสตราจารย์ชงทอง จันทรางศุ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาไทยในเวทีโลกฉบับนี้ เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษาที่ปรากฏในรายงานของ UNESCO Institute for Statistics (UIS) จำนวน 2 เล่มเป็นหลัก เล่มแรก คือ Education Counts, Benchmarking Progress in 19 WEI Countries, World Education Indicators 2007 เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศกลุ่ม WEI 19 ประเทศ กับกลุ่ม OECD 30 ประเทศ และเล่มที่สองคือ Global Education Digest 2007, Comparing Education Statistics Across the World เป็นข้อมูลเปรียบเทียบ 207 ประเทศที่จัดแบ่งตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกเป็น 8 ภูมิภาค และยังใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม เช่น Human Development Report 2007/2008, World Competitiveness Yearbook 2008 และข้อมูลจากโครงการ PISA โดยคัดเลือกประเทศสำหรับนำมาเปรียบเทียบกับประเทศไทย ประกอบด้วยประเทศกลุ่ม WEI 4 ประเทศ ได้แก่ จีน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และกลุ่ม OECD 11 ประเทศ ได้แก่ เกาหลี ญี่ปุ่น แคนาดา นิวซีแลนด์ ฝรั่งเศส ฟินแลนด์ เยอรมนี สวีเดน สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย และเพิ่มเติมบางประเทศที่มีจุดเด่นในแต่ละตัวชี้วัด เช่น เวียดนาม รัสเซีย สิงคโปร์ อินเดีย ชิลี อาร์เจนตินา จีนไทเป และลาว เป็นต้น

การเปรียบเทียบระดับนานาชาติจะเน้นเฉพาะการศึกษาในระบบ ที่มีวิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลา และการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน โดยใช้มาตรฐานระดับการศึกษาขององค์การยูเนสโก ซึ่งแบ่งระดับการศึกษาเป็น 7 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับก่อนประถมศึกษา 2) ระดับประถมศึกษา 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 5) ระดับหลังมัธยมก่อนอุดมศึกษา 6) ระดับอุดมศึกษา-ปริญญาโทและต่ำกว่า และ 7) ระดับอุดมศึกษา-สูงกว่าปริญญาโท โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ด้านโครงสร้างประชากรไทยวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลดลง ปีพ.ศ. 2548 เหลือร้อยละ 21.7 คาดว่า พ.ศ. 2558 จะลดลงเหลือร้อยละ 19.7 ส่วนประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุคล้ายคลึงกับหลายประเทศในโลก เนื่องจากมีผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไปร้อยละ 8 และแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.2 ในปี พ.ศ. 2558 ในอัตราที่สูงกว่าวัยแรงงาน ซึ่งจะทำให้ประชากรวัยแรงงานของไทยรับภาระ

วัยเด็ก และดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ซึ่งอัตราการรับภาระวัยสูงอายุของไทยสูงกว่าทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยกเว้นสิงคโปร์ที่มีอัตราสูงใกล้เคียงกัน

ส่วนด้านคุณภาพแรงงานไทยอายุ 25-64 ปีกว่าร้อยละ 66.2 มีการศึกษาโดยเฉลี่ยเพียงแค่ประถมศึกษาและต่ำกว่า ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ การศึกษาของวัยแรงงานส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษา

สำหรับอัตราการว่างงานของไทยดีขึ้นมาก ในปี พ.ศ. 2550 อัตราการว่างงานเหลือเพียงร้อยละ 1.4 ต่ำสุดในรอบ 10 ปี โดยกลุ่มแรงงานที่สำเร็จระดับอุดมศึกษาว่างงานมากที่สุด

ในด้านคุณภาพชีวิต ประเทศไทยมีอันดับความยากจนเป็นอันดับที่ 24 จากประเทศยากจนทั้งสิ้น 108 ประเทศ ด้านตัวชี้วัดการพัฒนามนุษย์อยู่อันดับ 78 เป็นรองเพื่อนบ้านเพียงมาเลเซีย ด้านโภชนาการเด็กไทย อายุต่ำกว่า 5 ปีที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 18 ซึ่งอัตราส่วนสูงกว่าประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ 11) และจีน (ร้อยละ 8) ซึ่งสาเหตุมาจากปัญหาทุพโภชนาการในครัวเรือนที่ยากจนและเป็นครอบครัวที่พูดภาษาอื่นและมารดาไม่มีการศึกษา ส่วนอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปร้อยละ 7.4 ซึ่งดีกว่าประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศ และใกล้เคียงกับประเทศสิงคโปร์ร้อยละ 7.5

ด้านสื่อและเทคโนโลยี อัตราส่วนของเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สายหลัก และโทรศัพท์เคลื่อนที่ของไทยยังค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ตของไทย อัตราส่วนผู้ใช้ 159 คนต่อประชากร 1,000 คน แตกต่างจากประเทศกลุ่ม OECD ที่ใช้กันแพร่หลายในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียอัตราส่วนเกือบ 1:1 และมาเลเซียใช้อินเทอร์เน็ตมากเช่นกัน อัตราส่วน 2:1

2. สภาวการณ์ด้านการศึกษา

2.1 โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

อัตราการเข้าเรียน

ในระดับก่อนประถมศึกษา ไทยมีอัตราการเข้าเรียนร้อยละ 82 ใกล้เคียงญี่ปุ่น (ร้อยละ 85) ส่วนในระดับประถมศึกษา ไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรอย่างหยาบและสุทธิร้อยละ 96 และร้อยละ 88 ตามลำดับ ซึ่งสนองเป้าหมายการประถมศึกษาอย่างทั่วถึง (UPE) และเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) สำหรับระดับมัธยมศึกษาสุทธิของไทยยังต่ำคือร้อยละ 64 ต่ำกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 76) และเวียดนาม (ร้อยละ 69) ในขณะที่กลุ่ม OECD อัตราการเข้าเรียนสุทธิส่วนใหญ่สูงกว่าร้อยละ 90 ระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้นของ**ไทย**มีอัตราร้อยละ 87 น้อยกว่าจีน มาเลเซีย และเวียดนาม และเมื่อแยกการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอัตราของ**ไทย**ยังแค่ร้อยละ 55 ต่ำกว่าเวียดนาม และมาเลเซีย และต่ำกว่าประเทศในกลุ่ม OECD ที่อัตราส่วนสูงถึงร้อยละ 100

ถ้าพิจารณาอัตราการเข้าเรียน 2 ปีสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับของ**ไทย**ยังแค่ร้อยละ 80 คล้ายกับเวียดนาม ซึ่งแสดงว่ามีเด็กที่เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับถึงร้อยละ 20

ในระดับมัธยมศึกษา เมื่อจำแนกตามหลักสูตร **ประเทศไทย**จัดหลักสูตรสายสามัญ ถึงร้อยละ 72.8 สายอาชีพร้อยละ 27.2 และฝึกฝีมือแรงงาน ประเทศที่จัดสายอาชีพมากเกินร้อยละ 60 ได้แก่ สหราชอาณาจักร ฟินแลนด์ และออสเตรเลีย

ส่วนอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาของ**ไทย**ร้อยละ 43 สูงกว่าเพื่อนบ้านทุกประเทศ เช่น มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ จำแนกเป็นอุดมศึกษาที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน (อนุปริญญา ปริญญาตรี และปริญญาโท) ร้อยละ 83 เน้นวิชาชีพ (ปวส.) ร้อยละ 17 ระดับปริญญาเอกไม่ถึงร้อยละ 1 ตรงข้ามกับมาเลเซีย เกาหลี และนิวซีแลนด์ ที่เยาวชนเลือกเรียนโปรแกรมเน้นการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 40

ด้านการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกโรงเรียนของ**ไทย** มีผู้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาร้อยละ 2.9 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 18 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 34.7

ความเสมอภาคระหว่างเพศ

ใน**ประเทศไทย**ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการเข้าศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษามีหญิงเข้าเรียนมากกว่าชายเล็กน้อย เช่นเดียวกับอีกหลายประเทศ

การมีส่วนร่วมทางการศึกษา

สถานศึกษาเอกชนของ**ไทย**มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมากทุกระดับการศึกษา โดยในระดับประถมศึกษามีสัดส่วน ร้อยละ 16.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 9.3 และ 13.5 ตามลำดับ และระดับอุดมศึกษาร้อยละ 18.3 ในขณะที่หลายประเทศโรงเรียนเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้นเช่น สหราชอาณาจักร ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เกาหลี และญี่ปุ่น

2.2 คุณภาพการศึกษา

จากตัวชี้วัดบางตัวที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา เช่น อัตราส่วน**นักเรียนต่อครูของไทย** ระดับประถมศึกษามีอัตราส่วน 19:1 ต่ำกว่าสหราชอาณาจักร สิงคโปร์ และเกาหลี ระดับมัธยมศึกษา 23:1 สูงค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ WEI ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 20:1 ส่วน

ขนาดชั้นเรียนของไทย ประถมศึกษา 23 คน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ WEI คือ 28 คนและใกล้เคียงกับกลุ่มประเทศ OECD คือ 22 คน มัธยมศึกษาไทยมีขนาดชั้นเรียน 36 คน สูงกว่าค่าเฉลี่ยกลุ่มประเทศ WEI เล็กน้อยคือ 34 แต่สูงกว่ากลุ่มประเทศ OECD มากที่มีค่าเฉลี่ย 24 คน เมื่อเปรียบเทียบ**ชั่วโมงเรียนของนักเรียนและชั่วโมง สอนของครู** กับหลายประเทศ **ไทยมีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มประเทศ WEI ส่วนเงินเดือนครูไทย** ขึ้นต้นยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย WEI และต่ำกว่า OECD 4-5 เท่า

ถ้าพิจารณา**ผลการประเมินคุณภาพของ สมศ.** พบว่า สถานศึกษาไม่ได้เกณฑ์มาตรฐาน สูงถึงร้อยละ 65 และ**ในการสอบ O-NET/A-NET** คะแนนที่ได้ก็ต่ำกว่ามาตรฐาน ปีการศึกษา 2551 (สอบพ.ศ. 2552) ทุกวิชาคะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาหลัก อังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยต่ำมากอยู่ในช่วงร้อยละ 22-36 เท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบการประเมินนักเรียนในโครงการ **PISA2006** พบว่านักเรียน**ไทยมีความสามารถในการอ่าน การรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ต่ำ** คะแนนเฉลี่ยอยู่เพียง 417-421 คะแนน เกือบร้อยละ 80 อยู่ในระดับสมรรถนะเพียงระดับ 2 ในขณะที่กลุ่ม OECD และจีน-ฮ่องกง จีน-ไทเป คะแนนเฉลี่ยกว่า 500 คะแนน และระดับสมรรถนะสูงถึงระดับ 3 ขึ้นไป และ**โครงการ TIMSS** ประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ พบว่า ทั้ง 2 วิชาของไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 500 คะแนน และคะแนนยังลดลงจากปีก่อน

สำหรับการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติพบว่า**อันดับมหาวิทยาลัยไทย** ยังเป็นรองประเทศในภูมิภาคเอเชียด้วยกันทั้งญี่ปุ่น จีน-ฮ่องกง จีน-ไทเป (ไต้หวัน) สาธารณรัฐประชาชนจีน และสิงคโปร์ มีเพียงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ติดอันดับ 309 ของโลก ในปี พ.ศ. 2551 และติดอันดับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 9 แห่ง

2.3. ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

ประเทศไทยยังมีอัตราเด็กเข้าชั้น ร้อยละ 1.9 ในระดับประถมศึกษา และ 0.1 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และทั้งสองกลุ่มมีนักเรียนเข้าชั้นเป็นชายมากกว่าหญิง

ถ้าพิจารณาจำนวนปีของนักเรียนเข้าเรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ ประชากรกลุ่มอายุ 6-13 ปีเข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 90 แสดงว่ายังมีเด็กอีกประมาณร้อยละ 10 ออกจากโรงเรียนโดยไม่จบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เท่ากับเด็กใช้เวลาเรียน 8 ปี ลักษณะเช่นนี้พบในชิลี และจีน ในขณะที่ประเทศกลุ่ม OECD จำนวนปีที่ประชากรเข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 90 เฉลี่ย 11 ปี

สำหรับอัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน **ไทยมีอัตราร้อยละ 65.4** สูงกว่าค่าเฉลี่ยในกลุ่ม WEI (ร้อยละ 60.5) และส่วนใหญ่มาจากโปรแกรมสายสามัญมากกว่าสายอาชีพและเทคนิค ส่วนระดับอุดมศึกษา **ประเทศไทย**

มีอัตราการสำเร็จระดับนี้สูงกว่าค่าเฉลี่ยในกลุ่ม WEI (ร้อยละ 30) เช่นกันคือ ร้อยละ 40 หากจำแนกตามหลักสูตร พบว่า **ประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษา** รูปแบบเน้นทฤษฎีคือร้อยละ 25.4 เน้นการปฏิบัติร้อยละ 14.5 ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกของไทยยังน้อยไม่ถึงร้อยละ 1

2.4 งบประมาณและค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

ปีงบประมาณ 2548 ประเทศไทย มีสัดส่วนงบประมาณด้านการศึกษาต่อ งบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ร้อยละ 25.0 ใกล้เคียงมาเลเซีย (ร้อยละ 25.2) แต่มากกว่าหลายประเทศในกลุ่ม OECD โดยเฉพาะญี่ปุ่น และเยอรมนี ซึ่งมากกว่าถึง 2.5 เท่า ส่วนอัตราส่วนงบประมาณการศึกษาต่อ GDP ของไทยเฉลี่ยร้อยละ 4.3 ต่ำกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 6.2) และเกาหลี (ร้อยละ 4.6) แต่ยังสูงกว่าหลาย ๆ ประเทศ เช่น รัสเซีย อินเดีย (ร้อยละ 3.6 เท่ากัน) และโดยเฉพาะสูงกว่าญี่ปุ่น (ร้อยละ 3.6) ส่วนสัดส่วนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาภาครัฐและเอกชน ร้อยละ 68.3 และ 31.7 ตามลำดับ

ในด้านค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ในระดับประถมศึกษาไทย สูงกว่าเพื่อนบ้านหลายประเทศ เช่น มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ แต่ต่ำกว่าแทบทุกประเทศ กลุ่ม OECD

ไทยใช้งบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนา ร้อยละ 3.1 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ปี พ.ศ. 2548 และมีจำนวนนักวิจัยและพัฒนา 287 คน เมื่อเทียบกับจีนซึ่งลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาต่อ GDP เพียงร้อยละ 1.9 แต่มีนักวิจัยและพัฒนาจำนวนมากถึง 708 คน ส่วนสิงคโปร์และเดนมาร์ก ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพียงร้อยละ 0.1 และ 0.3 ตามลำดับ แต่จำนวนนักวิจัยและพัฒนาสูงถึง 4,999 คนและ 5,016 คน ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลของสภาวะการณ์การศึกษาและที่เกี่ยวข้องของ **ไทย** และโดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับนานาประเทศ มีข้อเสนอแนะโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. ควรส่งเสริมการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ประชากรวัยแรงงานให้มากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพแรงงานไทยให้มีคุณภาพอย่างน้อยที่สุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือสำเร็จการศึกษาคะดก บัณฑิต โดยรวดเร็ว

2. เร่งขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพแก่ประชากรวัยเรียนเพื่อเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของประชากรด้วยมาตรการต่าง ๆ

3. เร่งจัดภาวะทุพโภชนาการและการขาดแคลนอาหาร ควบคู่กับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งให้ความรู้แก่แม่ในการเลี้ยงดูลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครอบครัวยากจน

4. เร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอ่านที่เป็นพื้นฐานของการเรียนในสาระวิชาอื่นๆ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งเด็กไทยยังมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าหลายประเทศมากรวมทั้งควรส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อพัฒนามั่นสมองให้กับประเทศชาติและเพื่อป้องกันการเสียเปรียบในการแข่งขันในเวทีนานาชาติ

5. เร่งเพิ่มจำนวนครูในระดับมัธยมศึกษาไทยเพื่อลดขนาดขนาดชั้นเรียนสูง และอัตราส่วนครูต่อนักเรียนสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้จะต้องลดภาระงานครูด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากงานด้านการสอน เพื่อใช้เวลาในการเตรียมการสอน ให้คำแนะนำนักเรียน และพัฒนาตนเองให้มากขึ้น

6. เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยกำกับและดูแลมิให้มีเด็กออกจากโรงเรียนกลางคันรวมทั้งให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เด็กในชนบทยากจนเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กสามารถเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับและมีโอกาสเรียนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ควรพัฒนาระบบติดตามมาซึ่งงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตรวจสอบการจัดสรรและการนำไปใช้ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด

7. พัฒนาโครงสร้างด้านเทคโนโลยีให้คนและนักเรียนที่อาศัยอยู่ในชนบท ท้องถิ่นห่างไกลได้เข้าถึงอย่างเท่าเทียมกัน และมีโอกาสได้รับการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการใช้จัดการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

8. ส่งเสริม สนับสนุนภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ในทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือแนวปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาเอกชน

9. พิจารณาทบทวนระบบการศึกษาแบบ “การเลื่อนชั้นอัตโนมัติ” และควรมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการศึกษาไทยโดยรวม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีนวัตกรรมทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(ก)
สารบัญ	(ข)
สารบัญแผนภาพ	(ฅ)
สารบัญตาราง	(๗)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน	2
1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล	2
1.5 ขอบเขตและข้อจำกัดของข้อมูล	3
1.6 ระยะเวลาที่อ้างอิง	4
1.7 นิยามและคำอธิบายศัพท์	5
บทที่ 2 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	8
2.1 ประชากร	8
2.2 แรงงานกับการศึกษา	12
2.3 คุณภาพชีวิต	18
2.4 สื่อและเทคโนโลยี	24
บทที่ 3 โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา	31
3.1 ระบบการศึกษา	31
3.2 อัตราการเข้าเรียน	34
3.3 ความเสมอภาคระหว่างเพศ	53
3.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคเอกชน	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา	63
4.1 ครูและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้	63
4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติ	75
4.3 ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET/A-NET) ของไทย	83
4.4 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ	85
4.5 อัตราการเข้าชั้น	88
4.6 ช่วงอายุในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง	90
4.7 อัตราการสำเร็จการศึกษาต่อประชากรวัยเรียน	92
4.8 งบประมาณและค่าใช้จ่ายทางการศึกษา	97
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	106
5.1 สรุปผลการศึกษา	106
5.2 ข้อเสนอแนะ	111
ภาคผนวก ตารางสถิติ	113
บรรณานุกรม	151

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพ 1 สัดส่วนประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี เปรียบเทียบ พ.ศ. 2548 และแนวโน้ม พ.ศ. 2558	9
แผนภาพ 2 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป เปรียบเทียบ พ.ศ. 2548 และแนวโน้ม พ.ศ. 2558	10
แผนภาพ 3 อัตราการพึ่งพิงของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ. 2550	11
แผนภาพ 4 สัดส่วนร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ปี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ พ.ศ. 2548	12
แผนภาพ 5 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ที่สำเร็จการศึกษา อย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2548	13
แผนภาพ 6 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ปีที่สำเร็จการศึกษา อย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2548	14
แผนภาพ 7 การเปลี่ยนแปลงการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	15
แผนภาพ 8 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ปีที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2548	16
แผนภาพ 9 แนวโน้มการได้รับการศึกษาของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2535-2550	17
แผนภาพ 10 การได้รับการศึกษาของประชากรไทยวัยแรงงานอายุ 25-59 ปี จำแนกตามกลุ่มอายุ และระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ	18
แผนภาพ 11 แสดงอันดับความยากจน และอันดับการพัฒนามนุษย์ พ.ศ. 2548	19
แผนภาพ 12 ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ พ.ศ. 2548	20
แผนภาพ 13 ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน พ.ศ. 2548-2549	22

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 14 จำนวนผู้ว่างงาน และอัตราการว่างงาน จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. 2551	23
แผนภาพ 15 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2548	24
แผนภาพ 16 จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน	25
แผนภาพ 17 จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน	26
แผนภาพ 18 จำนวนสายโทรศัพท์หลักต่อประชากร 1,000 คน	27
แผนภาพ 19 จำนวนสมาชิกระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน เปรียบเทียบ พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2549	28
แผนภาพ 20 อัตราการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตของประชากรไทย อายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2550	30
แผนภาพ 21 ระบบการศึกษา : อายุเริ่มต้นและจำนวนปีที่เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	32
แผนภาพ 22 ระบบการศึกษา : ช่วงเวลาการจัดการศึกษาภาคบังคับ	34
แผนภาพ 23 อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2548	35
แผนภาพ 24 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2548	37
แผนภาพ 25 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2548	38
แผนภาพ 26 อัตราการเข้าเรียนสำหรับ 2 ปีสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ	40
แผนภาพ 27 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2548	41
แผนภาพ 28 อัตราการเข้าเรียนสุทธิ ระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2548	42
แผนภาพ 29 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเป้าหมายการเรียน พ.ศ. 2548	44
แผนภาพ 30 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามหลักสูตร พ.ศ. 2548	46
แผนภาพ 31 สัดส่วนการศึกษาผู้ใหญ่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548	47
แผนภาพ 32 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548	48

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 33 อัตราส่วนผู้เข้าใหม่ระดับอุดมศึกษา เปรียบเทียบอุดมศึกษาที่เน้นเชิงทฤษฎี (ISCED 5A) และอุดมศึกษาที่เน้นปฏิบัติ (ISCED 5B) พ.ศ. 2548	50
แผนภาพ 34 สัดส่วนร้อยละของผู้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา จำแนกระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	51
แผนภาพ 35 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เปรียบเทียบกับสาขาสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2547	52
แผนภาพ 36 ร้อยละของผู้หญิงที่เข้ารับบริการทางการศึกษา พ.ศ. 2548	53
แผนภาพ 37 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548	54
แผนภาพ 38 ร้อยละของผู้หญิงที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548	56
แผนภาพ 39 ร้อยละของผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548	57
แผนภาพ 40 ร้อยละของประชากรวัยผู้ใหญ่อายุ 25-64 ปี จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	58
แผนภาพ 41 สัดส่วนนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2548	60
แผนภาพ 42 สัดส่วนนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2548	62
แผนภาพ 43 อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	64
แผนภาพ 44 ขนาดของชั้นเรียน เปรียบเทียบระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	65
แผนภาพ 45 ขนาดของชั้นเรียน ระดับประถมศึกษา เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2548	66
แผนภาพ 46 ขนาดของชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2548	67

สารบัญแนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 47 จำนวนชั่วโมงเรียนต่อปีของนักเรียนโรงเรียนของรัฐ จำแนกตามอายุระหว่าง 9-14 ปี พ.ศ. 2548	68
แผนภาพ 48 จำนวนชั่วโมงสอนต่อปีของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	70
แผนภาพ 49 อัตราเงินเดือนของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็น PPP\$ ของเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	72
แผนภาพ 50 อัตราค่าใช้จ่ายในการสอนต่อ 1 ชั่วโมง (PPP\$) ของอัตรา เงินเดือนครูที่ทำงานมา 15 ปี จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2547	74
แผนภาพ 51 ร้อยละของนักเรียนที่มีการอ่านระดับต่าง ๆ	76
แผนภาพ 52 ร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้เรื่องคณิตศาสตร์ที่ระดับต่าง ๆ	77
แผนภาพ 53 ร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ที่ระดับต่าง ๆ	78
แผนภาพ 54 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ เปรียบเทียบโครงการ TIMSS 2007 และ PISA 2006	80
แผนภาพ 55 คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ เปรียบเทียบโครงการ TIMSS 2007 และ PISA 2006	81
แผนภาพ 56 คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนไทยชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2548-2551	83
แผนภาพ 57 คะแนนเฉลี่ย A-NET ของนักเรียนไทยชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2548-2551	84
แผนภาพ 58 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ ที่ได้รับการจัดอันดับ 100 อันดับแรกปี พ.ศ. 2551	85
แผนภาพ 59 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ ที่ได้รับการจัดอันดับ 200 500 และ 1000 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2551	86
แผนภาพ 60 ร้อยละของนักเรียนเข้าชั้น ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548	88

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 61 จำนวนปีที่นักเรียนเข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 90 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548	91
แผนภาพ 62 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2548	93
แผนภาพ 63 อัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามหลักสูตร พ.ศ. 2548	94
แผนภาพ 64 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	95
แผนภาพ 65 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อ GDP ปีงบประมาณ 2548	99
แผนภาพ 66 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษา ต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ปีงบประมาณ 2548	100
แผนภาพ 67 สัดส่วนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษา ของภาครัฐ และเอกชน ต่อรายจ่ายทั้งหมด ปีงบประมาณ 2548	101
แผนภาพ 68 ร้อยละค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ต่อนักเรียนรายหัว จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2548	102
แผนภาพ 69 จำนวนนักวิจัยและพัฒนา เปรียบเทียบกับร้อยละของงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนา ต่อ GDP	105

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง ก	สรุปเหรียญรางวัลของไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2532-2548	82
ตาราง ข	ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทย ซึ่งจัดโดย Webometrics ในรอบ 4 ปีที่ผ่านมา	87
ตาราง 1	ระบบการศึกษา : อายุเมื่อแรกเข้าและจำนวนปีที่เรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548	115
ตาราง 2	จำนวนปีที่ประชากรเข้าเรียนสูงกว่าร้อยละ 90 ในระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พ.ศ. 2548	116
ตาราง 3	อัตราการเข้าเรียนของประชากรอย่างหยาบ (GER) และอัตรา การเข้าเรียนสุทธิ (NER) จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	117
ตาราง 4	อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตาม หลักสูตร พ.ศ. 2548	118
ตาราง 5	อัตราการเข้าเรียน (GER) ความเสมอภาคระหว่างเพศ (GPI) และสัดส่วนร้อยละการเข้าเรียน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548	119
ตาราง 6	ร้อยละของผู้หญิงที่ได้รับการศึกษา คิดจากอัตราการเข้าเรียนรวม และดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (GPI) จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	120
ตาราง 7	ร้อยละของผู้หญิงที่เข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษา และสัดส่วน การเข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548	121
ตาราง 8	สัดส่วนการเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐและเอกชน ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548	122
ตาราง 9	สัดส่วนการเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จำแนกตามโปรแกรมการเรียน และประเภทของสถาบัน พ.ศ. 2548	123
ตาราง 10	อัตราการเข้าใหม่ (Entry Ratios) ระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2548	124
ตาราง 11	อัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาต่อประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายจำแนกตามเป้าหมายการเรียน และหลักสูตร พ.ศ. 2548	125

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตาราง 12	อัตราการสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และร้อยละของผู้หญิง ที่มีวุฒิปริญญาตรีต่อมศึกษา จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2548	126
ตาราง 13	อัตราการเข้าชั้นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2548	127
ตาราง 14	ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และ ขั้นสูง (A-NET) ของนักเรียนไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548-2551	128
ตาราง 15	ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงสมรรถนะทางการอ่าน ระดับ 1 ถึง ระดับ 5 โครงการ PISA 2006	129
ตาราง 16	ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ระดับ 1 ถึง ระดับ 6 โครงการ PISA 2006	130
ตาราง 17	ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ระดับ 1 ถึง ระดับ 6 โครงการ PISA 2006	131
ตาราง 18	ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงระดับคะแนน วิชาคณิตศาสตร์ โครงการ TIMSS 2007	132
ตาราง 19	ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงระดับคะแนน วิชาวิทยาศาสตร์ โครงการ TIMSS 2007	133
ตาราง 20	การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ พ.ศ. 2551	134
ตาราง 21	ร้อยละของประชากรผู้ใหญ่อายุ 25-64 ปี จำแนกตาม ระดับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2548	135
ตาราง 22	ร้อยละของประชากรผู้ใหญ่อายุ 25-64 ปี จำแนกตาม ระดับการศึกษาสูงสุด และเพศ พ.ศ. 2548	136
ตาราง 23	ร้อยละของประชากรผู้ใหญ่อายุ 25-64 ปี จำแนกตามกลุ่มอายุ และระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	137
ตาราง 24	ดัชนีความยากจน และแนวโน้มด้านประชากร (Demographic trends) พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2558	138

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตาราง 25	อัตราการเรียนรู้หนังสือ (Literacy) การไม่รู้หนังสือ จำนวนนักวิจัย และ ดัชนีการศึกษา พ.ศ. 2538-2548	139
ตาราง 26	ข้อมูลด้านเทคโนโลยี : การแพร่ขยาย การประดิษฐ์คิดค้น (Diffusion and creation) พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2548-2550	140
ตาราง 27	จำนวนครูและร้อยละของครูหญิง จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	141
ตาราง 28	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548	142
ตาราง 29	ขนาดชั้นเรียน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญศึกษา จำแนกตามประเภทสถานศึกษา พ.ศ. 2548	143
ตาราง 30	จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนในโรงเรียนของรัฐ จำแนกตาม อายุระหว่าง 9-14 ปี พ.ศ. 2548	144
ตาราง 31	จำนวนชั่วโมงสอนของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนของรัฐ คิดเป็นชั่วโมงต่อปี และสัปดาห์ต่อปี จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548	145
ตาราง 32	อัตราเงินเดือนครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากบัญชีเงินเดือน เมื่อเงินเดือนเริ่มต้น เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี และเงินเดือนขั้นสูงสุด จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548 (เปรียบเทียบ PPP\$)	146
ตาราง 33	ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนต่อชั่วโมง ของเงินเดือนครูหลังจากทำงาน 15 ปี ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548 (เปรียบเทียบ PPP\$)	147
ตาราง 34	ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดิน และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จำแนกตามระดับ การศึกษา ปีงบประมาณ 2548	148
ตาราง 35	ร้อยละค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชน จำแนกตาม ระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2548	149
ตาราง 36	ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวต่อปี (หน่วย PPP\$) จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2548	150

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ประเทศไทยเข้าร่วมโครงการ World Education Indicators (WEI) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดด้านนโยบายการศึกษา โดยร่วมกันจัดทำสถิติและตัวชี้วัด สภาวการณ์ทางการศึกษาเปรียบเทียบ ตลอดจนหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาคุณภาพข้อมูล ให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันความต้องการใช้ และสามารถเปรียบเทียบได้ในระดับนานาชาติ

สำนักงานฯ จึงดำเนินงาน “โครงการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทย กับนานาชาติ” และจัดทำรายงาน “สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2550” ขึ้น เพื่อนำเสนอตัวชี้วัดด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง โดยการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารที่เป็นผลผลิตจากโครงการ World Education Indicators (WEI) รวมทั้งเพิ่มเติมข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยมากขึ้น ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้ต้องเป็นตัวชี้วัดที่ใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการวางแผนและการกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อนำเสนอข้อมูลและตัวชี้วัดด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาวการณ์ปัจจุบันด้านการศึกษา และเป็นองค์ความรู้สนับสนุน การกำหนดนโยบาย การวางแผน การติดตามประเมินผลการศึกษา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1.2.3 วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการ จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์และติดตามประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้ง

พัฒนาการศึกษาของประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของไทยให้ทัดเทียมสากล

1.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการจัดทำรายงาน “สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2550” โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1.3.1 ศึกษาเอกสาร และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ แปลสรุปเอกสารจาก UNESCO Institute of Statistics (UIS) จำนวน 2 เล่ม ซึ่งเป็นผลผลิตของโครงการ World Education Indicators (WEI) 2007 ได้แก่ 1) Education Counts, Benchmarking Progress in 19 WEI Countries, World Education Indicators-2007 และ 2) Global Education Digest 2007, Comparing Education Statistics Across the World

1.3.3 จัดทำกรอบการดำเนินงาน ประเด็นการวิเคราะห์ และคัดสรรตัวชี้วัด รวมทั้งสืบค้นข้อมูลจากเอกสารและเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.4 จัดทำฐานข้อมูล และตารางสถิติขึ้นใหม่ เปรียบเทียบประเทศตามที่คัดสรรรวม 15 ประเทศ พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาจากรายในเล่มเดิม

1.3.5 จัดทำแผนภาพ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำรายงาน “สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2550” เนื้อหาแบ่งเป็น 5 บท ได้แก่ **บทที่ 1** บทนำ **บทที่ 2** สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา **บทที่ 3** โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา **บทที่ 4** คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และ **บทที่ 5** บทสรุปและข้อเสนอแนะ ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาไทย

1.3.6 ตรวจสอบพิจารณารายงานโดยผู้บริหารระดับสูงของสทศ. และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ครั้ง

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

1.4.1 เอกสารหลัก 2 เล่ม ซึ่งเป็นผลผลิตจากโครงการ World Education Indicators (WEI) ปีล่าสุด ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) คือ Education Counts, Benchmarking Progress in 19 WEI Countries, World Education Indicators-2007 และ Global Education Digest 2007, Comparing Education Statistics Across the World ทั้ง 2 เล่ม ผลิตและเผยแพร่โดยสถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (Unesco Institute for Statistics หรือ UIS)

1.4.2 เอกสารอื่นๆ เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์ และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยมากขึ้น จึงเพิ่มเติมข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ เช่น Human Development Report 2007/2008, World Competitiveness Yearbook 2008, PISA2003-2006, TIMSS 2007 เป็นต้น ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้ต้องเป็นตัวชี้วัดที่ใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการวางแผนและการกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ เพื่อนำไปเผยแพร่และใช้เป็นเอกสารในการศึกษาและอ้างอิง

1.5 ขอบเขตและข้อจำกัดของข้อมูล

1.5.1 ตัวชี้วัดส่วนใหญ่ (ไม่นับรวมการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน และการศึกษานอกโรงเรียน) เน้นเฉพาะการศึกษาในระบบ ที่มีวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การศึกษา และการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

1.5.2 สำนักงานฯ ได้คัดสรรประเทศเป้าหมายเพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่

ก. ประเทศเพื่อนบ้านกลุ่ม WEI 4 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และจีน

ข. จากกลุ่ม OECD 10 ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลี แคนาดา ฟินแลนด์ สวีเดน ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา

บางตัวชี้วัด หากประเทศที่กล่าวมาแล้วไม่ให้ข้อมูล ก็จะนำเสนอประเทศที่มีข้อมูลแทน โดยเลือกประเทศที่มีข้อมูลเป็นจุดเด่นและน่าสนใจ เช่น เวียดนาม อินเดี ย สิงคโปร์ รัสเซีย เยอรมนี ชิลี และอาร์เจนตินา เป็นต้น

1.5.3 ในรายงานของสถาบันสถิติแห่งยูเนสโก หรือ UIS ข้อมูลประเทศจีนไม่รวมเขตการปกครองพิเศษ 2 แห่งคือ ฮองกงและมาเก๊า

1.5.4 ข้อมูลการเงินงบประมาณที่นำเสนอ ส่วนใหญ่ได้จากเงินงบประมาณในภาครัฐ ทำให้ข้อมูลบางประเทศอาจต่ำกว่าความเป็นจริง

1.5.5 อัตราการเข้าชั้นหลายประเทศไม่รายงานผู้เข้าชั้นหรือมีเข้าชั้นจำนวนน้อยมาก สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) ให้ข้อสังเกตว่า จำนวนครึ่งหนึ่งของประเทศกลุ่ม OECD ไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าชั้นแต่ในบางประเทศระบบการศึกษาเป็นแบบเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ สำหรับประเทศไทยมีรายงานผู้เข้าชั้นในบางหน่วยงานเท่านั้น อีกหลายหน่วยงานรวมทั้งสถานศึกษาของเอกชนไม่รายงานผู้เข้าชั้น ทำให้ยอดผู้เข้าชั้นอาจต่ำกว่าที่เป็นจริง

1.6 ระยะเวลาที่อ้างอิง

ข้อมูลที่ใช้อ้างอิงในที่นี้ (จากเอกสารหลักโครงการ WEI) คือปี พ.ศ. 2548 หรือปีการศึกษา 2548 ในกรณีที่ปีการศึกษารวม 2 ปี เช่น 2547/2548 จะถือเป็นปี พ.ศ. 2548

การเปรียบเทียบระหว่างประเทศอาจแตกต่างกันบ้าง คือบางประเทศอาจล้ำหน้า 1 ปี บางประเทศช้ากว่า 1 ปี สำหรับประเทศไทย ใช้ปีการศึกษา 2548 เป็นหลัก ดังนี้

ประเทศ	พ.ศ.
<i>กลุ่ม WEI และอื่นๆ</i>	
1. ไทย, จีน	2548/2549
2. ชิลี, เวียดนาม	2548
3. อาร์เจนตินา, บราซิล, มาเลเซีย	2547
4. ฟิลิปปินส์, อินโดนีเซีย, รัสเซีย, อียิปต์	2547/2548
5. อินเดีย, ตุรกี	2547/2548
<i>กลุ่ม OECD</i>	
6. ออสเตรเลีย, นิวซีแลนด์	2548
7. เกาหลี	2548/2549
8. ฝรั่งเศส, เยอรมนี, ฟินแลนด์, สวีเดน, ญี่ปุ่น	2547/2548
9. เดนมาร์ก, สวิตเซอร์แลนด์	2547/2548
10. สหราชอาณาจักร, สหรัฐอเมริกา	2547/2548
11. แคนาดา, ไอร์แลนด์	2546/2547

1.7 นิยามและคำอธิบายศัพท์

1.7.1 ISCED - International Standard Classification of Education หมายถึง ระดับการศึกษา จัดแบ่งตามมาตรฐานการจัดประเภทการศึกษานานาชาติ จำแนกเป็น 7 ระดับ ได้แก่

ISCED 0	หมายถึง	การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ISCED 1	หมายถึง	การศึกษาระดับประถมศึกษา
ISCED 2	หมายถึง	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ISCED 3	หมายถึง	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม
ISCED 3A	หมายถึง	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ที่มุ่งเรียนต่อในมหาวิทยาลัยทั่วไปหรือ มหาวิทยาลัยเทคนิค
ISCED 3B	หมายถึง	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ที่มุ่งเรียนต่อในสถาบันเทคนิคหรืออาชีวศึกษาชั้นสูง
ISCED 3C	หมายถึง	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มุ่งฝึกฝีมือแรงงาน เพื่อเตรียมออกไปประกอบอาชีพ
ISCED 4	หมายถึง	การศึกษาหลังมัธยมศึกษาก่อนอุดมศึกษา (ที่ไม่ใช่ระดับมหาวิทยาลัย) หลักสูตรมีระยะเวลา 6 เดือน ถึง 2 ปี ส่วนมากเป็นสายอาชีพเฉพาะทาง
ISCED 5	หมายถึง	การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาใน มหาวิทยาลัย หรือเทียบเท่ามหาวิทยาลัย เช่น วิทยาลัย หรือสถาบันเทคโนโลยี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
ISCED 5A	หมายถึง	การศึกษาที่จัดเป็นประเภทวิชาชีพ และมุ่งสู่การวิจัย ระดับสูงต่อไปตั้งแต่ระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี จนถึงปริญญาโทที่ยึดฐานทฤษฎีเป็นหลัก (theoretically based) เช่น วิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น

- ISCED 5B หมายถึง การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา สายเทคนิค หรืออาชีพเฉพาะทาง (more practical/technical/occupationally specific) เช่น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
- ISCED 6 หมายถึง การศึกษาระดับสูงที่เน้นการวิจัย (advanced research qualification) จัดในมหาวิทยาลัย ส่วนมากเป็นระดับหลังปริญญาโท ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ปริญญาเอก หรือหลังปริญญาเอก

1.7.2 อัตราการเข้าเรียน (Gross Enrolment Ratio หรือ GER) ได้แก่ จำนวนนักเรียนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ไม่ว่าจะมียุ่ก่อนเกณฑ์ ตามเกณฑ์ หรือสูงกว่าเกณฑ์การศึกษาในระดับการศึกษานั้นๆ ตัวชี้วัดแสดงเป็นค่าร้อยละของนักเรียนนักศึกษาซึ่งเข้าเรียนในระดับการศึกษานั้นต่อจำนวนประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน สำหรับระดับอุดมศึกษา ประชากรที่ใช้จะเป็นกลุ่มช่วงอายุ 5 ปี ที่เรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

1.7.3 อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net Enrolment Rate หรือ NER) ได้แก่ จำนวนนักเรียนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละระดับการศึกษา นับเฉพาะที่มีอายุตามเกณฑ์การศึกษาในระดับการศึกษานั้นๆ (Theoretical age) ตัวชี้วัดแสดงเป็นค่าร้อยละของนักเรียนนักศึกษาที่มีอายุตรงตามเกณฑ์ในระดับการศึกษานั้นๆ ต่อจำนวนประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน

1.7.4 โปรแกรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ถ้าแบ่งตามลักษณะโปรแกรม (Orientation of educational programmes) จำแนกเป็น 2 ประเภทคือ

- **สายสามัญ (General education)** : โดยทั่วไปใช้ในระบบโรงเรียน อาจมีหรือไม่มีวิชาสายอาชีพรวมอยู่ด้วยก็ได้ ส่วนใหญ่ผู้สำเร็จจากโปรแกรมนี้อย่างน้อยอนุญาตให้เข้าสู่อาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยไม่ได้รับการอบรมเพิ่มเติม การศึกษาสายสามัญจะมีสาขาวิชาเทคนิคหรืออาชีวะน้อยกว่าร้อยละ 25

- **สายเทคนิคและอาชีวศึกษา (Technical and vocational education)** : โปรแกรมประเภทนี้ออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ (practical skill) เพื่อการประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง

และถ้าแบ่งตามจุดหมายปลายทางของโปรแกรม (**Programme Destination**) จำแนกเป็น 3 รูปแบบ คือ

- **สายสามัญ หรือ ISCED 3A** มุ่งศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาที่มีรูปแบบเป็นมหาวิทยาลัยซึ่งมุ่งเน้นฐานทฤษฎีเป็นหลัก ประเภท ISCED 5A

- **สายอาชีพ หรือ ISCED 3B** มุ่งศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ในสายอาชีพและเทคนิค ประเภท ISCED 5B

- **การฝึกฝีมือแรงงาน หรือ ISCED 3C** เป็นการเตรียมนักศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือการศึกษาต่อเนื่องในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย

1.7.5 ความเสมอภาคของอำนาจในการซื้อ (Purchasing Power Parity=PPP) : ค่าความเสมอภาคของอำนาจการซื้อ (Purchasing Power Parities : PPP\$) เป็นหน่วยวัดนานาชาติที่ทำให้เกิดความเสมอภาคทางอำนาจซื้อของเงินสกุลต่างๆ ที่แตกต่างกัน โดยเงินจำนวนหนึ่ง เมื่อเปลี่ยนเป็นดอลลาร์สหรัฐที่อัตรา PPP (PPP\$) จะสามารถซื้อสินค้าหรือบริการได้เท่ากันในทุกประเทศ สะท้อนถึงจำนวนเงินที่ต้องใช้ในการซื้อสินค้าและบริการชนิดเดียวกันในทุกประเทศภายในปีที่กำหนด ซึ่งจะแตกต่างกันเพียงปริมาณสินค้าและบริการที่ซื้อเท่านั้น

1.7.6 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (Gender Parity Index= GPI) : อัตราส่วนหญิงต่อชาย ของตัวชี้วัดที่กำหนดให้ ถ้า GPI เป็นหนึ่งแสดงว่า มีความเสมอภาคทางเพศ

1.7.7 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index-HDI) ได้จากดัชนีย่อยที่แสดงการพัฒนามนุษย์ใน 3 ด้าน ได้แก่

1) ดัชนีด้านการศึกษา (Education Index) เป็นการวัดความรู้ (knowledge) จากตัวชี้วัดย่อย 2 ตัว ได้แก่ อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ (Adult Literacy Rate) และ อัตราการเข้าเรียนอย่างหยาบ (Gross Enrolment Ratio)

2) ดัชนีอายุขัยเฉลี่ย (Life Expectancy Index) ดูการมีสุขภาพดีและมีชีวิตยืนยาว โดยดูอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy at Birth)

3) ดัชนีด้านเศรษฐกิจ (GDP Index) ดูมาตรฐานการครองชีพ โดยดูจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว (GDP per Capita -PPP US\$)

บทที่ 2

สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

บทนี้จะนำเสนอข้อมูลด้านประชากรและการเปลี่ยนแปลง ประชากรวัยแรงงานกับการศึกษา คุณภาพชีวิตของประชากร รวมทั้งสื่อและเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

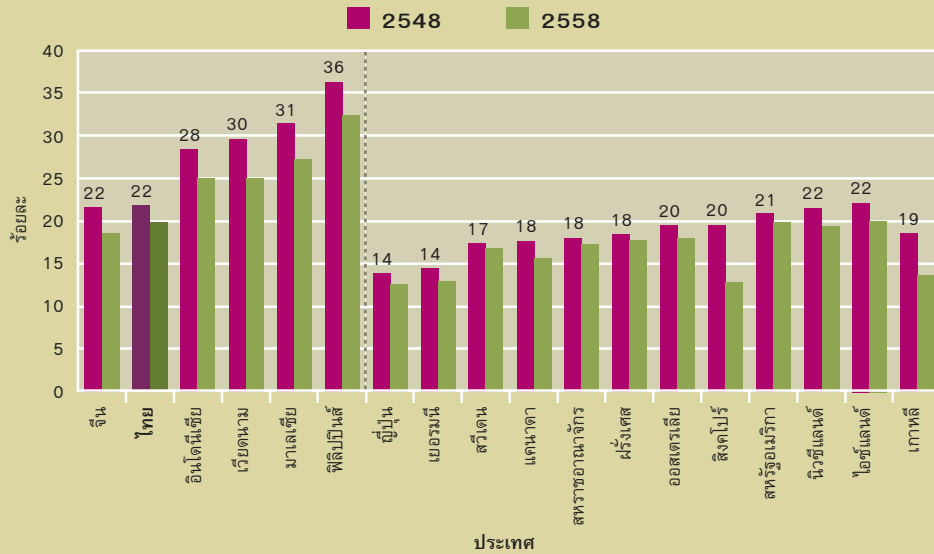
2.1 ประชากร

ประเทศไทยมีประชากรรวมทั้งสิ้น 63,389,730 คนในปี พ.ศ. 2551 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2552) หากนับเฉพาะผู้ที่มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน จะมีจำนวน 61,831,512 คน จำแนกเป็นประชากรวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี 12,752,342 คน หรือร้อยละ 20.63 เยาวชนอายุ 15-24 ปี 9,396,486 คน หรือร้อยละ 15.20 วัยแรงงานอายุ 25-64 ปี 34,884,174 คน หรือร้อยละ 56.42 และผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป 4,795,097 คน หรือร้อยละ 7.76

2.1.1 การเปลี่ยนแปลงของประชากร

ปีพ.ศ. 2529 ประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มของประชากรประมาณร้อยละ 2.5 ต่อปี ลดลงเหลือร้อยละ 1 ในปี พ.ศ. 2539 และร้อยละ 0.6 ในปี พ.ศ. 2549 ปริมาณการเกิดของเด็กจึงลดลงปีละต่ำกว่า 1 ล้าน และต่ำลงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้เด็กทยอยเข้าสู่วัยเรียนแต่ละปีมีจำนวนน้อยลงเรื่อยๆ โดยปี พ.ศ. 2548 มีเด็กวัยประถมศึกษา (อายุ 6-11 ปี) ประมาณ 5.7 ล้านคน แต่ในอีก 15 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2563) จะลดลงเหลือเพียง 4.5 ล้านคน

แผนภาพ 1 สัดส่วนประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี
เปรียบเทียบ พ.ศ. 2548 และแนวโน้ม พ.ศ. 2558

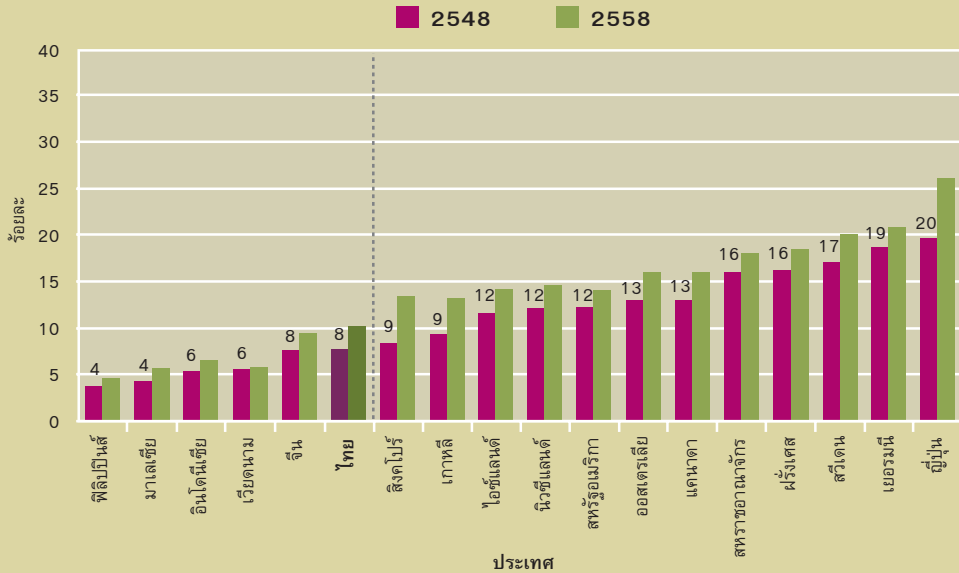

ที่มา: Human Development Report, UNDP 2007/2008 (ภาคผนวก ตาราง 24)

เมื่อพิจารณาประชากรวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในประเทศไทย พบว่า ลดลงทุกปี โดยปี พ.ศ. 2548 อัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 21.7 เท่ากับประเทศจีน นิวซีแลนด์และ ไอซ์แลนด์ และต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม เป็นต้น และคาดว่าในอีก 10 ปีข้างหน้า แนวโน้มในประเทศไทยจะเหลือ ร้อยละ 19.7 ประเทศที่อัตราส่วนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลดลงอย่างรวดเร็วได้แก่สิงคโปร์และ เกาหลี โดยสิงคโปร์คาดว่าจะลดลงจากร้อยละ 19.5 ในปี พ.ศ. 2548 เหลือร้อยละ 12.8 ในปี พ.ศ. 2558 และเกาหลีคาดว่าจะลดลงจากร้อยละ 18.6 ในปี พ.ศ. 2548 เหลือร้อยละ 13.7 ในปี พ.ศ. 2558 (แผนภาพ 1)

ส่วนแผนภาพ 2 แสดงแนวโน้มผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป พบว่า ทุกประเทศมี จำนวนประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มจากร้อยละ 7.8 ในปี พ.ศ. 2548 เป็น 10.2 ในปี พ.ศ. 2558 ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ (คนอายุ 60 ปีขึ้นไป มีมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด) ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ทุกประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และจีน ประเทศที่สัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นอย่าง รวดเร็วในอีก 10 ปีข้างหน้า ได้แก่ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ โดยญี่ปุ่นคาดว่าจะเพิ่มจากร้อยละ 19.7 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นร้อยละ 26.2 ในปี พ.ศ. 2558 และสิงคโปร์คาดว่าจะเพิ่มจากร้อยละ 8.5 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นร้อยละ 13.5 ในปี พ.ศ. 2558

แผนภาพ 2 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป
เปรียบเทียบ พ.ศ. 2548 และแนวโน้ม พ.ศ. 2558

ที่มา: Human Development Report, UNDP 2007/2008 (ภาคผนวก ตาราง 24)

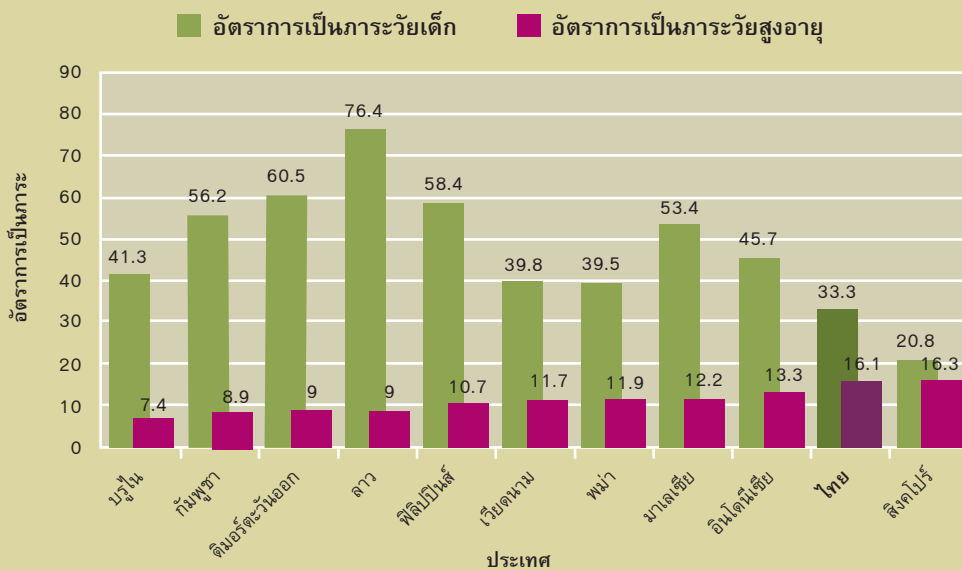
จากการเปลี่ยนแปลงประชากรของประเทศไทยที่มีประชากรวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลดลง วัยแรงงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าวัยแรงงาน และคาดว่าหลังปี พ.ศ. 2564 ผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีจำนวนมากกว่าประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งจะมีผลกระทบทั้งทางบวกและลบ กล่าวคือ ทางบวก สังคมไทยจะมีผู้มีประสบการณ์ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยเหลือสังคมและการศึกษา ทางลบคือสังคมไทยจะมีภาระดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้สูงอายุบางคนยังขาดทักษะพื้นฐานการอ่านออกเขียนได้ นอกจากนี้การที่อัตราการเกิดของเด็กลดลงดังกล่าวส่งผลให้เกิดโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน จำนวนถึง 10,000 โรงเรียนในปัจจุบัน และมีจำนวนหนึ่งไม่มีเด็กเข้าเรียน แต่ไม่สามารถยุบเลิกได้ด้วยปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น (สกศ., 2551)

หากพิจารณาเปรียบเทียบประชากรในเขตเมืองและชนบท พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอยู่ในเขตเมืองร้อยละ 32.3 ซึ่งคล้ายคลึงกับประเทศกำลังพัฒนาหลายๆ ประเทศ และคาดว่าแนวโน้มของประชากรในเขตเมืองจะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตเป็นร้อยละ 36.2 ในปี พ.ศ. 2558

2.1.2 อัตราการพึ่งพิง

จากแนวโน้มประชากรวัยสูงอายุเพิ่มมากขึ้น ทำให้การพึ่งพิงหรือการรับภาระของประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) ที่ต้องดูแลเลี้ยงดูประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) และวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เพิ่มมากขึ้น (อัตราการเป็นภาระ เป็นอัตราส่วนของประชากรวัยเด็กหรือวัยสูงอายุต่อประชากรวัยแรงงาน)

แผนภาพ 3 อัตราการพึ่งพิงของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ. 2550

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550

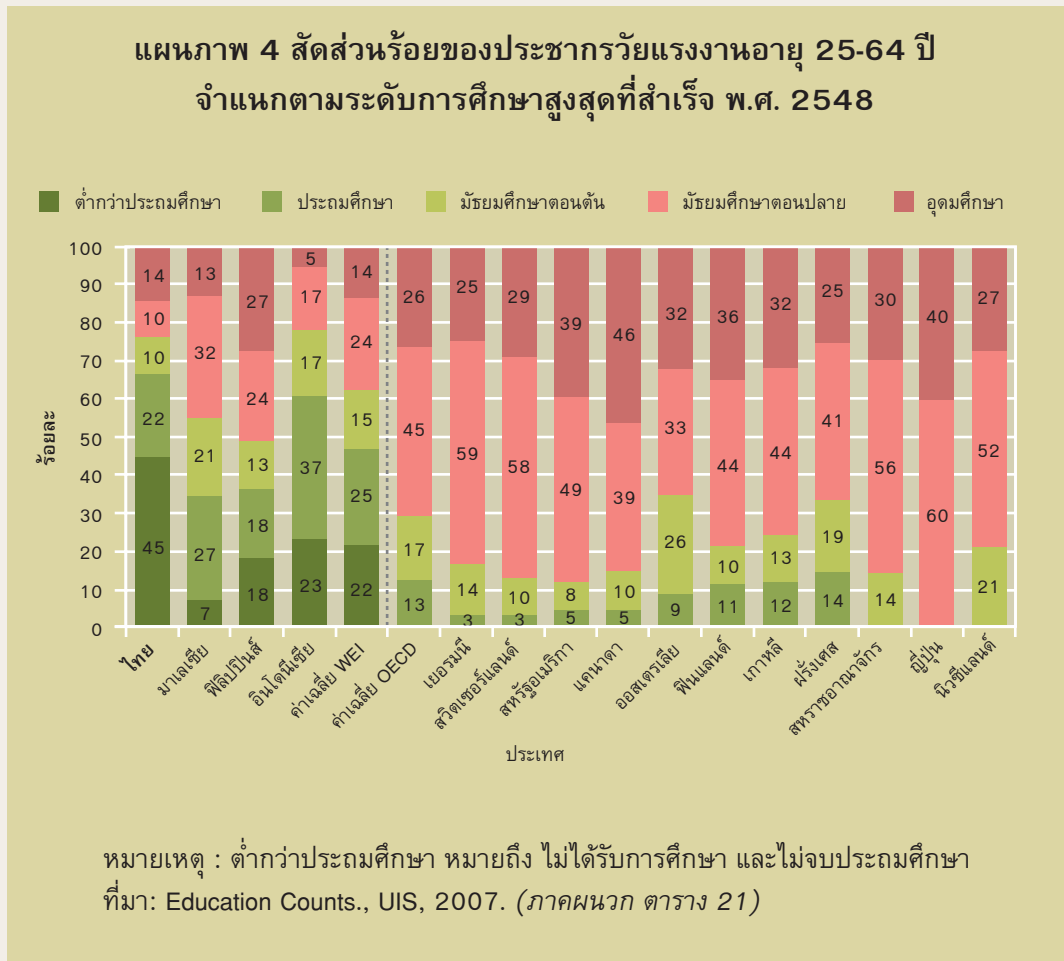
สำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 พบว่า **ประเทศไทย** มีอัตราการเป็นภาระวัยเด็ก ร้อยละ 33.3 ต่ำกว่าหลายๆ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสิงคโปร์มีอัตราการเป็นภาระวัยเด็กต่ำสุด (ร้อยละ 20.8) ส่วนลาวมีอัตราส่วนการเป็นภาระวัยเด็กสูงสุดร้อยละ 76.4 ในด้านการเป็นภาระวัยสูงอายุ พบว่า **ประเทศไทย** มีอัตราการเป็นภาระวัยสูงอายุสูงใกล้เคียงสิงคโปร์ ร้อยละ 16.1 และร้อยละ 16.3 ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีอัตราการเป็นภาระวัยสูงอายุต่ำสุดคือบรูไนมีอัตราส่วนเพียงร้อยละ 7.4 (แผนภาพ 3)

2.2 แรงงานกับการศึษา

2.2.1 เปรียบเทียบประชากรวัยแรงงาน (Education Attainment) กับนานาชาติ

สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) ศึษาเปรียบเทียบประชากรวัยแรงงานกลุ่มอายุ 25-64 ปี โดยแบ่งออกเป็น 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ประชากรวัยแรงงานจำแนกตามระดับการศึษาสูงสุดที่สำเร็จ 2) สำเร็จการศึษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึษาดอนต้น 3) สำเร็จการศึษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึษาดอนปลาย และ 4) สำเร็จการศึษาระดับอุดมศึษา ซึ่งข้อมูลจากสถาบันสถิติแห่งยูเนสโกหรือ UIS (2007) แสดงรายละเอียดของผู้สำเร็จการศึษาในแต่ละระดับ ดังนี้

ก. สัดส่วนร้อยละของประชากรวัยแรงงานจำแนกตามระดับการศึษาสูงสุดที่สำเร็จ

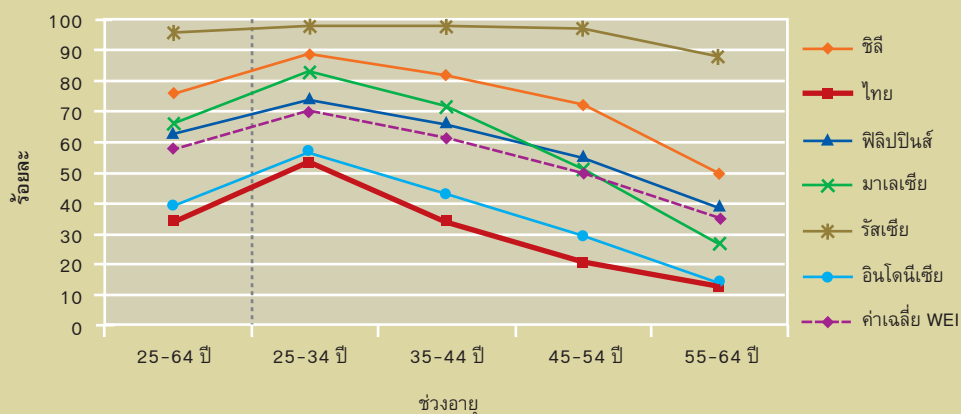

จากแผนภาพ 4 พบว่า ประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ปีในประเทศไทย ได้รับการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษาสูงมากถึงร้อยละ 66.2 เป็นกลุ่มไม่จบประถมศึกษา ร้อยละ 44.7 สำเร็จประถมศึกษาร้อยละ 21.5 สำเร็จระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 20.3 และสำเร็จถึงระดับอุดมศึกษาร้อยละ 13.6 เปรียบเทียบกับกลุ่ม WEI ซึ่งการศึกษา โดยเฉลี่ยระดับประถมศึกษาเกือบร้อยละ 50 โดยเฉพาะมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย พบว่า ประเทศเหล่านี้ล้วนมีระดับการศึกษาสูงกว่าประชากรวัยแรงงานของไทยทั้งสิ้น หากเปรียบเทียบกับประเทศกลุ่ม OECD ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉลี่ยร้อยละ 44.8

ข. ประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เมื่อจำแนกประชากรวัยแรงงานที่ได้รับการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า **ประเทศไทย**มีประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ปีที่สำเร็จ การศึกษาอย่างต่ำที่สุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเฉลี่ยร้อยละ 34 ในปี พ.ศ. 2548 ต่ำกว่า ทุกประเทศที่นำเสนอ และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม WEI (ร้อยละ 58) ถึงแม้สัดส่วนจะ เพิ่มขึ้นทุกปี แต่ก็เพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ โดยเพิ่มจากปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 3 เท่านั้น ซึ่งยัง ห่างไกลจากเป้าหมายในการเพิ่มการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน ให้มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาขึ้นไปให้ถึงร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ. 2551

แผนภาพ 5 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ที่สำเร็จการศึกษา อย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2548

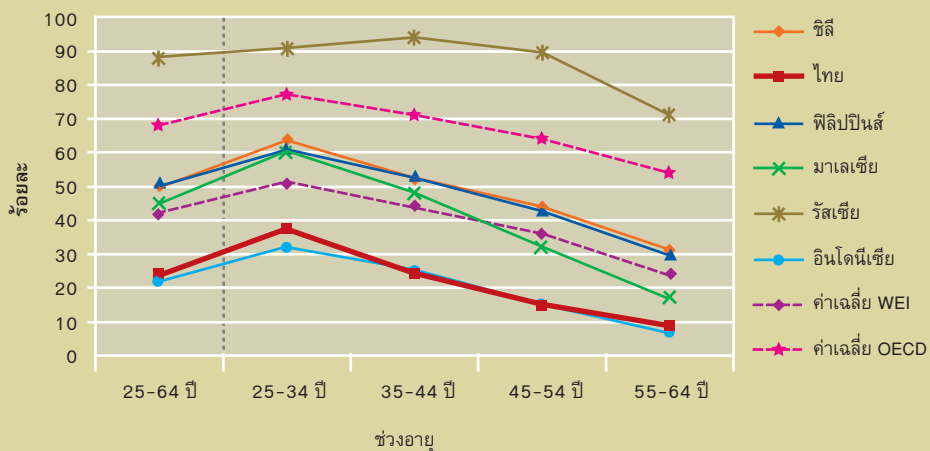
ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 23)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มอายุพบว่า ประชากรไทยทุกกลุ่มอายุสำเร็จ การศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยเฉลี่ยต่ำกว่าทุกประเทศที่นำเสนอเช่นกัน (แผนภาพ 5)

ค. ประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย

สำหรับประชากรวัยแรงงานที่ได้รับการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายของไทย โดยเฉลี่ยมีค่าร้อยละ 24 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 5 แต่ก็ยัง สูงกว่าอินโดนีเซียซึ่งค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ร้อยละ 22) ยังห่างไกลจากค่าเฉลี่ย WEI (ร้อยละ 42) จากแผนภาพ 6 จะเห็นว่าประชากรวัยแรงงานของไทยและหลายๆ ประเทศจะได้รับการศึกษา น้อยลงเรื่อยๆ เมื่ออายุยิ่งสูงขึ้น (แผนภาพ 6)

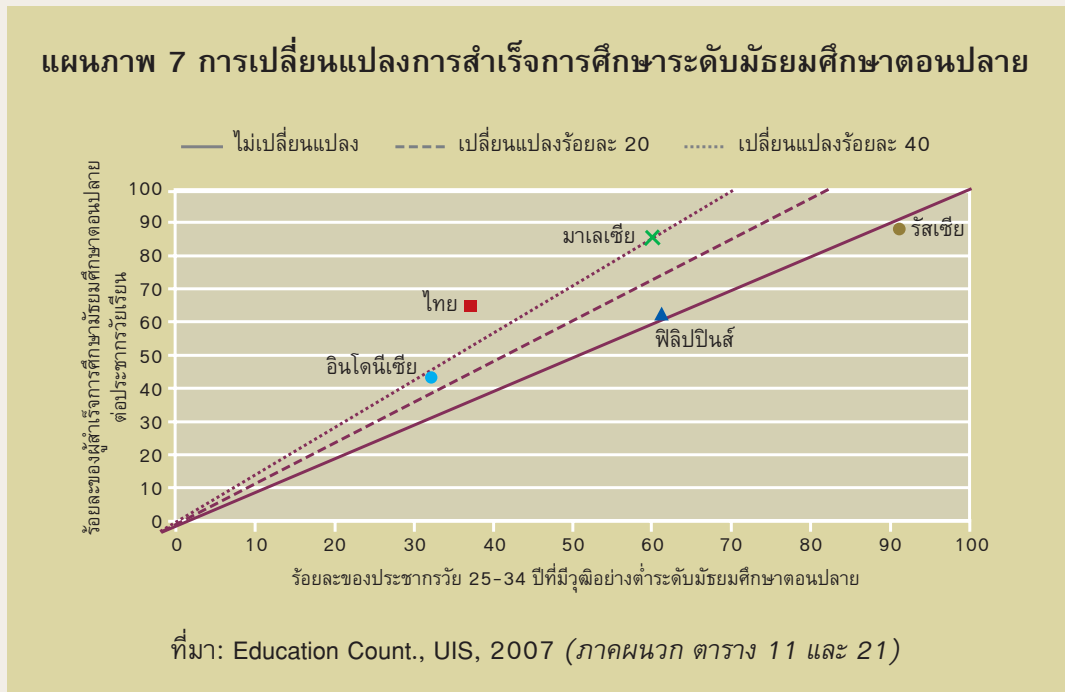
แผนภาพ 6 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ปีที่สำเร็จการศึกษา อย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 23)

หากพิจารณาร้อยละของประชากรวัย 25-34 ปีที่มีวุฒิอย่างต่ำระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย เปรียบเทียบ ประชากรกลุ่มอายุ 25-34 ปี ที่สำเร็จการศึกษา อย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศไทยมีค่าร้อยละ 37 น้อยกว่าค่าเฉลี่ยของ กลุ่มประเทศ WEI (ร้อยละ 51)

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาอัตราส่วนผู้สำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียนของไทยมีค่าร้อยละ 65.4 จะเห็นว่ามีความโน้มที่จะมีผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้น ซึ่งเหมือนกับแนวโน้มผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายระดับนี้ในกลุ่ม WEI สูงขึ้นในช่วง 1-2 ทศวรรษที่ผ่านมา (แผนภาพ 7)

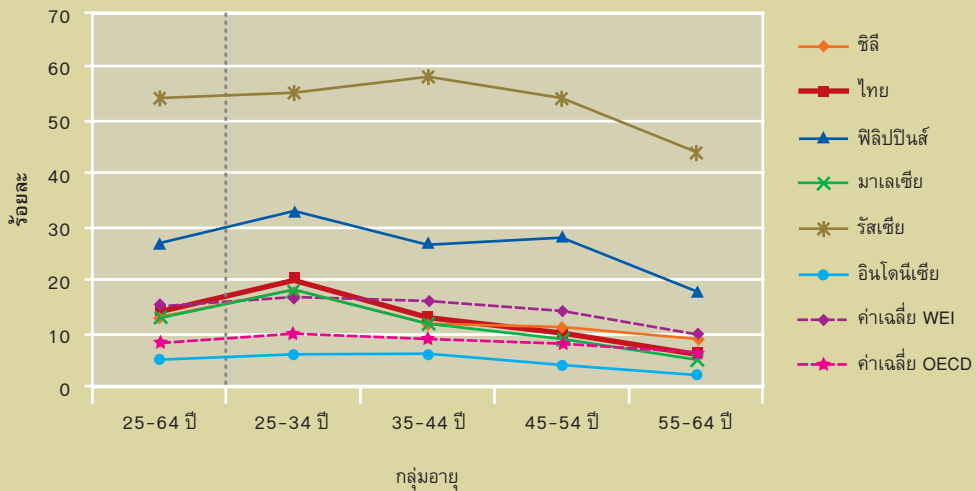

ง. ประชากรวัยแรงงาน ที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ปีที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 14 เท่ากับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม WEI แต่ดีกว่าหลายๆ ประเทศ เช่น มาเลเซีย (ร้อยละ 13) และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 5) ทั้งนี้ยังเทียบไม่ได้กับประเทศกลุ่ม OECD ซึ่งค่าเฉลี่ยห่างไกลถึงร้อยละ 25.7

หากพิจารณาจำแนกตามกลุ่มอายุของประชากร พบว่า ประเทศไทยมีผู้ใหญ่ที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษามากที่สุดที่กลุ่มอายุ 25-34 ปี กล่าวคือร้อยละ 20 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ย WEI (ร้อยละ 17) และ OECD (ร้อยละ 10) หากเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน พบว่า ประเทศไทยมีอัตราส่วนสูงกว่ามาเลเซีย และอินโดนีเซีย และผู้ใหญ่ที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยจะลดน้อยลงจนเหลือเพียงร้อยละ 6 ในกลุ่มอายุ 55-64 ปี (แผนภาพ 8)

แผนภาพ 8 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ปีที่สำเร็จการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2548

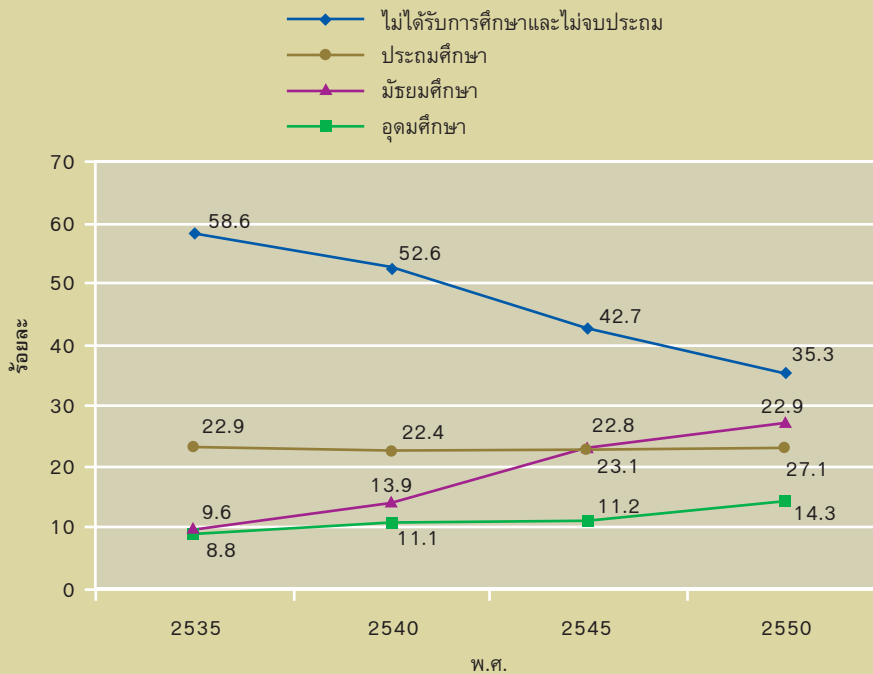

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 23)

2.2.2 ประชากรไทยวัยแรงงาน จำแนกตามกลุ่มอายุ และระดับการศึกษา สูงสุดที่สำเร็จ

ถึงแม้การศึกษาของประชากรวัยแรงงานของไทยโดยเฉลี่ยจะอยู่ที่ระดับประถมศึกษา แต่ก็มีแนวโน้มดีขึ้นทุกปี จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติในช่วงปี พ.ศ. 2535-2550 พบว่า ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่ได้รับการศึกษาและไม่จบประถมศึกษา มีแนวโน้มลดน้อยลงจากร้อยละ 58.6 ในปี พ.ศ. 2535 เหลือ 35.3 ในปี พ.ศ. 2550 ในขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 9.6 ในปี 2535 เป็นร้อยละ 22.9 ในปี พ.ศ. 2550 เช่นเดียวกับระดับอุดมศึกษาเพิ่มจากร้อยละ 8.8 ในปี พ.ศ. 2535 เป็นร้อยละ 14.3 ในปี พ.ศ. 2550 (แผนภาพ 9) จึงมีผลทำให้จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประเทศไทยอายุ 15-59 ปีเพิ่มขึ้นตามลำดับ หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ 0.15 ปี กล่าวคือในปี พ.ศ. 2545-2550 เท่ากับ 8.1 ปี 8.3 ปี 8.4 ปี 8.6 ปี 8.7 ปี และ 8.8 ปีตามลำดับ (สกศ, 2551)

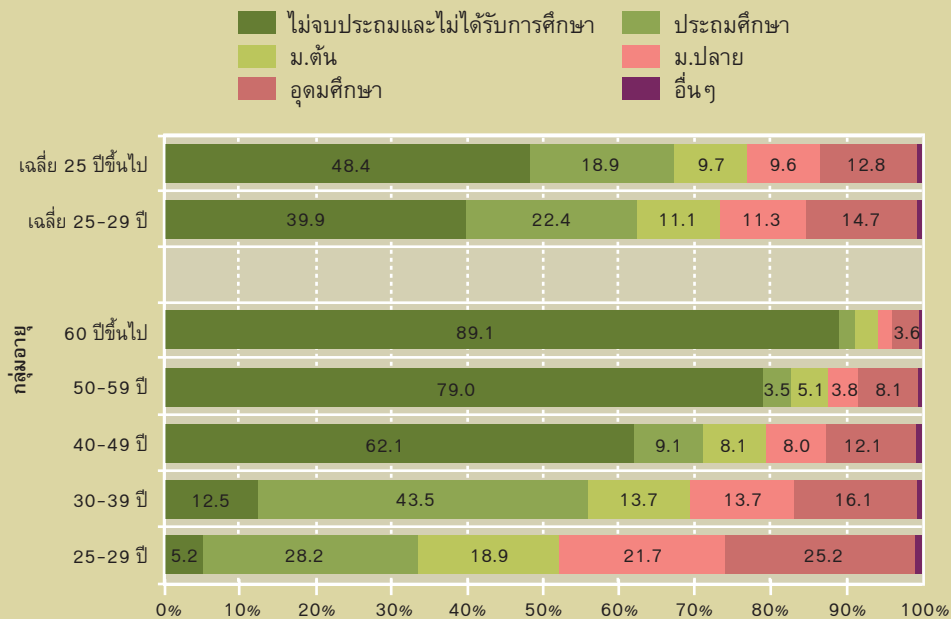
แผนภาพ 9 แนวโน้มการได้รับการศึกษาของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป
จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2535-2550

ที่มา : สํารวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส 3 พ.ศ. 2535-2550,
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หากพิจารณากลุ่มอายุของประชากรวัยแรงงาน จะพบว่าประชากรกลุ่มอายุที่ได้รับการศึกษาต่ำมาก กล่าวคือ ไม่จบประถมศึกษาและไม่ได้รับการศึกษา เกินกว่าร้อยละ 50 จะเป็นกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป จากผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2549 พบว่า การศึกษาของคนไทยวัยแรงงานอายุ 25-59 ปี โดยเฉลี่ยร้อยละ 39.9 ไม่ได้รับการศึกษาหรือไม่จบประถมศึกษา โดยเฉพาะวัยแรงงานกลุ่มอายุ 40-49 ปี และ 50-59 ปี ไม่ได้รับการศึกษาหรือไม่จบประถมศึกษาถึงร้อยละ 62.1 และร้อยละ 79.0 ตามลำดับ และหากพิจารณาประชากรวัยแรงงานอายุ 25-29 ปี ที่เพิ่งออกจากระบบการศึกษา ก็ยังจบการศึกษาภาคบังคับเพียงครึ่งเดียว กล่าวคือร้อยละ 52.3 เท่านั้น (แผนภาพ 10)

แผนภาพ 10 การได้รับการศึกษาของประชากรไทยวัยแรงงานอายุ 25-59 ปี
จำแนกตามกลุ่มอายุ และระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ

ที่มา: ฐานข้อมูล สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.3 คุณภาพชีวิต

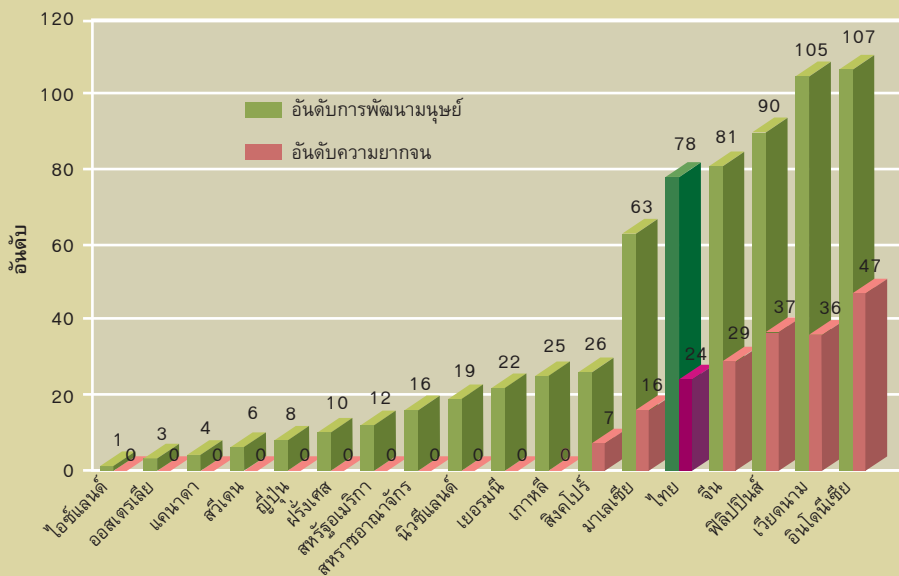
2.3.1 ความยากจนและการพัฒนามนุษย์ (Poverty and Human development)

ความยากจนโดยในมุมมองใหม่นี้มิได้พิจารณาเฉพาะการมีรายได้น้อยหรือการบริโภคน้อยเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงมิติอื่นๆ ที่มีใช้ตัวเงินดังที่ปรากฏอยู่ในคำนำของรายงานการพัฒนาโลก 2000/2001 การขจัดความยากจนดังนี้ “ความยากจน มิได้จำกัดแต่เพียงการมีรายได้น้อยและการบริโภคน้อยเท่านั้น หากยังครอบคลุมถึงการขาดโอกาสด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล และโอกาสอื่นในการพัฒนาคน การไร้ซึ่งอำนาจ การขาดสิทธิขาดเสียง ตลอดจนการตกอยู่ในความเสี่ยง และความหวาดกลัว”

จากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals - MDGs) ด้านการขจัดความยากจนและหิวโหย เป้าหมายที่ 1: ลดสัดส่วนประชากรที่มีรายได้น้อยต่ำกว่า 1 เหรียญสหรัฐต่อวันลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2533-2558 เป้าหมายที่ 2: ลดสัดส่วนประชากรที่หิวโหยลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2533 - 2558 United Nation Development Programme หรือ UNDP จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ และ

ความยากจน และได้จัดทำดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index) และดัชนีความยากจน (Human Poverty Index) พร้อมทั้งจัดอันดับทุกๆ ปี และในการจัดอันดับการพัฒนามนุษย์ปี พ.ศ. 2550 พบว่า ประเทศไอซ์แลนด์มีการพัฒนามนุษย์ เป็นอันดับ 1 อันดับ 2-6 ได้แก่ นอร์เวย์ ออสเตรเลีย แคนาดา ไอซ์แลนด์ และสวีเดน ตามลำดับ ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 78 เป็นรองมาเลเซีย (อันดับ 63) แต่เหนือกว่า จีน ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และอินโดนีเซีย

แผนภาพ 11 แสดงอันดับความยากจน และอันดับการพัฒนามนุษย์ พ.ศ. 2548

ที่มา: Human Development Report 2007/2008 (ภาคผนวก ตาราง 24)

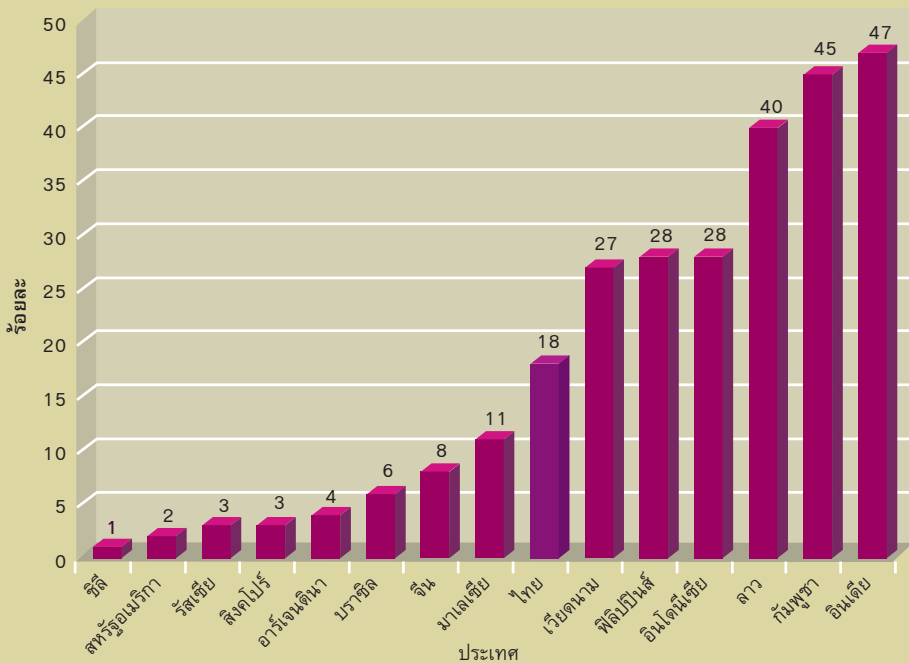
ใน Human Development Report 2007/2008 จัดทำโดย UNDP ได้รายงานดัชนีความยากจนสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ในมิติของคุณภาพชีวิต โดยประเมินภาพรวมของความขัดสนและด้อยโอกาส หรือหมายถึงความยากจนที่ไม่ใช่รายได้ (Non-Income Poverty) ประกอบด้วย 3 มิติขั้นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ ได้แก่ 1) **ความมียายุยืนยาว** โดยดูจากความน่าจะเป็นของประชากรที่ไม่สามารถมีอายุถึง 40 ปี 2) **ด้านการศึกษา** ดูจากการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ และ 3) **ด้านสุขอนามัย** ดูจากน้ำหนักเฉลี่ยของประชากรที่ไม่สามารถมีน้ำหนักมาตรฐานโลกและเด็กมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ และพบว่า ประเทศไทยมีความยากจนเป็นอันดับที่ 24 จากจำนวนประเทศที่มีความยากจน

ทั้งหมด 108 ประเทศ โดยยากจนกว่ามาเลเซีย (อันดับ 16) และสิงคโปร์ (อันดับ 7) แต่ อันดับดีกว่าจีน (อันดับ 29) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 37) เวียดนาม (อันดับ 36) อินโดนีเซีย (อันดับ 47) และอินเดีย (อันดับ 62) (แผนภาพ 11)

2.3.2 ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์

เนื่องจากภาวะทุพโภชนาการและการขาดแคลนอาหารมีผลทางลบต่อ พัฒนาการทางสมองและการเรียนรู้ของเด็กเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ United Nation Development Programme (UNDP) จึงนำดัชนีเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ให้เป็น 1 ใน 3 ดัชนี ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณดัชนีแสดงความยากจน (Human Poverty Index) ของประเทศ และเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการสนองเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals - MDGs) เป้าหมายที่ 5: ลดอัตราการตายของเด็กอายุ ต่ำกว่าห้าปีลงสองในสามในช่วงปี พ.ศ. 2533-2558

แผนภาพ 12 ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ พ.ศ. 2548

ที่มา: Human Development Report 2007/2008 (ภาคผนวก ตาราง 24)

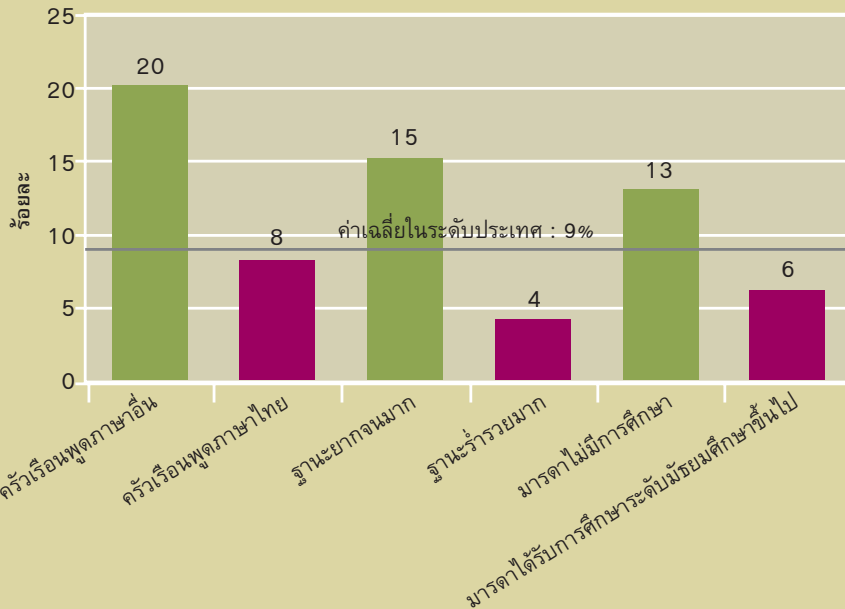
แผนภาพ 12 เป็นการเปรียบเทียบร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และพบว่า ประเทศไทยมีอัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 18 ลดลงร้อยละ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับ 4 ปีที่ผ่านมา ซึ่งค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ อาทิ จีน (ร้อยละ 8) และมาเลเซีย (ร้อยละ 11) แต่น้อยกว่าเวียดนาม (ร้อยละ 27) อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 28 เท่ากัน) เป็นต้น หากเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา หรือสิงคโปร์ ที่เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์น้อยมากเพียง ร้อยละ 2 และร้อยละ 3 ตามลำดับเท่านั้น (แผนภาพ 12)

มีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นถึงผลจากการขาดอาหารต่อพัฒนาการทางสมอง พัฒนาการทางร่างกาย มีการเติบโตไม่สมวัย จนถึงขั้นพิการ หรืออาจมีปัญหาด้านพัฒนาการทางสมอง ระดับเซาว์ปัญญามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้รายงานผลการวิจัย พบว่า เด็กไทยอ่อนแอและตายง่ายเกินไป โดยมีเด็กเล็กที่มีน้ำหนักและส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์เกือบถึงร้อยละ 20 และพบว่ามีเด็กในบางพื้นที่ห่างไกลอยู่ในภาวะทุพโภชนาการ ถึงร้อยละ 50 ซึ่งมีผลทางลบต่อพัฒนาการทางสมองและการเรียนรู้ของเด็กไทย

เช่นเดียวกับสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับยูนิเซฟ (UNICEF, 2549) ได้สำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พบว่า ร้อยละ 9.3 ของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี หรือ 1 ใน 10 ของเด็กวัยนี้มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 11.9 ของเด็กมีส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์ (หรือเตี้ย) และร้อยละ 4.1 ผอมกว่าเกณฑ์ (เมื่อเทียบน้ำหนักกับความสูง) และเป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กที่อยู่ในเขตเทศบาลร้อยละ 10.4 มีน้ำหนักสูงกว่าเกณฑ์หรืออ้วนมากกว่าเด็กที่อยู่นอกเขตเทศบาลประมาณเกือบเท่าตัว คือ ร้อยละ 5.5 นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่พ่อแม่มีฐานะร่ำรวยจะอ้วนกว่าเด็กที่พ่อแม่มีฐานะยากจนมากกว่า 3 เท่า (ร้อยละ 11.3 และร้อยละ 3.0 ตามลำดับ)

นอกจากนี้ยังพบว่า โอกาสของเด็กที่จะได้เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือไม่นั้น เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของแม่และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และมีความเหลื่อมล้ำระหว่างเด็กในครัวเรือนที่พูดภาษาไทยและไม่พูดภาษาไทย และนำห่วงในเรื่องการอ่านของเด็ก กล่าวคือ เด็ก 1 ใน 3 หรือร้อยละ 32 อยู่ในบ้านที่มีหนังสือทั่วไปน้อยกว่า 3 เล่ม และมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 57) อยู่ในบ้านที่มีหนังสือสำหรับเด็กน้อยกว่า 3 เล่ม และในขณะที่ของเล่นที่เป็นอุปกรณ์สำคัญของการพัฒนาเด็กเล็ก แต่เด็กเกือบ 1 ใน 10 หรือร้อยละ 8 ไม่มีอะไรจะเล่น (แผนภาพ 13)

แผนภาพ 13 ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน พ.ศ. 2548-2549

ที่มา: สํารวจสถานการณืเด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2548-2549. สํานักงานสถิติแห่งชาติ

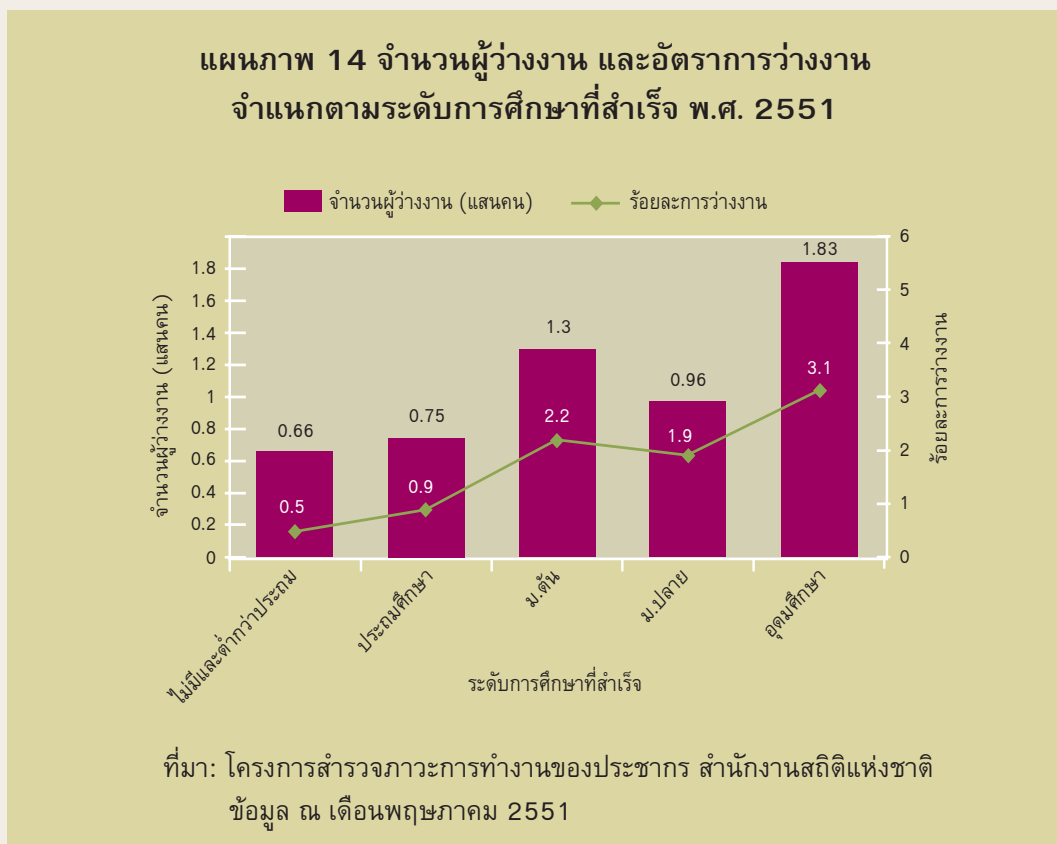
2.3.3 อัตราการว่างงาน

การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สํานักงานสถิติแห่งชาติใช้คํ่าจำกัดความตามหลักสากลขององค์การสหประชาชาติเพื่อสามารถเปรียบเทียบกับประเทศอื่นได้ ที่กำหนดว่าผู้มีงานทํ่า 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ถือว่ามืงานทํ่า

จากวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 เป็นผลให้อัตราการว่างงานในไทยสูงที่สุดถึงร้อยละ 4.4 หรือ 1.4 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้เร่งสร้างงานในหลายด้านจนทํ่าให้ปี พ.ศ. 2545 อัตราการว่างงานลดลงเป็นร้อยละ 2.4 และมีอัตราที่ดีขึ้นมาโดยตลอด จนถึงปี พ.ศ. 2550 อัตราการว่างงานต่ำสุดในรอบ 10 ปีเหลือเพียงร้อยละ 1.4

หากเปรียบเทียบอัตราการว่างงานของประเทศไทยกับประเทศอื่น เช่น สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 5.5 ออสเตรเลีย ร้อยละ 4.3 ญี่ปุ่น ร้อยละ 4.0 และเกาหลี ร้อยละ 3.0 ปรากฏว่าไทยจัดอยู่ในอันดับดีมาก มีอัตราการว่างงานต่ำที่สุด ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีอัตราการว่างงานสูงที่สุด

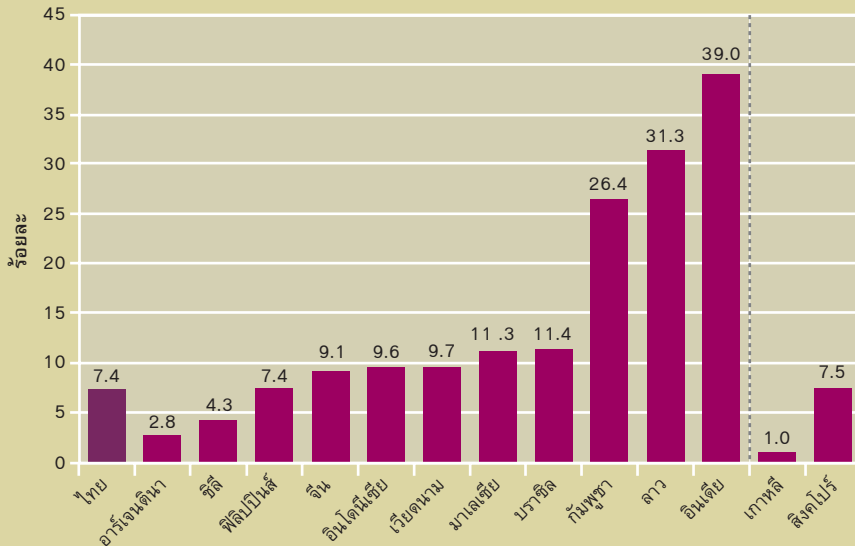
ท้งนี้เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ว่างงานของไทย พบว่า กลุ่มที่สำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือเป็นระดับมันสมอง เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการว่างงานสูงสุดคิดเป็น ร้อยละ 3.1 ส่วนกลุ่มที่ว่างงานน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มที่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาและไม่มี การศึกษา (ร้อยละ 0.5) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) (แผนภาพ 14)

2.3.4 อัตราการไม่รู้หนังสือ

อัตราการไม่รู้หนังสือคิดเป็นร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จากรายงาน UNDP 2007 พบว่า ปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีผู้ไม่รู้หนังสือร้อยละ 7.4 เท่ากับฟิลิปปินส์ ซึ่งอัตราผู้ไม่รู้หนังสือของไทยมีอัตราต่ำกว่าหลายๆ ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ (ร้อยละ 7.5) จีน (ร้อยละ 9.1) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 9.6) เวียดนาม (ร้อยละ 9.7) และมาเลเซีย (ร้อยละ 11.3) โดยเฉพาะอินเดีย ลาว และกัมพูชา อัตราการไม่รู้หนังสือสูงมากเกินร้อยละ 25 (แผนภาพ 15)

แผนภาพ 15 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2548

ที่มา: Human Development Report 2007/2008 (ภาคผนวก ตาราง 25)

2.4 สื่อและเทคโนโลยี

ปัจจุบันเทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและทั่วถึง ผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น จึงเปรียบเสมือนเป็นการเปิดโลกทัศน์การรับรู้สิ่งต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สังคมโดยรวมของประเทศมีการขับเคลื่อนพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการเรียนรู้การใช้งานคอมพิวเตอร์เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ในยุคนี้ ด้วยประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์ที่สามารถเก็บข้อมูลได้จำนวนมาก สามารถวิเคราะห์และคำนวณได้โดยอัตโนมัติอย่างแม่นยำ สามารถเชื่อมต่อกันเป็นเครือข่าย กลายเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่กว้างขวางและรู้เท่าทันเหตุการณ์สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทุกมุมโลก ทำให้ข้อจำกัดทางด้านสภาพภูมิศาสตร์และด้านเวลาหมดไป

เพื่อให้เห็นสภาพการพัฒนาด้านสื่อและเทคโนโลยีของไทยเปรียบเทียบกับประเทศที่คัดสรร จึงนำเสนอตัวชี้วัดที่สำคัญบางตัว ดังนี้

2.4.1 อัตราส่วนคอมพิวเตอร์ต่อประชากรพันคน

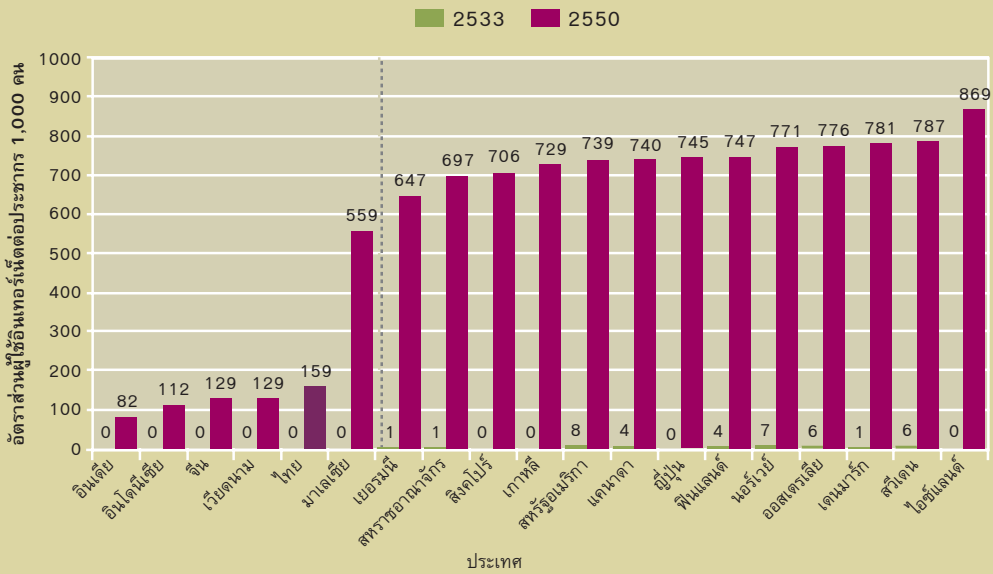
ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีจำนวนคอมพิวเตอร์ 86 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน หรือ 1 เครื่อง ต่อประชากรประมาณ 12 คน ถึงแม้จะเป็นอัตราส่วนที่ดีขึ้น แต่ก็ยังด้อยกว่ามาเลเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้ชิดที่มีอัตราส่วน 262 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน หรือ 1 เครื่องต่อประชากรเกือบ 4 คน อย่างไรก็ตาม สัดส่วนยังห่างไกลจากประเทศที่พัฒนาแล้วในกลุ่ม OECD มาก ซึ่งประชากรมีคอมพิวเตอร์ไว้ใช้งานแทบทุกคนในอัตราส่วนเกือบ 1 เครื่องต่อ 1 คน โดยเฉพาะในประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา เดนมาร์ก และนอร์เวย์ (แผนภาพ 16)

2.4.2 อัตราส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรพันคน

การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางการศีกษาเพื่อการเรียนรู้ จากการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศต่างๆ บนเครือข่าย การใช้ห้องสมุดเสมือนทาง เวิลด์ ไรด์ เว็บ (WWW) ซึ่งเป็นแหล่งรวมความรู้ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากทั่วทุกมุมโลก อินเทอร์เน็ตสามารถเชื่อมโยง

(Link) ข้อมูลต่างๆ ไปยังพื้นที่ห่างไกลได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ยังมีบริการไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) กลุ่มข่าว (Newsgroup) การอภิปรายกลุ่ม (Discussion Group) การสนทนาผ่านเครือข่าย (Chat) การถ่ายโอนแฟ้มข้อมูล (Download, FTP) รวมถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้มีการเผยแพร่ไว้บนเครือข่าย การประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ต เข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษาไปจนถึง มัธยมศึกษาตอนปลาย สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาทั้งสิ้น ปัจจุบัน จึงมีการเน้นให้เกิดการประยุกต์การศึกษาในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดังนั้นการสอนเพื่อให้เกิด ทักษะ และความรู้ต้องมาจากการออกแบบโครงการที่มีเฉพาะเจาะจงเพื่อให้สอดคล้อง กับจุดประสงค์ วิธีการ และเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดทางการศึกษา (สดสวย กาวี, 2547)

แผนภาพ 17 จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน

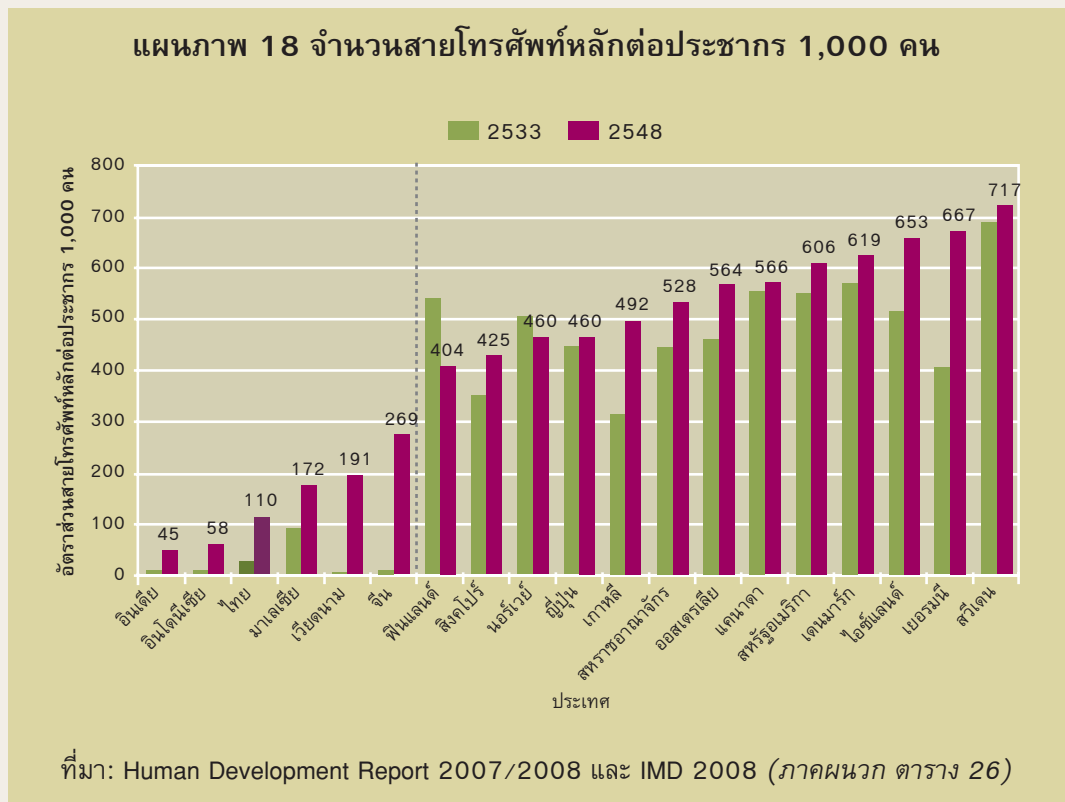

ที่มาของข้อมูล : Human Development Report 2007/2008 (ภาคผนวก ตาราง 26)

จากแผนภาพ 17 จะเห็นความแตกต่างระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนากับประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเด่นชัด โดยประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น **ประเทศไทย** อินโดนีเซีย จีน และเวียดนาม อัตราส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยังคงต่ำประมาณ 100 คนเศษต่อประชากร 1,000 คน ยกเว้นมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านเพียงประเทศเดียวที่ใช้อินเทอร์เน็ตในปริมาณสูงเทียบกลุ่ม OECD อยู่ที่อัตราส่วน 559 คนต่อประชากร 1,000 คน

ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีอัตราส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่า 600 คนต่อประชากร 1,000 คน จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นทุกปีเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2533 ซึ่งอินเทอร์เน็ตยังไม่แพร่หลายนัก ผู้ใช้ยังน้อยไม่ถึง 10 รายต่อประชากร 1,000 คน ในปี พ.ศ. 2533 สหรัฐอเมริกามีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด 8 คนต่อประชากร 1,000 คน แต่ในปี พ.ศ. 2550 ไอร์แลนด์มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด 869 คน ต่อประชากร 1,000 คน รองลงมา คือ สวีเดน เดนมาร์ก ออสเตรเลีย นอร์เวย์ และฟินแลนด์ เป็นต้น ส่วนในภูมิภาคเอเชียที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมาก ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์ รวมทั้งมาเลเซีย อยู่ในช่วง 559-745 คนต่อประชากร 1,000 คน เป็นต้น

2.4.3 อัตราส่วนสายโทรศัพท์หลักต่อประชากรพันคน

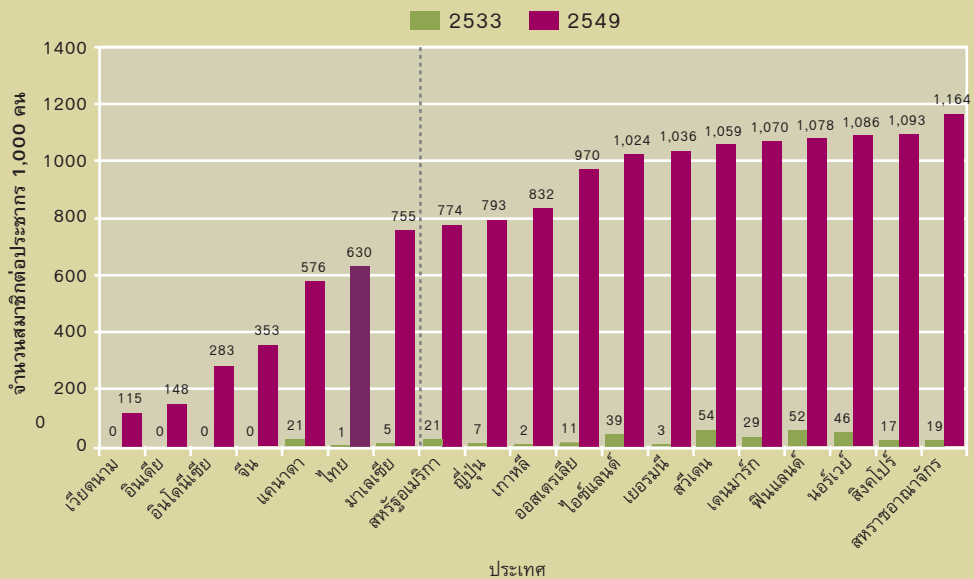

มีความแตกต่างระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนากับประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเด่นชัด **ประเทศไทย**มีโทรศัพท์สายหลัก 110 สาย ต่อประชากร 1,000 คน หรือประมาณ 1 สายต่อประชากร 10 คน และอัตราส่วนเป็นรอง มาเลเซีย เวียดนาม และ จีน ส่วนกลุ่ม OECD จำนวนโทรศัพท์สายหลักมีมากที่ประเทศสวีเดน เยอรมนี ไอร์แลนด์ เดนมาร์ก และสหรัฐอเมริกา มากกว่า 600 สายต่อประชากร 1,000 คน หรือ 1 สายต่อประชากร 6 คน (แผนภาพ 18)

2.4.4 อัตราส่วนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากรพันคน

ในแผนภาพ 19 จะเห็นว่า **ประเทศไทย**มีอัตราส่วนสมาชิกที่ใช้ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 630 คน ต่อประชากร 1,000 คน หรือเกือบ 2 คนต่อ 1 เครื่อง เพิ่มขึ้นมาจาก ปี พ.ศ. 2533 ซึ่งมีสมาชิกโทรศัพท์เคลื่อนที่เพียง 1 เครื่องต่อประชากร 1,000 คนเท่านั้น

แผนภาพ 19 จำนวนสมาชิกระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน เปรียบเทียบ พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2549

ที่มา: Human Development Report 2007/2008 และ จากรายงาน IMD 2008 (ภาคผนวก ตาราง 26)

อย่างไรก็ตาม **ประเทศไทย**เป็นรองประเทศเพื่อนบ้านเพียงมาเลเซียเท่านั้น แต่เหนือกว่าจีน อินโดนีเซีย อินเดีย และเวียดนาม และที่สำคัญยิ่งเหนือกว่าแคนาดาอีกด้วย ในขณะที่ประเทศกลุ่ม OECD หลายประเทศมีโทรศัพท์เคลื่อนที่เฉลี่ย 1 คนต่อ 1 เครื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ได้แก่ นอร์เวย์ สวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ไอซ์แลนด์ นอกนั้นได้แก่ เยอรมนี และสิงคโปร์ เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า *ประเทศที่มีผู้ใช้ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่*เป็นจำนวนมากมักจะเน้นการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ (ดูแผนภาพ 30 ในบทที่ 3 ประกอบ) ในปี พ.ศ. 2550 สหราชอาณาจักรมีผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด 1,164 คนต่อประชากร 1,000 คน เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2533 ประเทศสวีเดนและฟินแลนด์ มีอัตราส่วนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด 52-54 คนต่อประชากร 1,000 คน (แผนภาพ 19)

2.4.5 การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

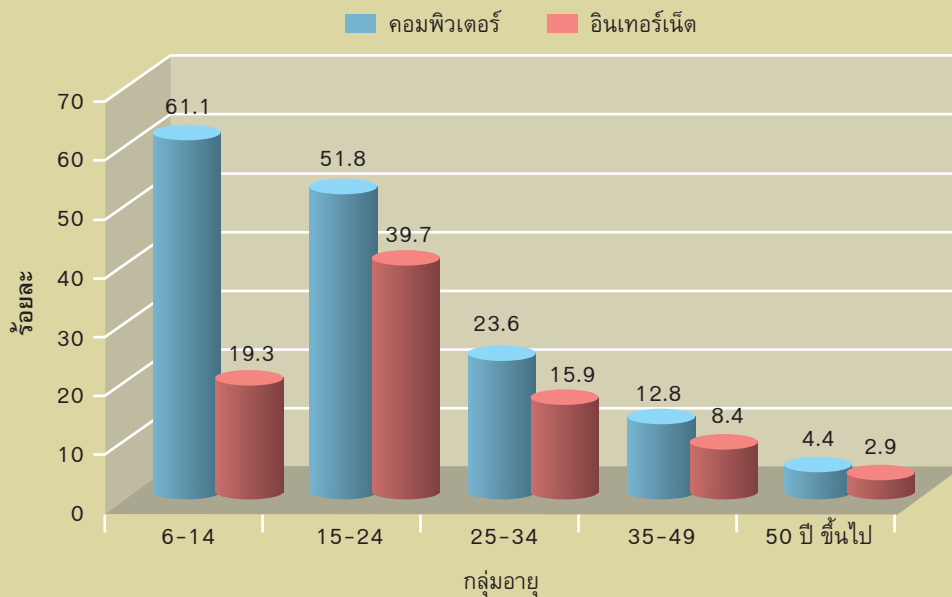
ภาครัฐให้ความสำคัญกับการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และข่าวสารได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อแสวงหาความรู้และสร้างรายได้ให้มากขึ้น

จากการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ใน**ประเทศไทย**ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่ใช้ในสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ที่ทำงานและที่บ้าน และอยู่ในเขตเทศบาล โดยเฉพาะกทม. ซึ่งมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึงร้อยละ 33.3 ของประเทศ หากจำแนกการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของ**ประเทศไทย**ตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มเด็กอายุ 6-14 ปี มีการใช้คอมพิวเตอร์สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 61.1 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 51.8 ส่วนการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า กลุ่มอายุ 15-24 ปี มีการใช้สูงสุดคือ ร้อยละ 39.7 (แผนภาพ 20)

จากงานวิจัยของสกศ. พบว่า วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และไอซีที มักเป็นจุดอ่อนของประเทศและชุมชนที่กำลังพัฒนา เนื่องจากมีช่องว่างทั้งในด้านการเข้าถึงและด้านความสามารถในการใช้ไอซีที ระหว่างฝ่ายที่เจริญกว่ากับฝ่ายที่ด้อยกว่า ช่องว่างนี้พบทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ แม้ประเทศไทยจะมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพิ่มขึ้นมาก แต่ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อุปสรรคที่ขวางกั้นการเข้าถึงนี้ได้แก่ความแตกต่างด้านระดับการศึกษา และการอ่านออกเขียนได้ อายุ รายได้ ภูมิลำเนา และอุปสรรคทางสภาพภูมิศาสตร์ ที่ผ่านมามักประสบความสำเร็จด้านเทคนิคคือสามารถนำไอซีทีไปให้แก่ถิ่นที่ด้อยโอกาส แต่ส่วนที่ยากคือ ความไม่สามารถทำให้ท้องถิ่นห่างไกลใช้เทคโนโลยีได้อย่างเต็มที่ เพราะประชาชนในถิ่นที่เจริญน้อยกว่า แม้จะมีอินเทอร์เน็ตแต่ก็ไม่มีทักษะ ไม่ได้รับการอบรมที่เพียงพอ ไม่สามารถใช้งานได้ดีเท่า

ประชาชนในถิ่นที่เจริญแล้ว ด้วยเหตุที่ประชาชนในถิ่นที่เจริญน้อยกว่าอาจจะอ่านหนังสือไม่ออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาประจำชาติและภาษาอังกฤษ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและความรู้มากมาย...(สกศ, 2552.)

แผนภาพ 20 อัตราการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตของประชากรไทย อายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2550

ที่มา: สํารวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ในครัวเรือน) พ.ศ 2550, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

บทที่ 3

โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

บทนี้จะนำเสนอภาพรวมระบบการศึกษา และตัวชี้วัดด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ได้แก่ อัตราการเข้าเรียน ความเสมอภาคระหว่างเพศ รวมทั้งนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของประชากร โดยเปรียบเทียบสัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

3.1 ระบบการศึกษา

องค์การยูเนสโก (ISCED 1997, 2006) ได้จำแนกระดับการศึกษาตามมาตรฐานการจัดประเภทการศึกษานานาชาติ International Standard Classification of Education หรือ ISCED เป็นกรอบ (framework) ในการเปรียบเทียบสภากาารณ์ทางสถิติการศึกษา และระบบการเรียนการสอน (learning systems) โดยแบ่งเป็น 7 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา หรือ ISCED 0 ระดับประถมศึกษา หรือ ISCED 1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ ISCED 2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ISCED 3 ระดับหลังมัธยมก่อนอุดมศึกษา หรือ ISCED 4 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโท หรือ ISCED 5 และระดับปริญญาเอก หรือ ISCED 6

3.1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

แผนภาพ 21 นำเสนอแผนภาพระบบการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเปรียบเทียบประเทศไทยกับนานาชาติ ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยแสดงอายุเริ่มต้นและจำนวนปีที่เรียนในแต่ละระดับการศึกษา โดยในภาพรวมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ในที่นี้ไม่นับรวมการศึกษาปฐมวัย หรือการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา) พบว่า ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 10-13 ปี ประเทศไทยใช้เวลาเรียน 12 ปี เช่นเดียวกับเกาหลี ญี่ปุ่น สวีเดน และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ฟิลิปปินส์ใช้เวลา

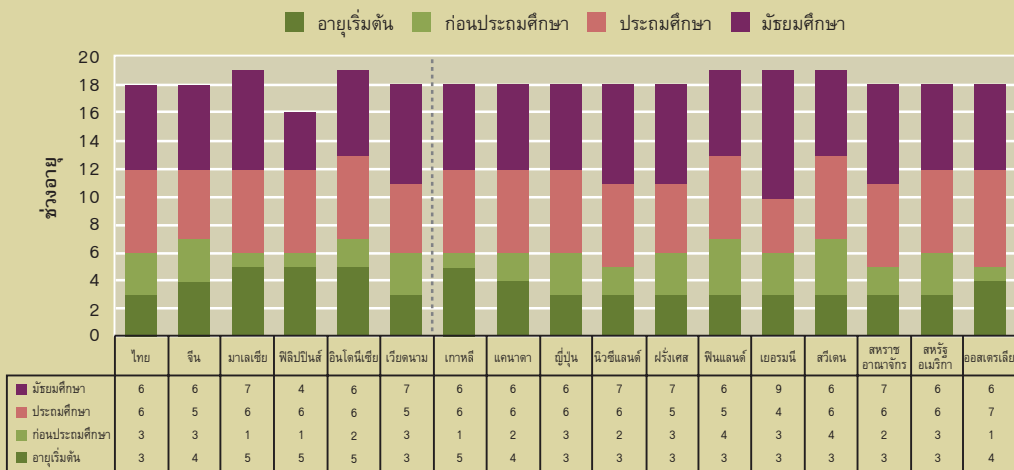
น้อยที่สุด 10 ปี จีน 11 ปี ส่วนมาเลเซีย นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เยอรมนี และสหราชอาณาจักร ใช้เวลามากกว่าไทยคือ 13 ปี

หากจำแนกแต่ละระดับการศึกษา พบว่า

ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็กเพื่อเข้าเรียนระดับต่อไป ไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับ รับผิดชอบเริ่มเข้าเรียนอายุ 3, 4 หรือ 5 ปี ระยะเวลาเรียน 1-4 ปี **ประเทศไทย**ใช้เวลา 3 ปี เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา เยอรมนี ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และเวียดนาม ประเทศที่ใช้เวลาเตรียมความพร้อมน้อยเพียง 1 ปี ได้แก่ ออสเตรเลีย เกาหลี และมาเลเซีย ส่วนแคนาดา นิวซีแลนด์ และสหราชอาณาจักรใช้เวลาเตรียมความพร้อม 2 ปี ในขณะที่ฟินแลนด์และสวีเดน ใช้เวลานานถึง 4 ปี

ระดับประถมศึกษา เด็กเข้าเรียนเมื่ออายุ 5, 6 หรือ 7 ปี โดยรับต่อจากระดับก่อนวัยเรียน ระยะเวลาเรียนในระดับประถมศึกษาอยู่ระหว่าง 4-7 ปี ประเทศส่วนใหญ่รวมทั้ง**ประเทศไทย**ใช้เวลาเรียน 6 ปี เช่นเดียวกับเกาหลี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และแคนาดา เป็นต้น เยอรมนีใช้เวลาน้อยเพียง 4 ปี จีน ฝรั่งเศส และเวียดนาม ใช้เวลา 5 ปี ส่วนออสเตรเลียใช้เวลานานถึง 7 ปี

แผนภาพ 21 ระบบการศึกษา : อายุเริ่มต้นและจำนวนปีที่เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา: Global Education Digest 2007. UIS. (ภาคผนวก ตาราง 1)

ระดับมัธยมศึกษา อายุการเข้าเรียนระดับนี้อยู่ในช่วง 10-13 ปี ประเทศต่าง ๆ ส่วนมากจะรับเด็กอายุ 12 ปีและใช้เวลาเรียน 6 ปี ประเทศที่ใช้เวลาเรียนระดับมัธยมศึกษา 6 ปีเช่นเดียวกับ**ประเทศไทย** ได้แก่ เกาหลี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย เป็นต้น ฟิลิปปินส์ใช้เวลาเรียนเพียง 4 ปี สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ มาเลเซีย และเวียดนาม ใช้เวลา 7 ปี เยอรมนีใช้เวลามากที่สุดถึง 9 ปี

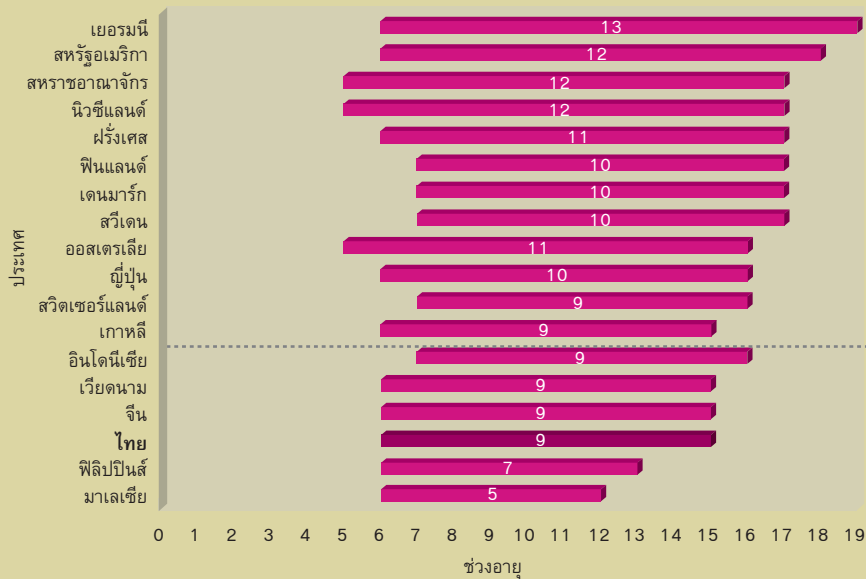
โดยสรุป ประเทศไทย จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษา 6 ปี เหมือนญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา และคล้ายคลึงกับอินโดนีเซีย เกาหลี แคนาดา ฟินแลนด์ และสวีเดน โดยแตกต่างกันเล็กน้อยที่ระดับก่อนประถมศึกษา และอายุเริ่มต้นของระดับประถมศึกษาเท่านั้น

3.1.2 การศึกษาภาคบังคับ

การศึกษาภาคบังคับจะถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่บังคับให้เด็กในช่วงอายุหนึ่งต้องเข้าเรียนในระบบโรงเรียน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดการศึกษาภาคบังคับเพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพียงพอที่จะดึงดูดให้เด็กเข้ามาเรียน และต้องมีกฎหมายรองรับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

จากแผนภาพ 22 จะเห็นว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับแตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับ**ประเทศไทย**ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 17 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี หรือถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เช่นเดียวกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศเกาหลี จีน อินเดีย และเวียดนาม ส่วนประเทศซึ่งกำหนดการศึกษาภาคบังคับถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมักเป็นกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น เยอรมนี สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และนิวซีแลนด์ เป็นต้น

แผนภาพ 22 ระบบการศึกษา : ช่วงเวลาการจัดการศึกษาภาคบังคับ

ที่มา: Education Counts. 2007, UIS, 2007 (ภาคผนวกตาราง 2)

3.2 อัตราการเข้าเรียน

อัตราการเข้าเรียนแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของประชากร ซึ่งจะนำเสนอโดยอัตราส่วนการเข้าเรียนแต่ละระดับการศึกษา เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงขีดความสามารถของระบบการศึกษาของแต่ละประเทศ ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชากรมีโอกาสและความเสมอภาคในการเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

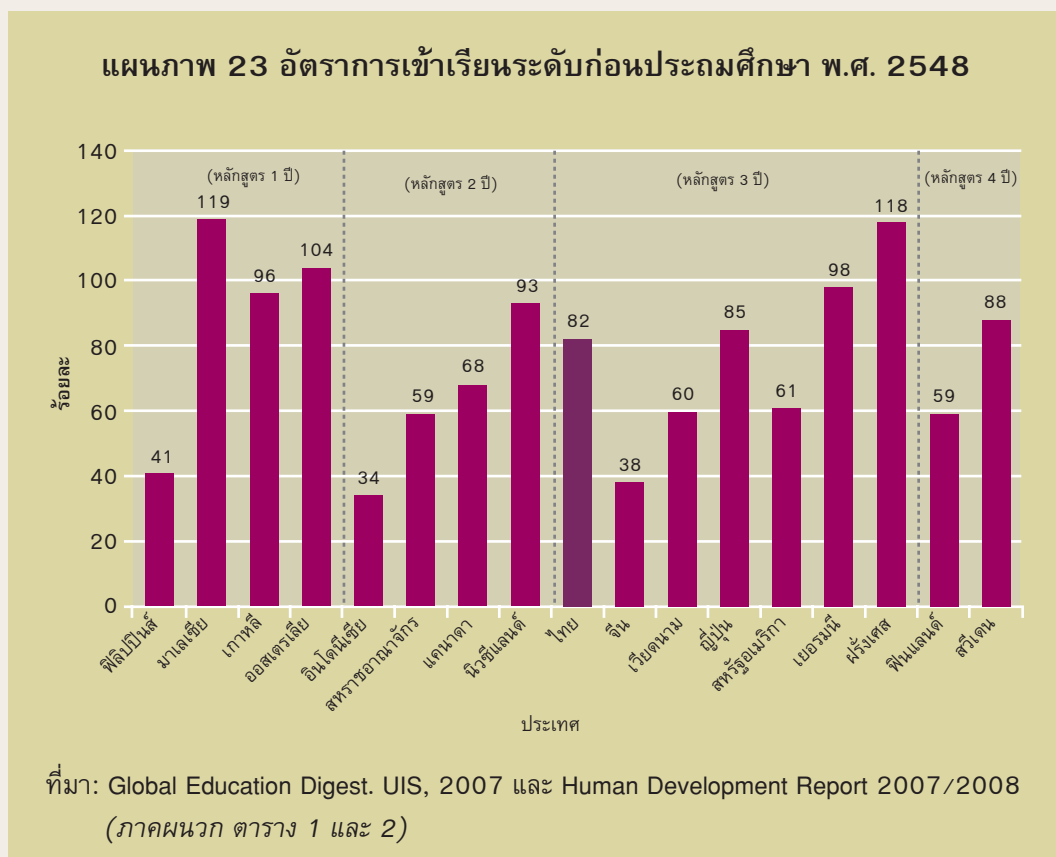
อัตราการเข้าเรียนคำนวณจากจำนวนนักเรียนต่อประชากรกลุ่มอายุวัยเรียน หากพิจารณาอัตราการเข้าเรียนในภาพรวมทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน พบว่า **ประเทศไทย**มีค่าร้อยละ 71.2 ต่ำกว่าฟิลิปปินส์และมาเลเซียเล็กน้อย ในขณะที่กลุ่ม OECD ทุกประเทศมีค่าร้อยละ 85 ขึ้นไป (ภาคผนวก ตาราง 3) เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ได้ผลดังนี้

3.2.1 อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา

ยูเนสโกกล่าวว่า “การลงทุนที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในการเพิ่มค่าให้แก่มนุษย์ คือ การให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กในระดับปฐมวัยในด้านการศึกษา อนามัยและโภชนาการ” (เชลดอน เซฟเฟอร์, 2550)

ระดับก่อนประถมศึกษาหรือ ISCED 0 ไม่จัดเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ดังนั้นช่วงเวลาเรียนในแต่ละประเทศจึงแตกต่างกันในช่วงตั้งแต่ 1-4 ปี ทำให้อัตราการเข้าเรียนค่อนข้างแตกต่างกัน

ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 82 หลายประเทศมีอัตราส่วนเกินร้อยละ 100 เนื่องจากมีเด็กนอกกลุ่มอายุนั้นๆ เข้าเรียนเป็นจำนวนมาก เช่น มาเลเซีย (ร้อยละ 119) ฝรั่งเศส (ร้อยละ 118) และออสเตรเลีย (ร้อยละ 104) ในกลุ่มประเทศ WEI อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่ำสุดอยู่ที่ประเทศอินโดนีเซีย และจีน ร้อยละ 34 และ 38 ตามลำดับ และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก (ร้อยละ 40) ส่วนกลุ่มประเทศ OECD อัตราการเข้าเรียนต่ำสุดได้แก่ สหราชอาณาจักร และฟินแลนด์ (ร้อยละ 59 เท่ากัน) แคนาดา (ร้อยละ 68) (แผนภาพ 23)

3.2.2 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

เป้าหมายหลักข้อหนึ่งของการศึษาคือ ต้องการให้ประชากรทุกคนเข้าเรียนการศึษาระดับประถมศึกษา (Universal Primary Education หรือ UPE) และเป้าหมายสำคัญของการศึษาระดับประถมศึกษาคือช่วยให้เด็กทุกคนมีความสามารถขั้นพื้นฐานในการอ่านออกเขียนได้ และคิดเลขได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและการมีชีวิตอยู่ในสังคมของเด็ก ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนระดับประถมศึกษา 5 หรือ 6 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เพียงพอต่อการก้าวสู่การศึษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีหลักสูตรและประเภทการศึษาที่หลากหลายและเน้นสาระที่เจาะจงเฉพาะเรื่องมากขึ้น

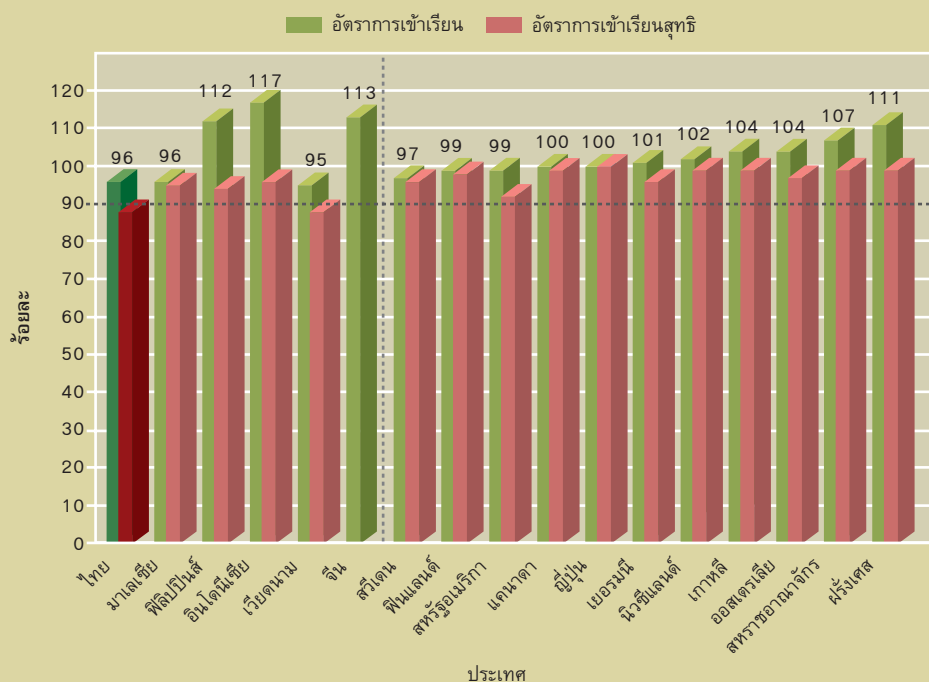
ตามมาตรฐานสากล การศึษาระดับประถมศึกษา หรือ ISCED 1 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการศึษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) ซึ่งเด็กจะเริ่มต้นได้รับการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ เกณฑ์อายุเริ่มต้นการศึษาภาคบังคับแตกต่างกันในแต่ละประเทศ บางประเทศ เช่น ประเทศไทย มาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมนี หรือสหรัฐอเมริกา มักกฎหมายกำหนดอายุเริ่มต้นเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาเมื่ออายุ 6 ปีก็ตาม แต่พบว่านักเรียนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในอายุที่แตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยมีเด็กเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อายุแตกต่างกันมากตั้งแต่ต่ำกว่า 6 ปี จนถึง 15 ปีขึ้นไป (สพฐ., สถิติข้อมูลทางการศึษา 2549)

ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับประถมศึษาร้อยละ 96 เท่ากับมาเลเซีย แต่ถ้าคิดอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรสุทธิ (อัตราส่วนนักเรียนอายุ 6-11 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน) **ประเทศไทย**จะมีอัตราร้อยละ 88 (แผนภาพ 24)

ทุกประเทศในกลุ่ม WEI และ OECD สามารถบรรลุเป้าหมายการประถมศึษาอย่างทั่วถึง เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ว่าอัตราการเข้าเรียนชั้นต่ำต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 แต่หลายๆ ประเทศอาจมีอัตราส่วนเกินร้อยละ 100 เนื่องจากมีเด็กที่อยู่นอกกลุ่มอายุ 6-11 ปีเข้าเรียนด้วย เช่น ประเทศจีน อินโดนีเซีย ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร และเกาหลี เป็นต้น ในขณะที่ญี่ปุ่นมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรเท่ากันทั้งอัตราการเข้าเรียนอย่างหยาบและอัตราการเข้าเรียนสุทธิ แสดงว่า เด็กนักเรียนระดับประถมศึษาของญี่ปุ่นเข้าเรียนทุกคนและเข้าเรียนตามเกณฑ์อายุที่กำหนด

จากการรายงานของยูนิเซฟ พบว่า **ประเทศไทย**มักพบปัญหาเรื่องเด็กเข้าเรียนช้าในระดับประถมศึษา หมายความว่า เป็นเด็กที่เข้าเรียนไม่ตรงตามอายุ เช่น เด็กควรเริ่มเรียนชั้นประถมศึษาเมื่ออายุได้ 6 ปี แต่อายุ 19 ของเด็กวัย 6 ปี ไม่ได้เข้าเรียนชั้นประถมศึษาปีที่ 1 ซึ่งหมายความว่าในแต่ละปีมีเด็กจำนวนประมาณ 760,000 คน อาจเข้าเรียนล่าช้า หรือเข้าเรียนก่อนเกณฑ์ (ยูนิเซฟ, 2549.)

แผนภาพ 24 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2548

ที่มา: Global Education Digest. UIS, 2007 และ Human Development Report 2007/2008 (ภาคผนวก ตาราง 3)

อย่างไรก็ตาม อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาของประเทศไทยนับว่ามีอัตราที่สูงมาก สมองเป้าหมายการศึกษาระดับโลกที่ต้องการบรรลุเป้าหมายการศึกษาอย่างทั่วถึง (Universal Primary Education หรือ UPE) ภายในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) และการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals หรือ MDGs) ที่กำหนดให้เด็กทุกคนได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาอย่างทั่วถึงภายในปี พ.ศ. 2558 (UIS, 2003)

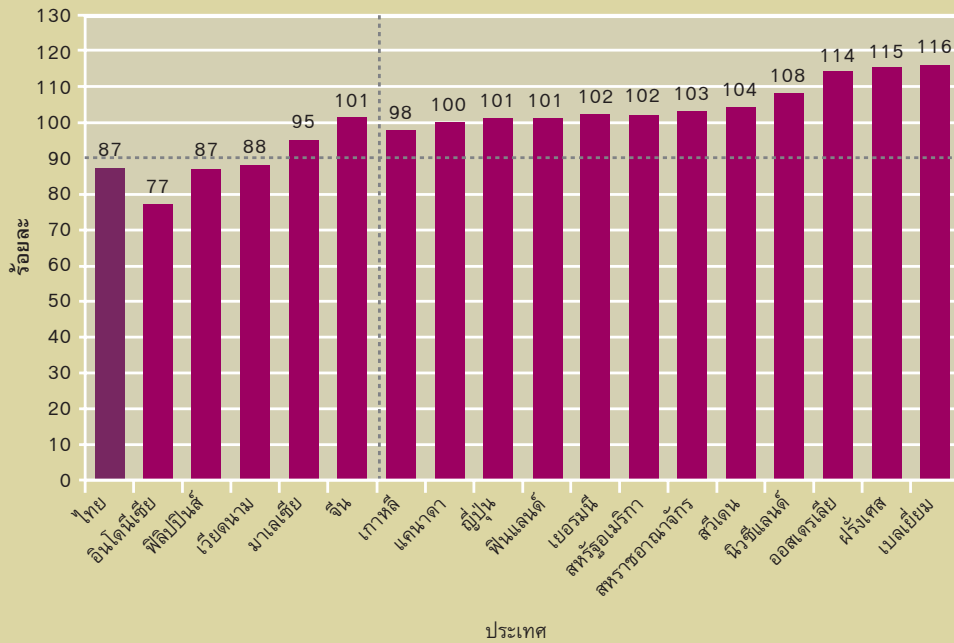
3.2.3 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ประเทศที่กำลังพัฒนาการศึกษาหลายประเทศเห็นความจำเป็นในการขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ระดับมัธยมศึกษา ยูเนสโกกล่าวว่า “การขยายโอกาสการเรียนรู้ไปที่ระดับมัธยมศึกษาจะแก้ปัญหาตัวถ่วงของการพัฒนาอย่างยั่งยืน วิธีการยกระดับทักษะให้สูงขึ้นจะมีผลตอบแทนต่อปัจเจกบุคคลและสังคมที่ลงทุนไปในการศึกษามากยิ่งขึ้น” (Lewin and Caillods, 2001) และจากการศึกษาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจระยะยาว

ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง ซึ่งให้เห็นว่า “อัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมีส่วนสัมพันธ์กับการเพิ่มทุนมนุษย์ และประเทศซึ่งมีประสบการณ์ในการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จะมีการพัฒนาในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษามากตั้งแต่เริ่มต้นอย่างเห็นได้ชัด” (UNESCO Institute for Statistics/OECD, 2003) และยิ่งกว่านั้นเยาวชนที่ไม่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่ต้องอยู่นอกสังคมเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

นอกจากนี้ประเทศที่มีอัตราส่วนการได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาต่ำ อาจเป็นตัวถ่วงความต้องการเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาอีกด้วย ดังที่พบว่า “ไม่มีประเทศใดที่บรรลุเป้าหมายการประถมศึกษาสำหรับเด็กทุกคน โดยไม่มีการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ถึงระดับมัธยมศึกษา กล่าวคือ อย่างน้อยที่สุด มีเด็กร้อยละ 35 ได้เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา” (Clemens, 2004)

แผนภาพ 25 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2548

ที่มา: Global Education Digest. UIS, 2007 และ Human Development Report 2007/2008 (ภาคผนวก ตาราง 3)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา จำนวนประชากรโลกเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย แต่จำนวนผู้เข้าเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ยูเนสโกพบว่า 1 ใน 3 ของเด็กทั่วโลก อยู่ในประเทศที่กำหนดเป้าหมายระดับชาติให้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ สำหรับ**ประเทศไทย**อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 87 เท่ากับฟิลิปปินส์ ค่าเฉลี่ยอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วโลกปี พ.ศ. 2548 ร้อยละ 79 จากการเปรียบเทียบประเทศต่างๆ จำนวน 18 ประเทศในแผนภาพ 25 จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่ อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของประเทศเหล่านี้สูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก ยกเว้น อินโดนีเซียประเทศเดียวที่อัตราส่วนยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเล็กน้อย (ร้อยละ 77) และส่วนใหญ่ ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาระดับนี้ โดยเฉพาะมาเลเซียและจีน อัตราการเข้าเรียนระดับนี้สูงถึงร้อยละ 95 และ 101 ตามลำดับ ไกล่เคียงกลุ่มประเทศ OECD ซึ่งอัตราการเข้าเรียนส่วนใหญ่สูงเกินร้อยละ 100 ทั้งสิ้น

3.2.4 อัตราการเข้าเรียนสำหรับ 2 ปีสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ

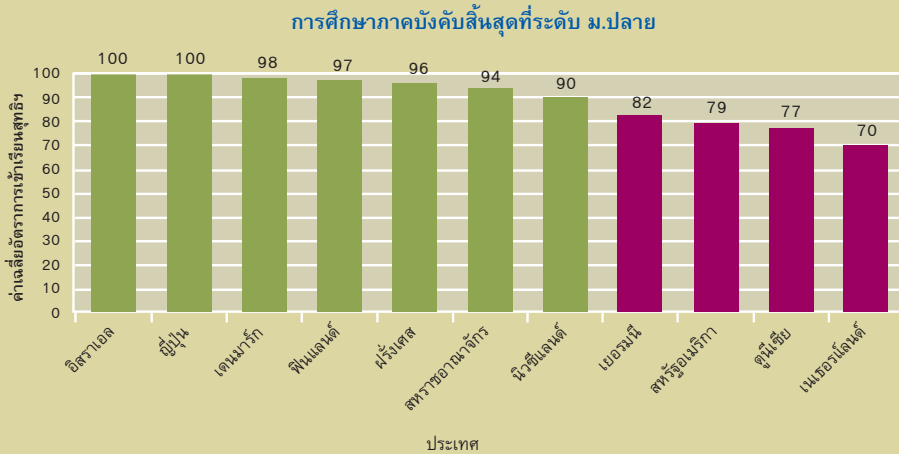
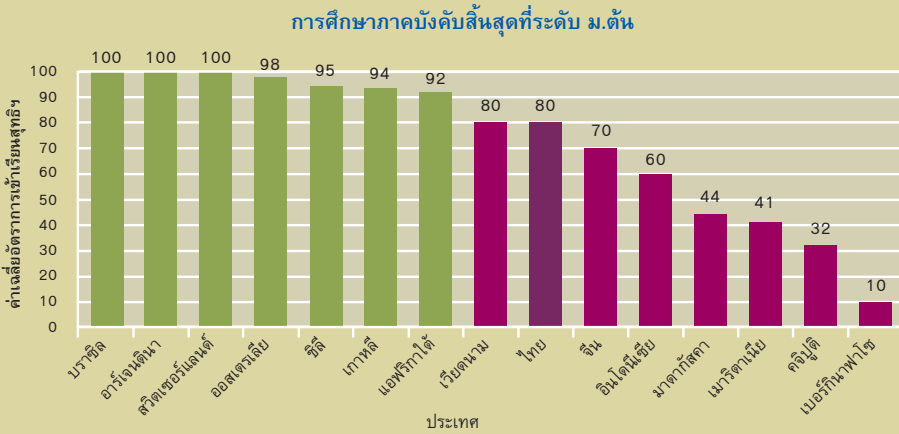
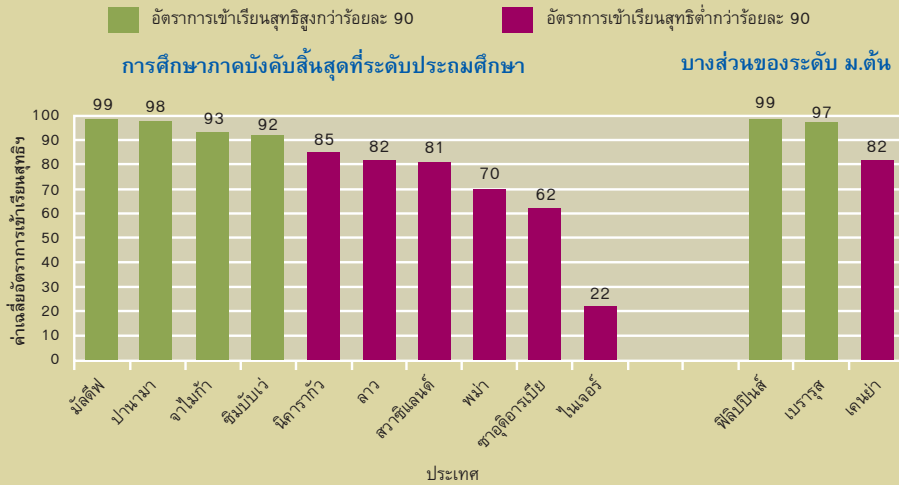
รายงานของ UIS, Global Education Digest 2004 ได้แสดงข้อมูลเปรียบเทียบประเทศต่างๆ ทั่วโลกไว้ 3 กลุ่ม เพื่อดูว่าประเทศใดบ้างที่สามารถรักษาเด็กให้อยู่ในโรงเรียนจนกระทั่งสิ้นสุดการศึกษาภาคบังคับ และจัดอันดับโดยใช้ค่าเฉลี่ยอัตราการเข้าเรียนสำหรับ 2 ปีสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ (แผนภาพ 26) ได้แก่

กลุ่มแรก กำหนดมาตรฐานการศึกษาภาคบังคับเพียงแค่ระดับประถมศึกษา หรืออาจจะรวมไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นบางส่วน

กลุ่มที่ 2 กำหนดการศึกษาภาคบังคับไว้สูงถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่นในกลุ่มลาตินอเมริกา แคริบเบียน ยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง อีกไม่ช้าบางประเทศในกลุ่มนี้กำลังไปสู่มาตรฐานที่สูงขึ้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย **ประเทศไทย**อยู่ในกลุ่มนี้ซึ่งอัตราการเข้าเรียนสำหรับ 2 ปีสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มีเพียงร้อยละ 80 ยังไปไม่ถึงเป้าหมายร้อยละ 90 เช่นเดียวกับเวียดนาม

กลุ่มสุดท้าย คือประเทศซึ่งกำหนดการศึกษาภาคบังคับถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มนี้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่บางประเทศ เช่น เยอรมนี สหรัฐอเมริกา และเนเธอร์แลนด์ ยังไปไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนด โดยอัตราการเข้าเรียนใน 2 ปีสุดท้ายในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังต่ำกว่าร้อยละ 90

แผนภาพ 26 อัตราการเข้าเรียนสำหรับ 2 ปีสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ

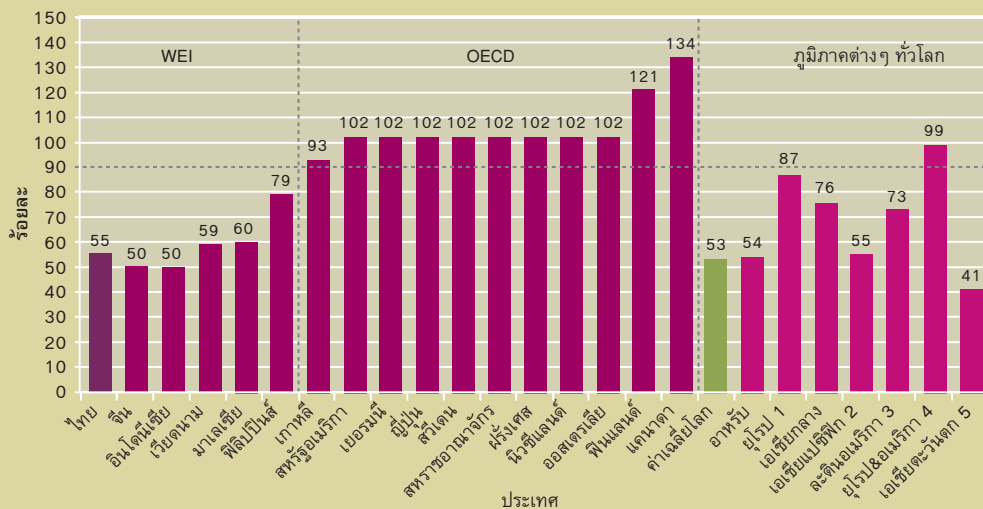

ที่มาของข้อมูล: Global Education Digest. UIS, 2004.

3.2.5 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศต่างๆ ทั่วโลกแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ ค่าเฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 99 รองลงมาได้แก่ ยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง ร้อยละ 87 สำหรับประเทศไทย ร้อยละ 55 ต่ำกว่าเวียดนาม (ร้อยละ 59) และมาเลเซีย (ร้อยละ 60) เท่ากันกับค่าเฉลี่ยในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ถึงแม้จะใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยโลก (ร้อยละ 53) แต่ถือว่ายังอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม OECD ซึ่งทุกประเทศสูงกว่าร้อยละ 90 และส่วนใหญ่อัตราสูงเกินร้อยละ 100 สาเหตุหลักอาจเนื่องมาจากนักเรียนจำนวนมากอายุเกินกว่าที่กำหนดไว้ในระบบการศึกษาปกติ หรือเนื่องมาจากการเข้าเรียนหลายโปรแกรมอย่างต่อเนื่อง (แผนภาพ 27)

แผนภาพ 27 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2548

ที่มา: Global Education Digest. UIS, 2007 และ Human Development Report 2007/2008 (ภาคผนวก ตาราง 3)

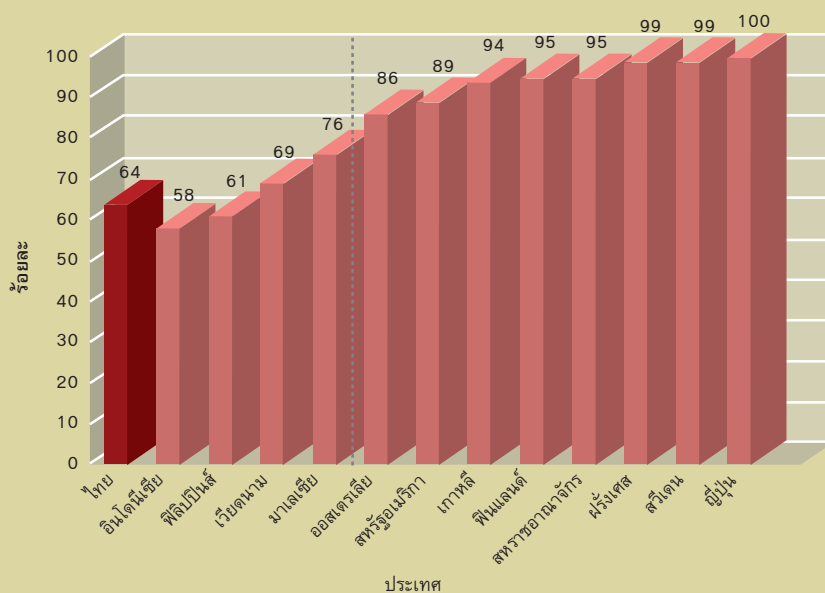
จากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย โดยยูนิเซฟ (UNICEF, 2549) พบว่า โอกาสของเด็กที่จะได้เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมหรือไม่นั้น เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของแม่และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และมีความเหลื่อมล้ำระหว่างเด็กในครัวเรือนที่พูดภาษาไทยและไม่พูดภาษาไทยอีกด้วย

3.2.6 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิ

เมื่อพิจารณาอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิ ซึ่งคิดคำนวณจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12-17 ปี ต่อจำนวนประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน พบว่า ประเทศไทย มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิยังต่ำเพียงร้อยละ 64 โดยต่ำกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 76) และเวียดนาม (ร้อยละ 69) ในขณะที่กลุ่ม OECD ส่วนใหญ่มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิสูงกว่าร้อยละ 90 (แผนภาพ 28)

หากศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนระดับมัธยมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือมัธยมศึกษาตอนปลายกับระดับความมั่งคั่งของประเทศ (national wealth) ยูเนสโก พบว่า “ประเทศที่มีรายได้สูง จะมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงกว่าร้อยละ 90 ในขณะที่ประเทศรายได้ต่ำจะมีอัตราการเข้าเรียนประมาณร้อยละ 50 เท่านั้น” (UIS, Global Education Digest 2005)

แผนภาพ 28 อัตราการเข้าเรียนสุทธิ ระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2548

ที่มา: Global Education Digest. UIS, 2007 และ Human Development Report 2007/2008
(ภาคผนวก ตาราง 3)

3.2.7 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประเทศต่างๆมักให้ออกาสนักเรียนเลือกเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นเส้นทางนำไปสู่การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือเป็นเส้นทางไปสู่ตลาดแรงงาน ตามมาตรฐานการแบ่งระดับการศึกษาในระดับสากล ได้แบ่งระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ เป้าหมายการเรียน และหลักสูตร

ก. อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตาม เป้าหมายการเรียน (Programme Destination) เป็นทางเลือก 3 รูปแบบ คือ 1) สายสามัญ หรือ ISCED 3A มุ่งศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาที่มีรูปแบบเป็นมหาวิทยาลัยประเภทที่เน้น ทฤษฎีเป็นฐาน 2) สายอาชีพ หรือ ISCED 3B มุ่งศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่มีลักษณะ เป็นด้านอาชีพและเทคโนโลยี 3) การฝึกฝีมือแรงงาน หรือ ISCED 3C เป็นการเตรียม นักศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือการศึกษาต่อเนื่องในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีลักษณะเชิงปฏิบัติ บางประเทศมีหลักสูตรหลังมัธยมศึกษาตอนปลายที่ไม่ใช่ระดับ อุดมศึกษา (ISCED 4) ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้เข้าเรียนซึ่งจบมัธยมศึกษา ตอนปลายมาแล้ว

จึงอาจสรุปการจัดประเภทการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายตามเป้าหมายการเรียนได้ 4 ประเภท ดังนี้

- **สายสามัญ ประเภทเดียว** ในกลุ่ม WEI พบว่า โดยเฉลี่ยเด็กจำนวน 3 ใน 4 คนหรือร้อยละ 75 ที่เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเข้าเรียนในสายสามัญ ในขณะที่กลุ่ม OECD เด็กประมาณ 2 ใน 3 คนหรือร้อยละ 67 เท่านั้นที่เข้าเรียนสายสามัญ ประเทศที่จัดหลักสูตรสายสามัญที่จะนำไปสู่การเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาที่เน้นเชิงทฤษฎี เป็นฐานอย่างเดี่ยว ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ อาร์เจนตินา บราซิล และชิลี สำหรับประเทศ กลุ่ม OECD ลักษณะเช่นเดียวกันนี้พบในฟินแลนด์ และสหรัฐอเมริกา (เกือบร้อยละ 100)

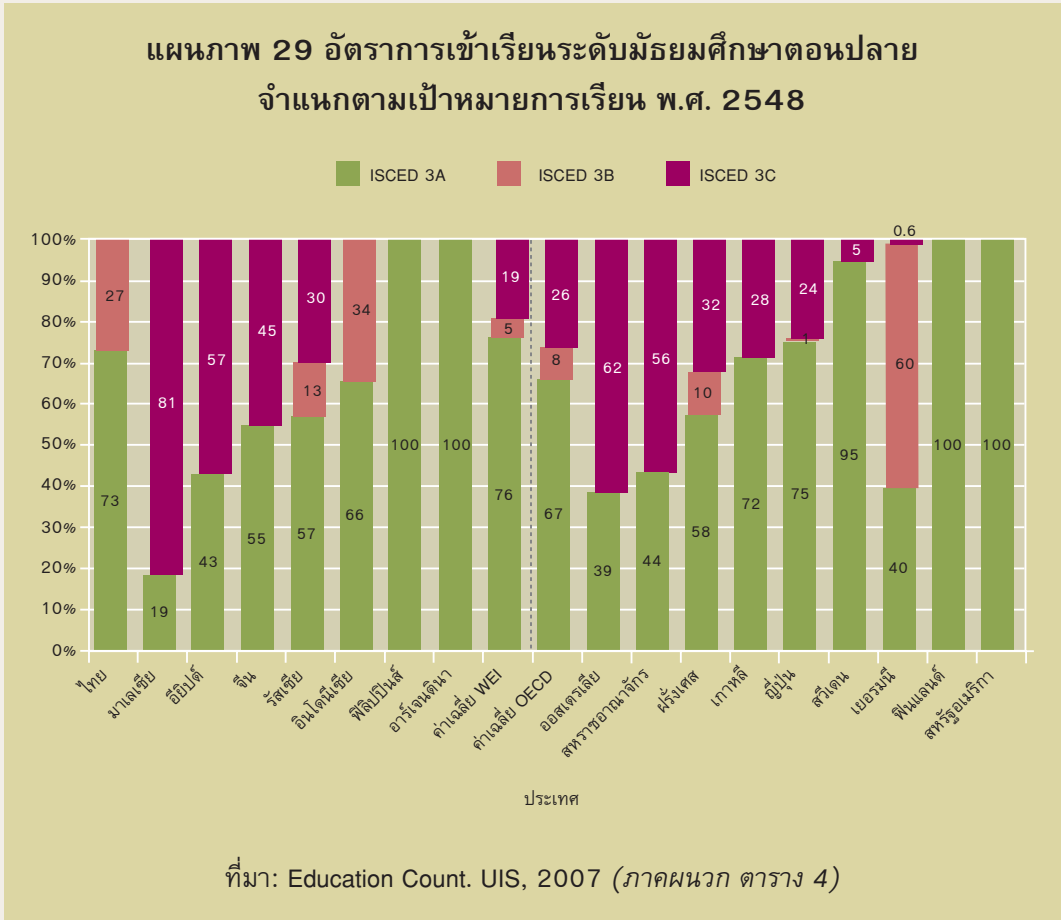
- **สายสามัญ และสายอาชีพ** พบในประเทศอินโดนีเซีย ที่เปิดสอน ทั้ง 2 ประเภท

- **สายสามัญ และ ฝึกฝีมือแรงงาน** ในกลุ่ม WEI และ OECD มีหลาย ประเทศที่จัดสอนเพียง 2 หลักสูตรนี้ ในกลุ่มประเทศ OECD ได้แก่ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และเกาหลี จัดโปรแกรมฝึกฝีมือแรงงานสูงถึงร้อยละ 56.4 61.5 และ 28.5 ตามลำดับ ในกลุ่ม WEI ได้แก่ มาเลเซียและอียิปต์ ร้อยละ 81.2 และ 57.1 ตามลำดับ

เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในมาเลเซียประมาณ 1 ใน 6 คนจะเข้าเรียนในโปรแกรมฝึกฝีมือแรงงาน จำนวนมากถึงร้อยละ 81.2 หลักสูตรสามัญ เพียงร้อยละ 18.8 เท่านั้น เนื่องจากมาเลเซียจัดการศึกษาตามรูปแบบของประเทศอังกฤษ กล่าวคือ นักเรียนต้องได้รับประกาศนียบัตรขั้นต้น หรือ O-Level ก่อน จึงจะสามารถ

เรียนต่อได้โปรแกรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้ประกาศนียบัตรชั้นสูง หรือ A-Level จึงจะมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้

● จัดทั้ง 3 หลักสูตร ได้แก่ **สายสามัญ สายอาชีพ และฝึกฝีมือแรงงาน** ประเทศที่จัดสอนทั้ง 3 หลักสูตร คือ **ประเทศไทย จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เยอรมนี และรัสเซีย** โดยประเทศไทยจัดหลักสูตรสามัญ ร้อยละ 72.8 สายอาชีพร้อยละ 27.2 และฝึกฝีมือแรงงานเพียงเล็กน้อย ญี่ปุ่นจัดหลักสูตรสามัญ ร้อยละ 75.3 สายอาชีพ ร้อยละ 0.9 และฝึกฝีมือแรงงาน ร้อยละ 23.9 ฝรั่งเศสจัดหลักสูตรสามัญ ร้อยละ 57.7 สายอาชีพ ร้อยละ 10.4 และฝึกฝีมือแรงงาน ร้อยละ 32.1 ใกล้เคียงกับรัสเซีย ส่วนเยอรมนีมีหลักสูตรสามัญ ร้อยละ 39.7 อาชีพ ร้อยละ 59.7 และฝึกฝีมือแรงงาน ร้อยละ 0.6 (แผนภาพ 29)

ลักษณะที่กล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นเพียงเป้าหมายของการเรียน ไม่ใช่ลักษณะวิชาหรือหลักสูตร แม้ว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายสามัญจะเป็นการเตรียมเด็กเพื่อเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาประเภทที่เน้นเชิงทฤษฎีเป็นฐาน (ISCED 5A) แต่ก็อาจจะเรียนต่อในโปรแกรมสายอาชีพศึกษา (ISCED 5B) ได้เช่นกัน แต่บางประเทศในกลุ่ม WEI จัดโปรแกรมการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เป็นจุดสิ้นสุดของระบบการศึกษา และเป็นจุดสมบูรณ์ในการเตรียมคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยไม่มีทางเลือกอื่นสำหรับศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ประเทศที่เน้นด้านอาชีพศึกษาโปรแกรมฝึกฝีมือแรงงาน ล้วนมุ่งขยายงานด้านอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ทักษะฝีมือแรงงานที่ฝึกมาเป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

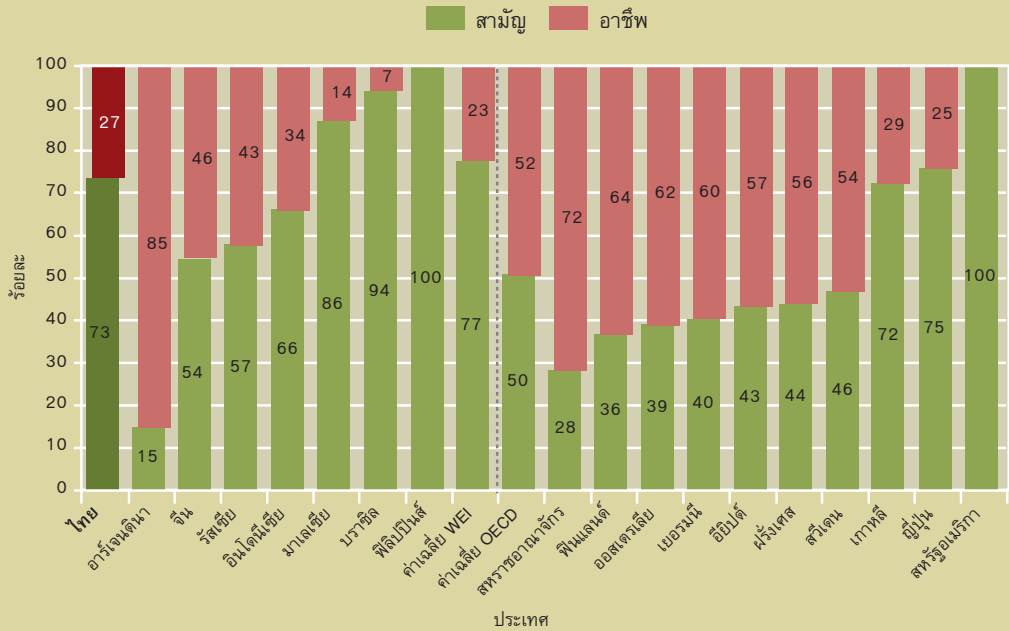
ข. อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามหลักสูตร (Programme Orientation)

UIS จำแนกลักษณะวิชาหรือหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็น 2 รูปแบบตามหลักสากล คือหลักสูตรสามัญศึกษา และหลักสูตรอาชีพศึกษา (บางประเทศมีหลักสูตรเตรียมอาชีพศึกษา) ประเทศไทย จัดหลักสูตรสามัญ 2.5 เท่าของสายอาชีพ กล่าวคือ สายสามัญร้อยละ 72.8 สายอาชีพร้อยละ 27.2 ซึ่งยังห่างไกลจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ในปี พ.ศ.2554 ที่กำหนดสัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญต่อสายอาชีพ เป็น 50:50

นอกจากนี้ยังพบว่า 1 ใน 5 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในประเทศกลุ่ม WEI เข้าเรียนด้านเทคนิคและอาชีพศึกษา เพียงครึ่งหนึ่งของค่าเฉลี่ยในกลุ่ม OECD เท่านั้น ส่วนประเทศที่จัดหลักสูตรสามัญเพียงหลักสูตรเดียวได้แก่ สหรัฐอเมริกา และฟิลิปปินส์ โดยวิชาชีพต่างๆ จัดเป็นเพียงวิชาเลือกในสายสามัญ ในทางกลับกันประเทศที่จัดมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพมาก ได้แก่ อาร์เจนตินา (ร้อยละ 85.1) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 72.2) ฟินแลนด์ (ร้อยละ 63.9) และออสเตรเลีย (ร้อยละ 61.5) เป็นต้น

โดยทั่วไปหลักสูตรสายอาชีพที่จัดเพื่อเตรียมคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน (ISCED 3C) บางประเทศไม่ถือว่าเป็นจุดสิ้นสุดของระบบการศึกษา แต่จะมีการออกแบบให้สามารถเข้าถึงการศึกษาในระดับสูงต่อไปได้ อาทิ ในประเทศอาร์เจนตินา เป้าหมายปลายทางของเด็กเข้าเรียน ISCED 3A เพื่อมุ่งศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย แต่เลือกเรียนหลักสูตรสายอาชีพสูงถึงร้อยละ 85.1 ซึ่งสูงที่สุดในกลุ่ม WEI ส่วนกลุ่ม OECD พบในประเทศฟินแลนด์เรียนหลักสูตรสายอาชีพเพื่อเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย ISCED 5A ร้อยละ 63.9 (แผนภาพ 30)

แผนภาพ 30 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำแนกตามหลักสูตร พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count. UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 4)

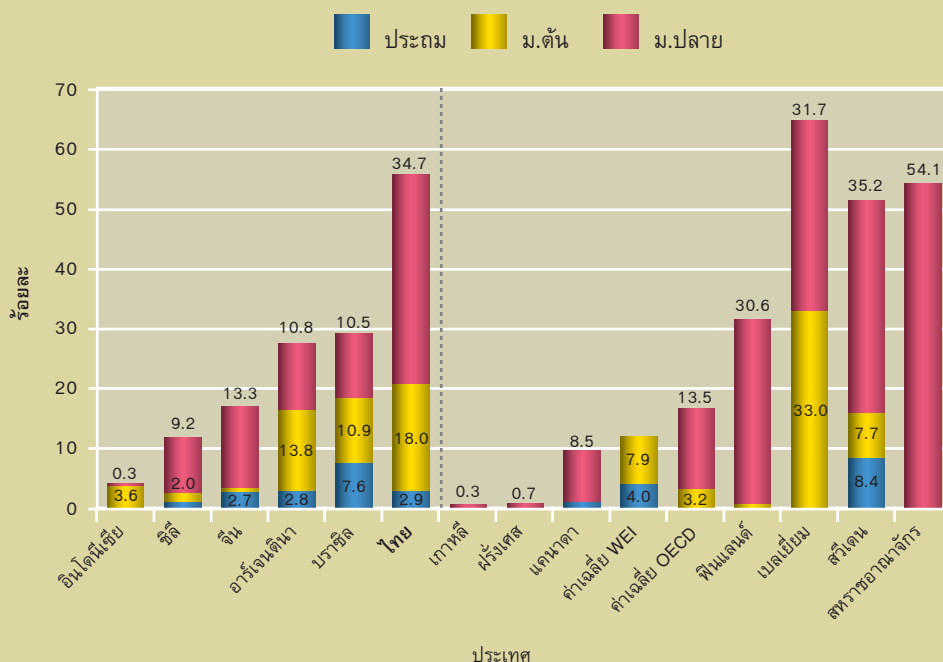
3.2.8 ร้อยละของผู้เข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีเพียงบางประเทศเท่านั้นที่รายงานข้อมูลการศึกษาผู้ใหญ่ เนื่องจากหลายประเทศจัดการศึกษาผู้ใหญ่แยกกับการศึกษาในระบบหรือจัดเป็นการศึกษานอกระบบ ฉะนั้นจึงไม่รายงานตัวเลข ให้ UIS

ร้อยละของผู้เข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) ต่อผู้เข้าเรียนทั้งหมด เป็นตัวชี้วัดแสดงการมีส่วนร่วมในการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ใหญ่ ปีการศึกษา 2548 ข้อมูลประเทศไทยที่นำเสนอจะครอบคลุมผู้เข้าเรียนอายุ 15 ปีขึ้นไป สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

การมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่ในการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วยเพิ่มค่าปีการศึกษาเฉลี่ยในหลายๆ ประเทศ แผนภาพ 31 แสดงให้เห็นการให้บริการการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญมากขึ้นสำหรับระบบการศึกษา

แผนภาพ 31 สัดส่วนการศีกษาผู้ใหญ่ระดับการศีกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Counts. UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 7)

ในระดับประถมศึกษา สัดส่วนของการศีกษาผู้ใหญ่ค่อนข้างจะต่ำมาก โดยทั่วไปมักจะต่ำกว่าร้อยละ 10 ทั้งประเทศกลุ่ม WEI และ OECD ประเทศไทยมีนักศีกษาผู้ใหญ่ระดับประถมศึกษาร้อยละ 2.9 ประเทศที่สัดส่วนสูงกว่าไทย เช่น สวีเดน ร้อยละ 8.4 และบราซิล ร้อยละ 7.6 เป็นต้น

ระดับมัธยมศึกษา สัดส่วนของการเข้าเรียนในการศีกษาผู้ใหญ่เพิ่มขึ้นจากข้อมูลปี พ.ศ. 2548 พบว่าประเทศไทย มากกว่า 1 ใน 3 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าเรียนในโปรแกรมการศีกษาผู้ใหญ่ ในกลุ่ม WEI ส่วนใหญ่ผู้ใหญ่เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษามากกว่าร้อยละ 10 ประเทศไทยอัตราร้อยละ 18 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 34.7 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนประเทศอื่นๆ ในกลุ่ม WEI เช่น บราซิล และอาร์เจนตินา อัตราส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย สูงกว่าร้อยละ 10 เช่นกัน

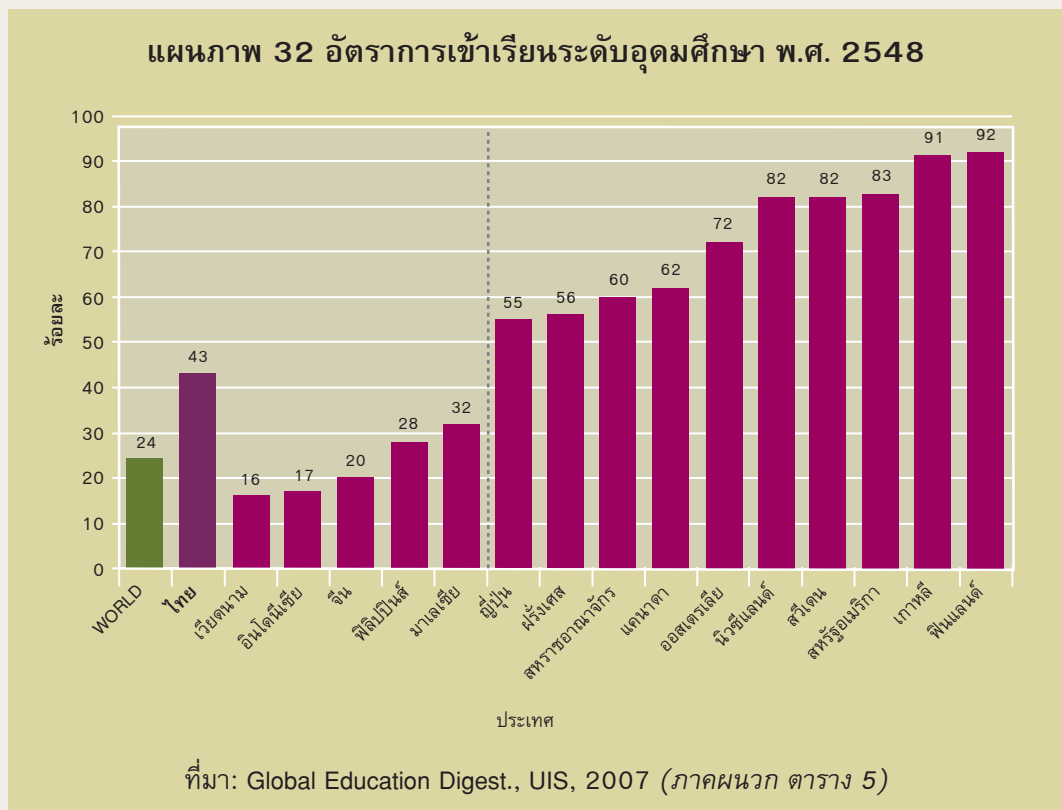
เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่ม OECD การลงทะเบียนเรียนการศีกษาผู้ใหญ่มีสัดส่วนที่สูงมากในประเทศเบลเยียม ร้อยละ 33 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 31.7 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และที่สัดส่วนสูงมากใกล้เคียงกับประเทศไทยในระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ สวีเดน ร้อยละ 35.2 เบลเยียม ร้อยละ 31.7 และฟินแลนด์ ร้อยละ 30.6 ส่วนสหราชอาณาจักร สัดส่วนสูงที่สุดถึงร้อยละ 54.1

อย่างไรก็ตาม การศึกษาระดับมัธยมศึกษามีความหมายสำคัญต่อการสร้างทักษะและทุนมนุษย์ และยังมีความสำคัญต่อการเติบโตและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น **ประเทศไทย** คงต้องเร่งก้าวสู่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อปวงชน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการแข่งขันในเวทีโลกต่อไป

3.2.9 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา

อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในแต่ละประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี แผนภาพ 32 แสดงให้เห็นถึงอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาของ **ประเทศไทย** ปี พ.ศ. 2548 ที่มีอัตราร้อยละ 43 สูงขึ้นตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2542 ร้อยละ 32 และ พ.ศ. 2547 ร้อยละ 41 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โอกาสในการเข้ารับการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของ **ไทย** ค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติประเทศ แม้ว่าจะน้อยกว่าในประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่โอกาสในด้านการศึกษาของ **ไทย** มีอัตราการเติบโตอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา

อนึ่ง ในจำนวนประชากรที่เข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น นอกจาก นักศึกษากลุ่มอายุ 18-24 ปีเข้ารับบริการทางการศึกษาแล้ว ยังมีนักศึกษากลุ่มอายุอื่นๆ เข้ารับบริการทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก จากรายงานสถิติบัณฑิตศึกษาระดับอุดมศึกษา รายอายุ ปีการศึกษา 2543-2544 พบว่า มีประชากรวัยแรงงานอายุ 25-60 ปี เข้ารับ บริการทางการศึกษาเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 29.5 และยังมีประชากรสูงอายุที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปเข้ารับการศึกษาร้อยละ 0.1 หรือประมาณ 1,000 คน

3.2.10 อัตราส่วนผู้เข้าใหม่ระดับอุดมศึกษา

อัตราการเข้าใหม่ระดับอุดมศึกษาเป็นการเปรียบเทียบผู้เข้าใหม่เฉพาะ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโท หรือ ISCED 5 ต่อผู้เข้าใหม่ระดับ อุดมศึกษาทั้งหมด ไม่รวมผู้เข้าใหม่ระดับสูงกว่าปริญญาโท (ISCED 6)

แผนภาพ 33 จะนำเสนอผู้เข้าใหม่ (New Entrants) เปรียบเทียบ อุดมศึกษาที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน (ISCED 5A) และอุดมศึกษาที่เน้นวิชาชีพ (ISCED 5B) พบว่า นักศึกษาเข้าใหม่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอัตราการเข้าเรียนระดับ อุดมศึกษาประเภทที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน เช่นเดียวกับจำนวนผู้เข้าเรียนระดับอุดมศึกษา

สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก หรือ UIS รายงานเกี่ยวกับนักศึกษาเข้าใหม่ใน ระดับอุดมศึกษาที่เน้นทฤษฎีเป็นฐานว่าสร้างความเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์การศึกษา ของโลก กล่าวคือ จำนวนเยาวชนที่เข้าใหม่ระดับอุดมศึกษาในประเทศที่กำลังพัฒนากลุ่ม WEI ในปัจจุบันมีจำนวนมากกว่าเยาวชนระดับอุดมศึกษาของประเทศที่พัฒนาแล้ว เมื่อพิจารณาใน ภาพรวม ประเทศกลุ่ม WEI รายงานนักศึกษาเข้าใหม่ระดับอุดมศึกษาที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน จำนวน 8.5 ล้านคน เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่ม OECD 7.7 ล้านคน มีหลายประเทศในกลุ่ม WEI ที่รายงานจำนวนผู้เข้าใหม่มากกว่า 1 ล้านคนในแต่ละปี คือ บราซิล 1.5 ล้านคน รัสเซีย 1.7 ล้านคน และจีน 2.8 ล้านคน สำหรับประเทศไทยมีจำนวนผู้เข้าใหม่ปี พ.ศ. 2548 ระดับอุดมศึกษาที่เน้นทฤษฎีจำนวน 5 แสนคนเศษ และประเภทที่เน้นปฏิบัติ 2 แสนคนเศษ

เช่นเดียวกับทุกๆ ปีที่ทุกประเทศส่วนใหญ่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา รูปแบบที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน (ISCED 5A) มากกว่ารูปแบบสายอาชีพหรือเทคนิคที่เน้น การปฏิบัติ (ISCED 5B) จากแผนภาพ 33 พบว่า ค่าเฉลี่ยอุดมศึกษารูปแบบที่เน้นวิชาชีพ มีค่าประมาณร้อยละ 15-20 เช่นเดียวกับประเทศไทยเยาวชนเลือกเรียนรูปแบบเน้นทฤษฎี เป็นฐานสูงกว่ารูปแบบที่เน้นวิชาชีพมาก โดยมีสัดส่วนผู้เข้าใหม่ระดับอุดมศึกษา ISCED 5A ที่เน้นทฤษฎีเป็นฐานร้อยละ 63 และ ISCED 5B ที่เน้นวิชาชีพ ร้อยละ 23 แต่มีหลาย ประเทศที่เยาวชนมากกว่าร้อยละ 40 เข้าเรียนในโปรแกรมเน้นวิชาชีพ เช่น ประเทศมาเลเซีย เกาหลี และนิวซีแลนด์

**แผนภาพ 33 อัตราส่วนผู้เข้าใหม่ระดับอุดมศึกษา เปรียบเทียบอุดมศึกษา
ที่เน้นเชิงทฤษฎี (ISCED 5A) และอุดมศึกษาที่เน้นปฏิบัติ (ISCED 5B)
พ.ศ. 2548**

ที่มา: Global Education Digest. UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 10)

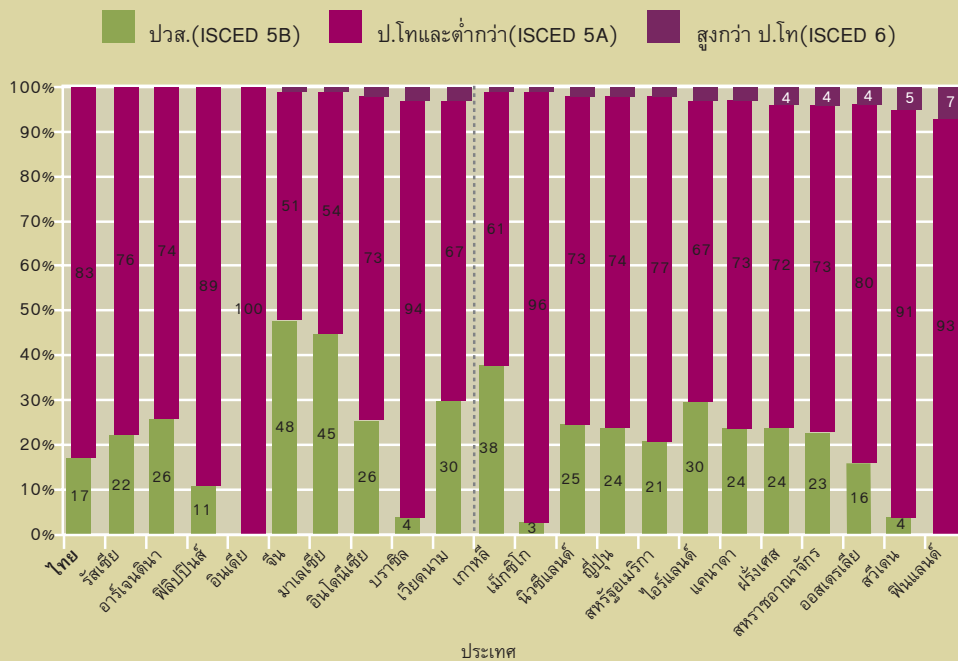
3.2.11 สัดส่วนร้อยละผู้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามรูปแบบ และระดับการศึกษา

แผนภาพ 34 เป็นการเปรียบเทียบสัดส่วนร้อยละของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา 3 กลุ่ม คือ 1) ระดับอนุปริญญาสายอาชีพ เน้นภาคปฏิบัติ ซึ่งหมายถึง หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า เช่น ปวส. 2) ระดับอุดมศึกษาเน้นทฤษฎี เป็นฐาน ได้แก่ ระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า รวมถึงปริญญาโท และ 3) ระดับสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป

สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) รายงานข้อมูลในเอกสาร Global Education Digest 2007 พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเน้นทฤษฎีเป็นฐาน ร้อยละ 83 อุดมศึกษาสายอาชีพที่เน้นวิชาชีพร้อยละ 17 และระดับสูงกว่าปริญญาโท

ขึ้นไปถึงปริญญาเอกน้อยมาก แม้อัตราส่วนการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาของไทยจะสูงกว่าหลาย ๆ ประเทศโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ จีน หรือเวียดนาม และมีแนวโน้มของอัตราที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี แต่มีข้อสังเกตว่า สัดส่วนผู้เข้าเรียนที่เน้นการวิจัยในระดับปริญญาเอก/เทียบเท่าของประเทศไทยยังต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย หรือเวียดนาม อย่างไรก็ตาม แนวโน้ม ISCED 6 ของประเทศไทยจะสูงขึ้นในอนาคต

แผนภาพ 34 สัดส่วนร้อยละของผู้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา
จำแนกระดับการศึกษา พ.ศ. 2548

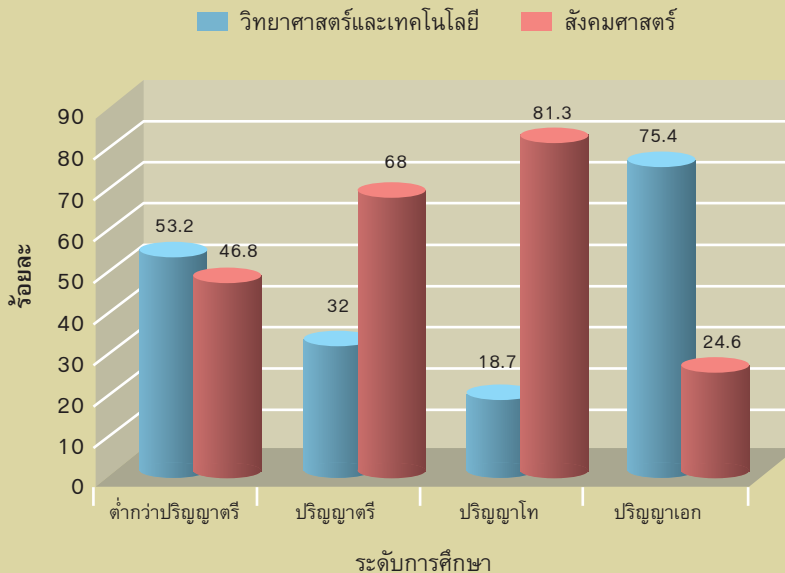

ที่มา: Global Education Digest. UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 5)

3.2.12 การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทย

การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นสาขาที่รัฐบาลให้ความสำคัญ โดยส่งเสริมให้เด็กไทยมีความรู้และทักษะในการพัฒนาเทคโนโลยีในภาคการผลิตต่างๆ ให้ไทยมีศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลกได้ จากข้อมูลในแผนภาพ 35 พบว่า มีเยาวชนไทยที่ศึกษาด้านสังคมศาสตร์มากกว่าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กล่าวคือ ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และ ปริญญาโททางด้านสังคมศาสตร์ มีสัดส่วนสูงกว่าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาก ในขณะที่ผู้จบระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาเอก ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะมีสัดส่วนสูงกว่าด้านสังคมศาสตร์ และพบว่า ผู้จบการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเป็นผู้สำเร็จในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพมากที่สุด (แผนภาพ 35)

แผนภาพ 35 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เปรียบเทียบกับสาขาสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2547

ที่มา: รายงานคุณภาพชีวิตคนไทยปี 2550

สถิติ: ตัวชี้วัดการขับเคลื่อนสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551.

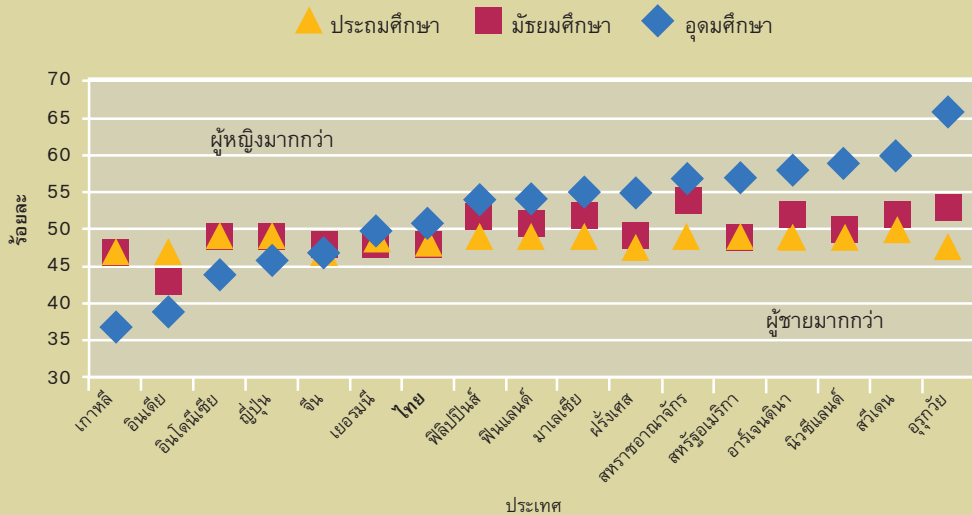
(ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ)

3.3 ความเสมอภาคระหว่างเพศ

3.3.1 ร้อยละของผู้หญิงที่เข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับในทศวรรษที่ผ่านมา การเข้าถึงการศึกษาของผู้หญิงก้าวหน้ามากขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยแผนภาพ 36 แสดงรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของชายและหญิง ระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา เรียงตามลำดับประเทศที่มีความเท่าเทียมกันทางการศึกษาน้อย เพศชายเข้าเรียนมากจนถึงเพศหญิงเข้าเรียนมาก พบว่า ระดับประถมศึกษาไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศนัก เนื่องจากการศึกษาภาคบังคับ เพศหญิงและชายมีโอกาสและความเสมอภาคในการเข้ารับบริการทางการศึกษาเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมทางการศึกษาของเพศหญิงเห็นได้ชัดขึ้นในระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และมากยิ่งขึ้นในระดับอุดมศึกษา

แผนภาพ 36 ร้อยละของผู้หญิงที่เข้ารับบริการทางการศึกษา
พ.ศ. 2548

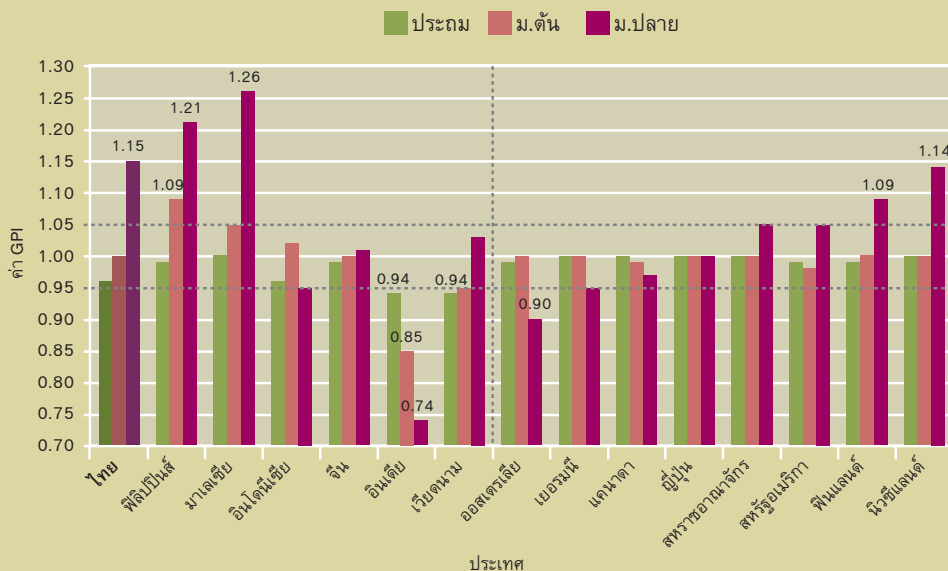
ที่มา: Education Count. UIS, 2007 และ Global Education Digest. UIS, 2007
(ภาคผนวก ตาราง 6 และ 7)

3.3.2 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ยูเนสโกสนใจศึกษาความเสมอภาคในการเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างเพศชายและเพศหญิง เนื่องจากพบว่า เด็กทั่วโลกมากกว่า 1 ใน 3 อาศัยอยู่ในประเทศซึ่งไม่มีความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการเข้าถึงการศึกษาภาคบังคับ ความแตกต่างระหว่างเพศ และความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเป้าหมายการศึกษานานาชาติ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายให้เพศหญิงและชายมีความเสมอภาคกันในการเข้าถึงการบริการทางการศึกษา ภายในปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548)

ตัวชี้วัดความแตกต่างทางเพศ (Gender Parity Index หรือ GPI) อาจจะนำมาใช้กับตัวชี้วัดการศึกษาประเทศต่างๆ ได้ เพื่อที่จะประเมินความแตกต่างทางเพศ ค่า GPI สำหรับอัตราการเข้าเรียนทั้งหมด ใช้วิธีง่ายๆ คืออัตราการเข้าเรียนของเพศหญิงหารด้วยอัตราการเข้าเรียนของเพศชาย ค่าที่ต่ำกว่า 1 แสดงว่า โอกาสการเข้าเรียนของเพศชายดีกว่าเพศหญิง ค่าที่เข้าใกล้ 1 หมายความว่ามีความเสมอภาคในการเข้าเรียนหรือใกล้เคียง ความแตกต่างที่เพศหญิงมีโอกาสมากกว่าจะชี้ให้เห็นโดยค่านั้นจะมากกว่า 1 เป็นที่ยอมรับกันว่าความเสมอภาคทางเพศจะบรรลุเป้าหมาย เมื่อค่า GPI อยู่ระหว่าง 0.95-1.05

แผนภาพ 37 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 และ Global Education Digest. UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 6)

ระดับประถมศึกษา ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้มีความเสมอภาคระหว่างเพศสำหรับ**ประเทศไทยปี พ.ศ. 2548** ความเสมอภาคทางการศึกษาระหว่างเพศ ระดับประถมศึกษาอยู่ที่ 0.96 จัดอยู่ในระดับปกติ ซึ่งแสดงว่าโอกาสการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาของเพศชายมีมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อยและเป็นไปตามเกณฑ์ของ UPE (Universal Primary Education)

ในระดับ**มัธยมศึกษาตอนต้น** ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่มีค่าความเสมอภาคระหว่างเพศอยู่ในเกณฑ์ โดย**ประเทศไทย**ตัวชี้วัดความเสมอภาคทางการศึกษาระหว่างเพศมีค่าเป็น 1.00 แสดงว่าเพศชายและเพศหญิงมีความเสมอภาคในการเข้าเรียน จากประเทศที่นำเสนอมีเพียงฟิลิปปินส์และอินเดียที่ค่าความเสมอภาคระหว่างเพศอยู่นอกเกณฑ์ โดยในฟิลิปปินส์ เพศหญิงมีโอกาสดูเรียนมากกว่าเพศชายเล็กน้อย ส่วนในอินเดีย เพศชายกลับมีโอกาสดูเรียนมากกว่าเพศหญิง

ส่วน**ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศจะเห็นได้ชัดขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่พบในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ แต่สำหรับในประเทศที่มีรายได้สูง เพศหญิงมักจะมีจำนวนมากกว่าเพศชายในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ในจำนวนประเทศที่นำเสนอ ส่วนใหญ่เพศหญิงมีอัตราการเข้าเรียนมากกว่า ค่าความเสมอภาคระหว่างเพศที่อยู่นอกเกณฑ์ ซึ่งแสดงว่าเพศหญิงมีอัตราการเข้าเรียนมากกว่าเพศชาย ได้แก่ **ประเทศไทย** ค่า GPI อยู่ที่ 1.15 เพศหญิงที่มีอัตราการเข้าเรียนมากที่สุด ได้แก่ มาเลเซีย (GPI=1.26) รองลงมาคือฟิลิปปินส์ (GPI=1.21) ส่วนในกลุ่ม OECD เพศหญิงที่มีอัตราการเข้าเรียนมากที่สุด ได้แก่ นิวซีแลนด์ (GPI=1.14) และฟินแลนด์ (GPI=1.09)

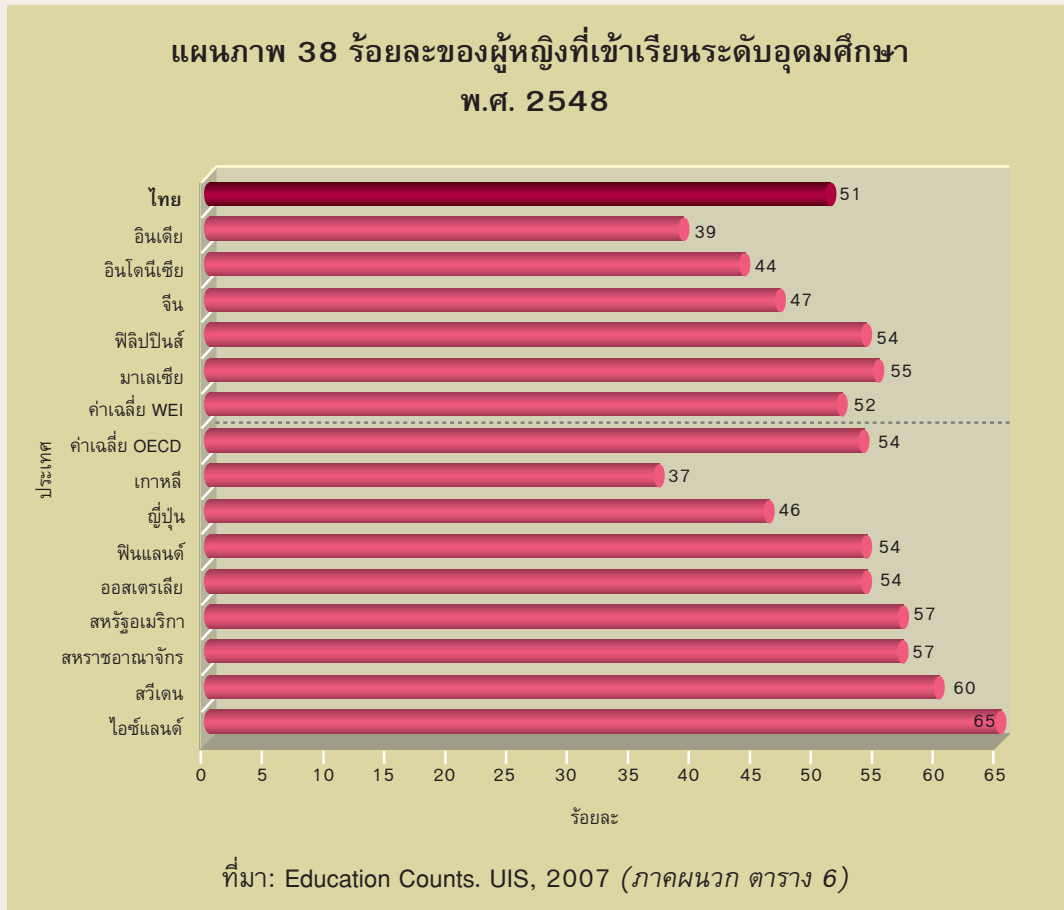
ประเทศที่เพศชายที่มีอัตราการเข้าเรียนมากที่สุดในกลุ่มประเทศที่นำเสนอ ได้แก่ ประเทศอินเดีย ซึ่งมีนักเรียนหญิงเพียงร้อยละ 41 (GPI=0.74) ส่วนในกลุ่ม OECD มีเพียงประเทศออสเตรเลียที่มีนักเรียนเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย (GPI=0.90) (แผนภาพ 37)

3.3.3 ร้อยละของผู้หญิงที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษา

ประเทศไทยร้อยละของผู้หญิงที่เข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาสูงกว่าเพศชายเล็กน้อย ในปี พ.ศ. 2548 กล่าวคือ เพศหญิงร้อยละ 51 ค่าดัชนีความแตกต่างระหว่างเพศ (GPI) 1.06 ซึ่งสอดคล้องกับค่าเฉลี่ยในกลุ่ม WEI กลุ่ม OECD และค่าเฉลี่ยโลกที่เพศหญิงมีอัตราเข้าเรียนระดับอุดมศึกษามากกว่าเพศชาย

สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) ให้ข้อสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างเพศระดับอุดมศึกษาเห็นได้ชัดและมีความสำคัญมาก เนื่องจากความแตกต่างระหว่างตัวเลขต่ำสุดกับตัวเลขสูงสุดของประเทศในกลุ่ม WEI และ OECD มีมากถึงร้อยละ 28 โดยประเทศไอซ์แลนด์เพศหญิงเข้าเรียนระดับอุดมศึกษามากถึงร้อยละ 65 ในขณะที่เกาหลี

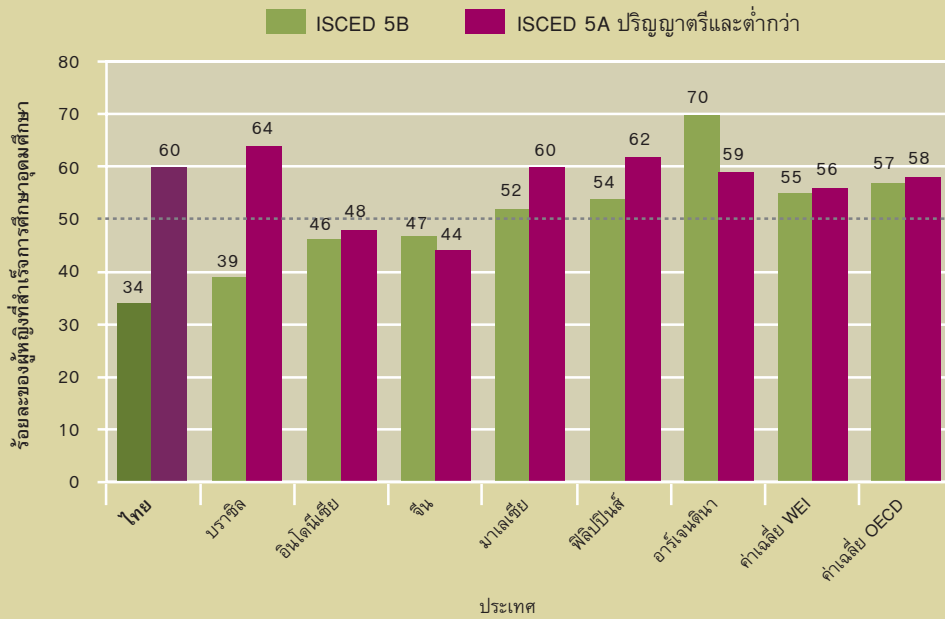
มีเพศหญิงเพียงร้อยละ 37 ส่วนประเทศอื่นๆที่เพศหญิงเข้าเรียนระดับอุดมศึกษามากกว่าร้อยละ 50 เช่น สวีเดน สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งตรงกันข้ามกับประเทศอินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น และจีน เป็นต้น ที่เพศชายเข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 50 (แผนภาพ 38)

3.3.4 ร้อยละของผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสัดส่วนของเพศหญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาโปรแกรมที่เน้นวิชาชีพน้อยกว่าเน้นทฤษฎีเป็นฐานมากเพียงร้อยละ 34 น้อยที่สุดในกลุ่ม WEI ส่วนโปรแกรมทฤษฎีเป็นฐานมีเพศหญิงสำเร็จการศึกษาจำนวนมากถึงร้อยละ 60 ในขณะที่ค่าเฉลี่ย WEI และ OECD เพศหญิงสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่าเพศชายทั้ง 2 โปรแกรมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ร้อยละ 55-58 (แผนภาพ 39)

แผนภาพ 39 ร้อยละของผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548

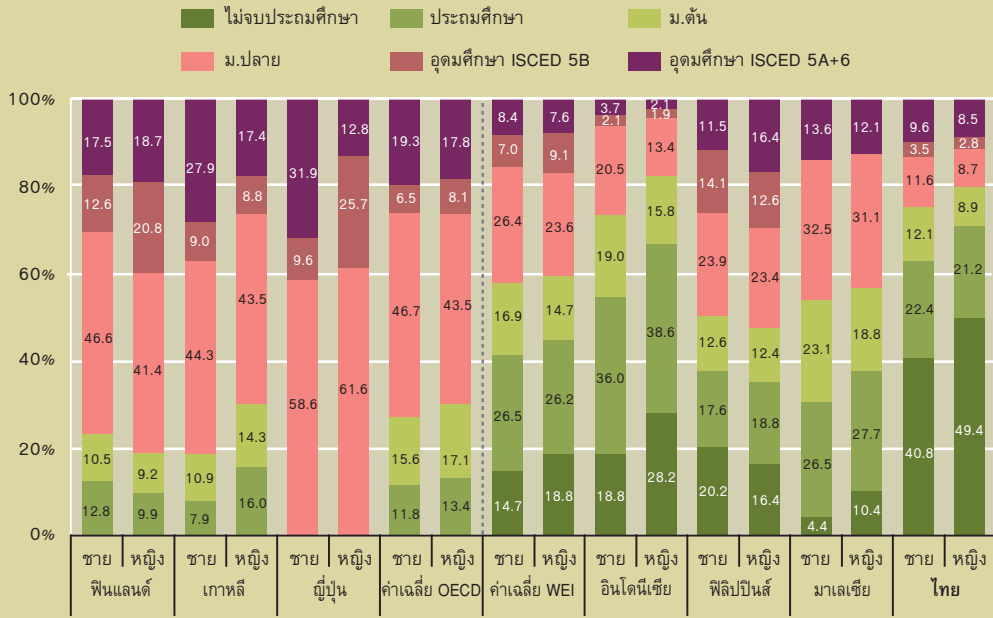
ที่มา: Education Count. UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 12)

การที่ผู้ชายเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาน้อย สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) ชี้แนะว่าในบางประเทศอาจต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3.3.5 ความเสมอภาคระหว่างเพศของผู้ใหญ่วัยแรงงาน

ประเทศไทยมีประชากรเพศหญิงไม่เคยได้รับการศึกษาและไม่จบประถมศึกษาศึกษามากถึงร้อยละ 50 ในขณะที่เพศชายไม่ได้รับการศึกษาและไม่จบประถมศึกษา ร้อยละ 41 เช่นเดียวกับประเทศเพื่อนบ้าน (ยกเว้นฟิลิปปินส์) ที่เพศหญิงมักได้รับโอกาสทางการศึกษาน้อยเพียงแค่ระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า (แผนภาพ 40)

แผนภาพ 40 ร้อยละของประชากรวัยผู้ใหญ่อายุ 25-64 ปี จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 22)

3.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคเอกชน

3.4.1 สัดส่วนนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเปรียบเทียบรัฐและเอกชน

สัดส่วนนักเรียนเปรียบเทียบในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนจำนวนไม่น้อยที่ได้รับความนิยมจากประชาชนมากกว่าโรงเรียนของรัฐ ยูเนสโกแบ่งประเภทโรงเรียนเอกชนเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนเอกชนที่รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ (Government dependent private) และโรงเรียนเอกชนอิสระที่ไม่รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ (Government independent private) การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการทางการศึกษา เป็นการให้ทางเลือกแก่ประชาชนผู้ใช้บริการการศึกษา และเป็นการแข่งขันการให้บริการทางการศึกษาแบบเสรี

จากแผนภาพ 41 พบว่าจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษาเกือบทุกคน เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี และฟินแลนด์ ส่วนนักเรียนประถมศึกษาเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนประมาณร้อยละ 10-20 อาทิ ประเทศไทย (ร้อยละ 16.2) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 16.6) ฝรั่งเศส (ร้อยละ 15.1) สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 10.3 ส่วนออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีนักเรียนประถมศึกษาเรียนในโรงเรียนเอกชนที่รัฐสนับสนุนมากที่สุด ร้อยละ 29.1

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศไทยมีนักเรียนในโรงเรียนเอกชนที่รัฐสนับสนุนร้อยละ 9.3 ส่วนประเทศอื่นๆ ที่นักเรียนมากกว่าร้อยละ 90 เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ ได้แก่ ประเทศฟินแลนด์ สหราชอาณาจักร จีน ญี่ปุ่น เยอรมนี สวีเดน สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย สำหรับประเทศที่มีนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐค่อนข้างน้อย พบในประเทศออสเตรเลียซึ่งมีนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนที่รัฐสนับสนุนมากที่สุดคือ ร้อยละ 32.6 ส่วนอินโดนีเซีย นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนอิสระมากถึง ร้อยละ 37.8

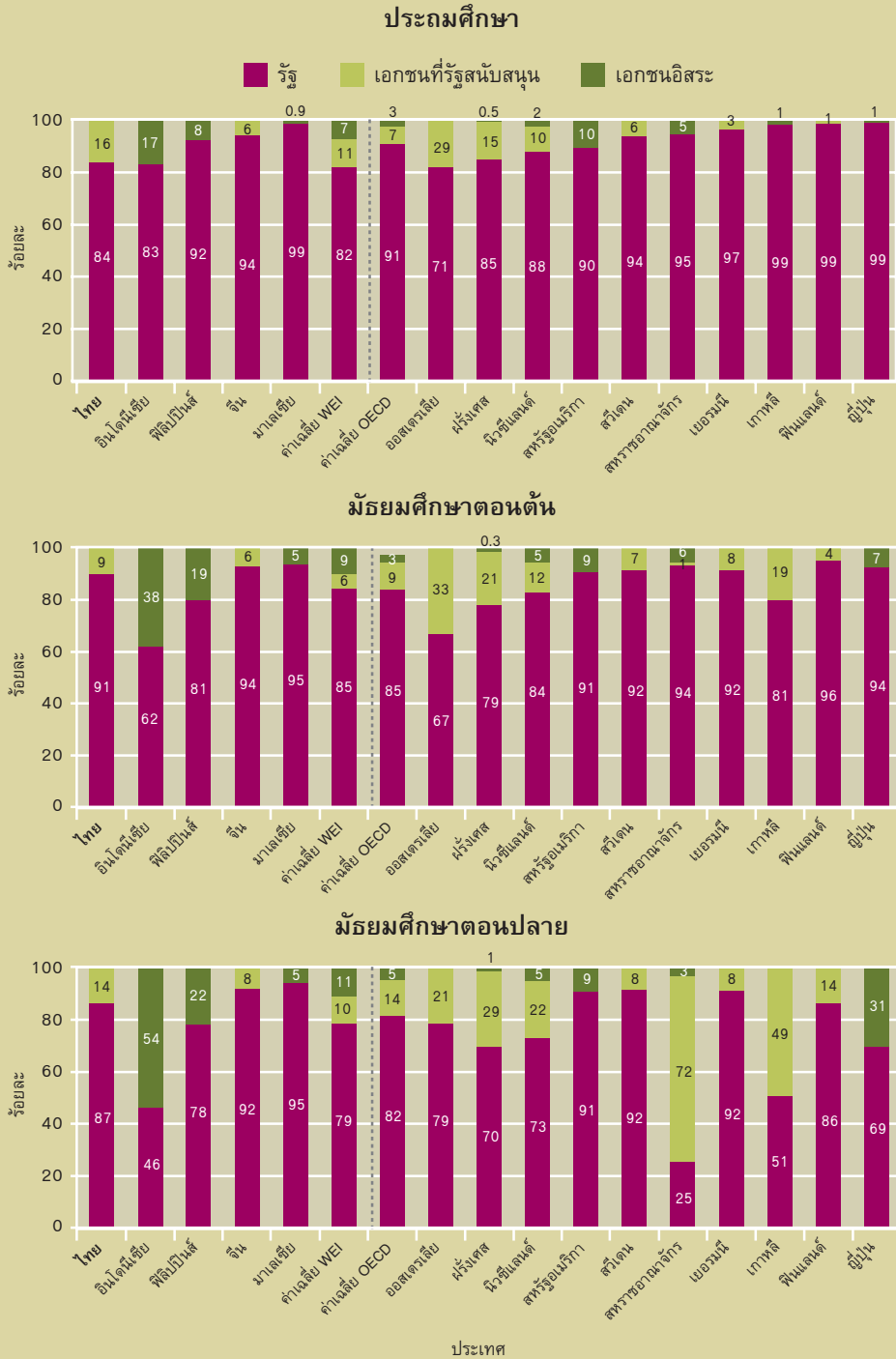
ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น แต่ประเทศไทยนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนที่รัฐสนับสนุนไม่แตกต่างจากระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นมากนัก เพียงร้อยละ 13.5 ประเทศที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเอกชนที่รัฐสนับสนุนมีจำนวนมากที่สุดคือ สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 72.3) รองลงมาคือ เกาหลี (ร้อยละ 49.4) ส่วนนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเอกชนอิสระมากที่สุดคือ อินโดนีเซีย (ร้อยละ 54.0) รองลงมาคือญี่ปุ่น (ร้อยละ 30.6)

ประเทศที่มีนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนน้อยมาก โดยน้อยกว่าร้อยละ 10 คือ มาเลเซีย จีน สวีเดน เยอรมนี และสหรัฐอเมริกา

ที่น่าสังเกตคือ สัดส่วนของนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐมีแนวโน้มลดลงเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น ช่องว่างระหว่างจำนวนนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เอกชนกับโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนคิดเป็นร้อยละแล้วจะสูงกว่าร้อยละ 10 หรือมากกว่า ดังเช่นในอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เกาหลี และญี่ปุ่น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา โดยภาครัฐ ร้อยละ 90 หรือมากกว่า พบในประเทศจีน มาเลเซีย เยอรมนี และสวีเดน เป็นต้น

แผนภาพ 41 สัดส่วนนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count. UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 8)

3.4.2 สัดส่วนนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เปรียบเทียบรัฐและเอกชน

ในประเทศไทยส่วนใหญ่ นักศึกษาเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สูงถึงร้อยละ 83.7 และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอิสระเพียงร้อยละ 16.3 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย WEI (ร้อยละ 39) และ OECD (ร้อยละ 24)

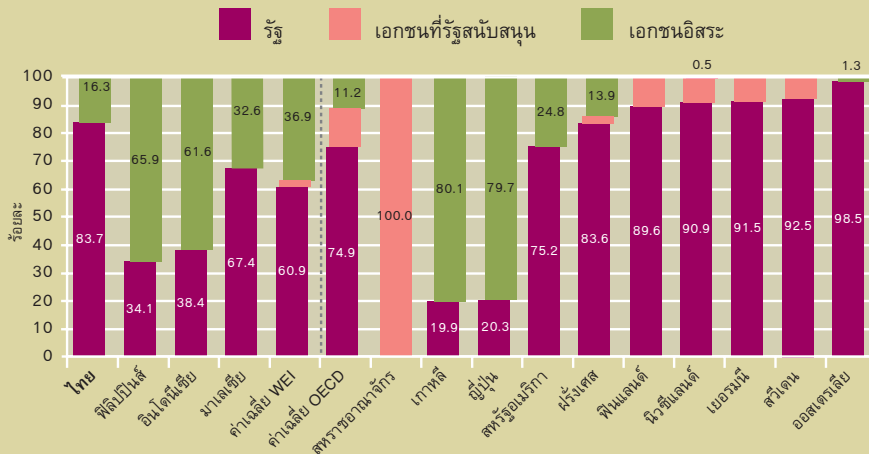
ในประเทศกลุ่ม WEI ฟิลิปปีนส์มีสัดส่วนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสูงสุด ร้อยละ 65.9 รองลงมาคือ อินโดนีเซียร้อยละ 61.6 ส่วนประเทศกลุ่ม OECD นักศึกษาเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมากกว่าในกลุ่ม WEI โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหราชอาณาจักร นักศึกษาเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐทั้งหมดร้อยละ 100.0 รองลงมา ได้แก่ เกาหลีและญี่ปุ่น ที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอิสระ ร้อยละ 77.6 และ 75.6 ตามลำดับ

หากพิจารณาหลักสูตรสายอาชีพ หรือ ISCED 5B พบว่า ประเทศไทยมีนักศึกษาที่เรียนสายอาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ร้อยละ 66.8) มากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน (ร้อยละ 33.2) ขณะที่นักศึกษาในประเทศกลุ่ม OECD และกลุ่ม WEI ซึ่งเรียนโปรแกรมที่เน้นทางวิชาชีพ (ISCED 5B) ส่วนมากจะเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมากกว่าในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะสหราชอาณาจักร นักศึกษาเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐทั้งหมดร้อยละ 100.0 รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น และเกาหลี ที่นักศึกษาเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอิสระร้อยละ 92.7 และ 84.2 ตามลำดับ

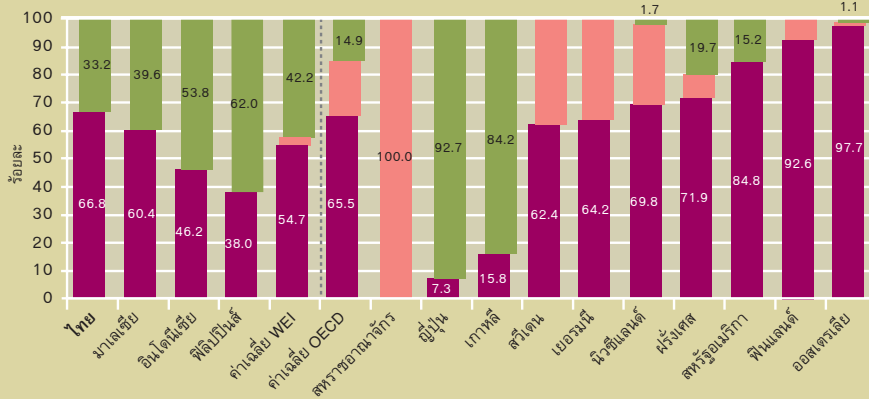
เช่นเดียวกับโปรแกรมอุดมศึกษาที่เน้นเชิงทฤษฎีเป็นฐาน (ISCED 5A) และระดับสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไปถึงปริญญาเอก (ISCED 6) ประเทศไทยมีนักศึกษาเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐร้อยละ 87.1 และเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนร้อยละ 12.9 (แผนภาพ 42)

แผนภาพ 42 สัดส่วนนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2548

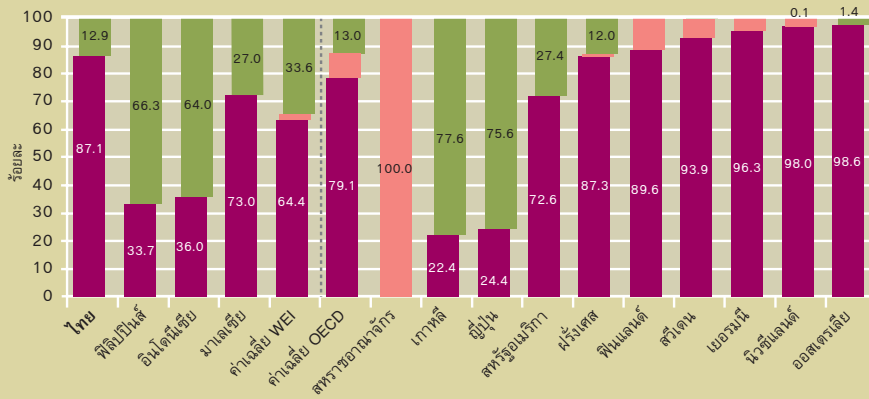
ระดับอุดมศึกษาภาพรวม

ISCED 5B

ISCED 5A+6

ที่มา: Education Count. UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 9)

บทที่ 4

คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึษา

ในการอธิบายถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึษาในบทนี้ จะนำเสนอตัวชี้วัดเกี่ยวกับครูและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ขนาดชั้นเรียน ชั่วโมงเรียนของนักเรียน ชั่วโมงการสอนของครู เงินเดือนครู นำเสนอการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึษาของนักเรียน การจัดอันดับสถาบันอุดมศึษา รวมทั้งตัวชี้วัดที่แสดงประสิทธิภาพการจัดการศึษา เช่น อัตราการเข้าชั้น อัตราการสำเร็จการศึษา และงบประมาณการศึษา เป็นต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

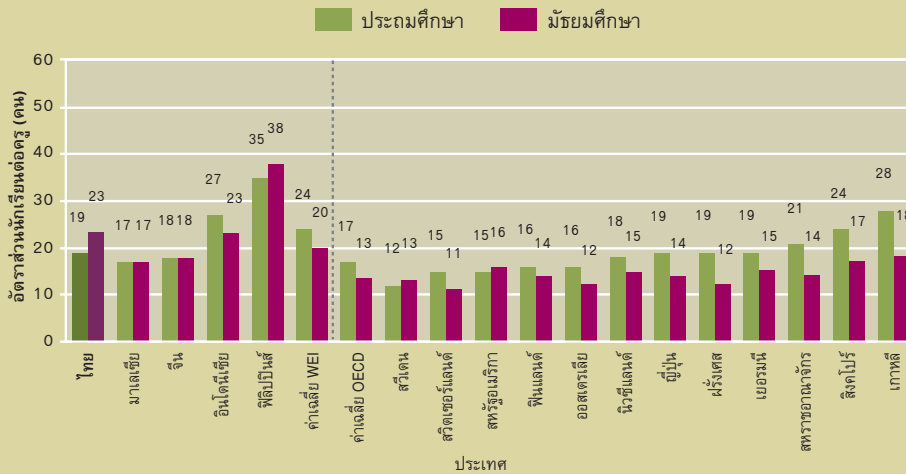
4.1 ครูและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้

4.1.1 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู

อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู เป็นตัวชี้วัดการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ในด้านการศึษา พบว่า

ระดับประถมศึษา ปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 19:1 ขณะที่ประเทศกลุ่ม WEI มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 24:1 และประเทศกลุ่ม OECD อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 17:1 น่าสังเกตว่าอัตราส่วนของไทยต่ำกว่าสหราชอาณาจักร สิงคโปร์ และเกาหลี อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างอย่างมากภายในกลุ่มประเทศ WEI ด้วยกัน เช่น ประเทศมาเลเซีย มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึษาเป็น 17:1 ในขณะที่อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึษาในประเทศฟิลิปปินส์ จะมากเป็น 2 เท่า (35:1)

แผนภาพ 43 อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 และ Global Education Digest UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 28)

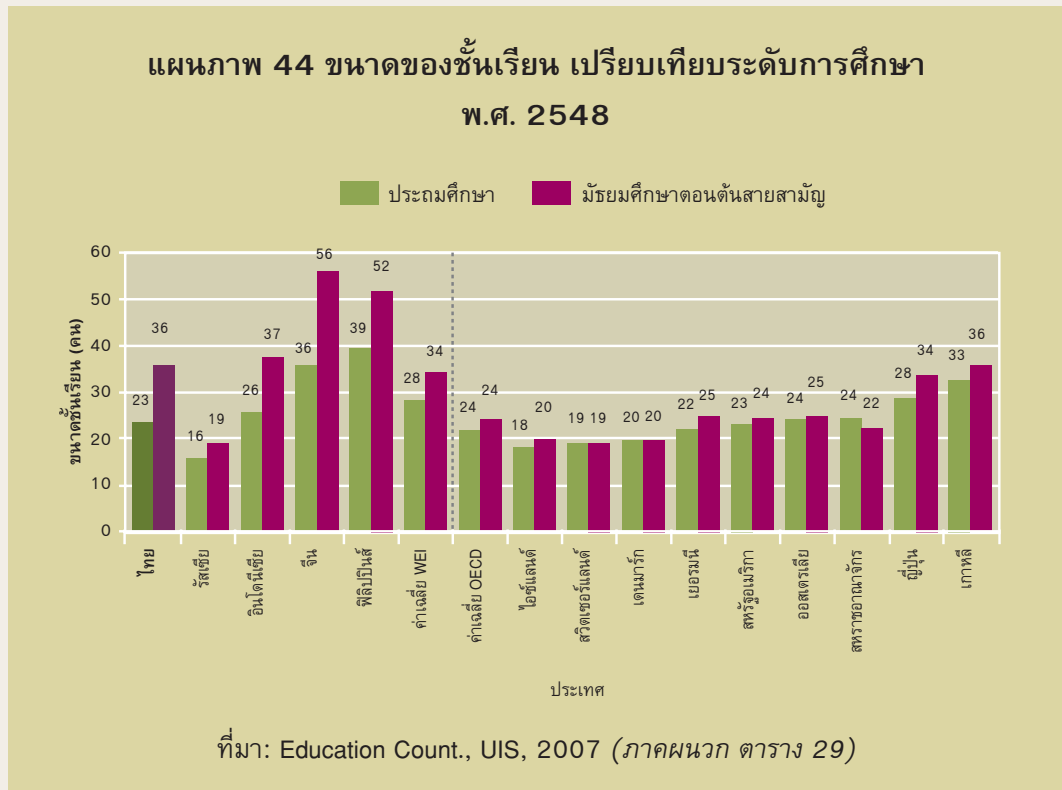
ระดับมัธยมศึกษา ใน พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษาเป็น 23:1 จำแนกเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 25:1 และมัธยมศึกษาตอนปลาย 21:1 ซึ่งค่าเฉลี่ยของประเทศกลุ่ม WEI มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษาอยู่ที่ 20:1 เปรียบเทียบกับประเทศกลุ่ม OECD 13:1 ในรัสเซียมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 11:1 ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม OECD และน้อยกว่าหลายประเทศในกลุ่ม OECD หลายประเทศ ทว่าในฟิลิปปินส์ มีอัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงถึง 38:1 (แผนภาพ 43 และตาราง 28)

4.1.2 ขนาดชั้นเรียน

อัตราส่วนนักเรียนต่อครูแตกต่างจากขนาดชั้นเรียน ห้องเรียนหรือชั้นเรียน หมายถึง กลุ่มของนักเรียนที่เรียนวิชาเดียวกัน ค่าเฉลี่ยขนาดชั้นเรียนทั้งประเทศคำนวณจากการหารจำนวนนักเรียนทั้งหมดด้วยจำนวนชั้นเรียนทั้งหมด ฉะนั้นจะพบว่าค่าเฉลี่ยขนาดชั้นเรียนในภาพรวมของประเทศโดยปกติจะสูงกว่าอัตราส่วนของนักเรียนต่อครู

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนนักเรียนต่อครูกับขนาดของชั้นเรียน มีผลกระทบจากปัจจัยหลายประการ อาทิ จำนวนชั่วโมงเรียนที่นักเรียนต้องเรียนในแต่ละวัน ระยะเวลาและวันทำงานของครู จำนวนชั้นเรียนหรือจำนวนนักเรียนซึ่งครูคนหนึ่งต้องรับผิดชอบ การจัดสรรเวลาของครูระหว่างเวลาที่ทำการสอนและกิจกรรมที่ไม่ใช่การสอน (อาทิ

การวางแผนหรือการเตรียมการสอน) การสอนแบบเป็นทีม บางโรงเรียนอาจใช้วิธีเรียนหลายผลัดโดยครูคนเดียวทำงานในหลายผลัด

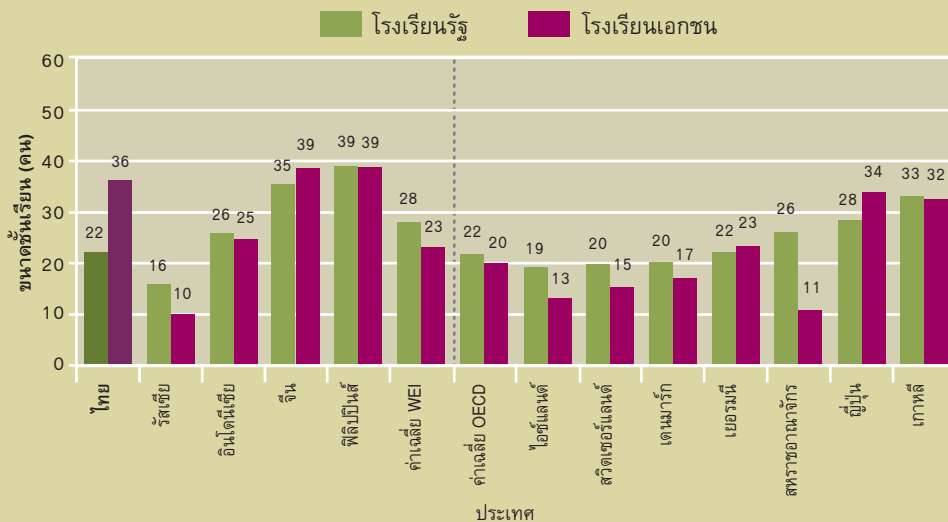
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลายครั้งได้ผลลัพธ์ชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า ชั้นเรียนควรมีขนาดเล็ก (เช่น 16 หรือ 17 คน) แต่อาจจำเป็นเฉพาะในระดับชั้นต้นๆ และไม่สามารถใช้ได้ในประเทศที่กำลังพัฒนา ในการลดขนาดของชั้นเรียนเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาในระดับนโยบาย รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ต้องจ้างครูเพิ่ม ตลอดจนการรักษาคุณภาพของครูในขณะที่ความต้องการครูเพิ่มมากขึ้น

ระดับประถมศึกษา ใน พ.ศ.2548 **ประเทศไทย**มีขนาดชั้นเรียนระดับประถมศึกษา 23 คน ส่วนค่าเฉลี่ยขนาดชั้นเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศกลุ่ม WEI คือ 28 คน และค่าเฉลี่ยของกลุ่ม OECD เท่ากับ 22 คน **ประเทศไทย**มีขนาดชั้นเรียนซึ่งใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม OECD ค่าเฉลี่ยขนาดชั้นเรียนที่ค่อนข้างเล็กจะพบในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา เช่น อาร์เจนตินา 26 คน บราซิล 25 คน ส่วนขนาดชั้นเรียนระดับประถมศึกษามักจะใหญ่มากกว่าจะพบในกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก อาทิ ฟิลิปปินส์ 39 คน และจีน 36 คน (แผนภาพ 44 และตาราง 29)

4.1.3 ขนาดชั้นเรียน ระดับประถมศึกษาเปรียบเทียบรัฐและเอกชน

หากจำแนกตามประเภทโรงเรียนรัฐและเอกชน พบว่า ประเทศไทยโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีขนาดชั้นเรียนของโรงเรียนรัฐ 22 คน เอกชน 36 คน แสดงว่าขนาดชั้นเรียนในโรงเรียนเอกชนใหญ่กว่าโรงเรียนของรัฐ ขณะที่อีกหลายประเทศ โรงเรียนของรัฐมักจะมีขนาดชั้นเรียนใหญ่กว่าโรงเรียนเอกชน กล่าวคือ กลุ่ม WEI โรงเรียนของรัฐในระดับประถมศึกษาที่มีขนาดชั้นเรียนเฉลี่ย 28 คน เอกชน 23 คน ในขณะที่กลุ่ม OECD โรงเรียนของรัฐมีขนาดชั้นเรียนเฉลี่ย 22 คน เอกชน 19 คน ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในรัสเซียมีขนาดชั้นเรียนเล็กที่สุดคือ 10 คน ขณะที่สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ และเดนมาร์ก โรงเรียนประถมศึกษาเอกชนมีขนาดชั้นเรียนเป็น 11 13 15 และ 17 คน ตามลำดับ (แผนภาพ 45 และตาราง 29)

แผนภาพ 45 ขนาดของชั้นเรียน ระดับประถมศึกษา
เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2548

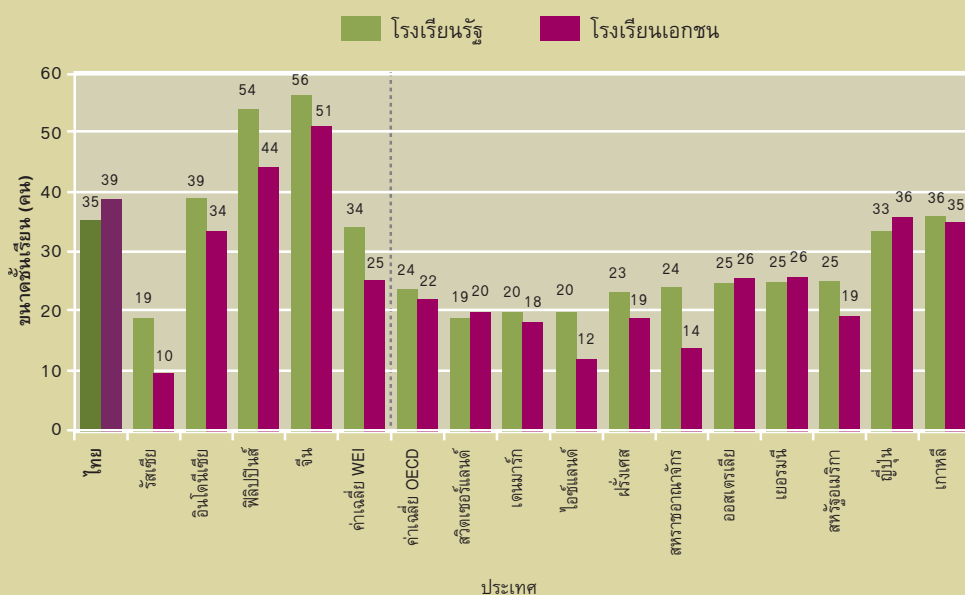
ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 29)

4.1.4 ขนาดชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษา เปรียบเทียบรัฐและเอกชน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศไทยมีขนาดชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 36 คน สูงกว่าค่าเฉลี่ย WEI เล็กน้อย คือมีค่าเฉลี่ยของขนาดชั้นเรียน 34 คน ส่วนประเทศกลุ่ม OECD มีค่าเฉลี่ย 24 คน ในระดับนี้ขนาดของชั้นเรียนในประเทศต่างๆ

มีความแตกต่างกันมาก ตั้งแต่ขนาดชั้นเรียนเกินกว่า 50 คนในโรงเรียนของรัฐ พบในประเทศจีนและฟิลิปปินส์ ในขณะที่ประเทศมีขนาดชั้นเรียนค่าเฉลี่ยที่เล็กที่สุดอยู่ในรัสเซียและสวีตเซอร์แลนด์คือ 19 คนเท่านั้น

แผนภาพ 46 ขนาดของชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 29)

ขนาดของชั้นเรียนในโรงเรียนของรัฐระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มักเพิ่มขึ้นมากกว่าระดับประถมศึกษา ซึ่งตรงกันข้ามกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาจะลดลงเมื่อถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยพบว่า ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย โรงเรียนของรัฐระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีขนาดชั้นเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่า 10 คนจากระดับประถมศึกษา โดยทั่วไปโรงเรียนของรัฐในประเทศกลุ่ม WEI ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีขนาดชั้นเรียน 34 คน เปรียบเทียบกับ 28 คนในระดับประถมศึกษา รูปแบบนี้พบในประเทศจีน ซึ่งเพิ่มขนาดชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุดถึง 20 คน

ในประเทศไทย ขนาดชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนของเอกชนมีขนาดใหญ่กว่าขนาดชั้นเรียนในโรงเรียนของรัฐเล็กน้อย คล้ายคลึงกับอาร์เจนตินา

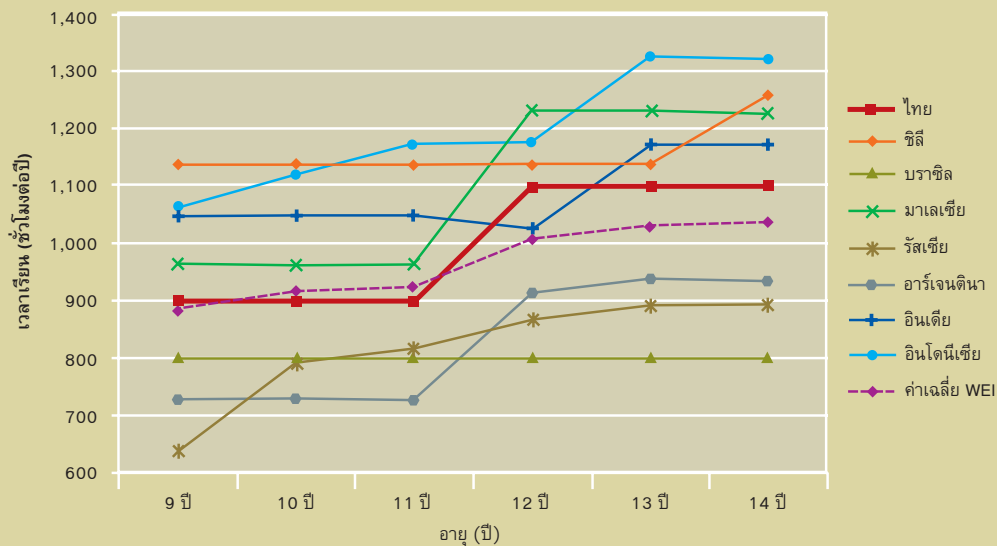
และชิลี ส่วนประเทศฟิลิปปินส์ และรัสเซีย ในโรงเรียนของรัฐมีขนาดชั้นเรียนใหญ่กว่าในโรงเรียนเอกชน (แผนภาพ 46 และตาราง 29)

4.1.5 จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนต่อปี

จำนวนเวลาสอนหรือจำนวนเวลาเรียนเป็นทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญ ในการกำหนดขีดจำกัดสูงสุดของเวลาที่นักเรียนจะเรียนกับครูในสภาพแวดล้อมที่มีอาคารเรียน ผู้มีอำนาจตัดสินใจอาจเพิ่ม “โอกาสทางการเรียนรู้” ด้วยการเพิ่มชั่วโมงเรียนให้แก่ นักเรียน อย่างไรก็ตาม การเพิ่มเวลาการเรียนการสอนมักจะเชื่อมโยงกับการเพิ่มค่าใช้จ่าย (โดยการจ้างครูเพิ่มหรือเพิ่มค่าใช้จ่ายให้ในการสอนเพิ่ม)หรือรายจ่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา (โดยลดเวลาเตรียมการสอนและเวลาในการประสานงานของครู)

ในประเทศกลุ่ม WEI มีจำนวนชั่วโมงเรียนแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น จำนวนเวลาเรียนที่กำหนดไว้สำหรับเด็กอายุ 10 ปีในโรงเรียนของรัฐ โดยประเทศไทยมีจำนวน ชั่วโมงเรียนต่อปีของนักเรียนคือ 800-1,000 ชั่วโมงต่อปี จำนวนชั่วโมงเรียนที่มีค่าอยู่ใกล้เคียงประมาณ 800 ชั่วโมงต่อปีในประเทศ บราซิล และรัสเซีย สูงถึง 1,000-1,150 ชั่วโมงต่อปีในประเทศชิลี อินเดีย และอินโดนีเซีย

แผนภาพ 47 จำนวนชั่วโมงเรียนต่อปีของนักเรียนโรงเรียนของรัฐ
จำแนกตามอายุระหว่าง 9-14 ปี พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 30)

จำนวนชั่วโมงเรียนต่อปีของนักเรียนมักจะเพิ่มขึ้นตามอายุของนักเรียน ในขณะที่นักเรียนเลื่อนชั้นสูงขึ้นไป ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยมีจำนวนชั่วโมงเรียนต่อปี ในช่วงอายุ 9-11 ปี และ 12-14 ปี โดยเพิ่มขึ้น 200 ชั่วโมงต่อปี สำหรับค่าเฉลี่ยของประเทศกลุ่ม WEI อยู่ที่ 892 ชั่วโมงต่อปีสำหรับเด็กอายุ 9 ปี จำนวน 918 ชั่วโมงสำหรับเด็กอายุ 10 ปี และ 1,032 ชั่วโมงสำหรับเด็กอายุ 13 ปี ทั้งนี้มีความแตกต่างระหว่างประเทศต่างๆ ในค่าเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นต่อปีระหว่างอายุ 9-14 ปี ตัวอย่างเช่น จำนวนเวลา ระหว่างอายุ 9-14 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้น 250 ชั่วโมงหรือมากกว่า ซึ่งพบในอินโดนีเซีย มาเลเซีย และรัสเซีย ในขณะที่ชั่วโมงเรียนคงเดิมสำหรับนักเรียน 9-14 ปีในประเทศบราซิล (800 ชั่วโมงต่อปี) และประเทศจาเมกา (950 ชั่วโมงต่อปี) (แผนภาพ 47 และตาราง 30)

วิธีหนึ่งที่จะประเมินจำนวนชั่วโมงเรียนในแต่ละประเทศ สำหรับเด็กกลุ่มอายุ 9-14 ปี หรือกำลังเรียนชั้น ป.4 ถึง ม.3 ทำได้โดยเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของชั่วโมงเรียนระหว่างเด็กแต่ละกลุ่มอายุ (ในกรณีนี้คือ 9-14 ปี) โดยพบว่า ในประเทศไทยมีนักเรียนกลุ่มอายุนีเรียนสะสม 6 ปีประมาณ 5,400-6,600 ชั่วโมง ในอินโดนีเซียนักเรียนกลุ่มอายุนีเรียนสะสม 6 ปีประมาณ 7,200 ชั่วโมง ซึ่งคล้ายกับในชิลี ประมาณ 7,000 ชั่วโมง ส่วนอินเดีย มาเลเซีย ประมาณ 6,500 ชั่วโมง ตรงกันข้ามจำนวนชั่วโมงเรียนสะสมที่เรียนน้อยกว่า 5,000 ชั่วโมงในอาร์เจนตินา รัสเซีย และอุรุกวัย

สำหรับเวลาเรียนใน 1 คาบ โดยประเทศไทยกำหนดให้เวลาเรียน 1 คาบ ใช้เวลา 50 นาที ค่าเฉลี่ยของประเทศในกลุ่ม WEI คือ 46 นาที โดยมีความแตกต่างระหว่างเวลาที่น้อยที่สุดคือ 30 นาทีในประเทศมาเลเซีย ไปจนถึงมากที่สุด 60 นาทีในประเทศบราซิล (ตาราง 30)

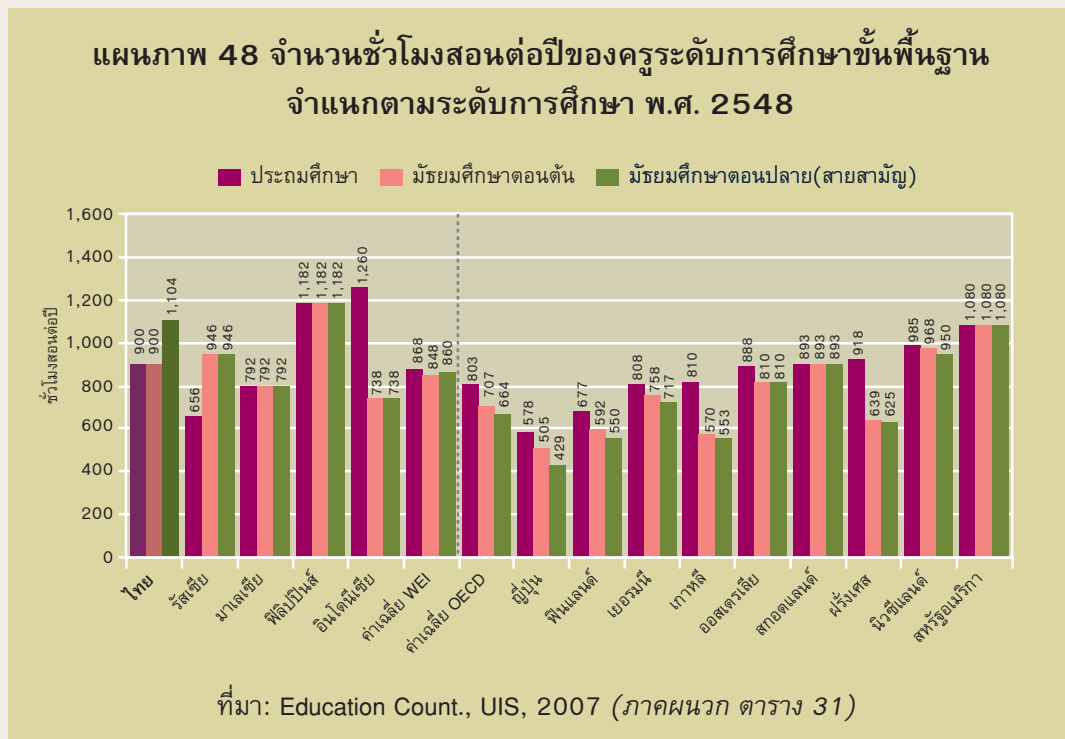
4.1.6 จำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อปี

จำนวนชั่วโมงสอนของครูในโรงเรียนของรัฐ ในประเทศไทยมีจำนวนชั่วโมงสอนต่อปีของครูระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเท่ากันคือ 800-1,000 ชั่วโมง ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1,104 ชั่วโมงต่อปี ในประเทศกลุ่ม WEI ในระดับประถมศึกษาอยู่ระหว่างตั้งแต่ประมาณ 656 ชั่วโมงต่อปีในรัสเซีย และอุรุกวัย ไปจนถึง 1,000 ชั่วโมงต่อปีหรือมากกว่าในอินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย สำหรับจำนวนชั่วโมงสอนของครูมักจะน้อยลงเมื่อชั้นเรียนระดับสูงขึ้น แม้ว่าในประเทศไทย อาร์เจนตินา รัสเซีย และอินเดีย จำนวนชั่วโมงจะเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดนี้แสดงถึงจำนวนชั่วโมงต่อปีซึ่งครูประจำห้องเรียนคาดว่าจะต้องสอน จำนวนเวลาสอนนี้ เป็นส่วนหนึ่งของเวลาทำงานทั้งหมดที่ครูตั้งใจจะทำ มากกว่าจะเป็น ชั่วโมงสอนจริงๆ ในแต่ละปี ซึ่งรวมเวลาที่ใช้ในงานบริหาร การเตรียมการสอนและงานอื่นๆ การเพิ่มจำนวนเวลาสอนเป็นวิธีหนึ่งซึ่งแต่ละประเทศใช้ในการเพิ่มเวลาเรียนของเด็ก แม้ว่า

การเพิ่มจำนวนชั่วโมงการทำงานของครูในสัดส่วนที่ไม่เหมาะสม จะทำให้ครูมีเวลาเหลือน้อยลงสำหรับเตรียมการสอน การตรวจและให้คะแนนงานของนักเรียน การร่วมมือกับเพื่อนครู การทำกิจกรรมทางวิชาชีพ หรืองานบริหาร ในประเทศกลุ่ม WEI ครูในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐจะใช้เวลาการสอนเฉลี่ย 868 ชั่วโมงต่อปี ซึ่งมากกว่าครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งสอน 848 และ 860 ชั่วโมง ตามลำดับ (แผนภาพ 48)

การรายงานข้อมูลโรงเรียนของรัฐสำหรับตัวชี้วัดนี้จาก 17 ประเทศของกลุ่ม WEI สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม (UIS, 2007, Education Counts, pp. 122) โดยสรุปรายงานดังกล่าว คือ **กลุ่มที่หนึ่ง** ชั่วโมงสอนของครูเท่ากันทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเทศเหล่านี้ได้แก่ ชิลี บราซิล จาเมกา จอร์แดน มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ **กลุ่มที่สอง** ครูระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนชั่วโมงสอนมากกว่าครูระดับมัธยมศึกษา พบในประเทศอียิปต์ อินโดนีเซีย ตูนิเซีย และอุรุกวัย **กลุ่มที่สาม** ครูระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนชั่วโมงมากกว่าครูระดับประถมศึกษา พบในประเทศไทย อาร์เจนตินา อินเดีย ปารากวัย รัสเซีย และศรีลังกา สำหรับประเทศอินโดนีเซียมีความแตกต่างมากที่สุดสำหรับจำนวนชั่วโมงสอนระหว่างระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยครูระดับประถมศึกษาคาดว่าจะสอน 1,260 ชั่วโมงต่อปี แต่ครูระดับมัธยมศึกษาสอน 738 ชั่วโมงต่อปี (แผนภาพ 48 และตาราง 31)

โดยภาพรวม ครูทุกระดับในประเทศกลุ่ม WEI มีจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยสูงกว่าในประเทศกลุ่ม OECD กล่าวคือ ในระดับประถมศึกษาจะมากกว่า 65 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่า 141 ชั่วโมง และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่า 196 ชั่วโมง

ทั้งนี้หากพิจารณาจำนวนสัปดาห์ต่อปีที่ครูทำการสอนจะพบว่าประเทศไทย ครูทุกระดับการศึกษาทำการสอน 40 สัปดาห์ต่อปี ในประเทศกลุ่ม WEI มีเวลาทำงานโดยเฉลี่ยมากกว่าประเทศกลุ่ม OECD เช่นกัน โดยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จะทำการสอนมากกว่าโดยเฉลี่ย 1 สัปดาห์ และมากกว่าโดยเฉลี่ย 2 สัปดาห์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประเทศในกลุ่ม WEI มีสัปดาห์การทำงานแตกต่างกันมาก โดยอยู่ระหว่าง 35 สัปดาห์ต่อปีในรัสเซีย ไปจนถึง 52 สัปดาห์ต่อปีในประเทศอินเดีย (ตาราง 31)

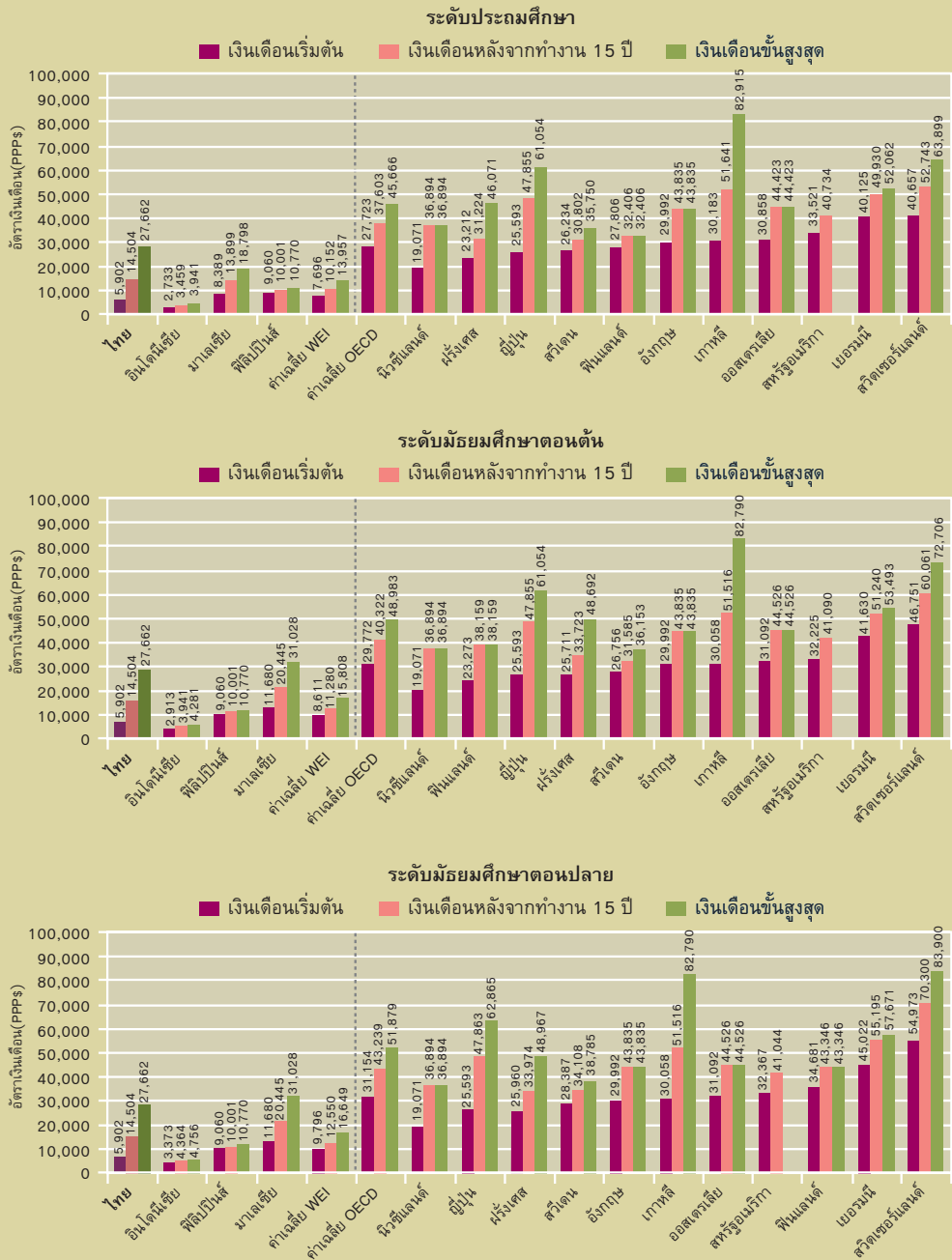
4.1.7 บัญชีเงินเดือนครู

ระดับเงินเดือนครูมีอิทธิพลต่อความสามารถของประเทศในการจ้างและดูแลรักษาแรงงานครูที่มีคุณภาพดี การกำหนดอัตราเงินเดือนและผลตอบแทนในระดับสูงเพื่อชักจูงครูที่มีคุณภาพดี เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจจะต้องพิจารณาเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างเงินงบประมาณกับคุณภาพครู ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ ที่ต้องพิจารณาร่วมด้วยได้แก่ การกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำของผู้ที่จะเป็นครู อัตราส่วนนักเรียนต่อครูที่พอเหมาะ ขนาดของชั้นเรียน จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียน และจำนวนชั่วโมงสอนของครู

ตัวชี้วัดที่นำมาใช้บ่อยๆ ในการเปรียบเทียบระดับนานาชาติเกี่ยวกับเงินเดือนครูมี 2 วิธีคือ วิธีแรกเป็นการเปรียบเทียบเงินเดือนที่เป็นตัวเงิน โดยอาศัยบัญชีเงินเดือนตามกฎหมาย แล้วเปลี่ยนเป็นเงินเหรียญสหรัฐรับด้วยค่าอำนาจการซื้อเปรียบเทียบเป็นค่า PPP\$ (Purchasing Power Parities) เพื่อขจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างค่าครองชีพของแต่ละประเทศ วิธีที่สองเป็นการเปรียบเทียบเงินเดือน โดยคิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว (GDP per capita) วิธีนี้เป็นการวัดระดับการลงทุนด้านครูที่สัมพันธ์กับความสามารถของประเทศในการกำหนดค่าใช้จ่ายทางการศึกษา การเปรียบเทียบระดับเงินเดือนครูของประเทศกลุ่ม WEI จะใช้จุดที่ครูทำงานมาครึ่งชีวิตตามบัญชีเงินเดือนเป็นตัวประมาณค่าเฉลี่ยของระดับผลตอบแทน

ในประเทศไทย อัตราเงินเดือนครูเท่ากันทุกระดับการศึกษา โดยครูที่เริ่มทำงานจะได้รับอัตราเงินเดือน 5,902 PPP\$ เมื่อทำงานไปแล้ว 15 ปีได้รับ 14,504 PPP\$ โดยเงินเดือนสูงสุดที่จะได้รับคือ 27,662 PPP\$ ซึ่งอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดของประเทศไทยเป็นอัตราที่สูงที่สุดในกลุ่ม WEI แต่มีค่าใกล้เคียงกับอัตราเงินเดือนขั้นต้นโดยเฉลี่ยของ

แผนภาพ 49 อัตราเงินเดือนของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็น PPP\$ ของเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 32)

ครูระดับประถมศึกษาในกลุ่ม OECD (27,723 PPP\$) สำหรับในฟิลิปปินส์ และจาเมกา มีอัตราเงินเดือนของครูเท่ากันทุกระดับการศึกษาเช่นเดียวกัน

ในประเทศกลุ่ม WEI เงินเดือนของครูที่ทำงานมา 15 ปี อยู่ระหว่างอัตราที่น้อยกว่า 4,000 PPP\$ ในประเทศอินโดนีเซีย ไปจนถึงมากกว่า 13,000 PPP\$ ในประเทศอินเดีย จาเมกา มาเลเซีย และ **ประเทศไทย** โดยเฉลี่ยครูประถมศึกษาในประเทศไทย กลุ่ม WEI ที่ทำการสอน 15 ปี จะมีรายได้มากกว่า 10,152 PPP\$ ซึ่งน้อยกว่า 1 ใน 3 ของเงินเดือนครูในประเทศกลุ่ม OECD คือ 37,603 PPP\$

ส่วนครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับเงินเดือนเท่ากัน พบในประเทศศรีลังกา และอูรุกวัย ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้รับเงินเดือนเท่ากันในประเทศอาร์เจนตินา และมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม อัตราเงินเดือนที่เพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษาที่สอนในระดับที่สูงขึ้น ปรากฏในอินเดีย และอินโดนีเซีย (แผนภาพ 49 และตาราง 32)

4.1.8 อัตราค่าใช้จ่ายของเวลาในการสอนใน 1 ชั่วโมง (คิดเป็น PPP\$) ของเงินเดือนครูที่ทำงานมา 15 ปี จำแนกตามระดับการศึกษา

ความแตกต่างระหว่างเงินเดือนเริ่มต้นและเงินเดือนหลังการทำงาน 15 ปี เป็นตัวชี้วัดว่าแต่ละประเทศจ่ายค่าประสบการณ์ในการสอนของครูเท่าใด การปรับปรุงโอกาสในการมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลกระทบเชิงบวกต่อการรักษาครูไว้ได้ ใน**ประเทศไทย**ให้เงินเดือนครูระดับประถมศึกษาที่ทำงานมา 15 ปี เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 146 จากเงินเดือนเริ่มต้น โดยค่าเฉลี่ยประเทศกลุ่ม WEI ให้เงินเดือนครูระดับประถมศึกษาที่ทำงานมา 15 ปี เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 32 จากเงินเดือนเริ่มต้น ความแตกต่างเช่นนี้ มีตั้งแต่ความไม่เปลี่ยนแปลงเลยในประเทศอูรุกวัย ไปจนถึงเปลี่ยนแปลงร้อยละ 66 ในมาเลเซีย และร้อยละ 146 ใน**ประเทศไทย** ประเทศกลุ่ม WEI ส่วนมากมีอัตราการเติบโตของเงินเดือนครูระดับประถมศึกษา ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคล้ายกัน

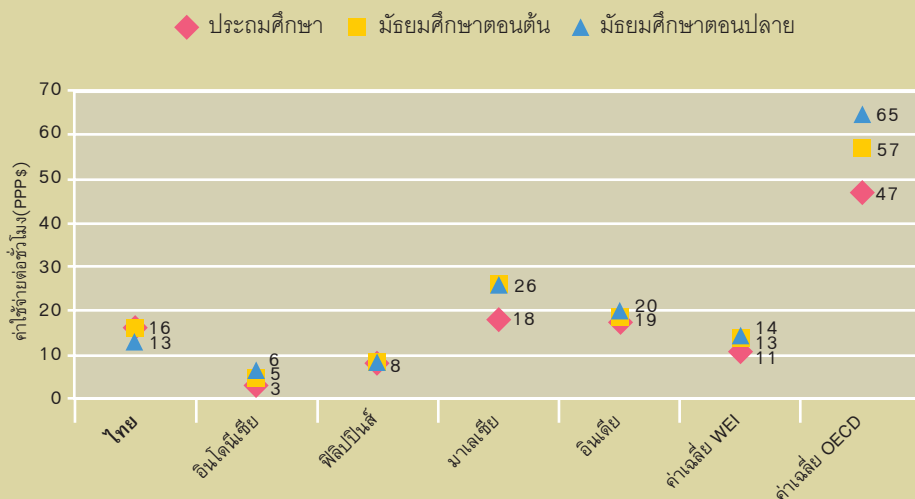
ตัวชี้วัดที่เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับพิจารณาค่าใช้จ่ายของเวลาในการสอน คือ อัตราเงินเดือนตามกฎหมายสำหรับครูที่สอนมา 15 ปี สัมพันธ์กับจำนวนชั่วโมงการสอนของครูต่อปี ซึ่งครูคาดว่าจะทำการสอนนักเรียน แม้ว่าตัวชี้วัดนี้ไม่ได้ปรับเงินเดือนตามจำนวนเวลาซึ่งครูใช้ในการสอนและทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมด แต่ก็ให้ตัวประมาณค่าของค่าใช้จ่ายที่สามารถเปรียบเทียบได้เกี่ยวกับชั่วโมงที่สอน กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของอัตราเงินเดือนหลังจากทำการสอน 15 ปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมง ใน**ประเทศไทย**ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมงเท่ากันคือ 16 PPP\$ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 13 PPP\$ ในประเทศกลุ่ม WEI มีค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมงคือ ประมาณ 11 PPP\$ ในระดับประถมศึกษา

13 PPP\$ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 14 PPP\$ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนประเทศกลุ่ม OECD มีค่าใช้จ่ายต่อ 1 ชั่วโมงเป็น 47 PPP\$ 57 PPP\$ และ 65 PPP\$ สำหรับระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา ในขณะทีประเทศไทย อาร์เจนตินา อินเดีย และมาเลเซีย มีค่าใช้จ่ายในการสอนต่อชั่วโมงเป็น 15 PPP\$ หรือสูงกว่า ส่วนในประเทศอินโดนีเซีย (3 PPP\$) ศรีลังกา และอูรูกวัย (7 PPP\$) เป็นค่าใช้จ่ายในการสอนต่อชั่วโมงค่อนข้างต่ำ

ในประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายในการสอนต่อชั่วโมงลดลง 3 PPP\$ ระหว่างมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ในประเทศกลุ่ม WEI มีค่าใช้จ่ายในการสอนของครูเฉลี่ยต่อชั่วโมงเพิ่มขึ้นประมาณ 2 PPP\$ ระหว่างระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น แม้ว่าการเพิ่มขึ้นจะสูงมากกว่านี้ในมาเลเซีย ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 18 PPP\$ เป็น 26 PPP\$ ส่วนค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนของกลุ่ม WEI ในการสอนต่อชั่วโมงซึ่งเพิ่มขึ้นน้อยมากระหว่างระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย คือเพิ่มขึ้นจาก 13 PPP\$ เป็น 14 PPP\$ (แผนภาพ 50)

แผนภาพ 50 อัตราค่าใช้จ่ายในการสอนต่อ 1 ชั่วโมง (PPP\$) ของอัตราเงินเดือนครู ที่ทำงานมา 15 ปี จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2547

ที่มา: Figure 5.4, Education Counts., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 33)

โดยภาพรวม ขณะที่ครูของประเทศกลุ่ม OECD ได้รับค่าจ้างเป็นตัวแทนเงินสูง ประเทศกลุ่ม WEI จะให้เงินเดือนครูโดยสัมพันธ์กับรายได้ของประเทศ

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติ

4.2.1 การประเมินโครงการ PISA

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ร่วมกับ OECD ได้ดำเนินการโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Program for International Student Assessment หรือ PISA) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระบบการศึกษาของประเทศในการเตรียมตัวนักเรียน (อายุ 15 ปี) ที่จบการศึกษาภาคบังคับ พร้อมทั้งจะเรียนรู้และเป็นประชาชนที่มีคุณภาพในอนาคตได้ดีหรือไม่ เพียงใด

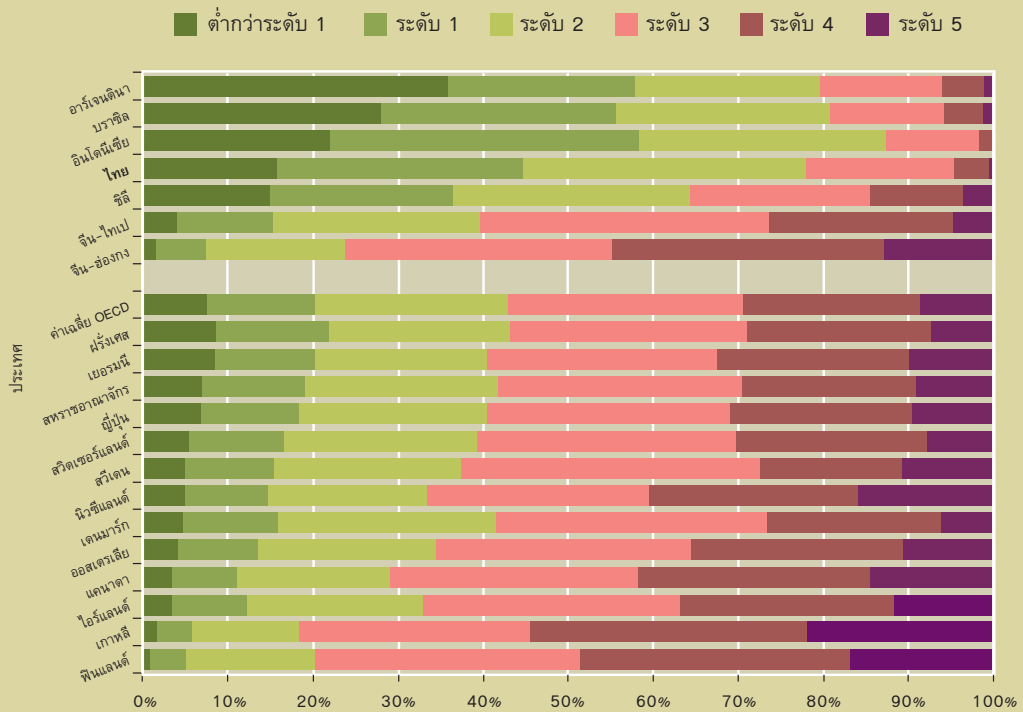
ในวิชาที่เป็นหัวใจของการพัฒนา 3 วิชา คือ การอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โดยประเมินการรู้เรื่อง (Literacy) ในด้านต่างๆ ทั้งสาม และเพิ่มเติมด้านทักษะที่ต้องใช้ในกระบวนการการเรียนรู้ คือ การแก้ปัญหา และกระบวนการที่ต้องใช้ในการดำรงชีวิต

ก. การรู้เรื่องการอ่าน (Reading literacy) - PISA

การอ่านมีความสำคัญมากในปัจจุบัน เพราะถือว่าเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในด้านอื่นๆ ในชีวิต PISA ได้แบ่งเกณฑ์ระดับความสามารถการอ่านเป็น 5 ระดับ ได้แก่ **ระดับ 5** คะแนนสูงกว่า 625 คะแนน **ระดับ 4** 625 - 553 คะแนน **ระดับ 3** 552 - 481 คะแนน **ระดับ 2** 480 - 408 คะแนน **ระดับ 1** ระหว่าง 407 - 335 คะแนน **ต่ำกว่าระดับ 1** ต่ำกว่า 335 คะแนน

จากผลการประเมิน PISA 2006 พบว่า ประเทศนอกกลุ่ม OECD ซึ่งมีประเทศไทยรวมอยู่ด้วย ส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่านต่ำกว่าระดับ 3 โดยเฉพาะนักเรียนไทยมีทักษะในการอ่านที่น่ากังวลอย่างยิ่ง กล่าวคือ มีคะแนนเฉลี่ย 417 และระดับสมรรถนะทางการอ่านอยู่เพียงระดับ 1 และต่ำกว่า ถึงร้อยละ 45 และสมรรถนะการอ่านถึงระดับสองอีกร้อยละ 33 หรือกล่าวได้ว่า นักเรียนอายุ 15 ปีของไทย ร้อยละ 78 (หรือประมาณสามในสี่ส่วน) มีการอ่านสูงสุดอยู่เพียงระดับสองเท่านั้น แต่ก็ยังสูงกว่าประเทศนอกกลุ่ม OECD เช่น อินโดนีเซีย ซิลิ บราซิล และอาร์เจนตินา ยกเว้นจีน-ฮ่องกงซึ่งเป็นประเทศนอกกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนสูงสุด และนักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับเดียวกับกับ OECD คือ มีคะแนนเฉลี่ย 536 ระดับสมรรถนะขึ้นถึงระดับ 3-5 ประเทศที่มีคะแนนสูงสุดเกิน 500 คะแนนเรียงลำดับ ดังนี้ เกาหลี และฟินแลนด์ แคนาดา นิวซีแลนด์ ไอร์แลนด์ ออสเตรเลีย และสวีเดน (แผนภาพ 51 และตาราง 15)

แผนภาพ 51 ร้อยละของนักเรียนที่มีการอ่านระดับต่าง ๆ

ที่มาของข้อมูล: สสวท. , PISA 2006 (ภาคผนวก ตาราง 15)

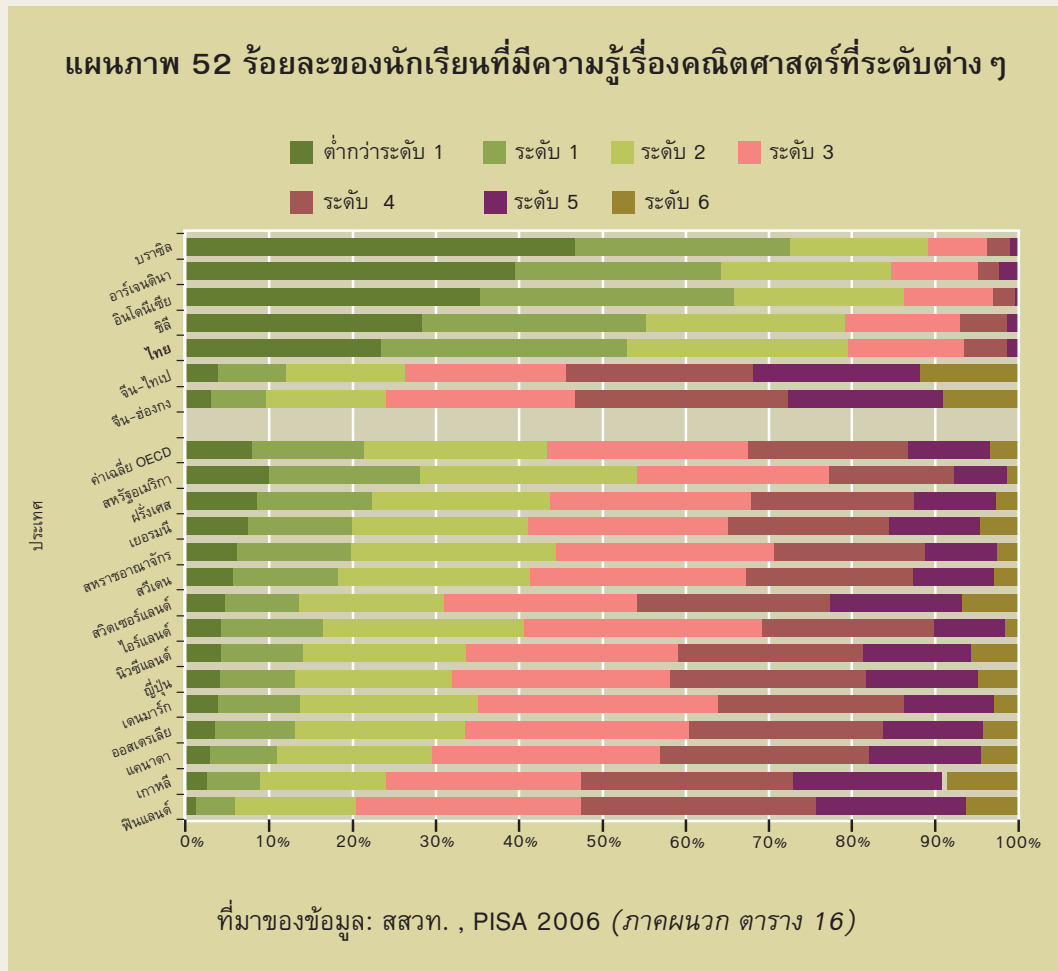
ข้อมูลนี้บ่งบอกให้ทราบว่านักเรียนอายุ 15 ปีของประเทศไทยยังได้รับการเตรียมตัวที่ไม่พอเพียงและมีระดับความชำนาญในการอ่านไม่พอเพียงในการใช้ชีวิตจริง ทั้งการศึกษาและการเป็นประชาชนที่มีคุณภาพในสังคมในอนาคต เมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนของชาติอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่มีการอ่านในระดับต่ำเป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง และเป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่เสียเปรียบทางสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ข. การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematics literacy) - PISA

PISA 2006 ได้สำรวจความรู้ด้านคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของประชาชนทั่วไป โดยแบ่งเกณฑ์ระดับความสามารถด้านคณิตศาสตร์ เป็น 6 ระดับ ได้แก่ **ระดับ 6** คะแนนอย่างต่ำ 669.3 คะแนน **ระดับ 5** คะแนนอย่างต่ำ 607.0 คะแนน **ระดับ 4** คะแนนอย่างต่ำ 544.7 คะแนน **ระดับ 3** คะแนนอย่างต่ำ 482.4 คะแนน **ระดับ 2** คะแนนอย่างต่ำ 420.1 คะแนน **ระดับ 1** คะแนนอย่างต่ำ 357.8 คะแนน

ผลการสำรวจ พบว่า **ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 417 คะแนน และระดับสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่อยู่ระดับ 2 และต่ำกว่า โดยสูงกว่าชิลี อินโดนีเซีย**

อาร์เจนตินา และบราซิล ส่วนจีน-ไทเปเป็นประเทศนอกกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนสูงสุดเฉลี่ย 549 คะแนน สูงกว่าประเทศกลุ่ม OECD ทั้งหมด รองลงมาได้แก่จีน-ฮ่องกง คะแนนเฉลี่ย 547 คะแนน ส่วนประเทศกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนสูงมาก ได้แก่ ฟินแลนด์ 548 คะแนน เกาหลี 547 คะแนน และสวีตเซอร์แลนด์ (530 คะแนน) เป็นต้น (แผนภาพ 52 และตาราง 16)

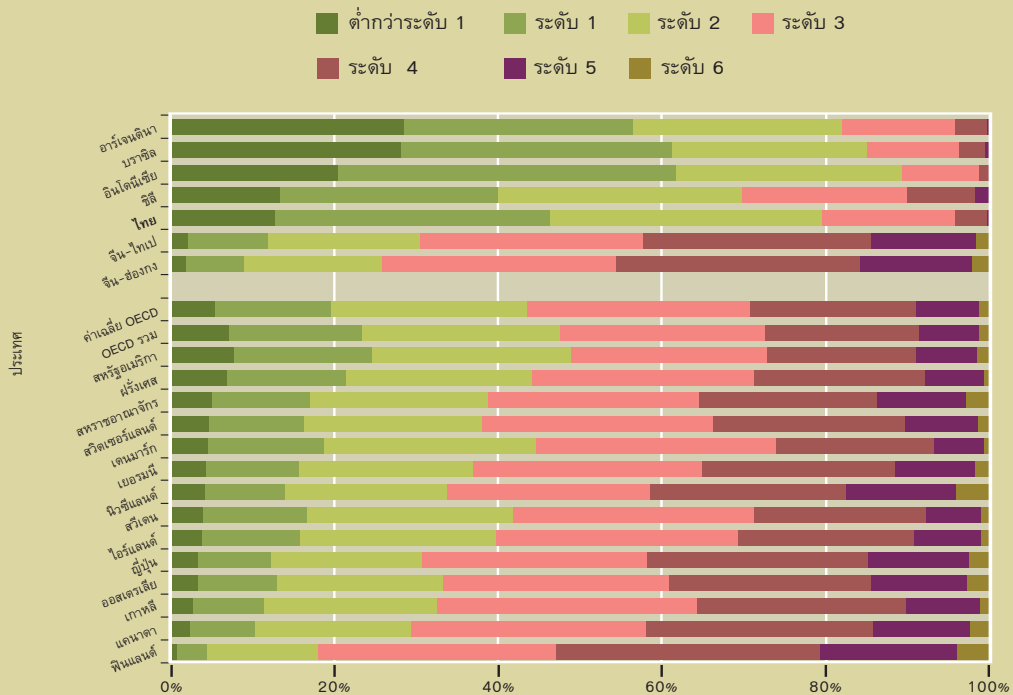

ค. การรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) - PISA

PISA 2006 ได้สำรวจสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ โดยแบ่งเกณฑ์ระดับความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เป็น 6 ระดับ ได้แก่ **ระดับ 6** คะแนนอย่างต่ำ 707.9 คะแนน **ระดับ 5** คะแนนอย่างต่ำ 633.3 คะแนน **ระดับ 4** คะแนนอย่างต่ำ 558.7 คะแนน **ระดับ 3** คะแนนอย่างต่ำ 484.1 คะแนน **ระดับ 2** คะแนนอย่างต่ำ 409.5 คะแนน **ระดับ 1** คะแนนอย่างต่ำ 334.9 คะแนน

สำหรับการรู้วิทยาศาสตร์ของประเทศไทย พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 421 คะแนน มีระดับสมรรถนะการรู้วิทยาศาสตร์ที่ระดับ 2 และต่ำกว่าสูงถึงร้อยละ 79 เป็นรองประเทศนอกกลุ่ม OECD ด้วยกัน เช่น จีน-ฮ่องกง 542 คะแนน จีน-ไทเป 532 คะแนน และชิลี 438 คะแนน ในขณะที่ประเทศกลุ่ม OECD คะแนนเฉลี่ยสูงมาก ได้แก่ ฟินแลนด์ 563 คะแนน แคนาดา 534 คะแนน ญี่ปุ่น 531 คะแนน ออสเตรเลีย 527 คะแนน และเกาหลี 522 คะแนน (แผนภาพ 53 และตาราง 17)

แผนภาพ 53 ร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ที่ระดับต่าง ๆ

ที่มาของข้อมูล: สสวท. , PISA 2006 (ภาคผนวก ตาราง 17)

4.2.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ - TIMSS

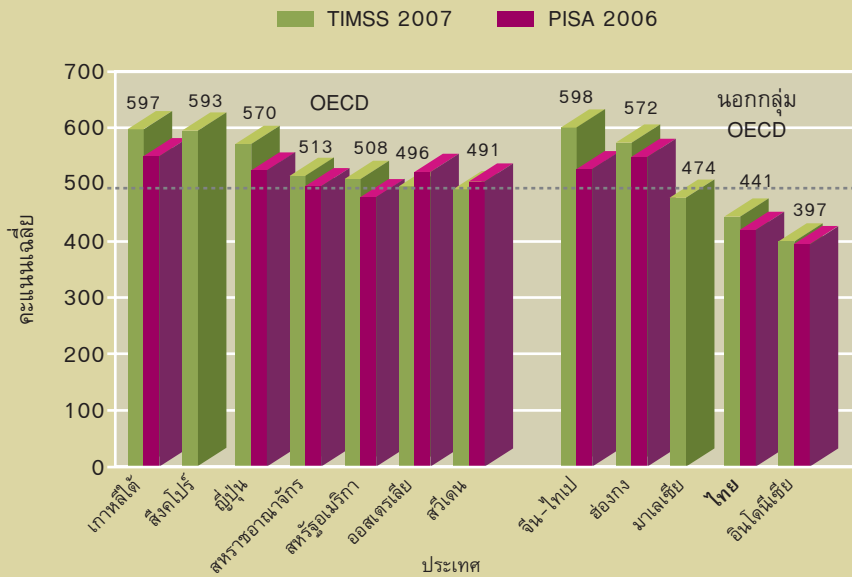
ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมนานาชาติเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (The International Association for the Evaluation of Educational Achievement หรือ IEA) เมื่อปี พ.ศ. 2511 และได้ทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นม.2 ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ทำหน้าที่เป็นศูนย์การวิจัยแห่งชาติ (National Research Center) ของประเทศไทย ซึ่งล่าสุดได้ร่วมโครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2550 (Trends in International Mathematics and Science Study หรือ TIMSS 2007) ร่วมกับสมาคมการประเมินผลการศึกษานานาชาติ ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 และแล้วเสร็จในเดือนธันวาคม 2551 โครงการดังกล่าวเป็นการประเมินนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระหว่างปี 2547-2551 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 49 ประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย อิตาลี นอร์เวย์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ประเทศไทย จีน เป็นต้น และอีก 7 รัฐเข้าร่วม

ในการจัดลำดับคะแนนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ใช้จุดตัดคะแนน 4 ระดับคือ 625 550 475 และ 400 ได้นักเรียน 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) คะแนนสูงกว่า 625 คะแนน 2) สูงกว่า 550-625 คะแนน 3) สูงกว่า 475-550 คะแนน 4) สูงกว่า 400-475 คะแนน และ 5) คะแนนต่ำกว่า 400 คะแนน ผลการประเมิน สรุปได้ดังนี้

ก. วิชาคณิตศาสตร์ -TIMSS

ประเทศที่ได้คะแนนวิชาคณิตศาสตร์สูงสุด 5 ประเทศแรก ได้แก่ จีน-ไทเป เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ฮองกง และญี่ปุ่น ล้วนเป็นประเทศที่อยู่ในทวีปเอเชีย เป็นประเทศที่นักเรียนมีคะแนนอยู่ในกลุ่มสูงกว่า 625 คะแนนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26-45 ประเทศมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 20 คะแนน 474 สูงกว่าประเทศไทยซึ่งอยู่อันดับที่ 29 จาก 49 ประเทศ และได้ 441 คะแนน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติที่กำหนดไว้ 500 คะแนน โดยมีนักเรียนอยู่ในกลุ่มต่ำกว่า 400 คะแนนมากที่สุดถึงร้อยละ 34 และมีนักเรียนคะแนนสูงกว่า 625 คะแนนเพียงร้อยละ 3 (แผนภาพ 54)

**แผนภาพ 54 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์
เปรียบเทียบโครงการ TIMSS 2007 และ PISA 2006**

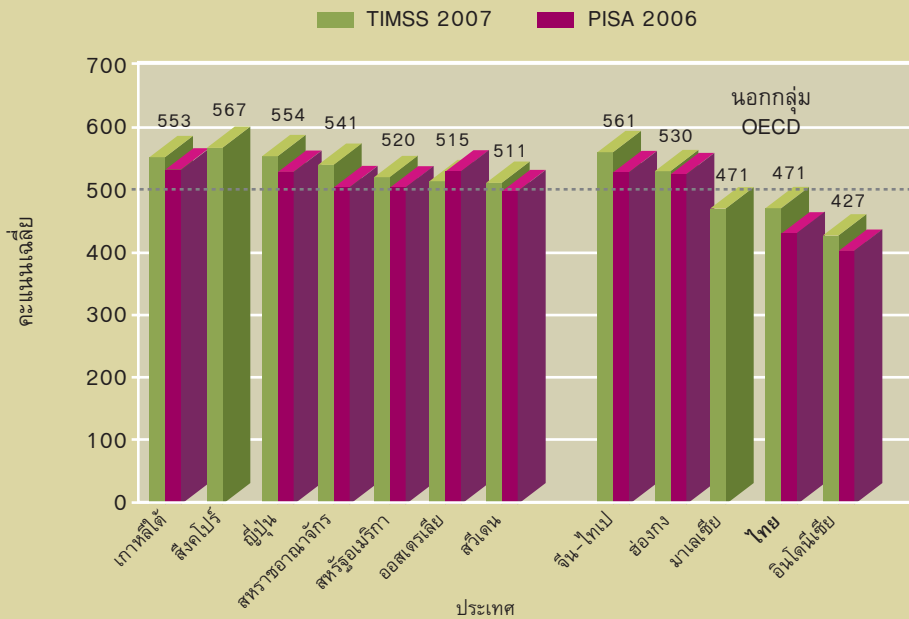
ที่มา: สสวท. โครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิต-วิทย์ร่วมกับนานาชาติ (ภาคผนวก ตาราง 18)

ข. วิชาวิทยาศาสตร์ -TIMSS

ประเทศที่ได้คะแนนวิชาวิทยาศาสตร์สูงสุด 5 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ จีน-ไทเป ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอังกฤษ มี 4 ประเทศแรกอยู่ในทวีปเอเชีย เป็นประเทศที่นักเรียนมีคะแนนอยู่ในกลุ่มสูงกว่า 625 คะแนนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17-32 ส่วน **ประเทศไทย**ซึ่งมีคะแนนเท่ากับมาเลเซีย โดยอยู่ในอันดับที่ 21 จาก 59 ประเทศ และได้ 471 คะแนน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติที่ 500 คะแนน โดยมีนักเรียนอยู่ในกลุ่มต่ำ 400-475 คะแนนมากที่สุดถึงร้อยละ 32 และมีนักเรียนคะแนนสูงกว่า 625 คะแนนเพียงร้อยละ 3 เช่นเดียวกับวิชาคณิตศาสตร์ (แผนภาพ 55)

เมื่อเปรียบเทียบกับผลประเมินโครงการ TIMSS 1999 (พ.ศ. 2542) พบว่า **ประเทศไทย**คะแนนลดลงทั้ง 2 วิชา คือ คณิตศาสตร์ จาก 467 คะแนน เหลือ 441 คะแนน ลดลง 26 คะแนน และวิทยาศาสตร์ จาก 482 คะแนน เหลือ 471 คะแนน ลดลง 11 คะแนน

แผนภาพ 55 คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ เปรียบเทียบโครงการ TIMSS 2007 และ PISA 2006

ที่มา: สสวท. โครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิต-วิทยร่วมกับนานาชาติ (ภาคผนวก ตาราง 19)

จากการที่ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของไทยต่ำกว่ามาตรฐานโลกทั้ง 2 วิชา ทั้งที่มีชั่วโมงเรียนมากเป็นอันดับ 2 ของโลก สสวท.ชี้สาเหตุสำคัญเพราะขาดแคลนครู และไม่มีแรงจูงใจดึงคนเก่งมาเป็นครู แต่ตั้งเป้าอีก 10 ปี จะพัฒนาข้ามมาตรฐานโลกให้ได้ นอกจากนี้จากการวิจัยซ้ำใน TIMSS-1999 โดย สสวท. ผลจากการวิจัยยังพบว่า **ประเทศไทยกำหนดเวลาเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ไว้ในหลักสูตรร้อยละ 9 และ 8 ของเวลาเรียนทั้งหมด** ตามลำดับจัดเป็นกลุ่มที่เวลาเรียนน้อยที่สุด จากประเทศเข้าร่วมโครงการ 38 ประเทศ และยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การทดลอง วัสดุการสอน และสื่อต่างๆ ในห้องสมุดสำหรับวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เมื่อเปรียบเทียบกับเอเชียด้วยกัน ได้แก่ จีน-ไทเป ฮ่องกง อินโดนีเซีย เป็นต้น

4.2.3 การแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ

ในเวทีนานาชาติได้มีการจัดการแข่งขันสำหรับเยาวชนผู้มีอัจฉริยะทางปัญญา ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยจัดแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ สำหรับวิชาการด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ปี พ.ศ. 2550 เยาวชนได้รับเหรียญทองประเภทต่างๆ ในระดับนานาชาติ ดังนี้

วิชาคณิตศาสตร์ รัสเซีย ได้เหรียญทองมากที่สุด 5 เหรียญ รองลงมาได้แก่ จีน 4 เหรียญ ยูเครนและเวียดนามได้เท่ากัน 3 เหรียญ ในขณะที่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี และไต้หวัน ได้ประเทศละ 2 เหรียญ ส่วนประเทศไทยได้ 1 เหรียญ เท่ากับสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส อิตาลี และเกาหลีเหนือ

วิชาชีววิทยา ประเทศไทยได้คะแนนสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ชนะสหรัฐอเมริกา จีน และเกาหลี ซึ่งได้คะแนนรองลงมาตามลำดับ ที่ได้เหรียญทองมากที่สุด คือสหรัฐอเมริกา เกาหลี และจีน 4 เหรียญเท่ากัน ประเทศไทย สหราชอาณาจักร และจีนไทเป 2 เหรียญเท่ากัน ส่วนอินโดนีเซีย และอินเดีย ได้ประเทศละ 1 เหรียญ

วิชาฟิสิกส์ จีนได้เหรียญทองมากที่สุด 4 เหรียญ รองลงมาได้แก่ รัสเซีย 3 เหรียญ ประเทศที่ได้ 2 เหรียญ อาทิเช่น เกาหลี แคนาดา ญี่ปุ่น เวียดนาม สิงคโปร์ อินเดีย อิหร่าน และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ตาราง ก สรุปเหรียญรางวัลของไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2532 - 2548

วิชา	เหรียญทอง	เหรียญเงิน	เหรียญทองแดง	รางวัลประกาศเกียรติคุณและอื่นๆ
คณิตศาสตร์	1	13	34	21
คอมพิวเตอร์	6	18	26	-
เคมี	8	20	23	3
ชีววิทยา	16	22	19	-
ฟิสิกส์	5	6	9	17
รวม	36	79	111	41

ที่มา: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

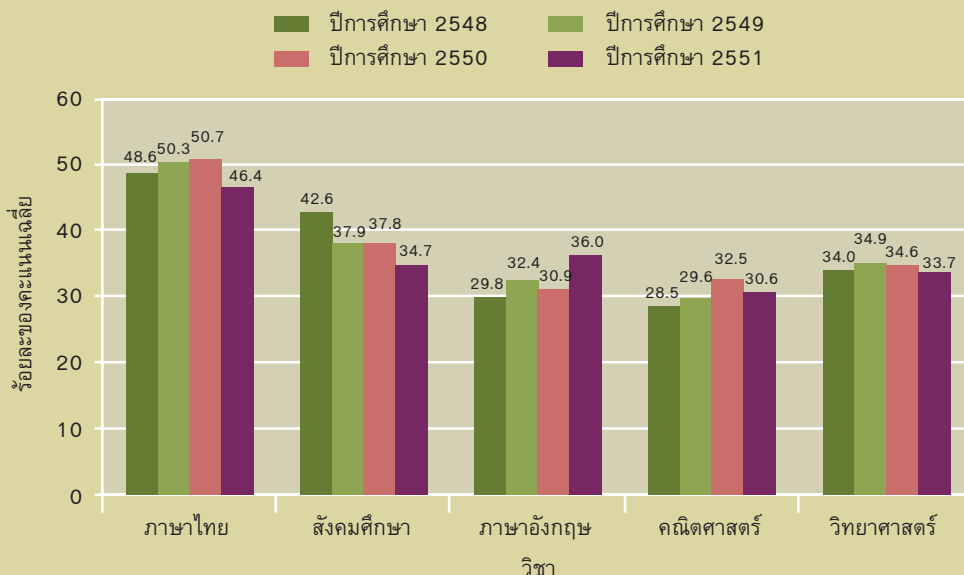
โดยสรุป เยาวชนที่มีความสามารถพิเศษหรือเยาวชนอัจฉริยะด้านต่างๆ ในประเทศไทยเพื่อการแข่งขันในเวทีนานาชาติยังมีน้อย โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และ ฟิสิกส์ และยังเป็นรองเวียดนาม รวมทั้งอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ได้เหรียญทอง ในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการด้วยเช่นกัน

4.3 ผลการทดสอบทางการศึษาแห่งชาติ (O-NET/A-NET) ของไทย

4.3.1 ผลการทดสอบทางการศึษาแห่งชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้น ม.6

หากพิจารณาผลการทดสอบทางการศึษาแห่งชาติระดับชั้นพื้นฐานของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 - 2551 พบว่า คะแนนเฉลี่ยยังต่ำกว่า ร้อยละ 50 ทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งนอกจากเป็น 2 วิชาหลักที่คะแนนต่ำมาโดยตลอดแล้ว ปีการศึกษา 2551 (จัดสอบ พ.ศ. 2552) ค่าเฉลี่ยทั้ง 2 วิชายังลดลงจากปีที่แล้วเหลือร้อยละ 30.6 และ ร้อยละ 33.7 ตามลำดับ

แผนภาพ 56 คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนไทยชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2548 - 2551

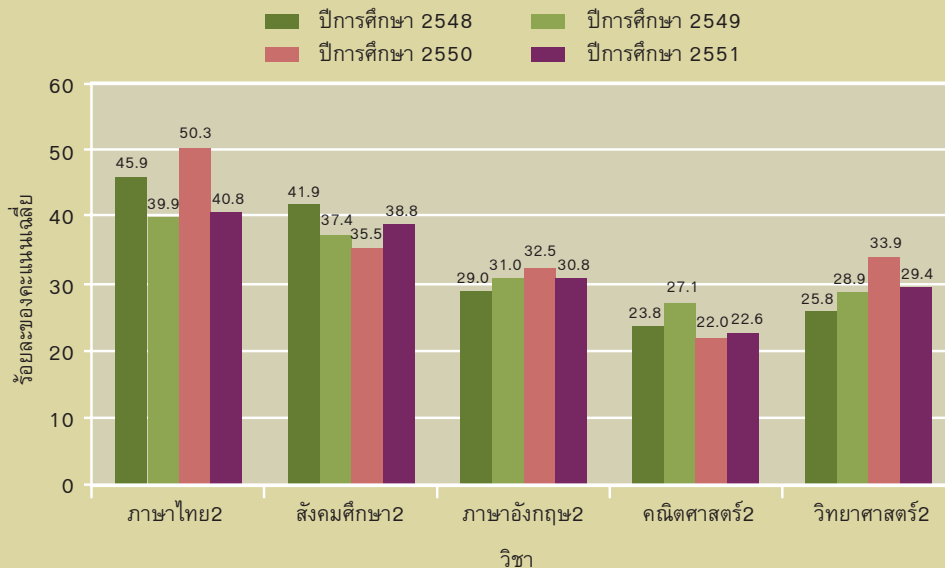
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึษา (ภาคผนวก ตาราง 14)

วิชาที่คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือวิชาภาษาไทย ถึงแม้ปีการศึกษา 2550 คะแนนเฉลี่ยจะขึ้นสูงถึงร้อยละ 50 แต่ปีการศึกษา 2551 คะแนนเฉลี่ยลดต่ำลงและต่ำที่สุดในรอบ 4 ปี เหลือร้อยละ 46.4 เช่นเดียวกับวิชาสังคมศึกษาที่คะแนนเฉลี่ยลดลงตามลำดับจากร้อยละ 42.6 ในปีการศึกษา 2548 เหลือร้อยละ 34.7 ในปีการศึกษา 2551 ส่วนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเดียวที่คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2551 แต่ก็ต่ำเพียงร้อยละ 36 เท่านั้น (แผนภาพ 56)

4.3.2 ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ชั้นสูง (A-NET)

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติชั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 - 2551 พบว่า คะแนนเฉลี่ยยังต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชาเช่นเดียวกับ O-NET โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ค่าเฉลี่ยปีการศึกษา 2551 หรือที่จัดสอบ พ.ศ. 2552 ต่ำมากเพียงร้อยละ 22.6 และร้อยละ 29.4 ตามลำดับ

แผนภาพ 57 คะแนนเฉลี่ย A-NET ของนักเรียนไทยชั้น ม.6
ปีการศึกษา 2548 - 2551

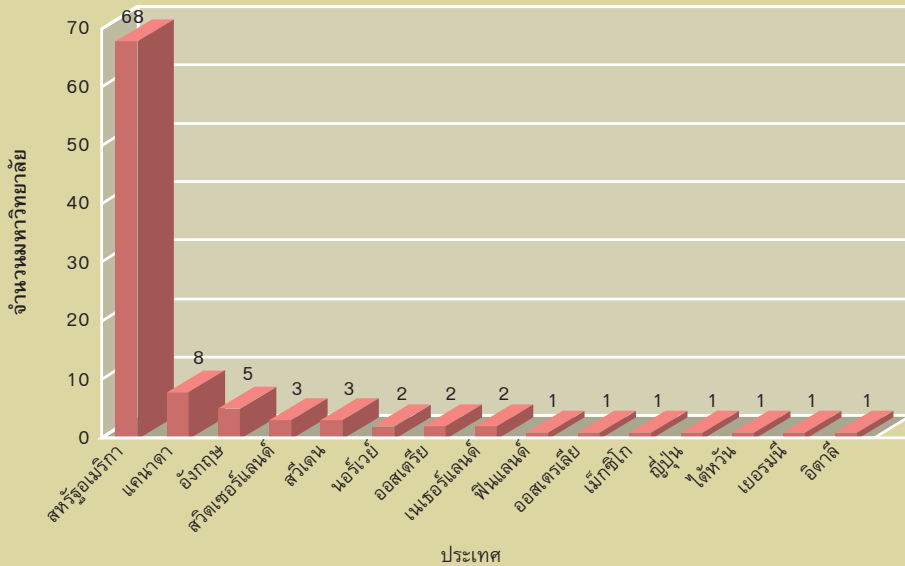
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ภาคผนวก ตาราง 14)

คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือวิชาภาษาไทย ถึงแม้ปีการศึกษา 2550 คะแนนเฉลี่ยจะขึ้นสูงถึงร้อยละ 50 แต่ปีการศึกษา 2551 คะแนนเฉลี่ยลดลงเหลือร้อยละ 40.8 เช่นเดียวกับ O-NET (แผนภาพ 57)

4.4 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

จากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติโดย Webometrics Ranking ซึ่งได้เริ่มการจัดอันดับพร้อมๆ กับของ The Times Higher Education Supplement (THES) ในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกโดยอาศัยการเข้าถึงข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตจำนวนกว่า 3,000 แห่ง พบว่า มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาติด 100 อันดับแรกมากที่สุดถึง 68 แห่ง รองลงมาได้แก่ประเทศแคนาดา และอังกฤษ 8 แห่ง และ 5 แห่ง ตามลำดับ ส่วนในภูมิภาคเอเชียมีมหาวิทยาลัย ติด 100 อันดับแรกเพียง 2 แห่ง ในญี่ปุ่น 1 แห่ง และได้หวัน 1 แห่ง (แผนภาพ 58)

แผนภาพ 58 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติที่ได้รับการจัดอันดับ 100 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2551

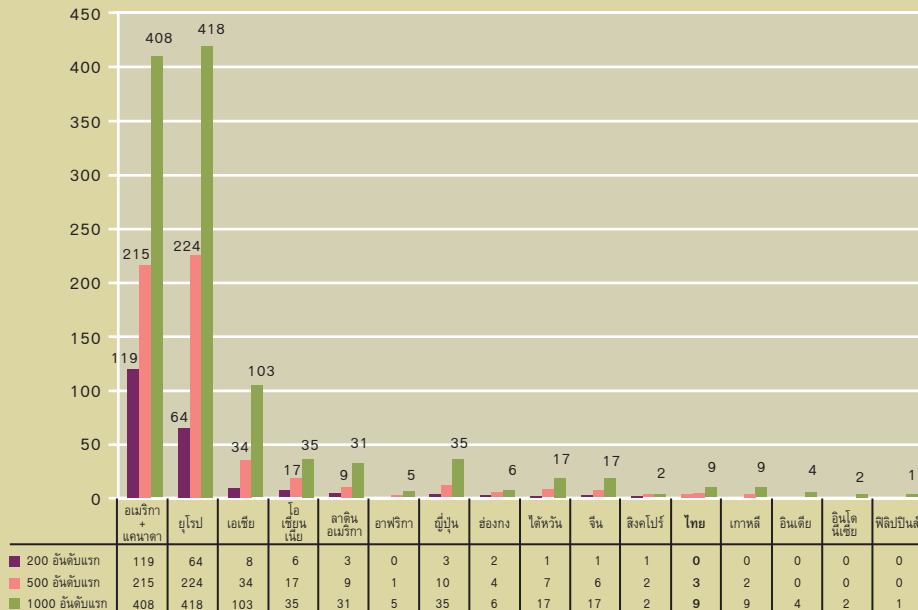

ที่มา: Webometrics Ranking of World Universities, January 2008 (ภาคผนวก ตาราง 20)

แผนภาพ 59 แสดงจำนวนสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติที่ได้รับการจัดอันดับ 200 500 และ 1,000 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2551 พบว่า **ประเทศไทย** มีมหาวิทยาลัยติดอันดับ 500 อันดับแรก 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มากกว่าเกาหลีซึ่งติด 500 อันดับแรกเพียง 2 แห่ง ส่วน 1,000 อันดับแรกไทยติด 9 แห่ง เท่ากับเกาหลี

แต่เมื่อพิจารณาอันดับมหาวิทยาลัย/วิทยาลัยในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน 10 อันดับแรก พบว่า ประเทศญี่ปุ่น มี 4 สถาบัน ได้แก่ UNIVERSITY OF TOKYO (61) KYOTO UNIVERSITY (142) KEIO UNIVERSITY (162) และ UNIVERSITY OF TSUKUBA (239) ไต้หวันมีจำนวน 2 สถาบัน ได้แก่ NATIONAL TAIWAN UNIVERSITY (73) และ NATIONAL CHIAO TUNG UNIVERSITY (237) สาธารณรัฐประชาชนจีน 1 สถาบัน ได้แก่ BEIJING UNIVERSITY (133) สิงคโปร์ 1 สถาบัน NATIONAL UNIVERSITY OF SINGAPORE (141) ฮองกง 2 สถาบัน ได้แก่ UNIVERSITY OF HONG KONG (156) และ CHINESE UNIVERSITY OF HONG KONG (163) ส่วนประเทศไทยไม่มีมหาวิทยาลัย

แผนภาพ 59 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติที่ได้รับการจัดอันดับ 200 500 และ 1000 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2551

ที่มา: Webometrics Ranking of World Universities, January 2008. (ภาคผนวก ตาราง 20)

ติด 10 อันดับแรกในภูมิภาคเอเชียเลย แต่ติด 50 อันดับแรกในภูมิภาคเอเชีย 3 แห่งในปี พ.ศ. 2550 ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อันดับ 36) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 37) และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (อันดับ 50)

โดยสรุป อันดับมหาวิทยาลัยไทยยังเป็นรองประเทศในภูมิภาคเอเชียด้วยกันทั้งญี่ปุ่น จีน-ฮ่องกง จีน-ไทเป (ไต้หวัน) สาธารณรัฐประชาชนจีน และสิงคโปร์ มีเพียงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ติดอันดับ 309 ของโลก ในปีพ.ศ. 2551 และติดอันดับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 9 แห่ง ดังตารางแสดงอันดับมหาวิทยาลัยไทย พ.ศ. 2548-2551

**ตาราง ข ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทย
ซึ่งจัดโดย Webometrics ในรอบ 4 ปีที่ผ่านมา**

Country (Thailand) Rank / Regional (SE Asia) Rank / Continent (Asia) Rank / World Rank

ชื่อมหาวิทยาลัย	ม.ค. 2548	ก.ค. 2548	ม.ค. 2549	ม.ค. 2550	ก.ค. 2550	ม.ค. 2551
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	-	? / ? / ? / 1,161	N.A. / ? / ? 75 / 942	6 / 8 / 69 / 896	3 / 5 / 50 / 672	1 / 2 / ? / 309
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1 / 3 / 40 / 640	? / ? / ? 94 / 794	1 / 3 / 26 / 509	1 / 3 / 21 / 505	2 / 4 / 37 / 527	2 / 3 / ? / 443
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	-	1 / ? / 69 / 599	2 / ? / 34 / 587	2 / 4 / 30 / 577	1 / 3 / 36 / 516	3 / 5 / ? / 477
สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย	-	? / ? / ? 80 / 680	4 / ? / ? 55 / 766	3 / 5 / 45 / 721	4 / 6 / 67 / 772	4 / 6 / ? / 707
มหาวิทยาลัยมหิดล	-	? / ? / ? ? / 931	3 / ? / ? 47 / 715	7 / 9 / 70 / 909	9 / 11 / 89 / 916	5 / 8 / ? / 802
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	-	? / ? / ? ? / 1,247	5 / ? / ? 58 / 806	5 / 7 / 68 / 894	6 / 8 / 78 / 866	6 / 9 / ? / 806
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	-	? / ? / ? ? / 952	6 / ? / ? 70 / 891	4 / 6 / 60 / 861	5 / 7 / 72 / 805	7 / 10 / ? / 841
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	-	-	-	9 / 14 / ? / 1195	7 / 9 / 83 / 877	8 / 12 / ? / 862
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	-	? / ? / ? ? / 1,207	N.A. / ? / ? N.A. / ?	8 / 11 / 84 / 1,009	8 / 10 / 85 / 887	9 / 13 / ? / 883

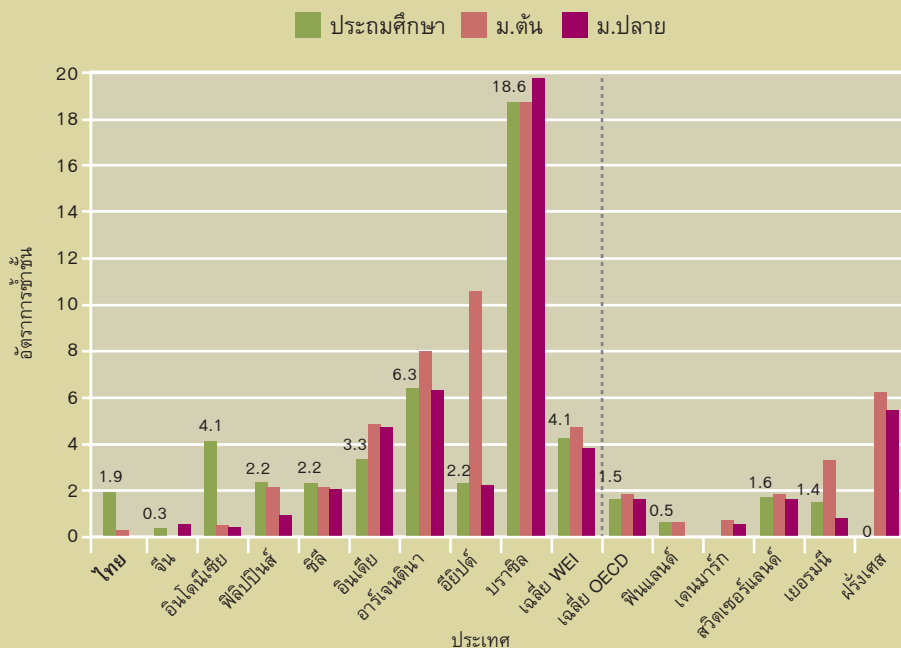
ที่มา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย -Webometrics Ranking of World Universities.

หากเปรียบเทียบเทียบ 10 อันดับแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านใกล้เคียงของไทย พบว่า มหาวิทยาลัยไทยได้รับการจัดอันดับมากถึง 7 แห่ง ติด 500 อันดับแรก 3 แห่ง และติดอันดับ 1,000 อันดับแรก 9 แห่ง มหาวิทยาลัยที่เหลืออีก 3 แห่งที่ติด 10 อันดับแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ NATIONAL UNIVERSITY OF SINGAPORE (สิงคโปร์), NANYANG MADA UNIVERSITY (สิงคโปร์) และ GADJAH MADA UNIVERSITY (อินโดนีเซีย) (ตาราง 20)

4.5 อัตราการเข้าชั้น

อัตราการเข้าชั้นเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพภายใน ซึ่งสะท้อนสภาพการเรียนการสอน หลากๆ ประเทศมีนโยบายการเลื่อนชั้นอัตโนมัติ บางประเทศมีเด็กตกเข้าชั้น แต่ไม่มี การรายงานข้อมูล (ข้อจำกัดของประเทศไทย ข้อมูลที่ได้จึงอาจต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจาก ไม่มีข้อมูลในภาพรวมของประเทศ)

แผนภาพ 60 ร้อยละของนักเรียนเข้าชั้น ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 13)

ระดับประถมศึกษา ประเทศไทย มีนักเรียนระดับประถมศึกษาเข้าชั้นในภาครัฐ ร้อยละ 1.9 ประเทศที่มีนักเรียนตกเข้าชั้นสูงที่สุดในประเทศกลุ่ม WEI คือประเทศบราซิล อัตราการเข้าชั้นสูงร้อยละ 18.6 รองลงมา คือ อาร์เจนตินา ร้อยละ 6.3 สูงกว่าค่าเฉลี่ย WEI ซึ่งมีอัตราการเข้าชั้นเฉลี่ยร้อยละ 4.1 ส่วนกลุ่ม OECD มีค่าเฉลี่ยอัตราการเข้าชั้นร้อยละ 1.5

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แนวโน้มในเรื่องการเข้าชั้นจะคล้ายคลึงกับในระดับประถมศึกษา โดยประเทศไทยมีอัตราเข้าชั้นภาครัฐร้อยละ 0.1 เท่ากับประเทศจีน การเข้าชั้นเฉลี่ยในกลุ่ม WEI ร้อยละ 4.6 และในกลุ่ม OECD เฉลี่ยร้อยละ 1.7 อัตราการเข้าชั้นในประเทศกลุ่ม WEI มีความแตกต่างกันมาก แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มสูง ได้แก่ บราซิล (ร้อยละ 18.6) อียิปต์ (ร้อยละ 10.4) อาร์เจนตินา (ร้อยละ 7.9) 2) กลุ่มกลาง ได้แก่ อินเดีย (ร้อยละ 4.7) และ 3) กลุ่มต่ำ ได้แก่ ชิลี และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 2.0 เท่ากัน) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 0.4) จีน และไทย (ร้อยละ 0.1 เท่ากัน) ส่วนประเทศกลุ่ม OECD มีอัตราการเข้าชั้นเฉลี่ยร้อยละ 1.7 และทั้งสองกลุ่มนักเรียนเข้าชั้นเป็นชายมากกว่าหญิง เช่นเดียวกับระดับประถมศึกษา

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ค่าเฉลี่ยการเข้าชั้นของประเทศกลุ่ม WEI ร้อยละ 3.7 เทียบกับประเทศกลุ่ม OECD ซึ่งมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 1.5 อย่างไรก็ตาม บางประเทศในกลุ่ม WEI รายงานอัตราการเข้าชั้นที่สูงมาก เช่น บราซิลร้อยละ 19.6 และทั้งสองกลุ่มนักเรียนเข้าชั้นเป็นชายมากกว่าหญิงเช่นเดียวกัน (สำหรับประเทศไทยไม่มีรายละเอียดของข้อมูล) (แผนภาพ 60)

ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้สำรวจเด็กเข้าชั้นปีการศึกษา 2549 เสนอรัฐมนตรีเพื่อจัดทำแนวปฏิบัติในการเรียนซ้ำชั้น ซึ่งมีสาระสำคัญว่าให้มีการเรียนซ้ำชั้นในกรณีที่พบว่านักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า “1” และเด็กคนนั้นไม่เอาใจใส่ในการเรียน สพฐ.ได้ทำการสำรวจโรงเรียนจำนวน 457 โรงเรียน แยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 253 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง 127 แห่ง และโรงเรียนขนาดใหญ่ 77 แห่ง พบว่า มีนักเรียนเรียนซ้ำชั้นจำนวน 1,413 คน โดย**นักเรียนชั้น ป.1 มีอัตราการเข้าชั้นมากที่สุดถึงร้อยละ 22.86** หรืออาจกล่าวได้ว่า ช่วงชั้นที่ 1 คือ ป.1-3 มีนักเรียนเข้าชั้นมากที่สุดถึงร้อยละ 40.62 รองลงมาคือ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้น ม.1-3 เรียนซ้ำชั้นร้อยละ 39.37 ช่วงชั้นที่ 2 คือ ป.4-6 เรียนซ้ำชั้นร้อยละ 16.07 และช่วงชั้นที่ 4 คือ ม.4-6 เรียนซ้ำชั้นร้อยละ 3.96 ตามลำดับ (สพฐ. 2549)

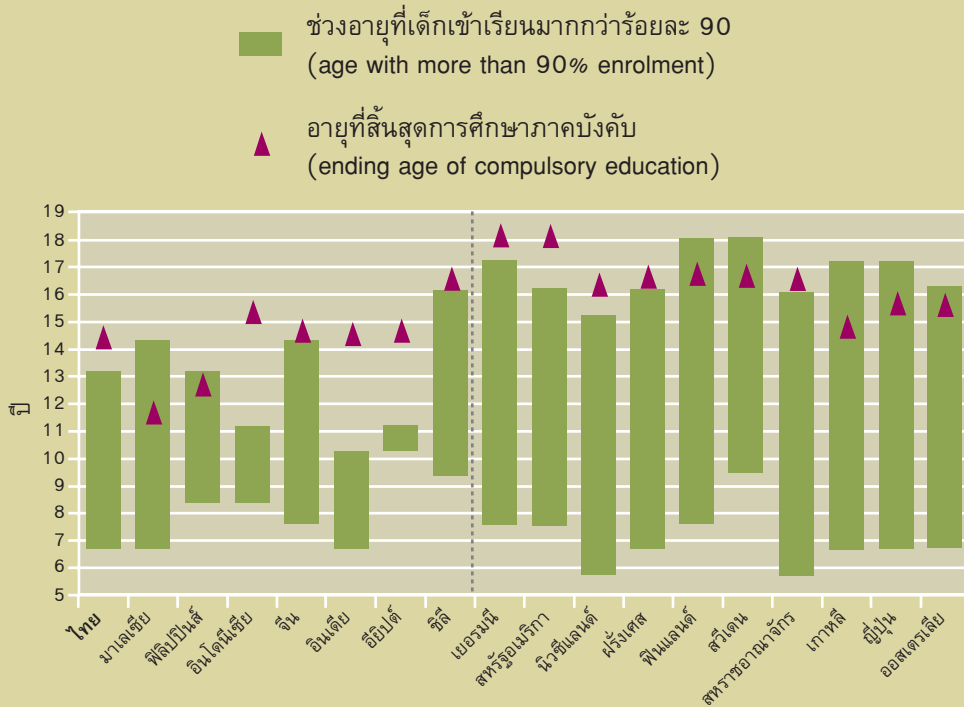
4.6 ช่วงอายุในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

หากพิจารณาช่วงอายุในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง (Age range of universal primary and secondary education) ซึ่งแสดงโดยจำนวนปีที่นักเรียนเข้าเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงเกินกว่าร้อยละ 90 แล้วจะพบว่า ประเทศกลุ่ม WEI มีระยะเวลาโดยเฉลี่ยอย่างน้อย 7 ปี เปรียบเทียบกับอย่างน้อย 11 ปีในประเทศกลุ่ม OECD และพบว่า จำนวนปีของประเทศที่ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงสูงสุดคือ 12 ปี ได้แก่ ฟินแลนด์ สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น และเกาหลี ในประเทศกลุ่ม OECD อัตราการเข้าเรียนติดต่อกัน อย่างน้อยที่สุด 11 ปีมีเกินกว่าร้อยละ 90 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเด็กจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ที่ออกจากโรงเรียนโดยไม่จบชั้นที่สิบเอ็ด

สำหรับประเทศไทยจำนวนปีที่เด็กเข้าเรียนเกินกว่าร้อยละ 90 เท่ากับ 8 ปี เป็นกลุ่มประชากรอายุ 6-13 ปี ซึ่งชี้ให้เห็นว่ายังมีเด็กจำนวนหนึ่งออกจากโรงเรียนโดยไม่จบ ชั้นที่แปดหรือไม่จบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีเช่นเดียวกับประเทศกลุ่ม WEI ที่ส่วนใหญ่ บรรลุเป้าหมายการศึกษาอย่างทั่วถึง

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนปีที่เด็กเข้าเรียนในช่วง 7-9 ปี พบว่า ประเทศ อาร์เจนตินา บราซิล และมาเลเซีย เด็กเกือบทุกคน (ร้อยละ 90 หรือมากกว่า) ใช้เวลา เรียนขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงเป็นเวลา 9 ปี ส่วนประเทศชิลี และจีน ใช้เวลาเรียนขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึง 8 ปีเท่ากับประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ในประเทศฟิลิปปินส์และอินเดียใช้เวลา เรียนขั้นพื้นฐาน 6 ปี และ 5 ปี ตามลำดับ ส่วนประเทศอินโดนีเซียและอียิปต์ใช้เวลาเรียน ขั้นพื้นฐานเพียง 4 ปี และ 2 ปี ตามลำดับ ซึ่งเป็นระยะเวลาเรียนในโรงเรียนที่น้อยกว่า จำนวนปีในการศึกษาระดับประถมศึกษา ยิ่งระยะเวลาที่เด็กใช้เรียนในระดับขั้นพื้นฐานน้อย เท่าใด ก็ยิ่งแสดงถึงการที่เด็กเข้าเรียนช้า และมีเวลาอยู่ในโรงเรียนน้อย ทำให้เด็กจำนวนมากขาดโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนให้มีความรู้ถึงระดับมาตรฐานขั้นต่ำในด้านการอ่านออก เขียนได้ และการคิดคำนวณ (แผนภาพ 61)

แผนภาพ 61 จำนวนปีที่นักเรียนเข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 90 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count. UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 2)

การศึกษาอย่างทั่วถึงจะต้องมีนักเรียนเข้าเรียนร้อยละ 90 โดยข้อเท็จจริง ประเทศกลุ่ม WEI ทุกประเทศ มีมาตรฐานเกี่ยวกับระยะเวลาในการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมายอยู่แล้ว การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถือว่าการศึกษาภาคบังคับของกลุ่มประเทศ WEI ยกเว้นในประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตาม ประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศเหล่านี้ไม่บรรลุผลสำเร็จที่จะทำได้ตามมาตรฐานของตน ในอินเดีย และเปรู มีเด็กมากกว่าร้อยละ 10 ไม่ได้เรียน 3 ปีสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งชี้ให้เห็นช่องว่างระหว่างเจตนารมณ์และนโยบายทางการศึกษาของประเทศกับสภาพที่เป็นจริงที่เด็กจำนวนมากและครอบครัวของเด็กเหล่านั้นต้องเผชิญ

4.7 อัตราการสำเร็จการศึกษาต่อประชากรวัยเรียน

4.7.1 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

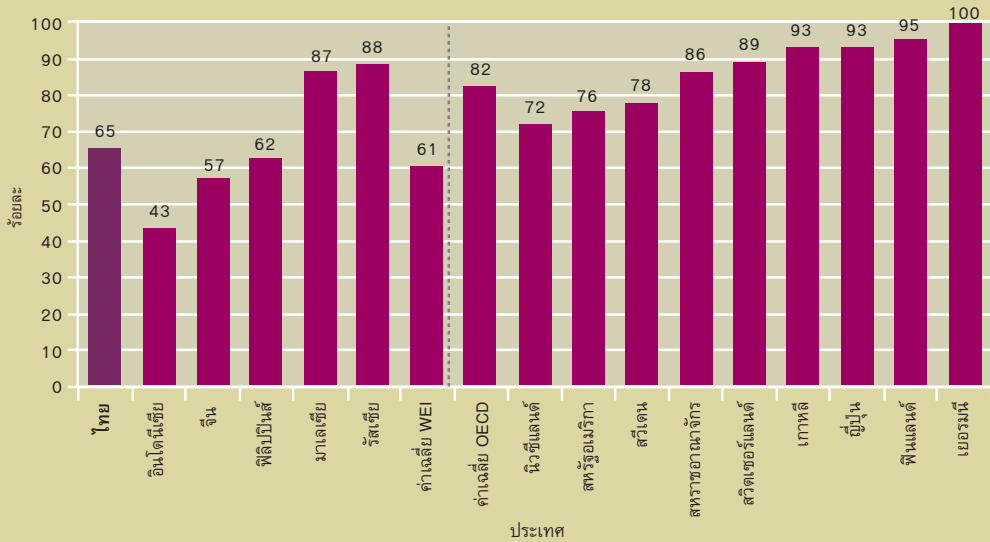
อัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาต่อประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ เนื่องจากแสดงผลลัพธ์ของระบบการศึกษาในปัจจุบัน การเพิ่มจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจะทำให้ข้อมูลการสำเร็จการศึกษาของประชากรเพิ่มสูงขึ้น เป็นการเพิ่มทุนมนุษย์ของประเทศ

อัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาต่อประชากรวัยเรียน (Gross Graduation Ratio=GGR) เป็นการประมาณค่าสัดส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาในช่วงอายุหนึ่งของประชากร อัตราส่วนนี้ได้จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับนั้นๆ หากด้วยจำนวนประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน

ประเทศไทย มีอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ISCED 3) เป็นร้อยละ 65.4 ประเทศของกลุ่ม WEI มีอัตราส่วนเฉลี่ยต่ำกว่าประเทศกลุ่ม OECD อย่างเห็นได้ชัด โดยกลุ่ม WEI ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 60.5 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม OECD ถึงร้อยละ 22 ส่วนที่แตกต่างจะเป็นจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำในสายอาชีพและเทคนิค

ในกลุ่ม WEI อัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน เกินกว่าร้อยละ 50 สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) รายงานว่าประเทศกลุ่ม WEI 2 ประเทศมีอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD คือ รัสเซีย ร้อยละ 88.2 และมาเลเซีย ร้อยละ 86.6 อีกกลุ่มคือ บราซิล และชิลี มีค่าอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งใกล้เคียงกับประเทศกลุ่ม OECD ประเทศเยอรมนีประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด (อัตราส่วนร้อยละ 100) ในขณะที่สหรัฐอเมริกา และนิวซีแลนด์ มีอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้ค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 75.5 และร้อยละ 71.9 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกัน ประเทศกลุ่ม WEI ที่รายงานอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาต่ำสุดคือ อาร์เจนตินา และอินโดนีเซีย ร้อยละ 43 เท่ากัน (แผนภาพ 62)

แผนภาพ 62 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
พ.ศ. 2548

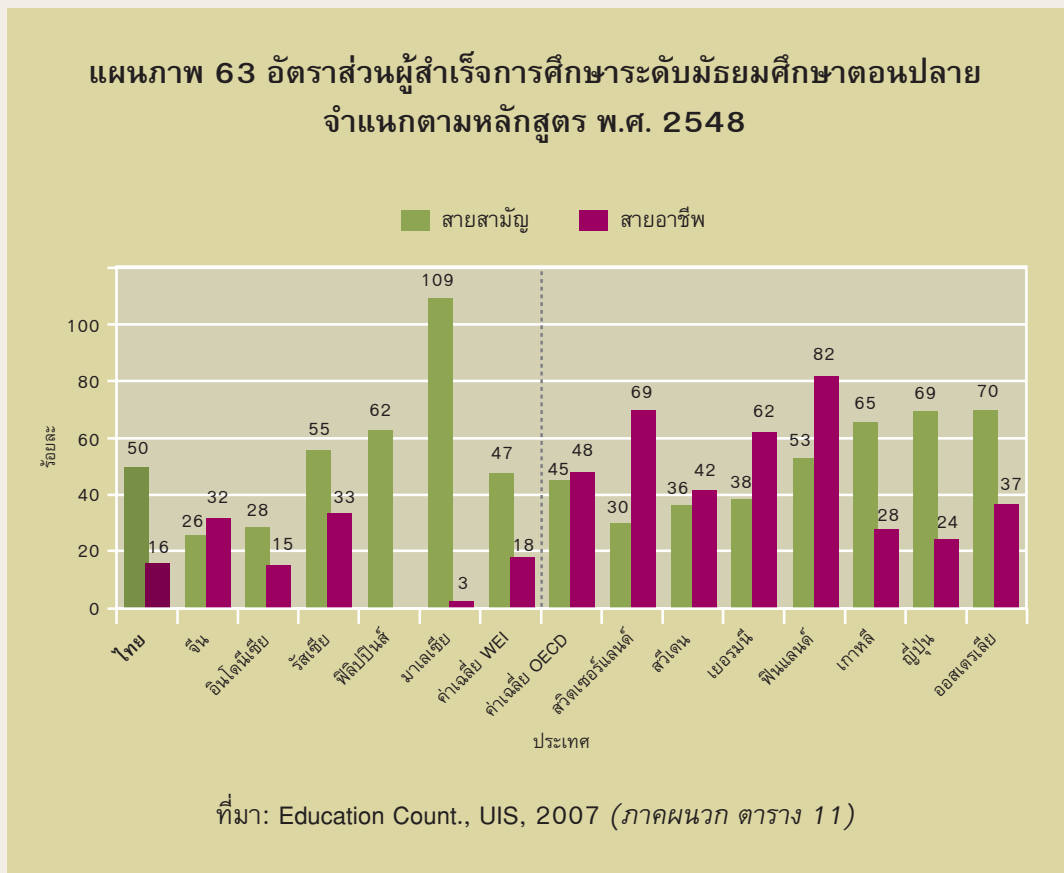
ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 11)

สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก(UIS) ให้ข้อเสนอแนะว่า อัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียนที่มีอัตราต่ำ สามารถแก้ไขได้โดยใช้การศึกษาผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของอาร์เจนตินา ซึ่งตัวเลขของ WEI ในบางประเทศ จัดเป็นการศึกษานอกระบบ โดยจะไม่รวมการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสามารถเพิ่มได้อีกประมาณร้อยละ 8.5

อนึ่ง ในเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่ ได้นำเสนอไว้แล้วใน บทที่ 3 หัวข้อ 3.2.8 ร้อยละของผู้เข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หน้า 46)

4.7.2 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามหลักสูตร

หากพิจารณาอัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน จำแนกตามโปรแกรมการศึกษาหรือหลักสูตร พบว่า ส่วนใหญ่ในกลุ่ม WEI ผู้สำเร็จการศึกษามาจากโปรแกรมสายสามัญ รวมทั้งประเทศไทยซึ่งมีผู้สำเร็จการศึกษาสายสามัญ (ร้อยละ 49.5) มากกว่าสายอาชีพและเทคนิค (ร้อยละ 15.9) จำนวนผู้สำเร็จสายอาชีพศึกษาที่ค่อนข้างต่ำ เห็นได้ชัดในระบบการศึกษาของประเทศกลุ่ม WEI ซึ่งมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 17.8 เมื่อเทียบกับกลุ่ม OECD (ร้อยละ 48) (แผนภาพ 63)

ประเทศไทยมีผู้สำเร็จการศึกษสายสามัญหรือ ISCED 3A ร้อยละ 49.5 สายอาชีพและเทคนิคหรือ ISCED 3B ร้อยละ 15.9 ส่วนโปรแกรมฝึกฝีมือแรงงานหรือ ISCED 3C มีจำนวนเล็กน้อย ส่วนผู้สำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของกลุ่ม WEI และ OECD ส่วนมากจะสำเร็จโปรแกรมสายสามัญ ซึ่งเป็นโปรแกรมเตรียมสำหรับการศึกษาระดับ

มหาวิทยาลัย แต่ก็มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากโปรแกรมฝึกฝีมือแรงงาน ซึ่งจัดสำหรับผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติพอที่จะเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา เช่น ประเทศจีน อียิปต์ มาเลเซีย และรัสเซีย ข้อสังเกตคือ โปรแกรมฝึกฝีมือแรงงานมีลักษณะแตกต่างในแต่ละประเทศ อาทิ โปรแกรมของอียิปต์กำหนดให้โปรแกรมฝึกฝีมือแรงงานเป็นการศึกษาระดับสุดท้าย เพื่อให้บุคคลได้รับการฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับเข้าสู่ตลาดแรงงาน แต่โปรแกรมของมาเลเซีย เป็นเพียงหนึ่งส่วนของวงจรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งเมื่อเรียนสำเร็จแล้วสามารถศึกษาต่อในระดับเดียวกันได้ ทั้งนี้ โปรแกรมฝึกฝีมือแรงงาน มีลักษณะร่วมเหมือนกันอย่างหนึ่งคือ ไม่นำไปสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาโดยตรง

4.7.3 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา

อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาคิดจากอัตราส่วนจำนวนนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาต่อประชากรวัยเรียนระดับอุดมศึกษาประเทศไทยมีอัตราการสำเร็จระดับนี้คือ ร้อยละ 40 เมื่อจำแนกตามหลักสูตร ISCED 5A (รูปแบบเน้นทฤษฎีเป็นฐาน) ISCED 5B (รูปแบบที่เน้นการปฏิบัติ) และ ISCED 6 (การวิจัยขั้นสูง) มีอัตราสำเร็จการศึกษาเท่ากับ ร้อยละ 25.4 14.5 และ 0.1 ตามลำดับ (แผนภาพ 64)

แผนภาพ 64 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา
จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 12)

โดยทั่วไปประเทศกลุ่ม WEI จะเป็นรองประเทศกลุ่ม OECD ซึ่งประชากรประมาณ 3 ใน 4 ของกลุ่ม มีอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่าร้อยละ 30 **ประเทศไทย** (ร้อยละ 40) และมาเลเซีย (ร้อยละ 42.3) มีอัตราการสำเร็จระดับนี้สูงกว่าค่าเฉลี่ย WEI (ร้อยละ 30.8) ส่วนประเทศที่มีอัตราส่วนต่ำที่สุดในกลุ่ม WEI คือ อินโดนีเซีย ร้อยละ 15.8 และส่วนมากประเทศต่างๆ จะมีนักศึกษา รูปแบบเน้นทฤษฎีเป็นฐาน (ISCED 5A) มากกว่ารูปแบบที่เน้นปฏิบัติ (ISCED 5B) โดยประเทศกลุ่ม OECD มีค่าเฉลี่ยอัตราการสำเร็จการศึกษารูปแบบเน้นทฤษฎี (ร้อยละ 36.4) มากกว่ากลุ่ม WEI (ร้อยละ 19.7) เกือบเท่าตัว ประเทศกลุ่ม WEI ที่มีอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษารูปแบบเน้นทฤษฎีเป็นฐาน (ISCED 5A) สูง ได้แก่ รัสเซีย ร้อยละ 42.9 **ประเทศไทย** ร้อยละ 25.4 และฟิลิปปินส์ ร้อยละ 19.4

แม้ว่าอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อประชากรวัยเรียนจะต่ำในประเทศกลุ่ม WEI แต่ผลผลิตจากศึกษาระดับอุดมศึกษามีมาก หากพิจารณาจำนวนประชากรวัยเรียนระดับอุดมศึกษาในกลุ่ม WEI อาทิ ประเทศบราซิล จีน และรัสเซีย มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาถึง 5.7 ล้านคน ซึ่งมากกว่าจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในกลุ่ม OECD 5.2 ล้านคน นับเป็นการสร้างจุดเด่นของการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในภาพลักษณ์ของการศึกษาโลก และโดยเฉพาะประเทศจีน ซึ่งกลายเป็นประเทศที่ผลิตบัณฑิตได้มากที่สุดในโลก คือ 2.4 ล้านคนใน พ.ศ. 2549 ซึ่งมากกว่า 3 ประเทศที่มีจำนวนผู้สำเร็จอุดมศึกษาสูงสุดของ OECD รวมกัน นั่นคือ สหรัฐอเมริกา 1.4 ล้านคน ญี่ปุ่น 0.6 ล้านคน และฝรั่งเศส 0.3 ล้านคน นอกจากนี้ รัสเซียมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาในแต่ละปีมากกว่า 1 ล้านคน ส่วนบราซิลและอินโดนีเซีย มีผู้สำเร็จการศึกษารวมกันอีก 1 ล้านคน

สำหรับหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติ หรือ ISCED 5B ซึ่งมีบทบาทสำคัญในระดับอุดมศึกษา มีลักษณะเป็นสายวิชาชีพและเชิงปฏิบัติ มีผู้สำเร็จการศึกษาเป็นจำนวนมากเช่นกัน ในขณะที่**ประเทศไทย**มีอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษารูปแบบที่เน้นการปฏิบัติ ร้อยละ 14.5 ซึ่งน้อยกว่ารูปแบบเน้นทฤษฎี (ร้อยละ 25.4) โดยอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาต่อประชากรวัยเรียนรูปแบบที่เน้นการปฏิบัติของประเทศกลุ่ม WEI อยู่ที่ประมาณร้อยละ 10.7 ประเทศที่มีอัตราส่วนเรียนรูปแบบที่เน้นการปฏิบัติมากกว่ารูปแบบเน้นทฤษฎีเป็นฐาน คือ อาร์เจนตินา จีน และมาเลเซีย เป็นความแตกต่างทางโครงสร้างระบบการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ประเทศต่างๆ นักศึกษาจะเรียนรูปแบบที่เน้นการปฏิบัติน้อยกว่ารูปแบบที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน

ส่วนอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อประชากรวัยเรียนโปรแกรมการวิจัยขั้นสูงหรือ ISCED 6 **ประเทศไทย**มีอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาต่อประชากรวัยเรียนระดับนี้ ร้อยละ 0.1 โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 0.4 ใน 9 ประเทศของกลุ่ม WEI ที่มีข้อมูล ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD (ร้อยละ 1.3) อย่างไรก็ตาม ประเทศกลุ่ม WEI คือ

รัสเซีย และบราซิล ได้รายงานจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในอัตราส่วนที่สูงคือ ร้อยละ 1.5 และร้อยละ 1.3 ตามลำดับ (แผนภาพ 62)

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น นอกจากตัวชี้วัดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ควรพิจารณาเชื่อมโยงกับเงินงบประมาณด้านการศึกษาด้วย ดังต่อไปนี้

4.8 งบประมาณและค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

งบประมาณทางการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การกำหนดวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาต้องสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง โดยผู้กำหนดนโยบายต้องประเมินทรัพยากรที่ต้องการและอุปสงค์ด้านอื่นๆ ประกอบโดยศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลในระดับนานาชาติ เพื่อทราบถึงการลงทุนทางการศึกษาที่เพียงพอ การใช้ทรัพยากรทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การเปรียบเทียบข้อมูลดังกล่าว ต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง แม่นยำและสามารถเปรียบเทียบกับประเทศอื่นได้จริง

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลค่าใช้จ่ายทางการศึกษายังคงมีปัญหาในด้านความไม่สมบูรณ์และความไม่สม่ำเสมอ ขณะที่หลายประเทศสามารถเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายภาครัฐได้อย่างมากมาย แต่กลับไม่สามารถเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายของครัวเรือน โรงเรียนเอกชน หรือหน่วยงานเอกชน อาทิ มูลนิธิ บริษัทต่างๆ กลุ่มศาสนา หรือสหภาพแรงงานได้

ความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลค่าใช้จ่ายทางการศึกษาสามารถพบได้ในหลายกรณี เช่น ค่าใช้จ่ายการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและการศึกษาผู้ใหญ่ มักไม่ถูกนำมาคำนวณในภาพรวมเมื่อการศึกษาดังกล่าวอยู่ภายใต้การบริหารโดยกระทรวงที่ไม่ใช่กระทรวงศึกษาธิการ หรือ รัฐบาลบางประเทศไม่สามารถเก็บข้อมูลระเบียบค่าใช้จ่ายในทุกระดับการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งปัญหาดังกล่าว ส่งผลต่อการรายงานค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงในหลายๆ ประเทศ

ประสิทธิภาพของระบบการศึกษาส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น โรงเรียนใดที่มีประสิทธิภาพต่ำมักเกิดค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น เมื่อเทียบกับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนเท่ากัน ผู้กำหนดนโยบายต้องพิจารณาถึงอัตราการเพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมในทุกระดับการศึกษา เช่น หลายประเทศในประเทศกลุ่ม WEI ไกล่บรรลุเป้าหมายการประถมศึกษาที่ทั่วถึง (Universal Primary Education: UPE) แต่การมีส่วนร่วมนี้ มีแนวโน้มลดลงในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น

ในการประชุมนานาชาติ Dakar Framework for Action มีใจความสำคัญว่า “**ต้องไม่มีประเทศใดถูกระงับการดำเนินงานในการบรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน**

(Education for All: EFA) ด้วยสาเหตุจากการขาดทรัพยากร” ดังนั้นรัฐบาลของประเทศต่างๆ องค์กรนานาชาติ รวมถึงผู้ให้ทุนสนับสนุน จำเป็นต้องประเมินระดับทรัพยากรที่ได้ใช้ไปในปัจจุบัน และทรัพยากรที่ต้องการในอนาคต เพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาที่ทั่วถึง

สำหรับงบประมาณทางการศึกษาในที่นี้ เป็นข้อมูลจากรายงาน Education Counts Benchmarking Progress in 19 WEI Countries ปี 2007 (พ.ศ. 2550) ของ UNESCO Institute for Statistic (UIS) มีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตัวชี้วัดสำคัญ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

1) งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Expenditure on Educational Institutions as a Percentage of GDP)

2) งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละของเงินงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด (Public Expenditure on Education as a Percentage of Total Public Expenditure)

3) ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชน (Public and Private Expenditure on Educational Institutions)

4) ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อหัว (Annual Expenditure on Educational Institutions per Student)

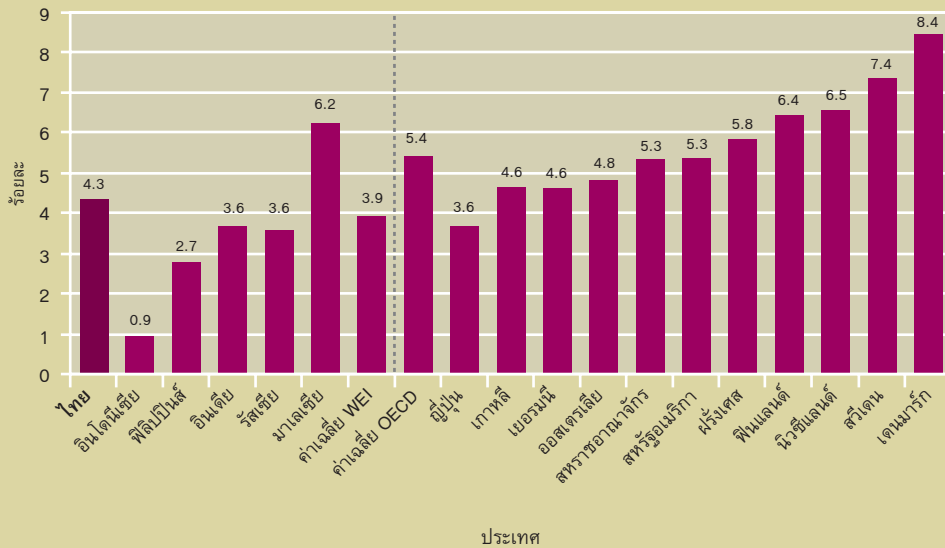
นอกจากนี้ ยังนำเสนอตัวชี้วัดอีก 1 ตัว ได้แก่

5) งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนา

4.8.1 งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

งบประมาณทางการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ จีดีพี (GDP: Gross Domestic Product) เป็นตัวชี้วัดหนึ่ง que แสดงถึงภาพรวมของงบประมาณทางการศึกษา โดยข้อมูลจาก UIS แสดงในแผนภาพ 65 พบว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อ GDP ของกลุ่ม WEI และกลุ่ม OECD รวมทั้งประเทศไทย ในทุกระดับการศึกษา ลดลงจากปีที่ผ่านมา โดยประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยปีงบประมาณ 2548 ร้อยละ 4.3 ซึ่งมากกว่าค่าเฉลี่ย WEI (ร้อยละ 3.9) เล็กน้อย แต่น้อยกว่าค่าเฉลี่ย OECD (ร้อยละ 5.4) และยังน้อยกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 6.2) ส่วนประเทศกลุ่ม OECD ที่มีค่าร้อยละสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ได้แก่ เดนมาร์ก (ร้อยละ 8.4) สวีเดน (ร้อยละ 7.4) นิวซีแลนด์ (ร้อยละ 6.5) ฟินแลนด์ (ร้อยละ 6.4) และฝรั่งเศส (ร้อยละ 5.8)

แผนภาพ 65 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อ GDP
ปีงบประมาณ 2548

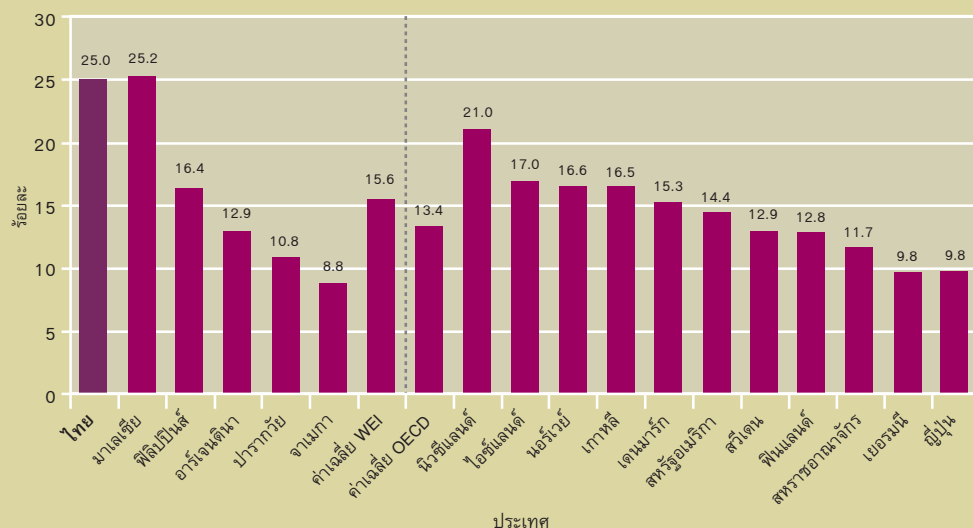
ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 34)

4.8.2 งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละของงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด

สัดส่วนงบประมาณภาครัฐทั้งหมดด้านการศึกษา สะท้อนถึงเจตนารมณ์ของรัฐบาลต่อการศึกษา และการจัดลำดับความสำคัญของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเทียบกับค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆ

จากรายงานของ UIS พบว่า ประเทศไทยมีงบประมาณทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ปีงบประมาณ 2548 ร้อยละ 25.0 ใกล้เคียงกับมาเลเซีย (ร้อยละ 25.2) โดยงบประมาณของประเทศไทยมากกว่าค่าเฉลี่ย WEI ถึงร้อยละ 9.4 และมากกว่าค่าเฉลี่ย OECD ถึงร้อยละ 11.6 จะเห็นว่าประเทศไทยใช้งบประมาณด้านการศึกษามากกว่า 2.5 เท่าของประเทศญี่ปุ่น และเยอรมนี (แผนภาพ 66)

แผนภาพ 66 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษา ต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมด
ปีงบประมาณ 2548

ที่มา: Education Count. UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 34)

ส่วนประเทศกลุ่ม WEI มีงบประมาณทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษาต่อเงินงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ปีงบประมาณ 2548 เฉลี่ยร้อยละ 15.6 ลดลงจากปีงบประมาณ 2547 ร้อยละ 1.4 ขณะที่งบประมาณทางการศึกษาในประเทศกลุ่ม OECD อยู่ที่เฉลี่ยร้อยละ 13.4 เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2547 ร้อยละ 0.1

4.8.3 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชน

ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจากแหล่งที่มาของเงินทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเป็นตัวชี้วัดที่สามารถใช้ตั้งคำถามได้หลายด้าน เช่น ปัจจุบันใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สัดส่วนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนควรเป็นเท่าใด เป็นต้น

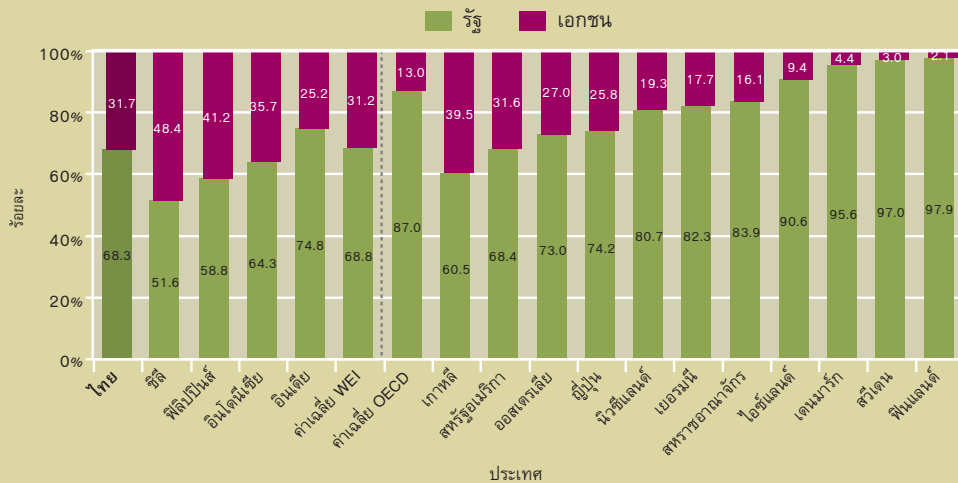
จากแผนภาพ 67 ประเทศไทยมีส่วนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาภาครัฐต่อรายจ่ายทั้งหมด ปีงบประมาณ 2548 ร้อยละ 68.3 ใกล้เคียงค่าเฉลี่ย WEI (ร้อยละ 68.8) แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD (ร้อยละ 87.0)

ทั้งนี้ ประเทศกลุ่ม WEI และ OECD รวมถึงประเทศไทย ยังคงมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจากภาครัฐในทุกระดับการศึกษาต่อรายจ่ายทั้งหมด ปีงบประมาณ 2548 **สูงกว่าภาคเอกชน**

สำหรับประเทศกลุ่ม OECD มีค่าเฉลี่ยค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจากภาครัฐสูงถึงร้อยละ 87 โดยประเทศที่ค่าใช้จ่ายภาครัฐสูงกว่าค่าเฉลี่ย ได้แก่ ฟินแลนด์ สวีเดน เดนมาร์ก และไอซ์แลนด์

UIS ยังพบว่า ประเทศกลุ่ม OECD หลายประเทศ ภาครัฐมีสัดส่วนการลงทุนทางการศึกษาสูง โดยนำมาตรการด้านภาษีมานับสนุน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวและนักศึกษา ขณะที่ประเทศกลุ่ม WEI ภาคเอกชนมีสัดส่วนการลงทุนทางการศึกษาค่อนข้างมาก เฉลี่ยร้อยละ 31.2 ของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาทั้งหมดในทุกระดับการศึกษา ซึ่งมากกว่าสองเท่าของประเทศกลุ่ม OECD (ร้อยละ 13.0)

แผนภาพ 67 สัดส่วนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษาของภาครัฐและเอกชน ต่อรายจ่ายทั้งหมด ปีงบประมาณ 2548

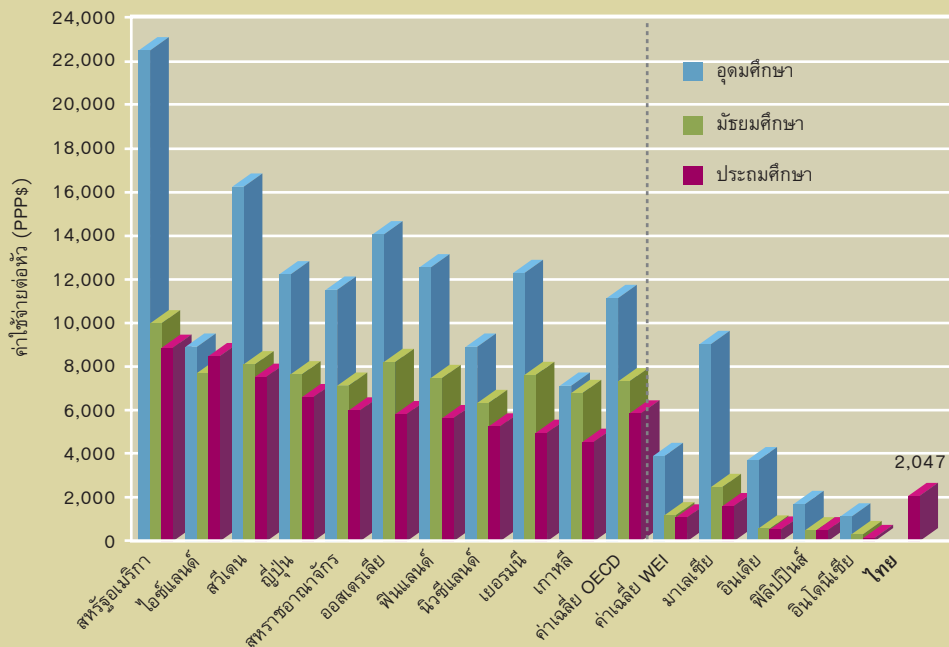
ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 35)

4.8.4 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อหัว

ผู้มีหน้าที่วางแผนการศึกษาต้องเผชิญกับคำถามหลายประการ เช่น เงินเหล่านี้ถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์อะไรบ้าง งบประมาณและงบดำเนินงานควรมีสัดส่วนเท่าไร ค่าใช้จ่ายที่ให้แก่ครูและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ควรมีสัดส่วนเท่าไร วิธีการที่ใช้เพียงพอต่อการรักษาและ/หรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือไม่

จากคำถามต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น วิธีการหนึ่งที่มีประโยชน์ในการประเมินการลงทุนทางการศึกษา คือ การเปรียบเทียบ**ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัว** โดยค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจะถูกแปลงให้เป็นค่าความเสมอภาคของอำนาจซื้อ (Purchasing Power Parities: PPP\$) ซึ่งเป็นหน่วยวัดนานาชาติที่ทำให้เกิดความเสมอภาคทางอำนาจซื้อของเงินสกุลต่างๆ ที่แตกต่างกัน โดยเงินจำนวนหนึ่ง เมื่อเปลี่ยนเป็นดอลลาร์สหรัฐที่อัตรา PPP (PPP\$) จะสามารถซื้อสินค้าหรือบริการได้เท่าเทียมกันในทุกประเทศ สะท้อนถึงจำนวนเงินที่ต้องใช้ในการซื้อสินค้าและบริการชนิดเดียวกันในทุกประเทศภายในปีที่กำหนด ซึ่งจะแตกต่างกันเพียงปริมาณสินค้าและบริการที่ซื้อเท่านั้น

แผนภาพ 68 ร้อยละค่าใช้จ่ายทางการศึกษา
ต่อนักเรียนรายหัว (PPP\$) จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2548

ที่มา: Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 36)

ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวของสถาบันการศึกษา สะท้อนถึง การลงทุนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษา โดยรวมค่าใช้จ่ายของภาครัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับครู สื่อการสอน หนังสือ อุปกรณ์การเรียน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อาทิ ค่าก่อสร้างอาคารเรียนและค่าบำรุงรักษาอาคารสถานที่ เงินกู้เพื่อการศึกษา ทุนการศึกษา และเงินค่าครองชีพของนักเรียน

ตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นมาตรการสำคัญของประเทศในการลงทุนเพื่อการศึกษา แก่เด็กและเยาวชน ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดทางการศึกษาขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่ซับซ้อนหลายประการ เช่น จำนวนนักเรียนที่ต้องให้บริการในโรงเรียน ขึ้นอยู่กับ อัตราการเข้าเรียน และขนาดประชากรวัยเรียน เป็นต้น

ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ยังสามารถบ่งชี้ถึงระดับ ทรัพยากรที่มีในโรงเรียนได้โดยตรง รวมถึงการพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างความแตกต่าง ของคุณภาพการศึกษากับแหล่งทรัพยากรของโรงเรียนได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตัวชี้วัดนี้จะมีความสำคัญ แต่ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการ วิเคราะห์และช่วยในการตัดสินใจ มักไม่มีรายงานจากหลายๆ ประเทศ รวมทั้ง **ประเทศไทย** มีข้อมูลจัดทำตัวชี้วัดได้เพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น จึงขาดความสมบูรณ์ของข้อมูล ไปบ้าง

เมื่อพิจารณาในแต่ละระดับการศึกษาจากแผนภาพ 68 พบว่า

ระดับประถมศึกษา ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับประถมศึกษา ต่อนักเรียนรายหัว ปีงบประมาณ 2548 เท่ากับ 2,047 PPP\$ มากกว่าค่าเฉลี่ย WEI 1,050 PPP\$ แต่ **น้อยกว่า** ค่าเฉลี่ย OECD 5,832 PPP\$ โดยน้อยกว่าแทบทุกประเทศกลุ่ม OECD โดยเฉพาะน้อยกว่าสหรัฐอเมริกาประมาณ 4 เท่า

ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ปีงบประมาณ 2548 ในประเทศกลุ่ม WEI ลดลง 16 PPP\$ จากปีงบประมาณ 2547 ในขณะที่ประเทศ กลุ่ม OECD มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อนักเรียนรายหัวโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 382 PPP\$ จากปีที่ผ่านมา

ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ปีงบประมาณ 2548 มากที่สุดคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา (8,805 PPP\$) รองลงมาได้แก่ ไอร์แลนด์ (8,434 PPP\$) ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับ ประถมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ปีงบประมาณ 2548 น้อยที่สุด คือ 93 PPP\$ ซึ่งน้อยกว่า ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายมากที่สุดถึง 95 เท่า

ระดับมัธยมศึกษา ประเทศกลุ่ม WEI มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ปีงบประมาณ 2548 เฉลี่ย 1,131 PPP\$ ลดลง 52 PPP\$

จากปีงบประมาณ 2547 ขณะที่ประเทศกลุ่ม OECD มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว เฉลี่ย 7,276 PPP\$ เพิ่มขึ้น 314 PPP\$ จากปีงบประมาณ 2547

ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อนักเรียนรายหัวปีงบประมาณ 2548 มากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา (9,938 PPP\$) รองลงมาคือ ประเทศออสเตรเลีย (8,160 PPP\$) ขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีค่าใช้จ่ายต่ำสุดเพียง 262 PPP\$ ซึ่งน้อยกว่าประเทศที่มีค่าใช้จ่ายมากที่สุดกว่า 38 เท่า

ระดับอุดมศึกษา ประเทศกลุ่ม WEI มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ปีงบประมาณ 2548 เฉลี่ย 3,877 PPP\$ ลดลง 348 PPP\$ จากปีงบประมาณ 2547 และประเทศกลุ่ม OECD มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว เฉลี่ย 11,100 PPP\$ ลดลง 154 PPP\$ จากปีงบประมาณ 2547

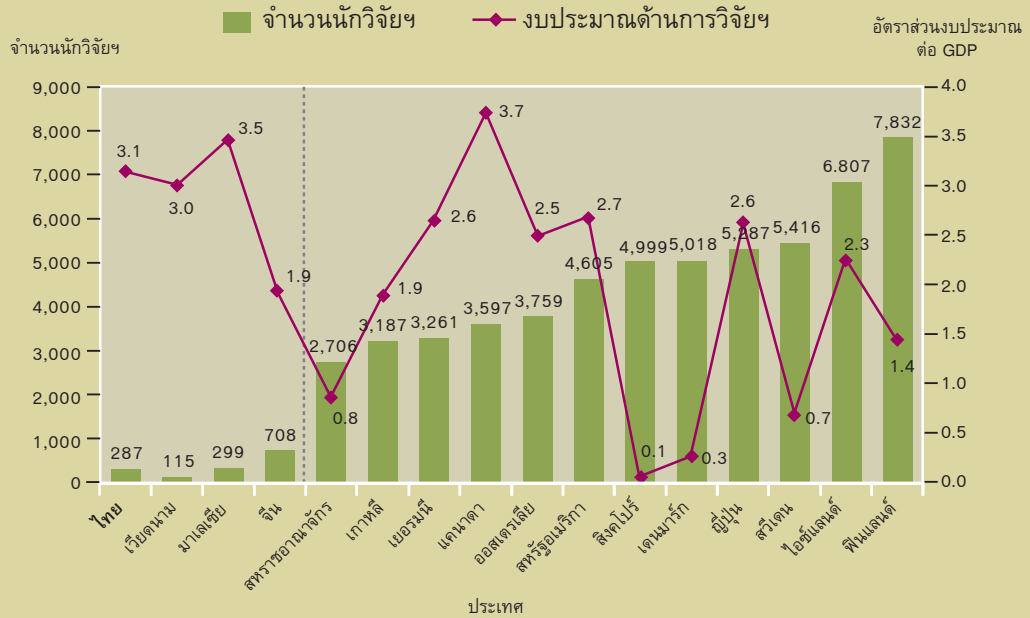
ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อนักเรียนรายหัวปีงบประมาณ 2548 มากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา (22,476 PPP\$) รองลงมาคือ ประเทศสวีเดน (16,218 PPP\$) ขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีค่าใช้จ่ายต่ำสุดเพียง 1,077 PPP\$ ซึ่งน้อยกว่าประเทศที่มีค่าใช้จ่ายมากที่สุดกว่า 21 เท่า

4.8.5 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนา

ประเทศไทย ใช้งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ปี พ.ศ. 2548 ร้อยละ 3.1 ใกล้เคียงมาเลเซีย (ร้อยละ 3.5) ทั้ง 2 ประเทศจำนวนนักวิจัยและพัฒนาอย่างน้อยเพียง 287 คนและ 299 คน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน นับว่ายังเป็นรองจีน เนื่องจากจีนมีงบประมาณต่อ GDP ร้อยละ 1.9 ซึ่งน้อยกว่า**ประเทศไทย** แต่จำนวนนักวิจัยและพัฒนามากถึง 708 คน

หากเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว จำนวนนักวิจัยและพัฒนาจะสูงมากตั้งแต่ 2,706 คนในสหราชอาณาจักร ถึง 7,832 คนในฟินแลนด์ โดยเฉพาะในประเทศสิงคโปร์ และเดนมาร์ก ซึ่งลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำมากกล่าวคือ เพียงร้อยละ 0.1 และ 0.3 ตามลำดับ แต่จำนวนนักวิจัยและพัฒนาสูงถึง 4,999 คนและ 5,016 คนตามลำดับ (แผนภาพ 69)

**แผนภาพ 69 จำนวนนักวิจัยและพัฒนา เปรียบเทียบกับร้อยละของงบประมาณ
ด้านการวิจัยและพัฒนา ต่อ GDP**

ที่มา: Human Development Report 2007/2008, UNDP (ภาคผนวก ตาราง 25)
และ Education Count., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 34)

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการนำเสนอสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและสภาวการณการศึกษาไทยในเวทีโลกจากตัวชี้วัดสำคัญในบทที่ 2 ถึง 4 ข้างต้น สามารถสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ในด้านสภาพแวดล้อม พบว่า โครงสร้างประชากรไทยวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลดลง ปี พ.ศ. 2548 เหลือร้อยละ 22 ในปี พ.ศ. 2548 ส่วนวัยแรงงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไปร้อยละ 8 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.2 ในปี พ.ศ. 2558 ในอัตราที่สูงกว่าวัยแรงงาน ซึ่งแสดงว่าประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คล้ายคลึงกับหลายประเทศในโลก ทำให้ประชากรวัยแรงงานของไทยรับภาระวัยเด็ก ร้อยละ 33.3 และดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ร้อยละ 16.1 ในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราการรับภาระวัยสูงอายุของไทยสูงกว่าทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยกเว้น สิงคโปร์ที่อัตราสูงใกล้เคียงกัน

ด้านคุณภาพแรงงานไทยอายุ 25-64 ปี คุณภาพยังต่ำ การศึกษาโดยเฉลี่ยเพียงแค่ประถมศึกษาและต่ำกว่าถึงร้อยละ 66.2 และได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมและอุดมศึกษา ร้อยละ 20.3 และร้อยละ 13.6 ตามลำดับ ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ การศึกษาของวัยแรงงานส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา หรืออาจกล่าวได้ว่าแรงงานไทยที่มีการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ 34 และอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 24 ยังห่างไกลจากเป้าหมายที่จะให้ถึงร้อยละ 50 ในปี พ.ศ. 2551

สำหรับอัตราการว่างงานของไทยดีขึ้นมาก ในปี พ.ศ. 2550 อัตราการว่างงาน เหลือเพียงร้อยละ 1.4 ต่ำสุดในรอบ 10 ปี โดยกลุ่มแรงงานที่สำเร็จระดับอุดมศึกษาว่างงานมากที่สุด

ในด้านคุณภาพชีวิต ประเทศไทยถูกจัดอันดับความยากจนเป็นอันดับที่ 24 จากประเทศยากจนทั้งสิ้น 108 ประเทศ โดยจนกว่ามาเลเซีย และสิงคโปร์ ด้านตัวชี้วัดการพัฒนามนุษย์อยู่อันดับ 78 เป็นรองเพื่อนบ้านเพียงมาเลเซีย ด้านโภชนาการเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ของไทย ร้อยละ 18 อัตราส่วนสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย (ร้อยละ 11) และจีน (ร้อยละ 8) ซึ่งสาเหตุที่เกิดขึ้นมาจากปัญหาทุพโภชนาการในครัวเรือนที่ยากจนและเป็นครอบครัวที่ พูดภาษาอื่น และมารดาไม่มีการศึกษา ส่วนอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 7.4 ซึ่งดีกว่าประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศ และใกล้เคียงกับประเทศสิงคโปร์ ร้อยละ 7.5

ด้านสื่อและเทคโนโลยี อัตราส่วนของเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สายหลัก และโทรศัพท์เคลื่อนที่ของไทยยังค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะการใช้ อินเทอร์เน็ตของไทย อัตราส่วนผู้ใช้ 159 คนต่อประชากร 1,000 คน แตกต่างจากประเทศกลุ่ม OECD ที่ใช้กันแพร่หลายในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียอัตราส่วนเกือบ 1:1 และมาเลเซียใช้อินเทอร์เน็ตมากเช่นกัน อัตราส่วน 2:1

5.1.2 สภาวะการณ์ด้านการศึกษา

ระบบการศึกษาไทยเป็นระบบ 6:3:3 การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ 12 ปีเช่นเดียวกับ เกาหลี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสวีเดน ส่วนการศึกษาภาคบังคับของไทยจัด 9 ปี หรือถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เช่นเดียวกับประเทศเพื่อนบ้าน เกาหลี จีน และเวียดนาม ในขณะที่กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วหรือ OECD จัดการศึกษาภาคบังคับถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

อัตราการเข้าเรียน

ระดับก่อนประถมศึกษา ไทยมีอัตราการเข้าเรียนร้อยละ 82 ใกล้เคียงญี่ปุ่น (ร้อยละ 85) แต่สูงกว่าสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 61) หลักสูตร 3 ปีเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมัน ฝรั่งเศส เป็นต้น ในระดับประถมศึกษา ทุกประเทศมีอัตราเกินร้อยละ 90 ไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรอย่างหยาบและสุทธิร้อยละ 96 และร้อยละ 88 ตามลำดับ สมองเป้าหมายการประถมศึกษาอย่างทั้งถึง (UPE) และเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) สำหรับระดับมัธยมศึกษาสุทธิของไทยยังต่ำร้อยละ 64 ต่ำกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 76) และเวียดนาม (ร้อยละ 69) ในขณะที่กลุ่ม OECD อัตราการเข้าเรียนสุทธิส่วนใหญ่สูงกว่า

ร้อยละ 90 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของไทยร้อยละ 87 น้อยกว่าจีน (ร้อยละ 101) มาเลเซีย (ร้อยละ 96) และเวียดนาม (ร้อยละ 88)

สำหรับอัตราการเข้าเรียน 2 ปีสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับของไทย ยังคงร้อยละ 80 คล้ายกับเวียดนาม ซึ่งแสดงว่ามีเด็กที่เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับถึงร้อยละ 20 ส่วนอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของไทยยังคงร้อยละ 55 ต่ำกว่าเวียดนาม (ร้อยละ 59) และมาเลเซีย (ร้อยละ 60) ซึ่งค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม OECD ที่อัตราส่วนสูงถึงร้อยละ 100

ในระดับมัธยมศึกษา เมื่อจำแนกตามหลักสูตร ประเทศไทยจัดหลักสูตรสายสามัญ ถึงร้อยละ 72.8 สายอาชีพร้อยละ 27.2 และฝึกฝีมือแรงงาน ในขณะที่สหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์ จัดหลักสูตรสามัญร้อยละ 100 ตรงกันข้ามประเทศที่จัดสายอาชีพมากเกินร้อยละ 60 ได้แก่ สหราชอาณาจักร ฟินแลนด์ และออสเตรเลีย

ส่วนอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาของไทยร้อยละ 43 สูงกว่าเพื่อนบ้านทุกประเทศ เช่น มาเลเซีย (ร้อยละ 32) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 28) จำแนกเป็นอุดมศึกษาที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน (อนุปริญญา ปริญญาตรี และปริญญาโท) ร้อยละ 83 เน้นวิชาชีพ (ปวส.) ร้อยละ 17 ระดับปริญญาเอกไม่ถึงร้อยละ 1 เช่นเดียวกับหลายๆ ประเทศที่จัดอุดมศึกษารูปแบบที่เน้นวิชาชีพเพียงร้อยละ 15-20 ตรงกันข้ามกับมาเลเซีย เกาหลี และนิวซีแลนด์ เยาวชนเลือกเรียนโปรแกรมเน้นการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 40 ด้านการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกโรงเรียนของไทย สัดส่วนระดับประถมศึกษาร้อยละ 2.9 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 18 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 34.7

ความเสมอภาคระหว่างเพศ

ในประเทศไทยไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการเข้าศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การเข้าศึกษาของหญิงสูงกว่าชาย เช่นเดียวกับนิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ในระดับอุดมศึกษา ค่าเฉลี่ยโลก เพศหญิงมีอัตราเข้าเรียนระดับอุดมศึกษามากกว่าเพศชาย ไทยหญิงเข้าเรียนสูงกว่าชายเล็กน้อย ส่วนอินเดียเพศชายได้เปรียบ

เมื่อย้อนดูประชากรวัยแรงงาน ประเทศไทยมีผู้ใหญ่ที่การศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย แต่เพศชายจะมากกว่าเพศหญิงในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา

การมีส่วนร่วมทางการศึกษา

สถานศึกษาเอกชนของไทยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมากทุกระดับการศึกษา โดยในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 16.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ

มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 9.3 และ 13.5 ตามลำดับ และระดับอุดมศึกษาร้อยละ 18.3 ในขณะที่หลายประเทศโรงเรียนเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น เพิ่มมากอย่างเห็นได้ชัดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 75) ส่วนระดับอุดมศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมมากเกินกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เกาหลี และญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหราชอาณาจักร เอกชนมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.0

คุณภาพการศึกษา

มีตัวชี้วัดหลายตัวที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของไทย ระดับประถมศึกษา 19:1 มัธยมศึกษา 23:1 โดยมีครูหญิงมากกว่าชาย ในระดับประถมศึกษาอัตราส่วนของไทยว่าสหราชอาณาจักร สิงคโปร์ และเกาหลี ส่วนในระดับมัธยมศึกษาค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ WEI ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 20:1 ส่วนขนาดชั้นเรียนประถมศึกษา 23 คน มัธยมศึกษา 36 คน ซึ่งในโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่มีขนาดชั้นเรียนมากกว่ารัฐ ซึ่งขนาดชั้นเรียนของไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ WEI คือ 28 คน และใกล้เคียงกับกลุ่มประเทศ OECD คือ 22 คน ส่วนระดับมัธยมขนาดชั้นเรียนไทยสูงกว่าค่าเฉลี่ยกลุ่มประเทศ WEI เล็กน้อยคือ 34 แต่สูงกว่ากลุ่มประเทศ OECD มาก ที่มีค่าเฉลี่ย 24 คน เมื่อเปรียบเทียบชั่วโมงเรียนของนักเรียนและชั่วโมงสอนของครู กับหลายประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มประเทศ WEI ส่วนเงินเดือนครูไทยขั้นต้นยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย WEI และต่ำกว่า OECD 4-5 เท่า

ถ้าพิจารณาผลการประเมินคุณภาพของ สมศ. พบว่า สถานศึกษาไม่ได้เกณฑ์มาตรฐาน สูงถึงร้อยละ 65 และในการสอบ O-NET/A-NET คะแนนที่ได้ก็ต่ำกว่ามาตรฐานทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาหลัก อังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เมื่อเปรียบเทียบการประเมินนักเรียนในโครงการ PISA2006 พบว่า นักเรียนไทยมีความสามารถในการรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ต่ำ คะแนนเฉลี่ยอยู่เพียง 417-421 คะแนน อยู่ในระดับสมรรถนะ สูงเพียงระดับ 2 (จากทั้งหมด 5 ระดับ) เกือบร้อยละ 80 ในขณะที่กลุ่ม OECD และจีน-ฮ่องกง จีน-ไทเป คะแนนเฉลี่ยกว่า 500 คะแนน และระดับสมรรถนะ สูงถึงระดับ 3 ขึ้นไป ประเทศที่คะแนนสูงมากทั้ง 3 วิชาใน PISA2006 ได้แก่ เกาหลี ฟินแลนด์ และแคนาดา เป็นต้น เช่นเดียวกับ โครงการ TIMSS ประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ พบว่า ทั้ง 2 วิชาต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 500 คะแนน และคะแนนยังลดลงจากปีก่อน ด้านการแข่งขันเด็กความสามารถพิเศษในโอลิมปิกวิชาการ ถึงแม้ไทยจะได้เหรียญทองวิชาคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ แต่ก็จำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจีน ไต้หวัน เกาหลี แม้กระทั่งเวียดนามและอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ได้เหรียญทองโอลิมปิกด้วยเช่นกัน

สำหรับการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ พบว่า อันดับมหาวิทยาลัยไทยยังเป็นรองประเทศในภูมิภาคเอเชียด้วยกันทั้งญี่ปุ่น จีน-ฮ่องกง จีน-ไต้หวัน (ไต้หวัน) สาธารณรัฐประชาชนจีน และสิงคโปร์ มีเพียงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ติดอันดับ 309 ของโลก ในปี พ.ศ. 2551 และมหาวิทยาลัยไทยติดอันดับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 9 แห่ง

ประสิทธิภาพการศึกษา

ตัวชี้วัดเด็กตกชั้นและออกกลางคันแสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเนื่องจากไม่สามารถจัดการศึกษาให้เด็กเรียนจนจบอย่างน้อยการศึกษาภาคบังคับได้ ประเทศไทยยังมีอัตราเด็กซ้ำชั้น ร้อยละ 1.9 ในระดับประถมศึกษา และ 0.1 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และทั้งสองกลุ่มมีนักเรียนซ้ำชั้นเป็นชายมากกว่าหญิง

ถ้าพิจารณาจำนวนปีของนักเรียนเข้าเรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ ประชากรกลุ่มอายุ 6-13 ปีเข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 90 แสดงว่ายังมีเด็กอีกประมาณ ร้อยละ 10 ออกจากโรงเรียนโดยไม่จบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เท่ากับเด็กใช้เวลาเรียน 8 ปี ลักษณะเช่นนี้พบในชิลี และจีน ซึ่งเด็กกว่าร้อยละ 90 ใช้เวลาเรียนระดับขั้นพื้นฐาน 8 ปีเช่นเดียวกัน ในขณะที่ประเทศกลุ่ม OECD จำนวนปีที่ประชากรเข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 90 เฉลี่ย 11 ปี ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเด็กจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ออกจากโรงเรียนโดยไม่จบชั้นที่สิบเอ็ด ประเทศที่มีจำนวนปีที่เด็กเข้าเรียนเกินร้อยละ 90 สูงสุดคือ 12 ปี ได้แก่ ฟินแลนด์ สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น และเกาหลี

สำหรับอัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน ไทยมีอัตราร้อยละ 65.4 สูงกว่าค่าเฉลี่ยในกลุ่ม WEI (ร้อยละ 60.5) และส่วนใหญ่มาจากโปรแกรมสายสามัญมากกว่าสายอาชีพและเทคนิค ส่วนระดับอุดมศึกษา ประเทศไทยมีอัตราการสำเร็จระดับนี้สูงกว่าค่าเฉลี่ยในกลุ่ม WEI (ร้อยละ 30) เช่นกันคือ ร้อยละ 40 หากจำแนกตามหลักสูตร พบว่า ประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษารูปแบบเน้นทฤษฎีคือร้อยละ 25.4 เน้นการปฏิบัติร้อยละ 14.5 ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกของไทยยังน้อยไม่ถึงร้อยละ 1

งบประมาณด้านการศึกษา

ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายงบประมาณด้านการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดิน ร้อยละ 25 สูงกว่าค่าเฉลี่ยกลุ่ม WEI (ร้อยละ 15.6) และ กลุ่ม OECD (ร้อยละ 13.4) ส่วนงบประมาณทางการศึกษาต่อ GDP เฉลี่ยร้อยละ 4 งบประมาณส่วนใหญ่มาจากภาครัฐ ร้อยละ 68.3 ค่าใช้จ่ายต่อหัวระดับประถมศึกษา ปีงบประมาณ 2547 2,047 PPP\$ ส่วนงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของไทย

ปี พ.ศ. 2548 น้อยคือร้อยละ 3.1 และมีนักวิจัยและพัฒนาอย่างน้อยมากเพียง 287 คน ยังเป็นรองจีน เนื่องจากจีนมีงบประมาณต่อ GDP ร้อยละ 1.9 ซึ่งน้อยกว่าไทย แต่จำนวนนักวิจัยและพัฒนามากถึง 708 คน หากเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว จำนวนนักวิจัยและพัฒนาจะสูงมากตั้งแต่ 2,706 คนในสหราชอาณาจักร ถึง 7,832 คนในฟินแลนด์ โดยเฉพาะในประเทศสิงคโปร์ และเดนมาร์ก ซึ่งลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำมากกล่าวคือเพียงร้อยละ 0.1 และ 0.3 ตามลำดับ แต่จำนวนนักวิจัยและพัฒนาสูงถึง 4,999 คน และ 5,016 คน ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลของสภากาการณ์การศึกษาและที่เกี่ยวข้องของไทยและโดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับนานาประเทศ มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. โดยที่ประชากรวัยแรงงานไทยส่วนใหญ่ยังมีการศึกษต่ำ จึงควรส่งเสริมการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ประชากรวัยแรงงานให้มากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพแรงงานไทยให้มีคุณภาพอย่างน้อยที่สุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือสำเร็จการศึกษาคะบังคับโดยรวดเร็ว

2. การที่ทั้งประชากรแรงงานไทยมีการศึกษต่ำรวมทั้งอัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาของไทยยังต่ำเมื่อเทียบกับหลายประเทศ จึงควรเร่งขยายโอกาสการศึกษาระดับพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพแก่ประชากรวัยเรียนด้วยมาตรการที่หลากหลาย

3. เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตประชากรตั้งแต่เล็ก จะต้องเร่งขจัดภาวะทุพโภชนาการและการขาดแคลนอาหาร ควบคู่กับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับการเตรียมความพร้อม เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งให้ความรู้แก่แม่ในการเลี้ยงดูลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครอบครัวยากจน

4. เร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอ่านที่เป็นพื้นฐานของการเรียนในสาระวิชาอื่นๆ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งเด็กไทยยังมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าหลายประเทศรวมทั้งควรส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อพัฒนามั่นสมองให้กับประเทศชาติและเพื่อป้องกันการเสียเปรียบในการแข่งขันในเวทีนานาชาติ

5. โดยที่ในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไทยยังมีขนาดชั้นเรียนสูง รวมทั้งมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนสูง อีกทั้งจำนวนชั่วโมงการสอนของครูก็มาก ทั้งเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศ WEI และประเทศ OECD และเป็นที่ยอมรับว่าไทยขาดแคลนครูคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จึงควรเร่งเพิ่มจำนวนครูในสาขาดังกล่าวทั้งเพื่อลดขนาดชั้นเรียนและอัตราส่วนครูต่อนักเรียน

นอกจากนี้จะต้องลดภาระงานครูด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากงานด้านการสอน เพื่อใช้เวลาในการเตรียมการสอน ให้คำแนะนำนักเรียน และพัฒนาตนเองให้มากขึ้น

6. เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยกำกับและดูแลมิให้มีเด็กต้องออกจากโรงเรียนกลางคันรวมทั้งให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เด็กในชนบทยากจนเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กสามารถเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับและมีโอกาสเรียนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ควรพัฒนาระบบติดตามมาซึ่งงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตรวจสอบการจัดสรรและการนำไปใช้ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด

7. สร้างความเสมอภาคแก่คนและนักเรียนที่อาศัยอยู่ในชนบท ท้องถิ่นห่างไกล ให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และมีโอกาสได้รับการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ เช่น สถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ (ETV) ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย ห้องสมุดเคลื่อนที่ วิทยุวิทยาศาสตร์ เป็นต้น รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

8. ส่งเสริม สนับสนุนภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ในทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือแนวปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาเอกชน

9. พิจารณาทบทวนเกณฑ์การเลื่อนขั้นและการข้ามขั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และควรมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการศึกษาไทยโดยรวม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีนวัตกรรมทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

ตารางสถิติ

สัญลักษณ์ที่พบในตารางสถิติ

ไม่มีรายละเอียดของข้อมูล (No data available)	...
ค่าประมาณการโดยประเทศผู้ให้ข้อมูล (National estimation)	*
ค่าประมาณการโดยสถาบันสถิติของยูเนสโก (UIS estimation)	**
ตัวเลขน้อยเกินไปที่จะนำมาพิจารณา (Magnitude nil or negligible)	- หรือ n
ไม่มีในระบบการศึกษา (Data are not applicable because the category does not apply)	a
ข้อมูลของปีที่อ้างอิง หรือปีล่าสุด	(P)
ข้อมูลนี้รวมอยู่ในประเภทอื่นหรือสดมภ์อื่น	x(y)
ข้อมูลนี้อ้างถึงปีการศึกษาหรือปีงบประมาณ (ระยะเวลา) n ปี หรือระยะเวลาหลังปีที่อ้างอิง	+n
ข้อมูลนี้อ้างถึงปีการศึกษาหรือปีงบประมาณ (ระยะเวลา) n ปี หรือระยะเวลาก่อนปีที่อ้างอิง	-n

**ตาราง 1 ระบบการศึกษา: อายุเมื่อแรกเข้าและจำนวนปีที่เรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548**

ประเทศ	ก่อนประถม ศึกษา		ประถม ศึกษา		มัธยม ศึกษา		การศึกษา ขั้นพื้นฐาน ปี	หลังมัธยม ก่อนอุดม*	
	อายุ เริ่มต้น	จำนวน ปี	อายุ เริ่มต้น	จำนวน ปี	อายุ เริ่มต้น	จำนวน ปี		อายุ เริ่มต้น	จำนวน ปี
จีน	4	3	7	5	12	6	11	a	a
มาเลเซีย	5	1	6	6	12	7	13	a	a
ฟิลิปปินส์	5	1	6	6	12	4	10	16	2
เวียดนาม	3	3	6	5	11	7	12	a	a
ไทย	3	3	6	6	12	6	12	n	n
อินโดนีเซีย	5	2	7	6	13	6	12	a	a
เกาหลี	5	1	6	6	12	6	12	18	2
แคนาดา	4	2	6	6	12	6	12	18	2
ญี่ปุ่น	3	3	6	6	12	6	12	18	1
นิวซีแลนด์	3	2	5	6	11	7	13	a	a
ฝรั่งเศส	3	3	6	5	11	7	12	17	2
ฟินแลนด์	3	4	7	6	13	6	12	a	a
เยอรมัน	3	3	6	4	10	9	13	19	1
สวีเดน	3	4	7	6	13	6	12	19	1
สหราชอาณาจักร	3	2	5	6	11	7	13	a	a
สหรัฐอเมริกา	3	3	6	6	12	6	12	a	a
ออสเตรเลีย	4	1	5	7	12	6	13	a	a
เบลเยียม	3	3	6	6	12	6	12	18	1
นอร์เวย์	3	3	6	7	13	6	13	19	1
เดนมาร์ก	3	4	7	6	13	6	12	20	2
สิงคโปร์	3	3	6	6	12	6	12	16	2

ที่มา : Table 1, 2, 5, Global Education Digest 2007, UIS, 2007.

* UIS.UNESCO Database

ตาราง 2 จำนวนปีที่ประชากรเข้าเรียนสูงกว่าร้อยละ 90 ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา พ.ศ. 2548

ประเทศ	ปีการศึกษา	การศึกษาภาคบังคับ			ช่วงอายุที่มีประชากรเข้าเรียนสูงกว่าร้อยละ 90	จำนวนปีที่ประชากรเข้าเรียนสูงกว่าร้อยละ 90
		จำนวนปีที่ศึกษา (ปี)	อายุเริ่มแรก (ปี)	อายุที่สิ้นสุดการศึกษาภาคบังคับ (ปี)		
จีน	2548/49	9	6	14	7-14	8
ชิลี	2548	8	6	13	9-16	8
ไทย	2548/49	9	6	14	6-13	8
บราซิล	2547	8	7	14	8-16	9
ฟิลิปปินส์	2547/48	7	6	12	8-13	6
มาเลเซีย	2547	6	6	11	6-14	9
อียิปต์	2547/48	-	-	14	10-11	2
อาร์เจนตินา	2547	10	5	14	6-14	9
อินเดีย	2547/48	-	-	14	6-10	5
อินโดนีเซีย	2547/48	9	7	15	8-11	4
ค่าเฉลี่ย WEI				14		7
เกาหลี	2548/49	9	6	14	6-17	12
แคนาดา	2546/47	11	6	16
ญี่ปุ่น	2547/48	10	6	15	6-17	12
นิวซีแลนด์	2548	12	5	16	5-15	11
ฝรั่งเศส	2547/48	11	6	16	6-16	11
ฟินแลนด์	2547/48	10	7	16	7-18	12
เยอรมนี	2547/48	13	6	18	7-17	11
สวีเดน	2547/48	10	7	16	7-18	12
สหราชอาณาจักร	2547/48	12	5	16	5-16	12
สหรัฐอเมริกา	2547/48	12	6	17	7-16	10
ออสเตรเลีย	2548	11	5	15	6-16	11
ไอร์แลนด์	2546/47	11	6	16	6-16	11
ค่าเฉลี่ย OECD				16		11

ที่มา : UNESCO/UIS ,WEI. Table 4.d.i; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 3 อัตราการเข้าเรียนของประชากรอย่างหยาบ (GER) และอัตราการเข้าเรียนสุทธิ (NER) จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548

ประเทศ	ก่อน ประถมศึกษา		ประถม ศึกษา		ม. ต้น	ม. ปลาย	รวม มัธยมศึกษา		ISCED4	รวมประถม ถึงอุดม***
	GER	NER	GER	NER	GER	GER	GER	NER	จำนวน	GER
จีน	38	...	113	...	101	50	74	...	610,513	69.1
มาเลเซีย	119	74	96	95	95	60	76	76	172,783	74.3
ฟิลิปปินส์	41	33	112	94	87	79	85	61	452,223	81.1
เวียดนาม	60	...	95	88	88	59	76	69**	.	63.9
ไทย	82	76	96	88	87	55	71	64	17,302	71.2
อินเดีย	41	...	119	89	75	43	57	...	521,538	63.8
อินโดนีเซีย	34	24**	117	96	77	50	63	58**	.	68.2
เกาหลี	96	51	104	99	98	93	96	94	.	96
แคนาดา*	68	...	100	99	100	134	117	...	298,071	99.2
ญี่ปุ่น	...	85	100	100	101	102	102	100**	14,398	85.9
นิวซีแลนด์	93	92	102	99	108	102	123	91	41,923	108.4
ฝรั่งเศส	118	100	111	99	115	102	116	99	33,288	96.5
ฟินแลนด์	59	59	99	98	101	102	111	95	11,229	101
เยอรมนี*	98	...	101	96	102	102	100	...	463,341	88
สวีเดน	88	88	97	96	104	102	103	99	11,316	95.3
สหราชอาณาจักร	59	54	107	99	103	102	105	95	...	93
สหรัฐอเมริกา	61	56	99	92	102	102	95	89	423,316	93.3
ออสเตรเลีย	104	62	104	97	114	102	148	86**	180,352	113
ค่าเฉลี่ยของภูมิภาค (REGIONAL AVERAGES)**										
โลก	40	...	107	87**	79	53	66	59**
อาหรับ	17	...	95	83**	81	54	68	58**
ยุโรป ¹	59**	...	104	91	92	87	89	81**
เอเชียกลาง	28**	...	102**	90**	95**	76**	90**	84**
เอเชียแปซิฟิก ²	43	...	110	94**	93	55	74	70**
ละตินอเมริกา ³	62**	...	118**	95**	100**	73**	88**	68**
ยุโรป & อเมริกา ⁴	79	...	102	95	105	99	102	92
เอเชียตะวันตก ⁵	37	...	113	86	66	41	53
แอฟริกา	14**	...	97	70**	38**	24**	32**	25**

หมายเหตุ : 1 ยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง

4 ยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ

2 แปซิฟิกและเอเชียตะวันออก

5 เอเชียตะวันตกและเอเชียใต้

3 แคริบเบียนและละตินอเมริกา

ที่มา : Table 1,3,5,6 ; Global Education Digest 2007, UIS, 2007.

* ประเทศแคนาดาและเยอรมัน ข้อมูล NER ระดับประถมศึกษา จากรายงาน Human Development Report 2007/2008

** ประมาณการโดย UIS

*** ข้อมูล NER ระดับมัธยมศึกษา-จากรายงาน Human Development Report 2007/2008

ตาราง 4 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำแนกตามหลักสูตร พ.ศ. 2548

ประเทศ	เป้าหมายการเรียน (Programme destination)			ลักษณะวิชา (Programme Orientation)		
	ISCED3A	ISCED3B	ISCED3C	สามัญ	เตรียมอาชีพ	อาชีพ
	1	2	3	4	5	6
จีน	54.8	x(1)	45.2	54.1	45.9	x(5)
มาเลเซีย	18.8	a	81.2	86.4	a	13.6
ฟิลิปปินส์	100.0	a	a	100.0	a	a
เวียดนาม
ไทย	72.8	27.2	n	72.8	a	27.2
อินโดนีเซีย	65.7	34.3	a	65.7	a	34.3
บราซิล	100	a	a	93.5	a	6.5
อาเจนตินา	100	a	a	14.9	a	85.1
ชิลี	100	a	a	63.9	a	36.1
อียิปต์	42.9	a	57.1	42.9	a	57.1
รัสเซีย	57	13.3	29.7	57	13.3	29.7
WEI	76.2	4.6	19.2	77.0	3.5	19.6
เกาหลี	71.5	a	28.5	71.5	a	28.5
แคนาดา
ญี่ปุ่น	75.3	0.9	23.9	75.3	0.9	23.9
นิวซีแลนด์
ฝรั่งเศส	57.5	10.4	32.1	43.6	a	56.4
ฟินแลนด์	100.0	a	a	36.1	a	63.9
เยอรมนี	39.7	59.7	0.6	39.7	a	60.3
สวีเดน	94.8	a	5.2	46.4	0.8	52.7
สหราชอาณาจักร	43.6	x(1)	56.4	27.8	x(6)	72.2
สหรัฐอเมริกา	100.0	x(1)	x(1)	100.0	x(4)	x(4)
ออสเตรเลีย	38.5	a	61.5	38.5	a	61.5
OECD	67.1	7.7	26.7	50.3	4.2	47.5

ที่มา : Table 4.g; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 5 อัตราการเข้าเรียน (GER) ความเสมอภาคระหว่างเพศ (GPI) และสัดส่วนร้อยละการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548

ประเทศ	อัตราการเข้าเรียนรวม*			GPI	ร้อยละการเข้าเรียน*		
	รวม	ชาย	หญิง		ป.โทและต่ำกว่า(5A)	ปวส. (5B)	ป.เอก 6
	1	2	3	4	5	6	7
จีน	20	21	20	0.95	51	48	1
มาเลเซีย	32	28	36	1.31	54	45	1
ฟิลิปปินส์	28	25	31	1.23	89	11	n
เวียดนาม	16	19	13	0.71	67	30	3
ไทย	43	42	44	1.06	83	17	n
อินโดนีเซีย	17**	19**	15**	0.79**	73	26	2
อาร์เจนตินา	65	54	76	1.41	74	26	n
บราซิล	24	21	27	1.32	94	4	3
อินเดีย	11	13	9	0.7	100	-	-
รัสเซีย	71**	60**	82**	1.36**	76	22	...
ค่าเฉลี่ยWEI
เกาหลี	91	111	70	0.63	61	38	1
แคนาดา	62	53	72	1.36	73	24	3
ญี่ปุ่น	55	59	52	0.89	74	24	2
ไอซ์แลนด์	71**	50**	93**	1.85**	67	30	3
นิวซีแลนด์	82	66	99	1.5	73	25	2
ฝรั่งเศส	56	49	64	1.29	72	24	4
ฟินแลนด์	92	83	101	1.21	93	-	7
เยอรมนี
สวีเดน	82	64	100	1.55	91	4	5
สหราชอาณาจักร	60	50	70	1.39	73	23	4
สหรัฐอเมริกา	83	69	97	1.4	77	21	2
ออสเตรเลีย	72	64	80	1.25	80	16	4
เม็กซิโก	24	24	24	0.99	96	3	1
ค่าเฉลี่ย OECD
ค่าเฉลี่ยโลก	24	24	25	1.05	76	22	2

หมายเหตุ : ปริมาณตรีเนนทฤษฎี รวมประกาศนียบัตรบัณฑิตด้วย

ที่มา : * Table 8 ; Global Education Digest 2007, UIS, 2007.

** Table 4.h ; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 6 ร้อยละของผู้หญิงที่ได้รับการศึกษาคิดจากอัตราการเข้าเรียนรวมและดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (GPI) จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548

ประเทศ	ร้อยละของผู้หญิงที่ได้รับการศึกษา*					ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ**			
	ก่อน ประถม	ประถม ศึกษา	ม. ต้น	ม. ปลาย	รวมมัธยม ศึกษา	ก่อน ประถม	ประถม ศึกษา	ม. ต้น	ม. ปลาย
จีน	45	47	47	48	48	0.92	0.99	1	1.01
ชิลี	49	48	48	49	49	1.01	0.96	0.98	1.03
ไทย	49	48	48	49	48	0.99	0.96	1	1.15
บราซิล	48	48	50	53	51	0.97	0.93	1.04	1.19
ฟิลิปปินส์	50	49	51	54	52	1.04	0.99	1.09	1.21
มาเลเซีย	51	49	50	54	52	1.12	1	1.05	1.26
รัสเซีย	47	49	49	48	49	0.94	1	1	0.96
อาร์เจนตินา	49	49	51	54	52	1.01	0.99	1.03	1.13
อินเดีย	49	47	44	41	43	1.01	0.94	0.85	0.74
อินโดนีเซีย	51	49	50	48	49	1.03	0.96	1.02	0.95
ค่าเฉลี่ย WEI	49	48	49	50	49
เกาหลี	48	47	47	47	47	0.99	0.99	1	1
แคนาดา	49	49	48	48	48	1	1	0.99	0.97
ญี่ปุ่น	...	49	49	49	49	...	1	1	1
นิวซีแลนด์	49	49	48	52	50	1.02	1	1	1.14
ฝรั่งเศส	49	48	49	50	49	1	0.99	0.98	1.03
ฟินแลนด์	49	49	49	52	51	0.99	0.99	1	1.09
เยอรมนี	48	49	49	47	48	0.99	1	1	0.95
สวีเดน	48	50	50	54	52	0.99	1	1	1.01
สหราชอาณาจักร	49	49	49	56	54	1.01	1	1	1.05
สหรัฐอเมริกา	47	49	48	50	49	0.93	0.99	0.98	1.05
ออสเตรเลีย	49	49	49	46	48	1	0.99	1	0.9
ไอร์แลนด์	49	48	49	52	50	1	0.97**	1.00**	1.05**
ค่าเฉลี่ย OECD	48	49	49	50	49
ค่าเฉลี่ยของภูมิภาค (REGIONAL AVERAGES)**									
โลก	40	47	47	0.97	0.95	0.94	0.94
อาหรับ	17	47**	47**	0.88	0.91	0.89	0.96
ยุโรป ¹	59**	48	48	0.96**	0.98	0.96	0.95
เอเชียกลาง	28**	49**	48**	0.95**	0.99**	0.98**	0.91**
เอเชียแปซิฟิก ²	43	48	48	0.95	0.98	1	1.01
ละตินอเมริกา ³	62**	48**	51**	1.00**	0.96**	1.05**	1.13**
ยุโรป & อเมริกา ⁴	79	49	49	0.97	0.99	0.99	1.03
เอเชียตะวันออก ⁵	37	47	44	1	0.93	0.86	0.78
แอฟริกา	14**	47	44**	0.97**	0.89	0.80**	0.78**

หมายเหตุ : 1 ยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง 3 แคริบเบียนและละตินอเมริกา 5 เอเชียตะวันออกและเอเชียใต้
2 แปซิฟิกและเอเชียตะวันออก 4 ยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ

ที่มา : * Table 4.h; Education Counts 2007, UIS, 2007.

** Table 1,3,5 : Global Education Digest 2007, UIS, 2007.

ตาราง 7 ร้อยละของผู้หญิงที่เข้ารับการศึษาระดับอุดมศึษา และสัดส่วนการเข้าเรียนการศึษาผู้ใหญ่ในระดับอุดมศึษา พ.ศ. 2548

ประเทศ	ร้อยละของผู้หญิงที่เข้ารับการศึษา*			สัดส่วนการเข้าเรียนการศึษาผู้ใหญ่**		
	ISCED 5B	ISCED 5A+ 6	รวมอุดมศึษา			
จีน	49	45	47	2.7	0.8	13.3
มาเลเซีย	52	58	55
ฟิลิปปินส์	53	54	54	0.2
ไทย	48	52	51	2.9	18.0	34.7
อินโดนีเซีย	49	42	44	0.2	3.6	0.3
อาร์เจนตินา	69	55	58	2.8	13.8	10.8
บราซิล	35	57	56	7.6	10.9	10.5
อินเดีย	...	39	39
ค่าเฉลี่ยWEI	54	50	52	4.0	7.9	...
เกาหลี	37	37	37	n.	0.2	0.3
แคนาดา	...	58	...	1.1	n.	8.5
ญี่ปุ่น	62	41	46
ไอซ์แลนด์	65	49	65
นิวซีแลนด์	58	59	59
ฝรั่งเศส	56	55	55	a	a	0.7
ฟินแลนด์	32	54	54	n	0.9	30.6
เยอรมนี	60	48	50	a	0.4	a
สวีเดน	50	60	60	8.4	7.7	35.2
สหราชอาณาจักร	66	54	57	a	a	54.1
สหรัฐอเมริกา	60	56	57
ออสเตรเลีย	53	55	54	...	33.0	31.7
เม็กซิโก	42	46	44
ค่าเฉลี่ย OECD	55	54	54	...	3.2	13.5

หมายเหตุ : ปริญญาตรีเน้นทฤษฎี รวมประกาศนียบัตรบัณฑิตด้วย

ที่มา : * Table 4.h; Education Counts 2007, UIS, 2007.

** Table 4.e; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 8 สัดส่วนการเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐและเอกชน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548

ประเทศ	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	รัฐ	เอกชน ที่รัฐ สนับสนุน	เอกชน อิสระ	รัฐ	เอกชน ที่รัฐ สนับสนุน	เอกชน อิสระ	รัฐ	เอกชน ที่รัฐ สนับสนุน	เอกชน อิสระ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
จีน	93.8	6.2	x(2)	94.0	6.0	x(5)	92.4	7.6	x(8)
มาเลเซีย	99.1	a	0.9	94.7	a	5.3	94.7	a	5.3
ฟิลิปปินส์	92.4	a	7.6	80.6	a	19.4	78.4	a	21.6
ไทย	83.8	16.2	x(2)	90.7	9.3	x(5)	86.5	13.5	x(8)
อินโดนีเซีย	83.4	a	16.6	62.2	a	37.8	46.0	a	54.0
ค่าเฉลี่ย WEI	81.9	10.9	7.3	85.1	5.7	9.2	78.9	10.2	10.9
เกาหลี	98.7	a	1.3	80.8	19.2	a	50.6	49.4	a
ญี่ปุ่น	99.0	a	1.0	93.5	a	6.5	69.4	a	30.6
นิวซีแลนด์	87.9	10.0	2.1	83.6	11.5	4.9	73.2	22.3	4.5
ฝรั่งเศส	84.9	14.6	0.5	78.7	21.0	0.3	69.9	29.3	0.9
ฟินแลนด์	98.7	1.3	a	95.9	4.1	a	86.4	13.6	a
เยอรมนี	96.9	3.1	x(2)	92.4	7.6	x(5)	91.7	8.3	x(8)
สวีเดน	94.0	6.0	a	92.4	6.9	a	92.3	7.7	a
สหราชอาณาจักร	94.7	a	5.3	94.1	0.7	6.1	24.9	72.3	2.7
สหรัฐอเมริกา	89.7	a	10.3	91.3	a	8.7	91.4	a	8.6
ออสเตรเลีย	70.9	29.1	a	67.4	32.6	a	78.9	21.0	0.1
ค่าเฉลี่ย OECD	91.1	6.6	2.6	84.6	9.3	2.8	81.9	13.7	5.0

ที่มา : Table 5.a; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 9 สัดส่วนการเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน
จำแนกตามโปรแกรมการเรียน และประเภทของสถาบัน พ.ศ. 2548

ประเทศ	ISCED 5B			ISCED 5A และ 6			รวม		
	รัฐ	เอกชน		รัฐ	เอกชน		รัฐ	เอกชน	
		รัฐ สนับสนุน	อิสระ		รัฐ สนับสนุน	อิสระ		รัฐ สนับสนุน	อิสระ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
มาเลเซีย	60.4	a	39.6	73.0	a	27.0	67.4	a	32.6
ฟิลิปปินส์	38.0	a	62.0	33.7	a	66.3	34.1	a	65.9
ไทย	66.8	a	33.2	87.1	a	12.9	83.7	a	16.3
อินโดนีเซีย	46.2	a	53.8	36.0	a	64.0	38.4	a	61.6
ค่าเฉลี่ย WEI	54.7	2.9	42.2	64.4	1.9	33.6	60.9	2.1	36.9
เกาหลี	15.8	a	84.2	22.4	a	77.6	19.9	a	80.1
ญี่ปุ่น	7.3	a	92.7	24.4	a	75.6	20.3	a	79.7
นิวซีแลนด์	69.8	28.5	1.7	98.0	1.9	0.1	90.9	8.6	0.5
ฝรั่งเศส	71.9	8.4	19.7	87.3	0.7	12.0	83.6	2.5	13.9
ฟินแลนด์	92.6	7.4	a	89.6	10.4	a	89.6	10.4	a
เยอรมนี	64.2	35.8	x(2)	96.3	3.7	x(5)	91.5	8.5	x(8)
สวีเดน	62.4	37.6	a	93.9	6.1	a	92.5	7.5	a
สหราชอาณาจักร	a	100.0	n	a	100.0	n	a	100.0	n
สหรัฐอเมริกา	84.8	a	15.2	72.6	a	27.4	75.2	a	24.8
ออสเตรเลีย	97.7	1.3	1.1	98.6	n	1.4	98.5	0.2	1.3
ค่าเฉลี่ย OECD	65.5	18.5	13.9	79.1	8.9	13.0	74.9	12.8	11.2

ที่มา : Table 5.b; Education Counts 2007, UIS, 2007

ตาราง 10 อัตราการเข้าใหม่ (Entry Ratios) ระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา
จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2548

ประเทศ	มัธยมศึกษา ตอนต้น			มัธยมศึกษา ตอนปลาย			อุดมศึกษา ISCED 5B			อุดมศึกษา ISCED 5A		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
จีน	59	13	11
ไทย	101	99	103	73	64	81	23	23	22	63	60	67
ฟิลิปปินส์	85	82	88	77	70	84
มาเลเซีย	41	40	43	34	28	40
รัสเซีย	103	x(4)	x(4)	33	x(7)	x(7)	67	x(10)	x(10)
ชิลี	37	42	31	48	46	50
บราซิล	76	x(4)	x(4)	3	4	2	42	37	48
อินเดีย	54	61	47
อาร์เจนตินา	102	99	105	73	68	77	34	21	50	59	53	66
อินโดนีเซีย	81	81	81	53	51	54	6	6	6	15	17	13
ค่าเฉลี่ย WEI	89	88	89	72	70	74	20	17	22	37	33	40
เกาหลี	97	97	98	48	46	50	51	54	47
ญี่ปุ่น	105	105	106	30	23	38	41	47	34
นิวซีแลนด์	98	96	100	48	41	54	79	64	93
ฟินแลนด์	a	a	a	73	63	84
เยอรมนี	-	-	-	14	11	17	36	36	36
สวีเดน	-	-	-	7	7	8	76	64	89
สหราชอาณาจักร	-	-	-	28	19	36	51	45	58
ไอร์แลนด์	-	-	-	7	7	7	74	53	96
สวิตเซอร์แลนด์	-	-	-	101	103	100	16	19	13	37	36	38
สหรัฐอเมริกา	-	-	-	97	92	102	x(4)	x(5)	x(6)	64	56	71
ออสเตรเลีย	-	-	-	82	74	91
ค่าเฉลี่ย OECD	97	97	98	15	13	16	54	48	61

ที่มา : Table 4.f; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 11 อัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาต่อประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำแนกตามเป้าหมายการเรียนรู้และหลักสูตร พ.ศ. 2548

ประเทศ	รวม	เป้าหมายการเรียนรู้				หลักสูตร	
		ISCED 3A (สำหรับ ศึกษาต่อ ISCED 5A)	ISCED 3B (สำหรับ ศึกษาต่อ ISCED 5B)	ISCED 3C (หลักสูตร ระยะยาว)	ISCED 3C (หลักสูตร ระยะสั้น)	สามัญ	เตรียม อาชีพ/ อาชีพะ
		1	4	6	8	10	12
จีน	57.3	26.5	x(4)	15.2	16.8	25.7	31.6
ชิลี	73.2	73.2	a	a	a	38.4	34.8
ไทย	65.4	49.5	15.9	n	a	49.5	15.9
บราซิล	72.5	63.6	9.0	a	a	63.6	9.0
ฟิลิปปินส์	62.4	62.4	a	a	a	62.4	a
มาเลเซีย	86.6	19.8	a	84.1	2.5	109.3	2.6
รัสเซีย	88.2	55.3	11.7	17.8	3.5	55.3	33.0
อาร์เจนตินา	43.0	43.0	a	a	a	9.8	33.2
อินโดนีเซีย	43.4	28.2	15.2	a	a	28.2	15.2
อียิปต์	62.5	22.1	a	40.3	a	22.1	40.3
ค่าเฉลี่ย WEI	60.5	45.7	4.3	12.1	1.8	47.3	17.8
เกาหลี	93.0	65.2	a	27.8	a	65.2	27.8
ญี่ปุ่น	93.1	69.3	0.8	23.0	x(8)	69.3	23.9
นิวซีแลนด์	71.9	x(1)	x(1)	x(1)	x(1)	x(1)	x(1)
ฟินแลนด์	95.1	95.1	a	a	a	52.7	81.5
เยอรมนี	99.7	38.1	60.7	a	0.9	38.1	61.5
สวีตเซอร์แลนด์	88.7	26.2	62.5	10.4	...	29.7	69.4
สวีเดน	77.7	77.2	a	0.5	n	36.0	41.7
สหราชอาณาจักร	86.2
สหรัฐอเมริกา	75.5
ออสเตรเลีย	...	69.5	x(8)	36.7	x(8)	69.5	36.7
ค่าเฉลี่ย OECD	82.3	59.3	8.2	18.4	10.7	45.0	48.0

ที่มา : Table 1.a; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 12 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและร้อยละของผู้หญิงที่มีวุฒิระดับอุดมศึกษา จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2548

ประเทศ	อัตราการสำเร็จการศึกษา			ร้อยละของผู้หญิงที่มีวุฒิระดับอุดมศึกษา				
	ISCED 5B	ISCED 5A	ISCED 6	ISCED 5B		ISCED 5A		ISCED 6
	ปริญญาแรก	ปริญญาแรก	ปริญญาแรก	ปริญญาแรก	ปริญญาที่สอง	ปริญญาแรก	ปริญญาที่สอง	
จีน	14.4	12	...	47	...	44	...	37
ไทย	14.5	25.4	0.1	34	a	60	55	50
ฟิลิปปินส์	3.2	19.4	0.1	54	a	62	61	60
มาเลเซีย	26.1	16	0.2	52	a	60	62	41
อาร์เจนตินา	12.5	12.1	0.1	70	...	59	44	52
อินโดนีเซีย	4.6	11.2	...	46	...	48
ค่าเฉลี่ย WEI	10.7	19.7	0.4	55	...	56	...	44
เกาหลี	1.1	52	46	49	38	26
แคนาดา	62	56	44
ญี่ปุ่น	27	36.1	0.9	63	a	43	28	26
นิวซีแลนด์	21.2	51.3	1.1	59	n	62	59	49
ฟินแลนด์	0.2	47.3	2	32	a	63	64	47
เยอรมนี	10.7	19.9	2.4	61	a	51	48	40
สวีตเซอร์แลนด์	7.8	27.4	3.1	40	48	48	36	36
สวีเดน	4.5	37.7	2.2	55	a	64	77	44
สหราชอาณาจักร	17.4	39.4	2	67	*	56	56	43
สหรัฐอเมริกา	9.9	34.2	1.3	61	a	57	58	49
ออสเตรเลีย	...	59.4	1.7	53	39	59	47	47
ค่าเฉลี่ย OECD	8.9	36.4	1.3	57	47	58	55	43

ที่มา : Table 1.b; 1.c; Education Counts 2007, UIS, 2007.

* รวมอยู่ในปริญญาแรก

ตาราง 13 อัตราการเข้าชั้นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2548

ประเทศ	อัตราการเข้าชั้น								
	ประถมศึกษา			ม.ต้น			ม.ปลาย		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
จีน	0.3	0.3	0.2	0.1	0.2	0.1	0.4	0.5	0.3
ไทย	1.9	2.5	1.4	0.1	0.1	0.1	n.	n.	n.
บราซิล	18.6	x(1)	x(1)	18.6	x(4)	x(4)	19.6	x(7)	x(7)
ฟิลิปปินส์	2.2	2.9	1.6	2.0	3.1	1.0	0.8	1.2	0.4
มาเลเซีย	a	a	a	a	a	a
อินโดนีเซีย	4.1	5.5	3.6	0.4	0.7	0.3	0.3	0.5	0.3
อาร์เจนตินา	6.3	7.5	5.0	7.9	9.6	6.3	6.2	7.9	4.9
ชิลี	2.2	2.7	1.7	2.0	2.5	1.4	1.9	2.1	1.7
อินเดีย	3.3	3.4	3.3	4.7	5.0	4.3	4.6	5.2	3.7
เปรู	8.8	9.1	8.6	6.5	7.7	5.2	4.3	5	3.5
ตูนิเซีย	8.5	10.2	6.6	15.5	18.7	12	14.6	15.3	13.9
อียิปต์	2.2	2.7	1.5	10.4	11.7	9	2.1	2.7	1.3
อุรุกวัย	7.5	8.8	6	13.4	14.7	12.1	4.7	5.3	4.1
ค่าเฉลี่ย WEI	4.1	4.7	3.6	4.6	5.3	4.0	3.7	4.2	3.3
เกาหลี	n	n	n	n	n	n	n	n	n
ฝรั่งเศส	6.1	5.3
ฟินแลนด์	0.5	0.6	0.3	0.5	0.6	0.4	a	a	na
เยอรมนี	1.4	1.5	1.3	3.2	3.6	2.7	0.7	0.7	0.6
เม็กซิโก	4.6	5.6	3.6	1.1	1.6	0.5	3.1	3.8	2.5
เดนมาร์ก	0.6	0.7	0.5	0.4	0.4	0.4
สวิสเซอร์แลนด์	1.6	1.8	1.5	1.7	1.8	1.5	1.5	1.4	1.7
ลักเซมเบิร์ก	4.4	4.9	3.9
ค่าเฉลี่ย OECD	1.5	1.7	1.3	1.7	2.0	1.3	1.5	1.6	1.4

ที่มา : Table 4.e; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 14 ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และขั้นสูง (A-NET) ของนักเรียนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548-2551

วิชา	คะแนนเฉลี่ย O-NET			
	ปีการศึกษา			
	2548 (ก.พ 2549)	2549 (ก.พ 2550)	2550 (ก.พ 2551)	2551 (ก.พ 2552)
ภาษาไทย	48.62	50.33	50.70	46.42
สังคมศึกษา	42.64	37.94	37.76	34.67
ภาษาอังกฤษ	29.81	32.37	30.93	35.98
คณิตศาสตร์	28.46	29.56	32.49	30.64
วิทยาศาสตร์	34.01	34.88	34.62	33.65

ที่มา : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

วิชา	คะแนนเฉลี่ย A-NET			
	ปีการศึกษา			
	2548 (ก.พ 2549)	2549 (มี.ค 2550)	2550 (มี.ค 2551)	2551 (มี.ค 2552)
ภาษาไทย 2	45.93	39.92	50.26	40.77
สังคมศึกษา 2	41.86	37.35	35.48	38.75
ภาษาอังกฤษ 2	28.98	30.96	32.52	30.75
คณิตศาสตร์ 2	23.75	27.09	21.96	22.64
วิทยาศาสตร์ 2	25.83	28.86	33.94	29.38

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

**ตาราง 15 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่าง ๆ ที่แสดงสมรรถนะทางการอ่าน
ระดับ 1 ถึง ระดับ 5 โครงการ PISA 2006**

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับสมรรถนะทางการอ่าน - PISA					
		ต่ำกว่าระดับ 1 (<334.75>)	ระดับ 1 (334.75-407.47)	ระดับ 2 (407.47-480.18)	ระดับ 3 (480.18-552.89)	ระดับ 4 (552.89-625.61)	ระดับ 5 (>625.61)
ประเทศ OECD							
เกาหลี	556	1.4	4.3	12.5	27.2	32.7	21.7
ฟินแลนด์	547	0.8	4.0	15.5	31.2	31.8	16.7
แคนาดา	527	3.4	7.6	18.0	29.4	27.2	14.5
นิวซีแลนด์	521	4.7	9.9	18.7	26.4	24.5	15.9
ไอร์แลนด์	517	3.2	9.0	20.9	30.2	25.1	11.7
ออสเตรเลีย	513	3.8	9.6	21.0	30.1	24.9	10.6
สวีเดน	507	5.0	10.3	21.9	28.9	23.3	10.6
สวิตเซอร์แลนด์	499	5.3	11.1	22.9	30.4	22.6	7.7
ญี่ปุ่น	498	6.7	11.7	22.0	28.7	21.5	9.4
เยอรมนี	495	8.3	11.8	20.3	27.3	22.5	9.9
สหราชอาณาจักร	495	6.8	12.2	22.7	28.7	20.5	9.0
เดนมาร์ก	494	4.5	11.5	25.7	31.8	20.7	5.9
ฝรั่งเศส	488	8.5	13.3	21.3	27.9	21.8	7.3
สหรัฐอเมริกา	m	m	m	m	m	m	m
OECD รวม	484	8.9	14.2	23.1	26.6	19.2	8.1
ค่าเฉลี่ย OECD	492	7.4	12.7	22.7	27.8	20.7	8.6
ประเทศร่วมโครงการ							
จีน-ฮ่องกง	536	1.3	5.9	16.5	31.5	32.0	12.8
จีน-ไทเป	496	3.8	11.5	24.4	34.0	21.6	4.7
ชิลี	442	14.8	21.5	28.0	21.1	11.0	3.5
ไทย	417	15.6	29.0	33.4	17.4	4.2	0.3
บราซิล	393	27.8	27.7	25.3	13.4	4.7	1.1
อินโดนีเซีย	393	21.8	36.5	29.1	11.1	1.5	0.1
อาร์เจนตินา	374	35.8	22.1	21.8	14.3	5.1	0.9

หมายเหตุ : m ไม่มีข้อมูลหรือข้อมูลถูกตัดออกเนื่องจากเหตุผลทางเทคนิค

ที่มา : สสวท. ความรู้และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ สำหรับโลกวันพรุ่งนี้ : PISA 2006

ตาราง 16 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่าง ๆ ที่แสดงสมรรถนะทางคณิตศาสตร์
ระดับ 1 ถึง ระดับ 6 โครงการ PISA 2006

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ - PISA						
		ต่ำกว่าระดับ 1 (<357.77>)	ระดับ 1 (357.77-420.07)	ระดับ 2 (420.07-482.38)	ระดับ 3 (482.38-544.68)	ระดับ 4 (544.68-606.99)	ระดับ 5 (606.99-669.30)	ระดับ 6 (>669.30)
ประเทศ OECD								
ฟินแลนด์	548	1.1	4.8	14.4	27.2	28.1	18.1	6.3
เกาหลี	547	2.3	6.5	15.2	23.5	25.5	18.0	9.1
สวีตเซอร์แลนด์	530	4.6	9.0	17.4	23.2	23.2	15.9	6.8
แคนาดา	527	2.8	8.0	18.6	27.5	25.1	13.6	4.4
ญี่ปุ่น	523	3.9	9.1	18.9	26.1	23.7	13.5	4.8
นิวซีแลนด์	522	4.0	10.0	19.5	25.5	22.1	13.2	5.7
ออสเตรเลีย	520	3.3	9.7	20.5	26.9	23.2	12.1	4.3
เดนมาร์ก	513	3.6	10.0	21.4	28.8	22.5	10.9	2.8
เยอรมนี	504	7.3	12.5	21.2	24.0	19.4	11.0	4.5
สวีเดน	502	5.4	12.9	23.0	26.0	20.1	9.7	2.9
ไอร์แลนด์	501	4.1	12.3	24.1	28.6	20.6	8.6	1.6
ฝรั่งเศส	496	8.4	13.9	21.4	24.2	19.6	9.9	2.6
สหราชอาณาจักร	495	5.9	13.8	24.7	26.3	18.1	8.7	2.5
สหรัฐอเมริกา	474	9.9	18.2	26.1	23.1	15.1	6.4	1.3
OECD รวม	484	10.2	16.2	23.2	22.8	16.7	8.3	2.6
ค่าเฉลี่ย OECD	498	7.7	13.6	21.9	24.3	19.1	10.0	3.3
ประเทศร่วมโครงการ								
จีน-ไทเป	549	3.6	8.3	14.3	19.4	22.4	20.1	11.8
จีน-ฮ่องกง	547	2.9	6.6	14.4	22.7	25.6	18.7	9.0
ไทย	417	23.3	29.7	26.4	14.0	5.3	1.1	0.2
ชิลี	411	28.2	26.9	23.9	13.9	5.6	1.3	0.1
อินโดนีเซีย	391	35.2	30.5	20.4	10.6	2.8	0.4	0.0
อาร์เจนตินา	381	39.4	24.7	20.4	10.6	3.8	0.9	0.1
บราซิล	370	46.6	25.9	16.6	7.1	2.8	0.8	0.2

ที่มา : สสวท.ความรู้และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ สำหรับโลกวันพรุ่งนี้ : PISA 2006

ตาราง 17 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่าง ๆ ที่แสดงสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ระดับ 1 ถึง ระดับ 6 โครงการ PISA 2006

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ - PISA						
		ต่ำกว่าระดับ 1 (<334.94>)	ระดับ 1 (334.94-409.54)	ระดับ 2 (409.54-484.14)	ระดับ 3 (484.14-558.73)	ระดับ 4 (558.73-633.33)	ระดับ 5 (633.33-707.93)	ระดับ 6 (>707.93)
ประเทศ OECD								
ฟินแลนด์	563	0.5	3.6	13.6	29.1	32.2	17.0	3.9
แคนาดา	534	2.2	7.8	19.1	28.8	27.7	12.0	2.4
ญี่ปุ่น	531	3.2	8.9	18.5	27.5	27.0	12.4	2.6
นิวซีแลนด์	530	4.0	9.7	19.7	25.1	23.9	13.6	4.0
ออสเตรเลีย	527	3.0	9.8	20.2	27.7	24.6	11.8	2.8
เกาหลี	522	2.5	8.7	21.2	31.8	25.5	9.2	1.1
เยอรมนี	516	4.1	11.3	21.4	27.9	23.6	10.0	1.8
สหราชอาณาจักร	515	4.8	11.9	21.8	25.9	21.8	10.9	2.9
สวีเดน	512	4.5	11.6	21.8	28.2	23.5	9.1	1.4
ไอร์แลนด์	508	3.5	12.0	24.0	29.7	21.4	8.3	1.1
สวีเดน	503	3.8	12.6	25.2	29.5	21.1	6.8	1.1
เดนมาร์ก	496	4.3	14.1	26.0	29.3	19.5	6.1	0.7
ฝรั่งเศส	495	6.6	14.5	22.8	27.2	20.9	7.2	0.8
สหรัฐอเมริกา	489	7.6	16.8	24.2	24.0	18.3	7.5	1.5
OECD รวม	491	6.9	16.3	24.2	25.1	18.7	7.4	1.4
ค่าเฉลี่ย OECD	500	5.2	14.1	24.0	27.4	20.3	7.7	1.3
ประเทศร่วมโครงการ								
จีน-ฮ่องกง	542	1.7	7.0	16.9	28.7	29.7	13.9	2.1
จีน-ไทเป	532	1.9	9.7	18.6	27.3	27.9	12.9	1.7
ชิลี	438	13.1	26.7	29.9	20.1	8.4	1.8	0.1
ไทย	421	12.6	33.5	33.2	16.3	4.0	0.4	0.0
อินโดนีเซีย	393	20.3	41.3	27.5	9.5	1.4	0.0	0.0
อาร์เจนตินา	391	28.3	27.9	25.6	13.6	4.1	0.4	0.0
บราซิล	390	27.9	33.1	23.8	11.3	3.4	0.5	0.0

ที่มา : สสวท. ความรู้และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ สำหรับโลกวันพรุ่งนี้ : PISA 2006

ตาราง 18 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่าง ๆ ที่แสดงระดับคะแนนวิชาคณิตศาสตร์
โครงการ TIMSS 2007

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน - TIMSS				
		ต่ำกว่า 400	400-475	475-550	550-625	สูงกว่า 625
ประเทศ OECD						
เกาหลี	597	2	8	19	31	40
ญี่ปุ่น	570	3	10	26	35	26
ฮังการี	517	9	22	33	26	10
อังกฤษ	513	10	21	34	27	8
สหรัฐอเมริกา	508	8	25	36	25	6
ออสเตรเลีย	496	11	28	37	18	6
สวีเดน	491	10	30	40	18	2
สกอตแลนด์	487	15	28	34	19	4
อิตาลี	480	15	31	37	14	3
นอร์เวย์	469	15	37	37	11	0
มัธยมฐานนานาชาติ	500	25	29	31	13	2
ประเทศร่วมโครงการ						
จีน-ไทเป	598	5	9	15	26	45
สิงคโปร์	593	3	9	18	30	40
จีน-ฮ่องกง	572	6	9	21	33	31
รัสเซีย	521	9	23	35	25	8
มาเลเซีย	474	18	32	32	16	2
ไทย	441	34	32	22	9	3
ชิลี	411	28	27	24	14	6
อินโดนีเซีย	397	52	29	15	4	0

ที่มา : สสวท. สำนักมาตรฐานการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี : TIMSS 2007

ตาราง 19 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่าง ๆ ที่แสดงระดับคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์
โครงการ TIMSS 2007

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน - TIMSS				
		ต่ำกว่า 400	400-475	475-550	550-625	สูงกว่า 625
ประเทศ OECD						
เกาหลี	553	3	12	31	37	17
ญี่ปุ่น	554	4	11	30	38	17
ฮังการี	539	4	16	34	33	13
อังกฤษ	513	10	21	34	27	8
สหรัฐอเมริกา	520	8	21	33	28	10
สาธารณรัฐเชค	539	3	15	38	33	11
ออสเตรเลีย	515	8	22	37	25	8
สวีเดน	511	9	22	37	26	6
สกอตแลนด์	496	13	26	35	21	5
อิตาลี	495	12	26	38	20	4
นอร์เวย์	487	13	29	38	18	2
มัธยฐานนานาชาติ	500	22	29	32	14	3
ประเทศร่วมโครงการ						
จีน-ไทเป	561	5	12	23	35	25
สิงคโปร์	567	7	13	19	29	32
จีน-ฮ่องกง	530	8	15	32	35	10
รัสเซีย	530	5	19	35	30	11
มาเลเซีย	471	20	30	32	15	3
ไทย	471	20	32	31	14	3
อินโดนีเซีย	427	35	38	23	4	0

ที่มา : สสวท. สำนักมาตรฐานการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี : TIMSS 2007

ตาราง 20 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ พ.ศ. 2551

จำแนกตามภูมิภาค				
ภูมิภาค	Top 200	Top 500	Top 1000	
USA & Canada	119	215	408	
Europe	64	224	418	
Asia	8	34	103	
Oceania	6	17	35	
Latin America	3	9	31	
Africa		1	5	
จำแนกรายประเทศ				
ลำดับที่	ประเทศ	Top 200	Top 500	Top 1000
1	United States of America	103	189	369
2	Canada	16	26	39
3	Germany	14	48	66
4	United Kingdom	13	39	68
5	Netherlands	7	11	13
6	Sweden	7	10	15
7	Australia	6	15	30
8	Switzerland	5	8	10
9	Spain	3	25	41
10	Japan	3	10	35
11	Norway	3	4	10
12	Italy	2	12	34
13	Brazil	2	5	14
14	Austria	2	5	9
15	Denmark	2	5	8
16	Hong Kong	2	4	6
17	France	1	14	50
18	Taiwan	1	7	17
19	Finland	1	7	12
20	China	1	6	17
21	Belgium	1	5	7
22	Czech Republic	1	4	10
23	Israel	1	4	7
24	Mexico	1	2	4
25	Singapore	1	2	2
26	Russian Federation	1	1	6
27	Portugal		6	8
28	Ireland		4	7
29	Thailand		3	9
30	Hungary		3	4
31	Republic Of Korea		2	9
33	New Zealand		2	5
35	South Africa		1	5
36	Chile		1	3
40	Argentina		1	2
42	Iceland		1	1
44	India			4
47	Indonesia			2
53	Philippines			1

ที่มา : http://www.webometrics.info/Distribution_by_Country.asp

**ตาราง 21 ร้อยละของประชากรผู้ใหญ่อายุ 25-64 ปี
จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2548**

ประเทศ	ไม่ได้ รับ การศึกษา	ไม่จบ ประถม	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา		ไม่ระบุ	รวม
						เห็น ปฏิบัติ	เห็น ทฤษฎี และวิจัย		
						1	2		
ไทย	4.2	40.0	21.5	10.3	10.0	3.1	10.5	0.5	100.1
ฟิลิปปินส์	2.4	15.9	18.2	12.5	23.6	13.3	14.0	n	99.9
มาเลเซีย	7.3	...	27.1	21.0	31.8	x(7)	12.8	a	100.0
อินโดนีเซีย	8.0	15.4	37.3	17.4	16.9	2.0	2.9	n	99.9
ค่าเฉลี่ย WEI	4.7	16.8	25.4	15.3	24.2	5.6	7.9	0.1	100
เกาหลี	x(3)	x(3)	11.9	12.6	43.9	8.9	22.7	a	100.0
แคนาดา	x(3)	x(3)	4.9	9.9	39.2	22.8	23.3	a	100.1
ญี่ปุ่น	x(5)	x(5)	x(5)	x(5)	60.1	17.7	22.3	a	100.1
นิวซีแลนด์	x(4)	x(4)	x(4)	21.3	51.6	7.4	19.7	a	100.0
ฝรั่งเศส	x(3)	x(3)	14.4	19.3	41.4	10.0	14.8	a	99.9
ฟินแลนด์	x(3)	x(3)	11.4	9.9	43.9	16.6	18.2	a	100
เยอรมนี	x(3)	x(3)	3.1	13.8	58.6	9.7	14.8	a	100.0
สวีตเซอร์แลนด์	x(3)	x(3)	3.3	9.8	58.1	9.7	19	a	99.9
สหราชอาณาจักร	x(3)	x(3)	n	14.4	55.9	8.8	20.8	a	99.9
สหรัฐอเมริกา	x(3)	x(3)	4.7	7.6	48.7	9.4	29.6	a	100.0
ออสเตรเลีย	x(3)	x(3)	9.1	25.8	33.3	9.0	22.7	a	99.9
ค่าเฉลี่ย OECD	x(3)	x(3)	12.8	16.6	44.8	7.2	18.5	a	99.9

ที่มา : Table 1.d; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 22 ร้อยละของประชากรผู้ใหญ่อายุ 25-64 ปี
จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด และเพศ พ.ศ.2548

ประเทศ	เพศ	ไม่ได้รับ การศึกษา	ไม่จบ ประถม	ประถม ศึกษา	ม. ต้น	ม. ปลาย	อุดม ศึกษา เห็น ปฏิบัติ	อุดม ศึกษา เห็น ทฤษฎี และวิจัย	ไม่ระบุ	รวม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
ไทย	ชาย	2.8	37.5	22.4	12.1	11.6	3.5	9.6	0.5	100.0
	หญิง	5.6	43.8	21.2	8.9	8.7	2.8	8.5	0.5	100.0
ฟิลิปปินส์	ชาย	2.3	17.9	17.6	12.6	23.9	14.1	11.6	n	100.0
	หญิง	2.4	14.0	18.8	12.4	23.4	12.6	16.4	n	100.0
มาเลเซีย	ชาย	4.4	...	26.5	23.1	32.5	x(7)	13.6	a	100.1
	หญิง	10.4	...	27.7	18.8	31.1	x(7)	12.1	a	100.1
อินโดนีเซีย	ชาย	5.5	13.3	36.0	19.0	20.5	2.1	3.7	n	100.1
	หญิง	10.6	17.6	38.6	15.8	13.4	1.9	2.1	n	100.0
ค่าเฉลี่ย WEI	ชาย	2.4	12.2	26.5	16.9	26.4	7.0	8.4	0.1	99.9
	หญิง	5.0	13.7	26.2	14.7	23.6	9.1	7.6	0.1	100.0
เกาหลี	ชาย	x(3)	x(3)	7.9	10.9	44.3	9.0	27.9	a	100.0
	หญิง	x(3)	x(3)	16.0	14.3	43.5	8.8	17.4	a	100.0
แคนาดา	ชาย	x(3)	x(3)	4.8	10.8	41.7	19.4	23.2	a	99.9
	หญิง	x(3)	x(3)	4.9	8.9	36.7	26.1	23.4	a	100.0
ญี่ปุ่น	ชาย	x(5)	x(5)	x(5)	x(5)	58.6	9.6	31.9	a	100.1
	หญิง	x(5)	x(5)	x(5)	x(5)	61.6	25.7	12.8	a	100.1
นิวซีแลนด์	ชาย	x(4)	x(4)	x(4)	20.5	55.4	4.0	20.1	a	100.0
	หญิง	x(4)	x(4)	x(4)	22.0	47.9	10.7	19.4	a	100.0
ฝรั่งเศส	ชาย	x(3)	x(3)	12.9	18.9	44.7	9.0	14.5	a	100.0
	หญิง	x(3)	x(3)	15.9	19.9	38.6	11.0	14.6	a	100.0
ฟินแลนด์	ชาย	x(3)	x(3)	12.8	10.5	46.6	12.6	17.5	a	100.0
	หญิง	x(3)	x(3)	9.9	9.2	41.4	20.8	18.7	a	100.0
เยอรมนี	ชาย	x(3)	x(3)	2.8	10.7	57.7	11.6	17.2	a	100.0
	หญิง	x(3)	x(3)	3.5	16.9	59.3	7.9	12.5	a	100.1
สหราชอาณาจักร	ชาย	x(3)	x(3)	n	13.4	56.8	8.3	21.5	a	100.0
	หญิง	x(3)	x(3)	n	15.5	54.9	9.4	20.1	a	99.9
สหรัฐอเมริกา	ชาย	x(3)	x(3)	5.2	7.9	49.0	8.3	29.7	a	100.1
	หญิง	x(3)	x(3)	4.2	7.2	48.5	10.5	29.6	a	100.0
ออสเตรเลีย	ชาย	x(3)	x(3)	8.5	21.6	39.6	7.8	22.5	a	100.0
	หญิง	x(3)	x(3)	9.7	30.0	27.2	10.2	22.9	a	100.0
ค่าเฉลี่ย OECD	ชาย	x(3)	x(3)	11.8	15.6	46.7	6.5	19.3	a	99.9
	หญิง	x(3)	x(3)	13.4	17.1	43.5	8.1	17.8	a	99.9

ที่มา : Table 1.f; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 23 ร้อยละของประชากรผู้ใหญ่อายุ 25-64 ปี จำแนกตามกลุ่มอายุ และระดับการศึกษา พ.ศ. 2548

ประเทศ	กลุ่มอายุ						
	25-64 ปี	15-19 ปี	20-24 ปี	25-34 ปี	35-44 ปี	45-54 ปี	55-64 ปี
	1	2	3	4	5	6	7
อย่างต่ำระดับประถมศึกษา							
ไทย	55	97	95	93	58	26	17
ชิลี	87	98	97	95	90	85	71
ฟิลิปปินส์	82	90	91	88	84	78	66
มาเลเซีย	93	99	98	97	95	90	78
รัสเซีย	98	99	99	98	99	99	98
อินโดนีเซีย	77	96	95	93	83	71	45
ค่าเฉลี่ย WEI	81	95	94	91	84	75	61
อย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น							
ไทย	34	73	75	53	34	21	13
ชิลี	76	93	94	89	82	72	50
ฟิลิปปินส์	63	80	82	74	66	55	39
มาเลเซีย	66	93	89	83	72	51	27
รัสเซีย	96	93	97	98	98	97	88
อินโดนีเซีย	39	65	70	57	43	29	14
ค่าเฉลี่ย WEI	58	74	78	70	61	50	35
อย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย							
ไทย	24	12	51	37	24	15	9
ชิลี	50	...	74	64	52	44	31
ฟิลิปปินส์	51	38	67	61	53	43	30
มาเลเซีย	45	72	74	60	48	32	17
รัสเซีย	88	48	88	91	94	89	71
อินโดนีเซีย	22	13	41	32	25	15	7
ค่าเฉลี่ย WEI	42	27	58	51	44	36	24
ค่าเฉลี่ย OECD	68	77	71	64	54
ระดับอุดมศึกษา							
ไทย	14	n.	15	20	13	10	6
ชิลี	13	...	8	18	12	11	9
ฟิลิปปินส์	27	16	40	33	27	28	18
มาเลเซีย	13	9	28	18	12	9	5
รัสเซีย	54	6	39	55	58	54	44
อินโดนีเซีย	5	n.	3	6	6	4	2
ค่าเฉลี่ย WEI	15	1	12	17	16	14	10
ค่าเฉลี่ย OECD	8	10	9	8	6

ที่มา : Table 1.e; Education Counts 2007, UIS, 2007.

ตาราง 24 ดัชนีความยากจน และแนวโน้มประชากร (Demographic trends)

อันดับ HDI	ประเทศ	ดัชนีความยากจน (HPI-1)	ร้อยละของประชากรในเขตเมืองต่อจำนวนประชากรทั้งหมด ^a		ร้อยละของประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ต่อจำนวนประชากรทั้งหมด		ร้อยละของประชากรที่มีอายุ 65 ปี และสูงกว่า ต่อจำนวนประชากรทั้งหมด		ร้อยละของเด็กที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์
			อันดับ	2548	2558 ^b	2548	2558 ^b	2548	
การพัฒนามนุษย์ระดับสูง High Human Development									
1	ไอซ์แลนด์	..	92.8	93.6	22.1	20.0	11.7	14.2	..
2	นอร์เวย์	..	77.4	78.6	19.6	17.7	14.7	17.0	..
3	ออสเตรเลีย	..	88.2	89.9	19.5	17.9	13.1	16.1	..
4	แคนาดา	..	80.1	81.4	17.6	15.6	13.1	16.1	..
5	ไอร์แลนด์	..	60.5	63.8	20.7	21.1	11.1	12.4	..
6	สวีเดน	..	84.2	85.1	17.4	16.7	17.2	20.2	..
7	สวิตเซอร์แลนด์	..	75.2	78.7	16.7	14.5	15.4	18.7	..
8	ญี่ปุ่น	..	65.8	68.2	13.9	12.5	19.7	26.2	..
10	ฝรั่งเศส	..	76.7	79.0	18.4	17.8	16.3	18.5	..
11	ฟินแลนด์	..	61.1	62.7	17.4	16.5	15.9	20.1	..
12	สหรัฐอเมริกา	..	80.8	83.7	20.8	19.8	12.3	14.1	2
14	เดนมาร์ก	..	85.6	86.9	18.8	17.0	15.1	18.8	..
16	สหราชอาณาจักร	..	89.7	90.6	18.0	17.2	16.1	18.1	..
19	นิวซีแลนด์	..	86.2	87.4	21.5	19.4	12.2	14.7	..
22	เยอรมนี	..	75.2	76.3	14.4	12.9	18.8	20.9	..
25	สิงคโปร์	7	100.0	100.0	19.5	12.8	8.5	13.5	3
26	เกาหลี	..	80.8	83.1	18.6	13.7	9.4	13.3	..
38	อาร์เจนตินา	4	90.1	91.6	26.4	23.9	10.2	11.1	4
40	ชิลี	3	87.6	90.1	24.9	20.9	8.1	10.5	1
63	มาเลเซีย	16	67.3	75.4	31.4	27.3	4.4	5.8	11
67	รัสเซีย	..	73.0	72.6	15.1	15.9	13.8	13.1	3
70	บราซิล	23	84.2	88.2	27.8	25.4	6.1	7.7	6
การพัฒนามนุษย์ระดับกลาง Medium Human Development									
78	ไทย	24	32.3	36.2	21.7	19.7	7.8	10.2	18
81	จีน	29	40.4	49.2	21.6	18.5	7.7	9.6	8
90	ฟิลิปปินส์	37	62.7	69.6	36.2	32.5	3.8	4.7	28
105	เวียดนาม	36	26.4	31.6	29.6	25.0	5.6	5.8	27
107	อินโดนีเซีย	47	48.1	58.5	28.4	24.9	5.5	6.6	28
128	อินเดีย	62	28.7	32.0	33.0	28.7	5.0	5.8	47
130	ลาว	70	20.6	24.9	39.8	32.8	3.5	3.4	40
131	กัมพูชา	85	19.7	26.1	37.6	32.1	3.1	4.0	45

หมายเหตุ a หมายถึง ข้อมูลประมาณการค่าความแปรปรวนกลาง (medium-variant projections)

b หมายถึง ข้อมูลอยู่บนพื้นฐานของการกำหนดความหมายตามการก่อตั้งของพื้นที่เมืองหรือพื้นที่เมืองหลวง ดังนั้น การนำข้อมูลดังกล่าวมาเปรียบเทียบกัน ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ

ที่มา : Table 3, 5 and 7, Human Development Report 2007/2008, UNDP.

ตาราง 25 อัตราการรู้หนังสือ (Literacy) การไม่รู้หนังสือ จำนวนนักวิจัยและดัชนีการศึกษา

อันดับ	ประเทศ	อัตราการรู้หนังสือของเยาวชนอายุ 15-24 ปี	อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่อายุ 15 ปี ขึ้นไป	อัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่อายุ 15 ปี และสูงกว่า	จำนวนนักวิจัยด้านการวิจัยและพัฒนา	ดัชนีการศึกษา	
		2538-2548 ^c	2538-2548 ^c	2538-2548	2543-2548 ^b	ค่า	อันดับ
การพัฒนาามมนุษย์ระดับสูง High Human Development							
1	ไอซ์แลนด์	6,807	0.978	12
2	นอร์เวย์	4,587	0.991	6
3	ออสเตรเลีย	3,759	0.993	1
4	แคนาดา	3,597	0.991	6
5	ไอร์แลนด์	2,674	0.993	1
6	สวีเดน	5,416	0.978	12
7	สวิตเซอร์แลนด์	3,601	0.946	34
8	ญี่ปุ่น	5,287	0.946	34
10	ฝรั่งเศส	3,213	0.982	10
11	ฟินแลนด์	7,832	0.993	1
12	สหรัฐอเมริกา	4,605	0.971	17
14	เดนมาร์ก	5,016	0.993	1
16	สหราชอาณาจักร	2,706	0.97	18
19	นิวซีแลนด์	3,945	0.993	1
22	เยอรมนี	3,261	0.953	29
25	สิงคโปร์	99.5	92.5	7.5	4,999	0.908	49
26	เกาหลี	1	3,187	0.98	11
38	อาร์เจนตินา	98.9	97.2	2.8	720	0.947	33
40	ชิลี	99.0	95.7	4.3	444	0.914	46
63	มาเลเซีย	97.2	88.7	11.3	299	0.839	95
67	รัสเซีย	99.7	99.4	...	3,319	0.956	28
70	บราซิล	96.8	88.6	11.4	344	0.883	66
การพัฒนาามมนุษย์ระดับกลาง Medium Human Development							
78	ไทย	98	92.6	7.4	287	0.855	91
81	จีน	98.9	90.9	9.1	708	0.837	96
90	ฟิลิปปินส์	95.1	92.6	7.4	48	0.888	61
105	เวียดนาม	93.9	90.3	9.7	115	0.815	101
107	อินโดนีเซีย	98.7	90.4	9.6	207	0.83	97
128	อินเดีย	76.4 ^l	61.0 ^l	39	119	0.62	143
130	ลาว	78.5	68.7	31.3	...	0.663	136
131	กัมพูชา	83.4	73.6	26.4	...	0.691	132

หมายเหตุ :

b หมายถึง ข้อมูลที่อ้างถึงการประมาณการผู้รู้หนังสือของชาตินั้น ๆ โดยการสำมะโนหรือการสำรวจข้อมูลระหว่างปี 2538 และ 2548 ทั้งนี้ (a, b) การนำข้อมูลของแต่ละประเทศมาเปรียบเทียบกัน จึงต้องระวังในความแตกต่างของระเบียบวิธีและช่วงเวลาของข้อมูลนั้น ๆ

c หมายถึง อัตราการเข้าเรียนปีที่ผ่านมา อยู่บนพื้นฐานของการแบ่งระดับการศึกษาสากลแบบใหม่ (ISCED) ปี 2540

f หมายถึง ข้อมูลปีที่ผ่านมา

l หมายถึง ไม่รวมข้อมูลของ 3 อำเภอ ได้แก่ Mao Maram, Paomata และ Purul ซึ่งอยู่ในจังหวัด Senapati รัฐ Manipur ประเทศอินเดีย

ที่มา : Table 3.12, Human Development Report 2007/2008, UNDP.

ตาราง 26 ข้อมูลด้านเทคโนโลยี : การแพร่ขยาย การประดิษฐ์คิดค้น (Diffusion and creation)

อันดับ	ประเทศ	จำนวนสายโทรศัพท์ (ต่อประชากร 1,000 คน)		จำนวนผู้เป็นสมาชิกระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ ^a (ต่อประชากร 1,000 คน)			จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต (ต่อประชากร 1,000 คน)			จำนวนคอมพิวเตอร์ (ต่อประชากร 1,000 คน)	
		2533	2548	2533	2548	2549*	2533	2548	2550*	2546*	2550**
การพัฒนาามมนุษย์ระดับสูง High Human Development											
1	ไอซ์แลนด์	512	653	39	1,024	...	0	869	...	684	...
2	นอร์เวย์	503	460	46	1,028	1,086	7	735	771	675	816
3	ออสเตรเลีย	456	564	11	906	970	6	698	776	650	796
4	แคนาดา	550	566	21	514	576	4	520	740	652	790
5	ไอร์แลนด์	280	489	7	1,012	1,126	0	276	597	515	677
6	สวีเดน	683	717 ^b	54	935	1,059	6	764	787	706	847
7	สวิตเซอร์แลนด์	587	689	19	921	990	6	498	687	656	817
8	ญี่ปุ่น	441	460	7	742	793	(.)	668	745	509	642
10	ฝรั่งเศส	495	586	5	789	851	1	430	583	440	645
11	ฟินแลนด์	535	404	52	997	1,078	4	534	747	680	788
12	สหรัฐอเมริกา	545	606 ^b	21	680	774	8	630 ^b	739	745	836
14	เดนมาร์ก	566	619	29	1,010	1,070	1	527	781	680	825
16	สหราชอาณาจักร	441	528	19	1,088	1,164	1	473	697	547	729
19	นิวซีแลนด์	426	422	16	861	876	0	672		577	718
22	เยอรมนี	401	667	3	960	1,036	1	455	647	511	706
25	สิงคโปร์	346	425	17	1,010	1,093	0	571 ^b	739	534	651
26	เกาหลี	310	492	2	794	832	(.)	684	729	391	673
38	อาร์เจนตินา	93	227	(.)	570	805	0	177	230	67	104
40	ชิลี	66	211	1	649	756	0	172	424	136	239
63	มาเลเซีย	89	172	5	771	755	0	435	559	162	262
67	รัสเซีย	140	280	0	838	...	0	152	222	90	221
70	บราซิล	63	230 ^b	(.)	462	529	0	195	193	90	156
การพัฒนาามมนุษย์ระดับกลาง Medium Human Development											
78	ไทย	24	110	1	430 ^b	630	0	110	159	50	86
81	จีน	6	269	(.)	302	353	0	85	129	33	65
90	ฟิลิปปินส์	10	41	0	419	508	0	54 ^b	102	25.1	56
105	เวียดนาม	1	191	0	115	...	0	129
107	อินโดนีเซีย	6	58	(.)	213	283	0	73	112	13	25
128	อินเดีย	6	45	0	82	148	0	55	82	10	24
130	ลาว	2	13	0	108	...	0	4
131	กัมพูชา	(.)	3 ^c	0	75	...	0	3 ^b

หมายเหตุ :

a หมายถึง จำนวนสายโทรศัพท์หลักและจำนวนผู้เป็นสมาชิกระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัด MDG8 ซึ่งสามารถดูได้จากตารางตัวชี้วัดในเรื่องเป้าหมายการพัฒนาในรอบพันปี (Millennium Development Goal)

b หมายถึง ข้อมูลปี พ.ศ. 2547

c หมายถึง ข้อมูลปี พ.ศ. 2546

ที่มา : Table 13, Human Development Report 2007/2008, UNDP.

* จากรายงาน World Competitiveness Yearbook 2008, IMD.

ตาราง 27 จำนวนครูและร้อยละของครูหญิง จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548

ประเทศ	ประถมศึกษา		รวม มัธยมศึกษา		มัธยมศึกษา ตอนต้น		มัธยมศึกษา ตอนปลาย		อุดมศึกษา	
	รวม	%หญิง	รวม	%หญิง	รวม	%หญิง	รวม	%หญิง	รวม	%หญิง
จีน	6,049,417	55	5,509,229	45	3,448,768	45	1,865,591	41	1,223,374	43
ไทย	312,632	60	193,639	54	109,430	55	84,209	53	70,405	51
บราซิล	887,428	90	1,570,514	80	945,340	87	625,174	70	313,720	44
ฟิลิปปินส์	373,035	87	167,749	76	117,097	76	50,652	77	112,941	56
มาเลเซีย	180,682	67	148,824	64	86,906	64	61,918	63	41,871	47
เวียดนาม	360,624	78	415,579	64	295,056	68	120,523	53	47,646	40
อาร์เจนตินา	269,588	86	202,321	66	109,837	67	92,484	64	131,470	50
อินโดนีเซีย	1,427,974	61	1,354,085	43	751,093	43	602,992	44	271,891	39
ค่าเฉลี่ย WEI
เกาหลี	144,601	75	209,915	51	97,681	64	112,234	39	190,521	31
ญี่ปุ่น	382,738	65	610,372	...	258,342	...	352,030	...	496,528	17
นิวซีแลนด์	21,681	83	35,766	61	16,957	65	18,809	57	15,053	50
ฝรั่งเศส	202,954	81	511,278	59	244,652	65	266,626	53	135,783	39
ฟินแลนด์	24,577	76	34,733	67	20,861	72	13,872	59	18,605	46
เยอรมนี	234,107	84	595,635	56	418,898	60	176,737	46	287,251	34
สวีตเซอร์แลนด์	41,020	78	31,370	48	34,076	32
สวีเดน	65,516	81	76,125	58	38,262	64	37,863	51	37,684	43
สหราชอาณาจักร	265,257	82	387,532	61	152,541	61	234,991	61	122,305	40
สหรัฐอเมริกา	1,730,721	89	1,634,890	63	907,790	68	727,100	56	1,208,213	43
สิงคโปร์	12,343	83	14,039	65	11,495	67	2,544	58
ค่าเฉลี่ย OECD
WORLD	27,103,087	62	28,465,963	53	8,814,534	41

ที่มา : Table 3, 6, 8; Global Education Digest 2007, UIS, 2007

ตาราง 28 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548

ประเทศ	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู			
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	รวม มัธยมศึกษา
	1	2	3	4
จีน	18.3	17.1	18.4	17.6
ไทย	19.0	25.0	21.0	23.0
บราซิล	22.9	18.1	17.6	17.9
ฟิลิปปินส์	35.1	42.0	28.3	37.9
มาเลเซีย	17.2	x(4)	x(4)	17.0
รัสเซีย	11.2	...
อาร์เจนตินา	19.1	21.3	17.9	19.8
อินโดนีเซีย	27.3	24.1	22.0	23.2
อุรุกวัย	20.8	10.6	26.7	14.7
ค่าเฉลี่ย WEI	23.5	21.4	19.1	19.8
เกาหลี	28.0	20.8	16.0	18.2
ญี่ปุ่น	19.4	15.1	13.0	13.9
นิวซีแลนด์	18.1	16.8	12.9	14.8
ฝรั่งเศส	19.4	14.2	10.3	12.2
ฟินแลนด์	15.9	10.0	18.0	13.9
เยอรมนี	18.8	15.5	14.0	15.1
สวีตเซอร์แลนด์	14.6	11.7	10.5	11.4
สวีเดน	12.2	12.0	14.0	13.0
สหราชอาณาจักร	20.7	17.0	11.8	14.1
สหรัฐอเมริกา	14.9	15.1	16.0	15.5
สิงคโปร์	24.0	19.0	11.0	17.0
ออสเตรเลีย	16.2	x(4)	x(4)	12.1
ค่าเฉลี่ย OECD	16.7	13.7	13.0	13.4

ที่มา : Table 5.c, Education Counts, UIS, 2007 และ Table 3, 6 Global Education Digest 2007, UIS, 2007

**ตาราง 29 ขนาดชั้นเรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น
สายสามัญศึกษา จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พ.ศ. 2548**

ประเทศ	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ		
	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม
จาเมกา	42.0	a	42.0	32.0	a	32.0
จีน	35.3	39.2	35.5	56.3	51.1	55.9
ชิลี	30.2	28.5	31.0	31.1	29.1	31.5
ไทย	21.9	36	23.4	35.4	38.7	35.8
บราซิล	25.9	18.7	25.0	32.7	25.9	31.9
ฟิลิปปินส์	39.4	38.6	39.3	53.9	44.2	51.7
มาเลเซีย	30.2	a	...	33.6	a	...
รัสเซีย	15.6	9.9	15.6	18.9	9.6	18.8
อาร์เจนตินา	25.5	25.4	25.9	27.4	26.7	27.7
อินโดนีเซีย	25.7	24.6	25.6	39	33.6	37.4
ค่าเฉลี่ย WEI	28.2	22.9	28.0	34.2	25.3	34.0
เกาหลี	32.6	32.3	32.6	36.0	34.8	35.7
ไอร์แลนด์	18.5	13.3	18.4	19.8	12.0	19.7
ญี่ปุ่น	28.3	33.7	28.4	33.4	35.7	33.5
เดนมาร์ก	19.9	16.8	19.5	19.9	18.3	19.7
ฝรั่งเศส	23.4	19.1	23.7
เยอรมนี	22.0	23.1	22.0	24.7	25.8	24.7
สวีตเซอร์แลนด์	19.5	15.0	19.4	19.1	19.9	19.1
สหราชอาณาจักร	25.8	10.7	24.2	24.3	13.8	22.1
สหรัฐอเมริกา	23.6	19.4	23.1	24.9	19.3	24.3
ออสเตรเลีย	24.0	24.1	24.0	24.5	25.5	24.9
ค่าเฉลี่ย OECD	21.7	19.8	21.5	23.8	22.0	24.1

หมายเหตุ : ขนาดชั้นเรียนของโรงเรียนเอกชนเป็นค่าเฉลี่ยของทั้งโรงเรียนเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐและโรงเรียนเอกชนอิสระ

ที่มา : Table 5.d, Education Counts, UIS, 2007

ตาราง 30 จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนในโรงเรียนของรัฐ
จำแนกตามอายุระหว่าง 9-14 ปี พ.ศ. 2548

ประเทศ	อายุ (ปี)						รวมอายุ 9-11 ปี	รวมอายุ 12-14 ปี	คาบ (นาที)
	9	10	11	12	13	14			
จาเมกา	950	950	950	950	950	950	2,850	2,850	40
ชิลี	1,140	1,140	1,140	1,140	1,140	1,260	3,420	3,540	45
ไทย	800- 1,000	800- 1,000	800- 1,000	1,000- 1,200	1,000- 1,200	1,000- 1,200	2,400- 3,000	3,000- 3,600	50
บราซิล	800	800	800	800	800	800	2,400	2,400	60
ฟิลิปปินส์
มาเลเซีย	964	964	964	1,230	1,230	1,230	2,891	3,690	30
รัสเซีย	638	791	816	867	893	893	2,244	2,652	45
อาร์เจนตินา	729	729	729	912	936	936	2,187	2,784	45
อินเดีย	1,051	1,051	1,051	1,029	1,176	1,176	3,152	3,381	35
อินโดนีเซีย	1,064	1,120	1,176	1,176	1,323	1,323	3,360	3,822	40
อุรุกวัย	740	740	740	912	912	912	2,220	2,736	60
ค่าเฉลี่ย WEI	892	918	927	1,011	1,032	1,040	2,736	3,083	46

ที่มา : Table 5.e, Education Counts, UIS, 2007

ตาราง 31 จำนวนชั่วโมงสอนของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในโรงเรียนของรัฐ คิดเป็นชั่วโมงต่อปี และสัปดาห์ต่อปี
จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548

ประเทศ	ชั่วโมงต่อปี			สัปดาห์ต่อปี		
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (สายสามัญ)	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (สายสามัญ)
จาเมกา	950	950	950	38	38	38
ชิลี	873	873	873	40	40	40
ไทย	800-1,000	800-1,000	1,104	40	40	40
บราซิล	800	800	800	40	40	40
ฟิลิปปินส์	1,182	1,182	1,182	40	40	40
มาเลเซีย	792	792	792	41	41	41
รัสเซีย	656	946	946	34	35	35
อาร์เจนตินา	810	900	900	38	38	38
อินเดีย	1,013	1,125	1,125	52	52	52
อินโดนีเซีย	1,260	738	738	44	44	44
อุรุกวัย	660	427	427	37	36	36
ค่าเฉลี่ย WEI	868	848	860	39	39	39
เกาหลี	810	570	553	37	37	37
ญี่ปุ่น	578	505	429	35	35	35
นิวซีแลนด์	985	968	950	39	39	38
ฝรั่งเศส	918	639	625	35	35	35
ฟินแลนด์	677	592	550	38	38	38
เยอรมนี	808	758	717	40	40	40
สกอตแลนด์	893	893	893	38	38	38
สหรัฐอเมริกา	1,080	1,080	1,080	36	36	36
ออสเตรเลีย	888	810	810	40	40	40
ค่าเฉลี่ย OECD	803	707	664	38	38	37

ที่มา : Table 5.f, Education Counts, UIS, 2007

ตาราง 32 อัตราเงินเดือนครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากบัญชีเงินเดือน
เมื่อเงินเดือนเริ่มต้น เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี และเงินเดือน
ขั้นสูงสุด จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2548 (เปรียบเทียบ PPP\$)

ประเทศ	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ)		
	เงินเดือน เริ่มต้น	หลังจาก ทำงาน 15 ปี	เงินเดือน ขั้นสูงสุด	เงินเดือน เริ่มต้น	หลังจาก ทำงาน 15 ปี	เงินเดือน ขั้นสูงสุด	เงินเดือน เริ่มต้น	หลังจาก ทำงาน 15 ปี	เงินเดือน ขั้นสูงสุด
จาเมกา	10,950	13,545	13,545	10,950	13,545	13,545	10,950	13,545	13,545
ชิลี	10,922	12,976	17,500	10,922	12,976	17,500	10,922	13,579	18,321
ไทย	5,902	14,504	27,662	5,902	14,504	27,662	5,902	14,504	27,662
ฟิลิปปินส์	9,060	10,001	10,770	9,060	10,001	10,770	9,060	10,001	10,770
มาเลเซีย	8,389	13,899	18,798	11,680	20,445	31,028	11,680	20,445	31,028
ศรีลังกา	5,006	6,826	7,964	5,006	6,826	7,964	6,826	9,101	10,239
อาร์เจนตินา	9,499	11,935	13,693	9,734	12,201	14,134	9,734	12,201	14,134
อินเดีย	11,507	18,860	17,811	13,975	20,926	22,747	16,977	22,531	26,849
อินโดนีเซีย	2,733	3,459	3,941	2,913	3,941	4,281	3,373	4,364	4,756
อุรุกวัย	4,035	4,327	5,057	4,035	4,327	5,057	4,237	4,544	5,309
ค่าเฉลี่ย WEI	7,696	10,152	13,957	8,611	11,280	15,808	9,796	12,550	16,649
เกาหลี	30,183	51,641	82,915	30,058	51,516	82,790	30,058	51,516	82,790
ญี่ปุ่น	25,593	47,855	61,054	25,593	47,855	61,054	25,593	47,863	62,865
นิวซีแลนด์	19,071	36,894	36,894	19,071	36,894	36,894	19,071	36,894	36,894
ฝรั่งเศส	23,212	31,224	46,071	25,711	33,723	48,692	25,960	33,974	48,967
ฟินแลนด์	27,806	32,406	32,406	23,273	38,159	38,159	34,681	43,346	43,346
เยอรมนี	40,125	49,930	52,062	41,630	51,240	53,493	45,022	55,195	57,671
สวีเดน	40,657	52,743	63,899	46,751	60,061	72,706	54,973	70,300	83,900
สวีเดน	26,234	30,802	35,750	26,756	31,585	36,153	28,387	34,108	38,785
อังกฤษ	29,992	43,835	43,835	29,992	43,835	43,835	29,992	43,835	43,835
สหรัฐอเมริกา	33,521	40,734	...	32,225	41,090	...	32,367	41,044	...
ออสเตรเลีย	30,858	44,423	44,423	31,092	44,526	44,526	31,092	44,526	44,526
ค่าเฉลี่ย OECD	27,723	37,603	45,666	29,772	40,322	48,983	31,154	43,239	51,879

ที่มา : Table 5.h.i, Education Counts, UIS, 2007

**ตาราง 33 ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนต่อชั่วโมง ของเงินเดือนครูหลังจากทำงาน 15 ปี
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548 (เปรียบเทียบ PPP\$)**

ประเทศ	เงินเดือนครู หลังจากทำงาน 15 ปี			ชั่วโมงสอนต่อปี			ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอน ต่อชั่วโมง		
	ประถม ศึกษา	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย (สามัญ)	ประถม ศึกษา	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย (สามัญ)	ประถม ศึกษา	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย (สามัญ)
จาเมกา	13,545	13,545	13,545	950	950	950	14	14	14
ไทย	14,504	14,504	14,504	800- 1,000	800- 1,000	1,104	16	16	13
ฟิลิปปินส์	10,001	10,001	10,001	1,182	1,182	1,182	8	8	8
มาเลเซีย	13,899	20,445	20,445	792	792	792	18	26	26
ศรีลังกา	6,826	6,826	9,101	5,006	6,826	7,964	7	5	7
อาร์เจนตินา	11,935	12,201	12,201	810	900	900	15	14	14
อินเดีย	18,860	20,926	22,531	1,013	1,125	1,125	19	19	20
อินโดนีเซีย	3,459	3,941	4,364	1,260	738	738	3	5	6
อุรุกวัย	4,327	4,327	4,544	660	427	427	7	10	10
ค่าเฉลี่ย WEI	10,152	11,280	12,550	868	848	860	11	13	14
ค่าเฉลี่ย OECD	37,603	40,322	43,239	803	707	664	47	57	65

ที่มา : Table 5.f, 5.h.i; Education Counts, UIS, 2007

ตาราง 34 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดิน
และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)
จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2548

ประเทศ	งบประมาณการศึกษา คิดเป็นร้อยละของ งบประมาณแผ่นดินทั้งหมด			งบประมาณการศึกษาคิดเป็น ร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ (% GDP)			ร้อยละของ งบประมาณ ด้านการวิจัย และพัฒนา ต่อ GDP*
	ขั้น พื้นฐาน	อุดม ศึกษา	รวม ทุกระดับ	ขั้น พื้นฐาน	อุดม ศึกษา	รวม ทุกระดับ	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
ประเทศกลุ่ม WEI							
อาร์เจนตินา	9.5	2.2	12.9	2.8	0.7	3.7	m
ชิลี	2.7	0.5	3.5	m
อินโดนีเซีย	0.7	0.2	0.9	1.7
มาเลเซีย	16.5	8.4	25.2	4.1	2.1	6.2	3.5
ฟิลิปปินส์	13.4	2.2	16.4	2.2	0.4	2.7	m
รัสเซีย	7.3	2.4	12.9	2.0	0.7	3.6	m
ไทย	15.4	5.4	25.0	2.7	0.9	4.3	3.1
ค่าเฉลี่ย WEI	10.8	3.3	15.6	2.8	0.8	3.9	
ประเทศกลุ่ม OECD							
ออสเตรเลีย	3.6	1.1	4.8	2.5
ฟินแลนด์	8.0	4.1	12.8	4.0	2.1	6.4	m
ฝรั่งเศส	7.4	2.3	10.9	3.9	1.2	5.8	m
เยอรมนี	6.3	2.5	9.8	3.0	1.2	4.6	2.6
ญี่ปุ่น	7.2	1.8	9.8	2.7	0.7	3.6	2.6
นิวซีแลนด์	15.1	4.9	21.0	4.7	1.5	6.5	m
เกาหลี	12.7	2.1	16.5	3.6	0.6	4.6	1.9
สวีเดน	8.3	3.7	12.9	4.7	2.1	7.4	0.7
สหราชอาณาจักร	8.7	2.3	11.7	3.9	1.0	5.3	0.8
สหรัฐอเมริกา	10.1	3.5	14.4	3.7	1.3	5.3	2.7
ค่าเฉลี่ย OECD	9.2	3.1	13.4	3.7	1.3	5.4	

ที่มา : Table 2c, Education Counts Benchmarking Progress in 19 WEI Countries, WEI, UIS 2007

หมายเหตุ : ข้อมูลเกี่ยวกับ GDP เป็นค่าประมาณการโดยธนาคารโลกเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549

* Table 3,12, Human Development Report 2007/2008

ตาราง 35 ร้อยละค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชน
จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2548

ประเทศ	ภาพรวม		ระดับการศึกษา			
			ขั้นพื้นฐาน		อุดมศึกษา	
	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ประเทศกลุ่ม WEI						
อาร์เจนตินา	81.3	19.9	83.9	16.1	80.4	26.5
ชิลี	51.6	48.4	68.9	31.1	15.5	84.5
อินโดนีเซีย	64.3	35.7	76.2	23.8	43.8	56.2
ฟิลิปปินส์	58.8	41.2	-	-	-	-
ไทย	68.3	31.7	90.9	9.1	67.5	32.5
ค่าเฉลี่ย WEI	68.8	31.3	80.1	15.5	55.2	45.8
ประเทศกลุ่ม OECD						
ออสเตรเลีย	73.0	27.0	83.2	16.8	47.2	52.8
ฟินแลนด์	97.9	2.1	99.2	0.8	96.3	3.7
ฝรั่งเศส	91.2	8.8	92.7	7.3	83.9	16.1
เยอรมนี	82.3	17.7	81.9	18.1	86.4	13.6
ญี่ปุ่น	74.2	25.8	91.3	8.7	41.2	58.8
นิวซีแลนด์	80.7	19.3	87.5	12.5	60.8	39.2
เกาหลี	60.5	39.5	79.5	20.5	21.0	79.0
สวีเดน	97.0	3.0	99.9	0.1	88.4	11.6
สหราชอาณาจักร	83.9	16.1	86.6	13.4	69.6	30.4
สหรัฐอเมริกา	68.4	31.6	91.3	8.7	35.4	64.6
ค่าเฉลี่ย OECD	87.0	13.0	91.8	8.3	75.7	24.3

ที่มา : Table 2b.i & 2.b.ii, Education Counts Benchmarking Progress in 19 WEI Countries, WEI, UIS 2007

ตาราง 36 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวต่อปี (หน่วย PPP\$)
จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2548

หน่วย: PPP\$

ประเทศ	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษา
	(1)	(2)	(3)
ประเทศกลุ่ม WEI			
อาร์เจนตินา	1,605	2,048	1,905
บราซิล	1,159	1,033	9,019
ชิลี	2,120	2,077	6,873
อินโดนีเซีย	93	262	1,077
มาเลเซีย	1,552	2,439	8,997
ฟิลิปปินส์	458	461	1,661
รัสเซีย	x(3)	1,615	2,562
ไทย	2,047
ค่าเฉลี่ย WEI	1,050	1,131	3,877
ประเทศกลุ่ม OECD			
ออสเตรเลีย	5,776	8,160	14,036
ฟินแลนด์	5,581	7,441	12,505
ฝรั่งเศส	5,082	8,737	10,668
เยอรมนี	4,948	7,576	12,255
ญี่ปุ่น	6,551	7,615	12,193
ลักเซมเบิร์ก	13,458	17,876	...
นิวซีแลนด์	5,190	6,299	8,866
เกาหลี	4,490	6,761	7,068
สวีเดน	7,469	8,039	16,218
สวิตเซอร์แลนด์	8,570	12,176	21,966
สหราชอาณาจักร	5,941	7,090	11,484
สหรัฐอเมริกา	8,805	9,938	22,476
ค่าเฉลี่ย OECD	5,832	7,276	11,100

ที่มา : Table 3a, Education Counts Benchmarking Progress in 19 WEI Countries, WEI, UIS 2007

หมายเหตุ : x(3) คือ ค่าหรือจำนวนใดๆ ในช่องนี้ รวมอยู่ในสดมภ์ที่ 3

PPP\$ คือ ค่าความเสมอภาคของอำนาจซื้อ (Purchasing Power Parities: PPP\$) เป็นหน่วยวัดนานาชาติที่ทำให้เกิดความเสมอภาคทางอำนาจซื้อของเงินสกุลต่างๆ ที่แตกต่างกันโดยเงินจำนวนหนึ่งเมื่อเปลี่ยนเป็นดอลลาร์สหรัฐที่อัตรา PPP (PPP \$) จะสามารถซื้อสินค้าหรือบริการได้เท่าเทียมกันในทุกประเทศสะท้อนถึงจำนวนเงินที่ต้องใช้ในการซื้อสินค้าและบริการชนิดเดียวกันในทุกประเทศภายในปีที่กำหนดซึ่งจะแตกต่างกันเพียงปริมาณสินค้าและบริการที่ซื้อเท่านั้น

บรรณานุกรม

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. สถิติคดีประจำปี พ.ศ. 2550. http://www2.djop.moj.go.th/stat/upload_stat/15-1-0.pdf.
- การดำเนินการตามปฏิญญาแห่งสหประชาชาติของสหประชาชาติ : เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (Millennium Development Goals - MDGs). <http://www.un.org/millenniumgoals>.
- ข้อมูลข่าว เปิดผลสำรวจสพฐ เด็กไทยตกซ้ำชั้น-ซ่อมเพียบ. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 หน้า 26.
- ทีโอที. บริษัท จำกัด มหาชน รายงานประจำปี 2550. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2551 จาก http://www.tot.co.th/images/doc_report/report2550.pdf.
- แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2552-2554 ตามนโยบายรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ. เอกสารอัดสำเนา. 2552.
- ยูนิเซฟ. รายงานสรุปการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยโดยใช้พหุดัชนีแบบจัดกลุ่ม (MICS), ธันวาคม 2548-พฤษภาคม 2549. ประเทศไทย.
- รุจเรขา อัครวิมล. การจัดอันดับมหาวิทยาลัยด้วย Webometrics : ข้อเท็จจริงที่ควรทราบ-Webometrics Ranking of World Universities. <http://stang.sc.mahidol.ac.th/webometrics.htm>.
- สดสวย กาวี. 2547. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2551 จาก <http://ftp.school.net.th/library/create-web/10000/generality/10000-12033.html>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2549. กรุงเทพฯ : 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2550. กรุงเทพฯ : 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) : ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **นโยบายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี จำกัด, 2543.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **เทคโนโลยีการเรียนรู้อิงของไทยในปี 2553.** กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเรื่อง การระดม การจัดสรร และ การใช้ทรัพยากรทางการศึกษา.** เอกสารโรเนียว, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2551 <http://www.onec.go.th/publication/4013001/survey.htm>.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. **ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก พ.ศ. 2544-2548.** <http://nsta1.net/plan/acrobat/pramernsch.pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **รายงานการประเมินประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ : แบร์ พับลิชชิ่ง จำกัด, 2548.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **รายงานการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2549.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ - บริษัท ไดสตาร์ อิเลคทริก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2550.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ - บริษัท เทน ไทม์ เทสต์ จำกัด.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2550.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ - บริษัทฯ ในกลุ่มสมบูรณ์.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2550.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **การสังเคราะห์งานวิจัย : แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2551.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **ไอซีที ฐานความรู้และเทคโนโลยีสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.** กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2552.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **รายงานการสังเคราะห์สภาวการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพ.** กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2550.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย ปี 2548-2549.** กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2551.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปีของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542-2551).** เอกสารประกอบการประชุมเสวนาระดมความคิดเห็น ทิศทางเพื่อการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2. (เอกสารอัดสำเนา) : 2551.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **(ร่าง) รายงานการวิจัยเรื่องภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี.** เอกสารอัดสำเนา : 2551.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **ไอซีที ฐานความรู้และเทคโนโลยีสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.** กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2552.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สรุปผลสัมมนา สสช เชิงรุก : สถิติเพื่อความอยู่รอดของประเทศไทยวันที่ 10 กรกฎาคม 2551.** กรุงเทพฯ : บริษัท พี. เอ. ลีฟวิ่ง จำกัด, 2551.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **คุณภาพชีวิตคนไทยปี 2550 สถิติ : ตัวชี้วัดการขับเคลื่อนสังคม.** กรุงเทพฯ, 2551.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย โดยใช้พหุดัชนีแบบจัดกลุ่ม (MICS) ธันวาคม 2548-กุมภาพันธ์ 2549.** กรุงเทพฯ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สรุปผลสัมมนา สสช เชิงรูป ตอน : สถิติเพื่อความอยู่รอดของประเทศไทย.** กรุงเทพฯ, 2551.

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **สถิติการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2540-2550.** กรุงเทพฯ : 2551.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ร่วมกับนานาชาติ. (เอกสารอัดสำเนา).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. บทสรุปโครงการศึกษาแนวโน้ม
การจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ร่วมกับนานาชาติ (Trends in
International Mathematics and Science Study 2007; TIMSS 2007. เอกสาร
อัดสำเนา, 2552. [http://www.ipst.ac.th/research/TIMSS/TIMSSppt_files/
frame.htm](http://www.ipst.ac.th/research/TIMSS/TIMSSppt_files/frame.htm).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ผลวิจัยผลสัมฤทธิ์การเรียนคณิต-วิทย
ของเด็ก ม.2 โครงการ TIMSS-2007. เดลินิวส์ออนไลน์, 2551.

สุนีย์ คล้ายนิลและคณะ, สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ OECD.
ความรู้และทักษะของเยาวชนไทยสำหรับโลกวันพรุ่งนี้ (ฉบับสมบูรณ์): รายงาน
การวิจัยโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ PISA 2000 และ PISA Plus.
กรุงเทพฯ : บริษัท เซเว่น พรินติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2547.

สุนีย์ คล้ายนิลและคณะ, สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ OECD.
ความรู้และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์สำหรับโลกวันพรุ่งนี้ : รายงานจากการ
ประเมินผลนักเรียนนานาชาติ PISA 2006. กรุงเทพฯ : บริษัท เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป
จำกัด, 2551.

อมรวิรัช นาคทรพร. สถาบันรามจิตติ.เผยเด็กไทยไม่ยอมมา ร.ร. 1.5 แสนคน. เว็บไซต์
สำนักข่าวเนชั่น (Th) : <http://www.bangkokbiznews.com>.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). สถานการณ์ความยากจนในประเทศไทย.
<http://www.tdri.or.th/poverty/report1.htm>.

UNESCO Bangkok : Asia and Pacific Regional Bureau for Education. ความไม่เสมอภาค
ของมาตรการทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาแห่งภาคพื้นเอเชียตะวันออก.
2550. [http://www.unescobkk.org/fileadmin/user_upload/library/OPI/
Documents/Press_Releases/2007GMR_Nov07_Thai.pdf](http://www.unescobkk.org/fileadmin/user_upload/library/OPI/ Documents/Press_Releases/2007GMR_Nov07_Thai.pdf).

UNESCO Institute for Statistics, Education Counts, Benchmarking Progress in 19 WEI
Countries, World Education Indicators 2007. Montreal, Canada, 2007.

UNESCO Institute for Statistics, Global Education Digest 2007, Comparing Education
Statistics Across the World. Montreal, Canada, 2007.

UNESCO Institute for Statistics, **Global Education Digest 2005, Comparing Education Statistics Across the World**. Montreal, Canada, 2005.

UNESCO Institute for Statistics, **Global Education Digest 2004, Comparing Education Statistics Across the World**. Montreal, Canada, 2004.

The United Nations Development Programme, **Human Development Report 2007/2008**. New York, 2007.

International Institute for Management Development. 2008. **World Competitiveness Yearbook 2008**. Switzerland: Lausanne.

<http://www.ipst.ac.th/pisa/index.html>

<http://www.ipst.ac.th/olympic/math.shtml>

<http://www.cuas.or.th/document/mxminANET51.pdf>

<http://www.niets.or.th/pdf/OnetAnetCorr.pdf>

<http://www.ipho2007.ir/Main.asp>

<http://ibo2007.usask.ca/results.html>

<http://www.imo2007.edu.vn/index.php?module=ViewRank>

Webometrics Ranking of World Universities, January 2008. <http://www.chula.ac.th/chula/th/news/news080650.html>.

<http://www.onesqa.or.th/>

http://th.wikipedia.org/wiki/International_Baccalaureate

<http://www.bangkokbiznews.com>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ชงทอง จันทรางศุ
นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล
นางสุรางค์ โพธิ์พฤกษาวงศ์
นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา สกศ.
ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา สกศ.
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ.

พิจารณารายงาน

ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ
ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์
นางสุรางค์ โพธิ์พฤกษาวงศ์
ดร.จิรพรรณ ปุณเกษม
นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง
ดร.อุมาพร หล่อสมฤดี
ดร.วรัญพร แสงนภาพวร
ดร.สุภาพร โกเฮงกุล

อนุกรรมการสภาการศึกษา ด้านวิจัย ติดตามและประเมินผล
กรรมการสภาการศึกษา
หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา สกศ.
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาฯ สกศ.
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ.
ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สกศ.
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศ สกศ.
หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหาภาค
สำนักนโยบายฯ สกศ.

วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำรายงาน

นางสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา

นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ

ผู้ร่วมดำเนินงาน

นางผานิต วิมลรัตน์ปัญญา
นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์

นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

บรรณาธิการ

นางสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา
นางผานิต วิมลรัตน์ปัญญา

หัวหน้ากลุ่มสารสนเทศ หัวหน้าโครงการ
นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุขทัย ดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 1211 โทรสาร 0 2243 0085
www.onec.go.th